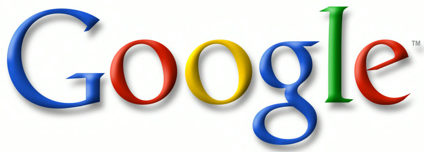

After an etching by Lorenz Frölich

Brage-Snak

om

Græske og Nordiske Myther og Oldsagn

for

Damer og Herrer,

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

De Terninger løbe ofte omkring.
de sig saa snart monne vende,
saa gjør og Lykkens Hjul udi Ring,
dens Løb man neppe kan kiende.
Axel Tordsens Vise.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1844.

Til

Danmarks Dronning,

Dagmar den Anden,

Caroline Amalia den Første.

Dronning over Dane-Vælde:
Kiærlighedens Bølge-Land,
Hvor i Barm, trods Aar og Elde,
Himmelsk Hjertet staaer i Brand!
Søster til hver Græsk Gudinde!
I Dit Skiød jeg, med Dit Minde,
Øser ud min Brage-Snak!

Nok af Snak i vore Dage;
Aldrig dog det glemmes her,
Brage-Snak er Ord af Brage,
Guld og grønne Skove værd,
Alvor, der, som Speil i Rammen,
Sidder velforligt med Gammen,
Nær i Slægt med Liv og Lyst!

I de kolde Vinter-Dage
Sad hos Odin jeg i Løn,
Skifted mangt et Ord med Brage,
Naar han dæmped Harpens Døn,
Leged paa de løse Strænge,
Skiemted med de gamle Drenge,
Som blev graa i Hildes Leg!

Da jeg saae, at Nordens Helte,
Stivnede i Brynjer graa,
Kan som Iis i Vaaren smelte,
Under Soel paa Himmel blaa,
Smelte ved de Græske Sange,
Om Olympens Bue-Gange
Og om Letos Tvilling-Par!

Kiender Du de klingre Røster,
Under Sløret himmelblaat,
Om Apollon og hans Syster:
Maanens Mø og Solens Drot,
Artemis med Gylden-Tenen,
Hvid som Sneen, let som Renen,
Med de blide Bue-Skud!

Sværmersken paa Bjerge-Tinde,
Dronningen for Hjerne-Spind,
Blomster-Landets Jægerinde,
I det klare Maane-Skin,
Lever hun ei i Dit Indre,
Naar de milde Øine tindre,
Odin selv er ugleblind!

Ja, hvis ei det Odins-Øie,
Mimers-Brønden har i Pant,
Er, som Borg paa Taage-Høie,
Lutter Blændværk, idel Tant,
Da udsprang Hun, med Guld-Tenen,
Atterfødt, paa Skjoldung-Grenen,
Ved Din Fødsel under Øe!

I Dit Øie, naar det tindrer,
Det sig speiler soleklart,
Du Dig, som en Drøm, erindrer
End den gamle Skytte-Fart,
Som en himmelsk Jægerinde,
Giennem Sky paa Bjerge-Tinde,
I det klare Maane-Skin!

Drømmen vild da skinner fager,
Buen spændes i Dit Bryn,
Jagtens Lyst Din Sjæl indtager,
Tanken tumler sig som Lyn,
Horn som Lur i Skoven dønner,
Pilen suser, Hjorten stønner,
Høit og skingrer Hunde-Glam!

Men da fløiter Nattergalen,
I den dunkle Midnats-Stund,
Derved dandser i Løv-Salen
Hvert et Blad i Bøge-Lund,
Buen synker da med Brynet,
I en Taare slukkes Lynet,
Horn og Hunde tie kvær!

Da, i Glands af Ædel-Stenen,
Hviler Du paa Gylden-Skrin,
Spinder flittig paa Guld-Tenen
Lilje-Silken faur og fiin!
Giennem Hjerte-Vølundshuset,
Som giør Viismænds Hoved kruset,
Spinder Du en Lede-Traad!

Ja, hvor Hiertens=Fryd er Gaaden,
For hvert Øie soleblindt,
Kiærlighed er Lede=Traaden
I den store Labyrinth,
Kiærligheden hiertespundet,
Af Gudinden rosenmundet,
I det klare Maane=Skin!

Vraft den hist i Blomster=Engen,
Og Apollon's Laurbær=Lund,
Holde skal i Fugle=Sengen
Den dog vist ved Øre=Sund,
Bølge let i Fugle=Tonen,
Væves konstig, paa Guld=Thronen,
Ind i Sløret himmelblaat!

Ja, paa Dane=Dronningstolen
Lykkes skal den Væv saa prud,
Alt som Straaler gaae fra Solen,
Milde Blik fra Ungdoms=Brud,
Saa, mens Aften=Solen skrider,
Strimeviis til alle Sider
Gaaer den gyldne Lede=Traad!

Hvor den slipper, endes Møden,
Vinker Himlens Rosengaard,
Hegnet ind med Aften=Røden,
Til det store Hvile=Aar;
Vinker, i de gyldne Sale,
Dig, fra Tidens mørke Tale,
Evigheden soleklar!

Indhold.

I.

Persephone og Idunne.

For et Par Aar siden stod jeg en deilig Sommernat i mit Vindue, jeg veed ikke selv hvorfor, men bestemt ikke for at kige Stjerner, thi deels boer jeg, desværre, ikke ved Volden, men midt i Vimmelskaftet, og deels vil jeg være min Skrøbelighed bekiendt, at den Astronomi, jeg lærde i min Ungdom, har jeg svedt ud for længe siden, og trøster mig kun ved, den var ikke bedre værd, da den slet ikke dreiede sig om Guld paa Blaat, men kun om Sort paa Hvidt. Imidlertid kom jeg dog den smukke Sommernat ganske uformodenlig til at høre en astronomisk Forelæsning, som den lærde Vægter, vi dengang havde i vor Gade, holdt for En af sine Colleger, der vel ikke syndes synderlig opvakt, men var dog saa taalmodig en Tilhører, som nogen astronomisk Professor kunde ønske sig, og beundrede vist ligesaa høit sin Lærers store og udbredte Kundskaber, som hans flydende Veltalenhed. Det gjorde jeg nu just ikke, men dog fandt jeg denne naturlige Stjernekigers Forelæsning paa staaende Fod om Sol og Maane og Stjerner, i Sammenligning, særdeles morsom og maatte virkelig forundre mig over den vigtige Mine og fornemme Professor-Tone, hvormed han betroede sit lille Auditorium, at forleden Aar var der blevet en Stjerne borte for „Astronomierne“, som de reiste rundt og ledte om, til de endelig fandt den høit oppe i Norge! Adskillige Dage efter maatte jeg smile hvergang det faldt mig ind, skiøndt jeg ikke

ret vidste hvorfor, men saa glemde jeg naturligviis Spasen og jeg troer ikke engang, jeg tænkde paa den, da jeg forleden læste i Aviserne, at Kometen ogsaa paa en Maade var blevet borte for Astronomerne, men nu, da jeg vilde til at give en lille Udsigt over de Græske og Nordiske Myther, især fordi jeg i de Lærdes Fremstilling savner Aanden, nu blev Tanken med eet saa levende, som om Vægteren bogstavelig havde banket paa og bedt om lidt for sin natlige Forelæsning. Jeg var nær blevet gnaven over dette, som mig syndes, meget ubetimelige Besøg, men kunde dog ikke blive den astronomiske Vægter kvit, førend jeg lovede at tage ham med paa Cathedret, som De nu skal være mine Vidner til, jeg ærlig har gjort, ikke ganske uden Fare for selv at kaldes den snaksomme Vægter i Vimmelskaftet. Min Ædelmodighed vil jeg imidlertid ikke rose, for hvad der gjorde mig saa føielig, var det Indfald at gjøre en lille Mythe af ham og hans Forelæsning, som det var ingen Sag at putte i Lommen og vise frem som et Exempel paa, hvordan en lille Pudsighed kan for Nordens Aand faae meget at betyde, thi vi veed jo Alle, at Stjerne paa Billedsproget betyder Aand, og jeg veed da rigtig ikke, hvordan jeg kortere og mere levende skulde betegne den Aandløshed, hvormed de Lærde længe har behandlet den Græske og foragtet den Nordiske Mythologi, end med den Pudsighed, at der var blevet en Stjerne borte for „Astronomierne", som de reiste rundt og ledte om, saa Spørgsmaalet er kun, om den allerede kan findes paa Danmarks Sletter, eller først paa Bjergene høit oppe i Norge.

Nu veed jeg nok, det ønsker Damerne at see jo før jo heller, saa de skiænkede mig gierne baade den lille Mythe og hele Indledningen, naar jeg strax gav mig til at fortælle de smukkeste gamle Myther og Sagn baade fra Sønden og Norden, kun med et lille Vink om, hvordan man skulde vende og

dreie dem, for at det Smukke ret kunde falde i Øinene, og jeg indrømmer Damerne, at det uden Sammenligning vilde ikke blot være det Morsomste, men i alle Maader det Bedste, saa jeg skulde med største Fornøielse stige ned af Cathedret og sætte mig hos Dem for at høre saadant et Foredrag over Græske og Nordiske Myther og Oldsagn, men om jeg ogsaa kunde bære mig saa godt ad, saa turde jeg det dog neppe i Herrernes Nærværelse, som altid spørger „hvorfor“? og om jeg ogsaa turde, saa kunde jeg dog ikke, fordi jeg er dog ogsaa selv en Herre, om end, som den mindste Trold i Kæmpevisen, ikke større end en Myre, saa jeg plager ogsaa baade Damerne og mig selv med det evige „hvorfor“, kan umulig være saa fornøielig som om jeg var Skjald fra Top til Taa, maa nødvendig være lidt kiedsommelig, især i Førstningen, til jeg kommer i Aande og kan maaskee glemme baade Damer og Herrer over Guder og Gudinder, og desuden hører det virkelig til det Nordiske Begreb om en Mand, at han baade skal vide hvad han vil, og turde sige det, og til det Nordiske Begreb om Tidens Løb, at den efterhaanden klarer det Hele. Indledningen kan jeg da ikke skaane Damerne for, og skiøndt jeg af mit Hjerte ønsker, den maa blive saa lidt kiedsommelig som muligt, har jeg dog gjort sikker Regning paa Damernes mageløse Taalmodighed; mens jeg siger mine Grunde, hvorfor jeg har indbudt baade Damer og Herrer til at høre paa hvad jeg kan have at sige om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn under Eet.

Endskiøndt jeg nu ligesaalidt selv regner mig til de speculative Philosopher, som jeg regnes dertil af Andre, saa vil jeg dog paa een Gang efterligne dem og Damerne i hvad jeg finder min klare Fordeel ved, nemlig at forudsætte, jeg har igrunden upaatvivlelig Ret, og slutter kun saa paa det

Allerstrængeste videre: er det kun rigtigt, hvad vi her maae forudsætte, at den Græske Aand, som man giennem Aarhundreder har forgudet i Latinskolen under eet med den Romerske, den har man slet ikke havt, men kun reist rundt og ledt om baade i Italien, Frankrig og Tydskland, og at den kan og skal findes i kiærlig Forbindelse med Nordens Aand, som de Historiske Stjernekigere indbildte sig, havde aldrig været til, er det kun rigtigt, da er det unægtelig saa vigtig og saa glædelig en Sandhed, baade for Damer og Herrer i Norden, at Alt hvad der kan bidrage til at giøre den indlysende, maa være Dem kiært, om det end kræver et lille Offer, som jeg nok veed, Damerne maae bringe, naar de skal høre paa vore Grunde istedenfor at see vore Gierninger. Og er det nu fremdeles rigtigt, hvad vi ogsaa her maae forudsætte, at et Folks Myther er det førstefødte, vingede Ord af deres Aand, hvori man ikke blot kan spore men høre den, da maa et mundtligt Foredrag om Græske og Nordiske Myther ogsaa være ønskeligt baade for Damer og Herrer, thi Damerne ere jo dog virkelige Mennesker, med den samme Menneske-Aand over sig og det samme Menneske-Hjerte i sig, som Grækenlands og Nordens gamle Skjalde henryktes og henreves af, saa Herrerne vilde kun selv have Skam af at sige om noget Menneskeligt, at det var Damerne fremmed; thi hvad skulde det vel kunne være? Noget Skiønnere end Kvinden har vi dog neppe fundet enten hos os selv eller hos Mythographerne, saa det skulde være Damerne for smukt, og vilde vi sige, at Noget var dem for høit eller for dybt, da maatte de med Rette spørge os, hvorfor vi da taler til dem baade om Gud og om Kiærlighed, eller om vi virkelig enten i vor Hjerne eller i vore Bøger har fundet noget Høiere eller Dybere end det? Sagen er da virkelig kun den, at i Middelalderen opkom der et Slags

lærd Frimureri, fordi de Lærde afrettede sig efter Bøger paa døde Sprog, som de ikke kunde oplive, og efter en fremmed Tankegang, der aldrig blev dem selv klar, og ringeagtede og forsømde deres Modersmaal, som naturligviis var det Eneste, baade deres Moder og deres Systre forstod, og dette lærde Frimureri, som alt længe har været aflagt baade i Italien, Frankrig og England, hvor man kun leer ad dem, der ikke kan giøre deres Viisdom fattelig for Damer; det spøger endnu lidt i Tydskland og Norden, men har dog her alt begyndt at byde Farvel og afgaaer udentvivl med det Første paa Jernbanen til Moskau! Vistnok er der en kiendelig Forskiel paa Damer og Herrer ogsaa i Henseende til hvad der huer dem og Maaden hvorpaa de fatter det, men hvad der giælder om os Alle, at vi læser for meget og hører for lidt, det giælder især om Damerne, hvis Øre, som vi veed, er ganske fortræffeligt, og hvis Fatteevne er øieblikkelig, saa Talen gaaer dem aldrig for rask, men let for langsom, og især var det Synd andet end at lade dem høre alt det Poetiske, vi kan faae over vore Læber; thi selv i Læseverdenen er det klart, at det Poetiske, udenfor den egenlige Digters Hjerne, vilde være husvildt paa Jorden, dersom ikke Kvinden gav det en lille Plads i sit Hjerte!

Havde jeg saaledes, netop med det Samme for Øie og bag Øre, hvormed jeg staaer her, sat mig hen og skrevet en historisk Roman om Erik den Veltalende eller en anden af de gamle hedenske Kæmper i Norden, som, ved at høre de Phøniciske Skippere fortælle om Grækenland, fik Lyst til selv at see det Lands Folk, seilede til Tyrus og derfra til Grækenland, lærde saameget Græsk underveis, at han til Nød kunde hielpe sig med det, og hørde nu ikke blot i Delphi og ved de Olympiske Lege alle de mærkeligste Græske Myther

og Oldsagn, men fandt ogsaa i en af de Thebanske Landsbyer en smuk og vittig Grækerinde, med dybere Følelse end hun hver Dag røbede, og vandt hendes Yndest, fordi hun ogsaa hos Kæmpen, bag den raa Kraft, opdagede saameget Høit og Ædelt og Sindrigt, at hun ikke blot gierne hørde paa hans Fortællinger om Nordens Guder og Helte, men fulgde hjem med ham, vænde sig til Kulden, vidste overalt at formilde Plumpheden, og levede meget lykkelig med sin Nordiske Kæmpe; havde jeg skrevet saadan en historisk Roman, som havde glædet mig selv, mens jeg arbeidede paa den, og tit i Brudstykker fornøiet enkelte Venner og Veninder, da gav jeg den naturligviis ud og ventede, at den vilde blive læst baade af Herrer og Damer, ikke blot i Kiøbenhavn, men ogsaa i Throndhjem og Stokholm, ja, i vore Dage, da ikke blot Papir men selv Forpagtere flyver Verden om, vilde jeg ikke engang finde det umuligt, at den kunde blive oversat paa Nygræsk og læses baade af Damer og Herrer i Athenen, og hvorsomhelst den læstes, vilde jeg altid helst høre Damernes Mening om den, fordi jeg var vis paa, de snarest vilde rose den, og ikke tage mig i pinligt Forhør om enhver Smaating enten om Trefoden i Delphi eller om Bøgen ved Dodone, jeg enten havde indskudt eller udeladt. Vistnok vilde mange Damer saavelsom Herrer læse Romanen saa flygtig, at de slet ikke mærkede hvad jeg havde for Øie, men endeel Herrer, som mærkede det, vilde ogsaa fordømme den blot for hvad de kaldte mit nordiske eller verdenshistoriske Sværmeri, medens mangen Læserinde netop for det vilde faae Bogen kiær, skiøndt hun maaskee slet ikke kunde forklare sig selv end sige Herrerne, hvordan jeg egenlig havde tænkt mig det Hele, eller hvad det igrunden var, der havde giort Indtryk.

Vilde det nu være saa med en Bog om Græske og Nordiske

Mythser og Oldsagn, hvorfor ikke da med en Tale om det Samme? hvorfor skulde Talen ikke ligesaa godt kunne lade sig høre, som Bogen kunde lade sig læse, baade af Damer og Herrer? og skulde man ikke ved den mundtlige Tale endnu langt sikkrere end ved Skrift turde regne paa det dunkle men levende Indtryk, der tit er langt mere værd end de bedste Forklaringer! Vist nok kan Munden ikke skrive Romaner, men den kan dog meer end det, den kan skabe hvad de skrives om, det har især de Græske Myther overflødig beviist, og vel er Munden ikke mere en saadan Elve-Dronning som i gamle Dage, da den kun behøvede at aande paa Hjerter for at sætte dem i lys Lue, men den er dog heller ikke endnu sunket saa dybt, som man i Latinskolen troer, ikke allevegne, som der, forgjort til en Klokke at ringe med for Pogenes Øren om Grammatikens Herlighed; nei, den føler dog endnu paa sine Steder, og især hos Damerne, sin høie Byrd, som en Datter af Zeus, er dog endnu hos dem en Dronning i sit Væsen, der behersker mere end Penne, kan i vore demokratiske Dage vel nedlade sig til Haanden, som sin Medhjelp, men sidder dog altid, som Dronning Victoria, et Trin over Gemalen. For Skjalde-Munden er det vist nok en trang og mager Tid, og det af dybere Grunde end man enten i Latin-Skolen eller i Cancelliet veed, thi det er nærved, at den maa drikke Blæk, som Skyggerne i Elysium maatte drikke Blod, for at faae Mæle, men deels slaaer „Nærved“ dog ligesaalidt Munden af Marken, som Manden af Hesten, og deels har Skjalde-Munden nu drukket et Hav af Blæk, saa, hvis det kan hjelpe, maa den dog endelig nu være blevet høirøstet tilgavns.

Men falder det dog ikke mistænkeligt, naar man hører en gammelagtig Skribent saaledes ophøie Munden paa Pen-

nens Bekostning, og en gammelagtig Herre løfte Damerne til Skyerne, saa, jo ædelmodigere det klinger, des snarere fristes man til at troe, der stikker Noget under, saa baade Munden og Damerne maa tage dem i Agt for de „faure Ord", at det ikke skal gaae dem, som det, efter den Græske Mythe, gik Persephone, deilig som Dagen, Datter af Zeus og Grøde-Gudinden Demeter (Latin-Skolens Ceres), der, mens hun i sin Uskyldighed gik og plukkede Blomster, blev overrasket af den gamle Pebersvend Pluto, Kongen i Skygge-Riget, maatte følge hjem med ham og, skiøndt Zeus tordnede, finde sig i at være Plutos Dronning, og nøies med at faae Hjemlov nogle Maaneder om Aaret!

Jo, jeg skal aldrig nægte, det er et sandt Ord, og skiøndt alle vore Lignelser halte lidt, saa speiler sig dog virkelig, for mine Øine, ikke blot Forholdet mellem Mund og Pen, men ogsaa Forholdet mellem det Smukke Kiøn og det Grimme, mellem Hjerte og Hoved, Natur og Historie, sig i Mythen om Persephone, saa ganske reen kan jeg umulig blive, enten som Skribent, som Herre, som Tænker eller som Historiker; men der er dog ligesaavel Forskiel paa Herrer som paa Damer, paa Hoveder som paa Hjerter, paa Penne som paa Munde, og paa Konger i Skygge-Riget som paa Blomster-Piger i Enge, saa naar det kunde lykkes mig at stille dem levende for Øie hvad jeg har bag Øret, da tvivler jeg ingenlunde om, at jo begge Kiøn i Norden baade vilde see igiennem Fingre med hvad der maatte have Skin af en Bortførelse, og selv være mig lidt behjelpelige. At nu til den levende Fremstilling af usynlige Ting Munden er aldeles uundværlig, det har jeg dog omsider lært, og det maa da komme an paa en Prøve, om Munden vil staae mig bi, det vil sige: lade sig føre af min Skjalde-Pen og dog igrunden være den samme

Mund, hvoraf Mytherne udsprang som „vingede Ord“ og gjaldt for Paradis-Fugle i deres Kreds.

Her seer De hele Hemmeligheden, thi jeg troer naturligviis ligesaalidt paa Grækers og Nordboers som paa Ægypters og Chinesers Guder og Gudinder; men jeg kan see, at alle de Guder og Gudinder, som Folk har skabt, de havde deres levende Grund i det Folk og den Skjalde-Mund, der skabde dem, derfor svæve de mig levende for Øine, enten som Fugle, eller som Fluer, og atter som Rovfugle eller som Sangfugle, efter Folkets Beskaffenhed, saa Folkenes Myther er mig de livligste Udtryk for deres høieste Tanker, dybeste Følelser og klareste Blik, deres Grund-Poesi eller Spaadoms-Visen, der blev sunget for deres Vugge. Hvordan nu Vugge-Visen lød for saadanne skjalderige og verdenshistoriske Hoved-Folk, som Græker og Nordboer, og hvad der var deres Ungdoms gyldne Ønsker og Drømme, der nødvendig maatte vidt overgaae hvad de i Virkeligheden naaede, det er for hele Menneske-Slægten, og dobbelt for Græker og Nordboer selv, ikke blot fornøieligt, men ogsaa vigtigt at vide; thi ikke blot vil deres naturlige Billed-Sprog være dem i Vidskabs-Tiden et Konst-Sprog, ligesaa livligt og lysteligt, som det Tydske og Skolastiske er dødt og kiedsommeligt, men de vil kunne speile sig deri med alle deres naturlige Anlæg og Attraaer, Dyder og Lyder, og deraf lære, hvad nu alle Folk fattes og kan dog igrunden ikke undvære, Forstand paa sig selv, paa sit eiendommelige Menneske-Liv, der, for at klare sig og krones, maa fremfor Alt virkelig fortsættes.

Forsaavidt er da Sagen baade reen og reed, og naar jeg, i Pagt med Nordens Aand, som giennem en heel Menneske-Alder kvad for mit Øre, saa det klang fra min Pen, stræber med et Stød i det gamle Sang-Horn at vække Aser og Asy-

nier, ja baade Valhals Guder og Valhals Giæster, hvor de slumre, da har jeg Intet at undskylde, uden maaskee, at jeg ikke gjorde det mange Aar tilbage, mens det glødede i mig hvad nu kun ulmer; men ligesom det paa den ene Side er unyttigt at ærgre sig over hvad ei kan ændres, saaledes tør jeg ogsaa paa den anden Side haabe, at Slummeren blev lettere i samme Grad som Vækkeren blev lavere, og at Lyset tændtes før Baalet slukkes.

Naar jeg derimod skal giøre Regnskab for hvad jeg vil i Grækenland, eller for den nærmere Forbindelse, det er min Agt at knytte mellem Græsk og Nordisk, da bliver Sagen lidt indviklet, og Latinerne vil sikkert pege Fingre ad mig, som en Barbarisk Pluto, der anden Gang har bortført eller vil dog bortføre Persephone, som dog nu er en Andens Gemalinde, og det er en Mistanke, jeg i ingen Henseende godt kan lade falde paa mig, og har dog ondt ved at klare fra mig, da Anskuelserne i denne Sag er meget forskiellige, og jeg ventelig er partisk ei alene for mig selv, men ogsaa for Nordens Aand og Alt hvad dertil hører.

Ganske oprigtig vil jeg da forelægge Damer og Herrer den indviklede Sag, og lade dem selv dømme, da jeg paa ingen Maade vil giøre Dem medskyldige i hvad De selv vilde kalde en Forbrydelse.

Den Græske Mythologi, som Talen jo er om, nægter jeg ingenlunde, kan, for det levende Udtryks Skyld, godt kaldes en Persephone, thi den er, ligesaa vel som hun, en Datter af Zeus og Demeter, eller af den Græske Aand og den Græske Natur, og viser de mest udmærkede Gaver baade til at plukke Blomster og binde Krandse, saa jeg kan godt begribe, baade at hendes Moder græd og hendes Fader tordnede, da den tørre Forstand, som en gammel Pluto, foer afsted

med hende og puttede hende i det sorte Hul, ligesom Persephone, der vel hedd Dronning, men kun hvor hun hverken saae Soel eller Maane; men paa den anden Side maae vi jo Alle indrømme, at, eftersom det nu engang gaaer til i denne Verden, kunde det ikke anderledes være, saa det vingede Ord maatte finde sig i at bindes til „Sort paa Hvidt", Grund-Poesien lade sig behandle af Eftertanken, som den fandt for godt. Ligesom det nemlig gaaer Damerne, halv med og halv mod deres Villie, at de sædvanlig, for det almindelige Bedste, maae gifte sig med gammelagtige Mænd, saaledes gaaer det i det Hele Natur-Gudindens Døttre, saa den smukke Græske Mund kunde heller ikke undgaae at bindes til Pennen, den sorte Kulsust, under alle Himmelegne Plutos livagtige Billede, og Persephones halv eller heel tvungne Giftermaal med den Græske Pluto maae vi da betragte som en Historisk Nødvendighed, og lægge Mærke til, at Mytherne virkelig, som Persephone, paa en Maade fik Hjemlov, naar Spillemændene (Rhapsoderne) fortryllede deres Tilhørere med et henrivende mundtligt Foredrag af de Homeriske Sange. Hvad vi derimod maae afskye som aldeles unaturligt og grusomt, det er her, som allevegne, det Romerske Tyranni; og den Latinske Mishandling af de Græske Myther med alle deres Guder og Gudinder betegne vi med Rette paa Billed-Sproget saaledes: at den Romerske Pluto, som var en reen Djævel, smed den Græske Pluto i Tartaros, røvede Persephone, førde hende til sit Elysium, som var et reent Helvede, lod hende ikke engang beholde sit smukke Navn, men kaldte hende Proserpina eller Krybersken, og mishandlede hende paa det Grueligste, saa hun maatte ikke blot snakke Latin, hvorved hendes smukke Ansigt blev reent fortrukket, men hun maatte ogsaa malke hans sorte Kvæg, føde hans sorte Sviin, og, naturligviis med

visne Blomster, bekrandse disse hans ækle Offer-Dyr. Om jeg nu, under disse Omstændigheder, ved Hjelp af Nordens Aand, udrev Persephone af Tyrannens Kløer og førde hende til Asgaard, hvor hun dog alle Dage kunde vente bedre Kaar, enten som Selskabs-Dame hos Freya, eller som Markgrevinde paa Himmelbjerget, da Heimdal, saavidt jeg veed, er ugift endnu, synes De da virkelig, det var nogen Synd, eller at Latinerne havde Ret til at sige, jeg forgreb mig paa den Classiske Skiønhed og bortførde Proserpina fra sin ægte Gemal til at være Slavinde hos Nordiske Barbarer?

Jeg kan naturligviis ikke selv være Dommer i en Sag, jeg selv er indviklet i, men jeg kan, og troer, jeg bør tiltale Dem, som de Engelske Dommere tiltale Nævningerne (Juryen) naar det er Fædrenelandet vigtigt at faae en behagelig Kiendelse, saa jeg vil sige: De maae dømme paa Ære og Samvittighed, men de maae betænke, at De er selv Sønner og Døttre af Nordens Natur og Nordens Aand, og betænke, at den Romerske Tyran vel ikke har ladt vor Idunne malke sine sorte Kiør, men har gjort værre end det, har smidt hende, reent ud sagt, paa Moddingen, hvor hun maatte ommkommet for længe siden, hvis ikke en fattig Islænder havde givet hende Husly, for at fortælle hans Børn Æventyr! Fremdeles maae De betænke, at skiøndt selv Botanikerne tilstaae, vi har i Danmark, forholdsviis, et rigt Blomsterland, og skiøndt vi selv kan see, vi har meget smukke Piger til at gaae i Enge, saa vilde dog Grækerinden, som, langtfra at træde Blomster ned, træder Blomster op under sine Fødder, og har fra Barnsbeen en mageløs god Smag baade til at vælge Blomster og binde Krandse, være en meget behagelig Veninde, baade de lange Sommerdage og de lange Vinteraftener, og

være det ikke blot i Danmark, men i hele Norden, der ikke af Naturen er saa blomstrende, som vores lille Vænge, men har dog Aand, og skulde have baade Smag og Krands tilfælles med os! Endelig maae De betænke, at De, som alle Nævninger, kun har Valget mellem „skyldig" eller „uskyldig", uden videre Tillæg, og at, om De end skulde finde, der, efter strængt almindelige Rets-Grundsætninger var en Hage ved, saa kan jeg dog kun med Billighed straffes efter Nordens Kæmpelov, som tillader Krebsgang, og maa dog, om De erklærer mig for skyldig, overleveres til den tyranniske Romer-Ret, der kalder Rov og Ran, hvad der tages tilbage fra den største Røver, kalder Barbarisk Alt hvad der ikke er Latin eller Græsk, altsaa ogsaa hvert Smil, hvert Øie, hver Mund hos de Skiønne i Norden, og kalder det endelig Majestæts-Forbrydelse at krumme et Haar selv paa den daarligste Romerske Soldat, fordi han er at ansee som et „Lem paa Keiserens Legeme". Det behøves neppe, men jeg maa dog til Slutning erindre, at Damerne har her en dobbelt Stemme, og at hvis Persephone skal føres tilbage til den Romerske Tyran, da tager han upaatvivlelig Idunne med, da han nu har seet et Glimt af Guld-Æblerne, hun giemde paa sit Bryst.

Dog, Mythen om Idunna, der i flere Henseender kan tjene til Sagens Oplysning, tør jeg ikke stole paa, er alle Damerne, eller engang Herrerne nokssom bekiendt, og da det er et af mine Livstykker, skal jeg med Fornøielse fortælle den, skiøndt den er hverken saa kort eller saa smuk som den Græske om Persephone, deels fordi Historien umulig kan udtrykke sig saa kort som Naturen, og deels fordi Nordens Aand er langtfra at have viist saa godt et Øie for den smukke Natur, som Grækenlands, saa hvis han alligevel har havt det, maa det have

været det ulykkelige Øie, som Odin tidlig pandsatte til Mimer og fik aldrig indløst. Idunnes Smukhed vil vi da saameget mindre tale om, som hun skal være i Slægt med Dværgene og faldt engang pludselig ned fra Asken Ygdrasils Top; thi det er med andre Ord, at Nordens Kæmper betragtede den frugtbare Natur ikke som en udødelig Gudinde, men som et immergrønt Træ, og det var slet ikke smukt, men derimod er Idunnes Historie meget glædeligere end Persephones, ikke blot fordi Odin havde et mageløs godt Øie for Historien, men især fordi Nordens Kæmpeliv med sin Kraft-Fylde til fri Benyttelse maatte give Alt i Norden en mageløs Historie. Det klæder jo saaledes vistnok Persephone uforlignelig at plukke Blomster og binde Krandse, men saa giør hun heller ikke andet, mens Idunne, med sine Guld-Æbler, hvor hun end har faaet dem fra, holder alle Asernes Kraft og Munterhed vedlige, og skiøndt Idunne ogsaa maa gifte sig, skeer det dog ikke ved nogen Bortførelse, ikke heller er det saadan en gammel Knark, som Pluto i Hades, hun faaer til Gemal, men Brage, Skjaldre-Mesteren i Valhal, en meget smuk Mand, der vel maa høre af Loke, det Skarn, at han er ingen Helt, men er dog alle Kæmpers Lyst, taler ypperlig for sig, spiller godt paa Harpe og lever godt med sin Kone, saa, var han ikke gift, kunde Persephone aldrig faae en bedre Gemal, og kunde man i Valhal nøies med Blomster-Krandse, skulde jeg ogsaa ønske ham den smukke Persephone!

Uden nu just at ville giøre Idunne til Nordens Mythologi, finder jeg dog, de har Saameget tilfælles, at de i Skjalde-Munden er nær ved at smelte sammen, og har jeg iaften ladt Persephone forestille den Græske Mythologi, maa jeg nødvendig lade Idunne forestille den Nordiske, der virkelig fra Arildstid er Brages Gemalinde, og har vir-

kelig Noget i sit Skiød, der ligner de berømte Guld-Æbler, thi allerede ved at sammenligne Nordens Mythe-Bøger med Grækenlands, begge Eddaerne med Hesiods Olympiske Stamtavler og Apollodors mythiske Bibliothek, har jeg paa den Nordiske Side fundet et Liv og en Friskhed, som fattes paa den Græske, og skiøndt Nordens Mythologi for Øieblikket just ikke lever høit i Kiøbenhavn, saa lever den dog, mens den Græske er aabenbar steendød i Athenen, saa Mage til Nordens seilivede Myther søger man forgiæves under Solen. Vist nok var der en Tid, og det en lang Tid, da ogsaa Nordens Mythologi syndes for bestandig død og borte, men derfor ligner den kun saameget mere Idunne, som ogsaa blev borte engang, men kom, til alle Asers Glæde, lykkelig og vel tilbage, ligesom Nordens Mythologi i det Nittende Aarhundrede. Herved er naturligviis den gamle Historie om Idunnes Bortførelse paa en Maade blevet ny igien, og da den ender godt, blevet dobbelt glædelig, saa Damerne har vist ikke noget imod at høre den.

Det var nemlig Loke, den Uglspil, der immer haltede mellem Aser og Jetter, som engang, han var i Knibe, lovede Jetterne at lokke Idunne ud fra Asgaard, hvor de kunde snappe hende, og det lykkedes kun alt for vel, saa Idunne forsvandt med Guld-Æblerne, og Aserne blev, før de vidste det, gamle og graa, men da de fortalde ham, der havde spillet dem det Puds, at han havde spillet paa sin Hals, og vilde blive den Første, der foer til Hel, hvis han ikke skaffede Idunne igien, saa maatte han prøve sine Konster fra den anden Side, kom ogsaa snart, i Freyas Falkeham, til Jetteverden, og fandt Idunne ene hjemme, mens hendes Fange-Vogter, Jetten Thjasse, var ude at fiske. Loke forsømde sig nu heller intet Øieblik, fik i en Hast Idunne reisefærdig i en Svaleham,

og førde hende i Triumph tilbage til Asgaard, hvor, til Lykke, det gamle Ordsprog, at een Svale giør ingen Sommer, kom til kort, thi med Guld-Æblerne kom Liv og Kraft og Munterhed tilbage, og Jetten i sin Ørneham, som satte efter Svalen, kom for seent til at giøre nye Ulykker, men kom for Resten ret tilpas, thi Aserne havde gjort et Baal udenfor Porten, hvorpaa Thjasse brændte sine Vinger, brattede ned og fik sit Livsbrød.

For nu at skyde Gienvei til Persephone, som vi kom fra, vil vi lade Jetten i Ørneham smelte sammen med den Romerske Pluto, hvad vi kan giøre med en god Samvittighed, da ikke blot „Ørnen" er det gamle Roms mageløse Rovfugl, men det ogsaa er Romerskheden, der har lagt hele det Nordiske Folke-Liv i en Dvale, der lignede Død paa et Haar, og har derfor ærlig fortjent at faae Thjasses Skæbne, som han imidlertid leer ad, da, som Baggesen meget rigtig har sagt, man aldrig tilgavns kan slaae en Død ihjel, end sige da Kongen i de Dødes Rige. Da man imidlertid, efter Ordsproget, ogsaa kan giøre et Skarn Uret, saa vil jeg indrømme den Romerske Pluto Alt hvad jeg kan, indrømme, at skiøndt han var et Skarn ved Persephone, saa fik hun dog med sin fine Græske Smag og Dannelse sat lidt Skik paa ham, saa tilsyneladende blev hans Smag ogsaa fiin, og da han tillige immer anpriste sin Græske Slavinde som et Mønster paa Sligt, saa har vi ham virkelig paa en Maade at takke for en vis Slebenhed, der vel i sig selv er mere til Skade end til Gavn, men som vi dog hverken vil eller kan ombytte med den gamle Plumphed. Derfor vidste jeg ikke bedre Raad end at stille den gamle Tyran ved hans smukke Græske Slavinde, og tilbyde hende alt muligt Giæste-Venskab hos os, til hun kan finde sømmelig Modtagelse i Athenen, og, da det har temmelig

lange Udsigter, vil hun imidlertid prægtig kunne bøde paa, hvad vi maatte savne hos Idunne, men vil sikkert finde hos Freyas Datter, den lille Gørsum eller Ædelsteen, naar hun faaer en god Opdragelse, og hvad De derfor end skulde synes om den Bortførelse af Persephone, man vil sigte mig for, er jeg dog vis paa, De frikiender mig for den gamle Beskyldning, at ville føre Barbariet tilbage, da det neppe kan forebygges enten paa en smukkere eller for Norden behageligere Maade, end naar Forbindelsen af den Græske og Nordiske Anskuelse kan lykkes.

Saaledes har jeg da, saa godt, som jeg kunde, og maaskee vidtløftigere end jeg burde, giort Rede baade for Indbydelsen til „Damer og Herrer" og for min Betragtning af den Græske og Nordiske Mythologi, der i mine Tanker forholde sig til hinanden omtrent som Natur til Historie, og da fornemmelig Menneske-Natur til Verdens-Historie, saa at, naar Grækenlands og Nordens Billed-Sprog sammenføies med levende Skjalde-Konst, da faaer man et Gaade-Speil for hele Menneske-Livet, som det ikke blot er fornøieligt at betragte sig selv og alle sine Kyndinger i, men som det ogsaa kan være meget lærerigt med Flid at benytte sig af. Jeg veed det godt og vil ingenlunde dølge det, at mange, ellers, som man siger, ikke blot brave og skikkelige Mænd, men meget lærde, fornuftige og oplyste Folk, skal ansee min Betragtning af Mennesker og Myther i det Hele, og af Grækenland og Norden i Særdeleshed, for et fantastisk, ja, vel endog farligt Sværmeri, som man i Norden, og da især i Kiøbenhavn, hvor jeg træffer til at være, skulde tage sig omhyggelig i Agt for, da Sværmeri, som man veed, er en meget smitsom Sygdom; jeg veed det godt, og det giør mig naturligviis ondt, for alt det ædle Morskabs og al den levende Oplysnings Skyld, som derved

kan forebygges eller forsinkes; men det bider forresten slet ikke paa mig, fordi jeg kan see, at skiøndt mit Bekiendskab med Menneske-Naturen og Verdens-Historien er langtfra at være saa fortroligt, som jeg ønskede, saa er det dog meget nærmere end Deres, der kan indbilde sig, at Stamfædrene til de høie Syners, de dybe Følelsers og de ædle Bedrifters Folk var Murmeldyr, hvis Guder og Myther ei udsprang af hvad de ligne og udtrykke, men den Ene af et Tordenskrald, den Anden af et Snefog, den Tredie af en Hvirvelvind og den Fjerde af en Flintesteen, eller kan tænke, at hvad der aander Liv og Fylde, er undfanget af Luft og født af Død, eller at saadanne Tungemaal, som Grækers og Nordboers, saadanne Olympiske Paladser, hvori Sangene af hele Himlens Hær finder Gienlyd, er bygt af Bier og Bævere, eller endelig, at noget Menneske eller noget Folk kan gaae frem enten i Dannelse eller Dygtighed ved at ringeagte og forsømme sit Modersmaal og forgude et vildfremmed Sprog, især et Steendødt, især Latinen, hvori de største Mestere nødvendig er endnu langt større Fuskere!

Dog, det er Tid at slutte den lange Indledning, og det vil jeg giøre med en Bemærkning, som Enhver kan see, jeg har ingen Ære af, thi skiøndt man med et halvt Øie kan see, at Kvinden er den eneste synlige Skabning, der kan svare til alle Skjaldenes Lovtaler over den skiønne, evigunge, moderlige og frugtbare Natur, saa opdagede jeg det dog først ved at laane et fremmed Øie, og skiøndt det især paa Thor er godt at see, at levende og kraftig Virksomhed er Sjælen i Mandens, saavelsom i Historiens Begreb, saa var det dog først udenlands jeg opdagede den store Hemmelighed, saa det er kun ved et dobbelt Lykketræf, jeg er blevet istand til at opdage Forholdet mellem Græsk og Nordisk, og bringe baade Damer og

Herrer den fornøielige Efterretning, at naar de blot lære smukt at forliges og forstaae hinanden, da blive alle Grækenlands og Nordens Guder og Gudinder levende for Dem, ikke som Afguder eller Spøgelser og Gienfærd, men som deilige Smaa-Fugle, der synge om Alt, hvad der er i Mennesket og Alt hvad der kan levende bevæge, forfærde eller glæde, oplyse og forklare dette store, dobbelte, os jo dog alle kiære og elskelige Vidunder!

II.

Prometheus og Pandora.

Damerne maae ikke blive bange, men jeg maa ligesaa godt sige det strax, der er indløbet en lille Ubehagelighed, som for mig ikke engang er saa meget lille, da det er den Største for Øieblikket! De unge Herrer kan slet ikke lide, jeg roser Damerne, det vil de selv giøre, men det skal være en stor Hemmelighed, ikke blot inden fire Vægge og inden lukte Dørre, men under fire Øine, saa Damerne skal ikke blive stolte og giøre Oprør og efterligne de forskrækkelige Amazoner, som der maatte en Herakles til at tæmme, og det en lyslevende, som nu ikke er nem at finde. Dette sætter mig virkelig i Forlegenhed, saa jeg veed hartad ikke, hvordan jeg skal fortsætte mine Foredrag om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn for Damer og Herrer, eller, rettere sagt, faae dem rigtig begyndt, thi sidst var det kun en Indledning, egenlig for at rette mig efter Herrernes Tankegang og vise, eller dog lade som jeg viste, jeg kunde „beherske Stoffet" og vidste udenad paa mine Fingre baade hvad jeg vilde og hvorfor jeg vilde det, og hvorfor der var baade Græker og Nordboer og Damer og Herrer til, og nu, efter derved at have faaet et nyt og glimrende Beviis paa Damernes Taalmodighed, som jeg saa dristig regnede paa, nu skulde jeg jo netop vise, at jeg dog igrunden vilde rette mig efter Damerne, og havde baade Mod og Mund til at tale efter deres Hjerte, saa jeg

lod de gamle Stjerner gaae op igien og tindre for deres Øine, og fløitede ad alle de gamle Trækfugle, saa de enten foer op af Dvale eller kom flyvende fra hin Side Havet, og sang, hver med sit Næb. Ja, det skulde jeg aabenbar, om jeg kunde, og det vilde være mig selv en stor Fornøielse at prøve paa; men naar de unge Herrer ikke kan taale, jeg roser Damerne, ikke engang taale, jeg siger „Damer og Herrer", da er jeg ligesaa raadvild, som Odin var, da han red til Mimers Brønd og pandsatte sit Øie, som han skulde betragtet den skiønne Natur med, saa jeg kommer vel til at giøre det Samme, thi vel er jeg ikke bange enten for den Romerske Pluto, eller for Nogen af de gamle Herrer, naar jeg har Damerne paa min Side, men med de unge Herrer tør jeg paa ingen Maade prøve Styrke, især fordi Damerne, skiøndt det er en stor Hemmelighed, godt veed, det er Deres varmeste Venner, som De, for lidt offenlig Roes af en gammelagtig Herre, igrunden aldrig kan nænne at støde fra sig. Trods al min Uskyldighed er det da saalangt fra, jeg tør regne paa Damernes Medhold mod de unge Herrer, at jeg ikke engang tør vente synderlig Medlidenhed, naar jeg taber Slaget, thi for deres varme Venner er Damerne gruelig partiske, og desuden er det Damernes Ordsprog: heller død end raadvild, saa der ligger immer noget Spidst, som en Knappenaal, i det, naar de beklager en stakkels Mand, fordi han er ællevild, og selv Odin vilde kun faae en daarlig Trøst, om han beskrev dem alle de vilde Stier, han maatte træde for at bede om Raad, og de dyre Domme, hvori han maatte kiøbe dem.

Uagtet jeg derfor slet ikke veed, hvordan jeg skal kunne lukke Skjalde-Munden op uden at rose Damerne og sætte dem først, saa maa jeg dog paa Øieblikket see til at forlige mig med de unge Herrer, som baade har den Stærkeres

Ret og har Damerne i Baghaanden, og iaften vil jeg da ikke blot, om jeg kan huske det, bestandig sige „Herrer og Damer“, men ogsaa fortælle det Allerværste om Damerne, som jeg kan finde, de Græske Skjalde nogensinde har taget i deres Mund, og jeg vil overdøve min poetiske Samvittighed ved at beraabe mig paa Damernes eget Exempel, som i Henseende til Roes og Fortrin kun bryder sig lidt om Skin og Offenlighed, naar de i al Hemmelighed kun virkelig nyde deres Ret.

Den værste jordiske Dame, jeg nu har kunnet finde i de Græske Myther, er naturligviis Pandora, hvis Æske er blevet til et Ordsprog for alle de Ulykker, som fløi ud af den, og skal, efter Grækernes Sigende, endnu plage al Verden. For imidlertid at komme rigtig til Pandora, maae vi nødvendig begynde med En af de gamle Titaner, Prometheus, som stjal Ild fra Zeus og forærede Menneskene, men blev til Straf smeddet fast til Kaukasus, hvor en Ørn daglig hakkede hans Lever, til endelig Herakles skiød den og løste Titanen, saa han fik Lov til at døe. Med denne Hevn, hedder det, var Zeus dog endnu ikke fornøiet, thi for at Menneskene ingen Glæde skulde have af de himmelske Tyvekoster, befalede han Tusindkonstneren Hefæstos (som i Latinskolen er sunket ned til Grovsmeden Vulcan) at støbe en Jomfru af Jord og Vand, med Menneske-Stemme og med et Ansigt, som en Gudinde, og det var Pandora, som derpaa blev iklædt og oplært af Pallas Athene, gjort yndig og fortryllende af Aarstiderne, Aphrodite, Chariterne og den sødt overtalende Peitho, men blev ogsaa af Hermes indblæst Falskhed, List og Smiger. Saaledes udrustet kom nu Pandora til Epimetheus, som var en Broder ad Prometheus, og vel havde Prometheus strængelig forbudt ham

at modtage nogensomhelst Gave fra Zeus, men han lod sig dog bedaare af Tryllersken, og hun tog ved Leilighed Laaget af en Æske med alskens Ulykker i, saa de fløi Allesammen ud, undtagen Haabet, der vel spillede paa Randen, da hun smak Laaget i, men blev dog derinde. Og, nu kommer endda det Værste, fra denne Pandora nedstammer alle Damerne.

See, havde jeg nu ikke allerede sagt, at den Græske Aand havde et mageløs godt Øie for den Skiønne Natur, og at Kvinden er Sammes lyslevende Udtryk, saa havde det vel desuagtet været lige sandt, men saa kunde jeg dog ladt være at sige det, men nu er mine Hænder bundne, saa jeg kan ikke frelse Damerne fra den slemme Pandora, men maa sige: ja, hun betyder jo virkelig den smukke, men falske Natur, med Slangen under Blomsterne, og da især den blændende deilige, fortryllende, kloge og vittige, men falske Dame, som har gjort utallige Ulykker, og vil endnu sætte mangen ærlig Mand graa Haar i Hovedet!

Jeg veed ikke, om Nogen af de unge Herrer har fundet paa et godt Raad til at redde Damerne, om ikke dem Allesammen, saa dog Nogen af dem: En til dem hver, som de unge Herrer pleier, om ikke udtrykkelig, saa dog stiltiende at undtage, naar De finder, at Damerne er i det Hele langtfra at være rosværdige; men jeg haaber dog, at et godt Raad vil nu finde et godt Sted, ikke alene hos Damerne, men ogsaa hos de unge Herrer, og skiøndt Sagen synes fortvivlet, øiner jeg dog en Udvei, naar vi først og fremmerst slaaer en tyk Streg over den Linie, at fra Pandora nedstammer alle Damerne, og det giør jeg med den største Rolighed, thi den Linie har hiemme i Latin=Skolen, som jeg aldrig har berømt for et godt Øie enten til den skiønne Natur eller til Noget, som var poetisk værd at nævne. Med det Samme seer da ogsaa

Damerne, hvor det er, vi har faaet al den ærerørige Snak fra om Damerne, som jeg vel iaften ikke tør bestride med de rette Vaaben, men maa dog nødvendig afskye, thi de unge Herrer vil sikkert, naar de besinder dem paa det, selv tilstaae, at deres Forestilling om Damerne i det Hele, som Pandoras Døttre eller Søstre, som langt mere „underlige Dyr" end rigtige Mennesker, som lutter Sirener, jo skiønnere, des farligere, og i Regelen falske, altid aandløse, den gruelige Forestilling har de hverken faaet ved at betragte deres Mødre eller Søstre, og hverken ved at lytte til Nordens Aand eller til deres eget Hierte, men ved at læse i Horats og de andre Latinske Mesterværker, eller dog ved at indsuge den slemme Luft, der altid gik for Aand i Latin-Skolen.

Vistnok beraaber Latin-Skolen sig her, som sædvanlig, paa Grækerne, og anfører udtrykkelig Hesiodos som sin Hjemmel for at „alle Damer" nedstammer fra Pandora, men det er ikke første Gang, jeg har opdaget, at vil man vide, hvad Grækerne tænkde og sagde, maa man spørge dem selv, og slet ikke ændse den Romerske Plutos Vidnesbyrd, der kun var en Stymper i Græsken og talde om Poesi, som den Blinde om Farverne. Hvad derfor ingen ægte Skjald enten kunde tænke eller sige, det kan Damerne være vis paa, Hesiodos har heller aldrig tænkt eller sagt, saa om det end stod skrevet under hans Navn, maatte han dog frikiendes, men nu staaer det der ikke heller, saa Alle, hvem der har Øine, kan see, han giør udtrykkelig Forskiel mellem de falske Damer, der nedstamme fra Pandora og giør Vedkommende ulykkelige, og de Oprigtige, som bringer i det mindste Ligevægt mellem Lykke og Ulykke ind i hvert Huus, de betræder. At der nu ligesaavel er falske Damer som falske Herrer til, og at det Falske er hverken værdt at rose eller at troe, det følger jo af

sig selv, og har de unge Herrer troet, det var andre end de ægte Damer, jeg roste, da har de taget mærkelig feil; men hvorvidt Pandora-Mythen i det Hele stemmer overeens med min Betragtning af Damerne, det er vist nok et indviklet Spørgsmaal, som falder lidt vanskeligt at besvare.

Det Huusraad nu, som de Lærde pleier at gribe til, naar en Mythe, som kun staaer paa Papiret, giør sig rebelsk, det er, som man veed, at lade briste hvad ikke vil bære, her skiære lidt fra, som upaatvivlelig uægte, og hist skyde lidt ind, som øiensynlig ældre, og da vise, at Mythen, naar den bliver „drøftet og reengiort", ganske rigtig siger Alt hvad man behager, skiøndt den ved første Øiekast synes at sige netop det Modsatte, og skiøndt jeg, i Regelen, er temmelig ubarmhjertig mod dette Huusraad, saa skulde jeg dog her, for Damernes Skyld, ikke være utilbøielig til at giøre en lille Undtagelse, og da, selv i den Latinske Grammatik, ingen Regel er uden Undtagelse, haaber jeg, de unge Herrer giør heller ingen Indvendinger.

Vi har her nemlig paa den ene Side en Græsk Mythe for os, der synes, vel ikke, som Latin-Skolen med sit Kul, at sværte alle Damer, men dog at sætte en stor Skamplet paa det smukke Kiøn, hvad slet ikke ligner Græker-Aanden, og paa den anden Side er Mythen aabenbar forkvaklet, før den kom til os, thi lagde Damerne ikke nok Mærke til den nette Forklaring, at alle Ulykkerne i Pandoras Æske, undtagen Haabet, fløi ud, hvad der jo kun var Mening i, naar Haabet var den største Ulykke under Solen, saa da Grækerne, saavelsom vi, vidste, det er tvertimod en stor Lykke, saa maa det ogsaa netop have været det Modsatte, været Mishaabet eller Fortvivlelsen, der vel spillede paa Randen af denne Pandora-Æske, men blev dog, til Lykke, derinde. Hvor nu saa

grov en Feil er indløbet, saa at Fortvivlelse er gjort til Haab, der er aabenbar Intet at lide paa, og jeg formoder, at Grækerne har havt to Æske-Myther, den Ene, hvorefter alle virkelig gode Gaver har været en ægte Dame betroet, som derfor med Rette kaldtes Pandora eller Algive, men kom for Skade at aabne Æsken, som hun ikke maatte, saa alt det Gode, paa Haabet nær, fløi bort, og en Anden, hvorefter alle Ulykker var lagt i en falsk Dames Haand, der ogsaa falskelig kaldte sig Pandora, og havde nær bragt alle Folk til Fortvivlelse, men naaede dog ikke det Værste. Jeg formoder, Grækerne har havt to saadanne Myther, som maaskee alt i Munden, men allenfalds ved Opskrivningen er blevet sammenblandede til hvad der nu kaldes Pandora-Mythen, thi deraf lader det Hele sig forklare, den Formodning giør Græker-Aanden Ære, og, hvad der kroner Værket, den lader Sandhed giælde og Damerne skee Ret.

Dog, alt for vidt vil jeg nødig drive Efterligningen af de gamle Mythers nye Optugtere, der dog egenlig altid kommer nogle Aartusinder bagefter den rette Tid, og jeg vil derfor hurtig vende tilbage til Pandora, som vi nu engang har hende, og paastaae, at selv saaledes har de ægte Damer slet intet med hende at giøre, saa at, selv om hun havde kronet sin Ondskab enten med at kaste Haabet i Fængsel eller med at lade Fortvivlelsen løs, kunde hendes Udaad dog ei giøre nogen ægte Grækerinde, end sige Danne-Kvinden og hendes Døttre mindste Skaar i deres gode Navn og Rygte. Mythe-Smeden har nemlig paa ingen Maade villet fremstille Damernes men Konstens Oprindelse, og har kun valgt Dame-Skikkelsen, som Skiønheds-Monsteret, Konsten maatte stræbe at naae, naar den skulde blænde og bedaare Menneskens Børn, saa den ægte Kvindelighed har netop

svævet for ham i hele sin Glands og Elskværdighed, og maatte om end dunklere ogsaa foresvæve Epimetheus, for at han kunde lade sig bedrage af Skinnet. Ikke som en Dame, enten født eller skabt af Zeus, men som fint Billedhugger-Arbeide, et Mester-Stykke af Hefæstos, lavet af Jord og Vand og glattet af Chariter, ligesom Thorvaldsen giør sine Mester-Stykker, saaledes fremstilles jo Pandora, kun i en for den jordiske Efterligning uopnaaelig Fuldkommenhed, da Billed-Støtten ikke alene faaer Liv og Bevægelse, men udstyres med Aphrodites Trylle-Bælte, med Pallas Athenes Vid og Smagfuldhed, Chariters Ynde, alle Aarstiders Blomster-Krandse og alle Overtalelsens Konster. Kun een Ting fattes, som ingen Konst kan give, nemlig „Hjertet", og da denne Mangel dog endelig maa skjules, naar Epimetheus skal skuffes, saa indblæser Hermes „Falskhed, List og Smiger" i det tomme Rum, ja, saa godt har Mythe-Smedens Øie været, at det er lutter hjerteløse Damer, som hjelpe Tusind-Konstnerne Hefæstos og Hermes at udføre Blænd-Værket.

Skiøndt det nu vel ikke har nogen Nød, at vore Billed-Huggere skal bringe det saavidt i Naturens skuffende Efterligning, saa veed de ægte Damer dog nok, og vi maatte alle ønske, at især de unge Herrer vidste det, at man kan aldrig være sikker paa, Ingen af Pandoras Art at møde, da Hesiodos virkelig har Ret i, de fødes og skuffe under alle Himmel-Egne; men nu, da baade Damerne og jeg kan uden Skræk betragte Pandora-Mythen, synes mig, det kunde være fornøieligt at see, hvorledes den poetisk hænger sammen med Prometheus-Mythen, og her maae vi da allerførst huske, at de gamle Græker var virkelige Hedninger eller Natur-Mennesker, af hvem vi hverken maae vente Oplysning om Gud-

dommen, eller kræve de rette Forestillinger om Grund-Kilden til Menneskets Lykke og Ulykke, som vi kun ved ganske andre Hjelpe-Midler kan danne os, og herpaa maa saameget mere lægges Vægt, som man i Latin-Skolen snart har fordømt Græker-Aanden som en Djævel, og snart betragtet den Romerske Uaand som en Husgud, der selv midt i Christenheden skulde tilbedes.

Ilden, som Prometheus eller Forklogskaben stjal fra Selvejeren, er nu aabenbar den Guddoms-Gnist, som ogsaa Grækerne følde i sig, og som vi kalde „Aand", usynlig, men dog kiendelig derpaa, at den skaber en ganske egen Lysning og Lunhed i Støv-Hytten, saa Tankerne faae en langt høiere Flugt, Følelserne et langt skiønnere Præg og Glæden en langt finere Duft, end Dyrene, selv de Klogeste og Frommeste, kiende. Herved opdager Mennesket, at han har en dobbelt Verden for sig, den Ene tilfælles med Dyrene men den Anden med Guderne, og nu opstaaer naturlig det store Spørgsmaal om Menneskets Forhold til Aandens eller Gudernes, de „salige og udødelige" Guders Verden, og det er klart af Mythen om Prometheus, at Grækerne, om ikke fra Begyndelsen, saa dog meget tidlig, betragtede deres Besiddelse i Aandens Verden som et Rov, der havde draget en følelig Straf fra Guderne efter sig, og skiøndt vi umulig kan finde den Løsning af Menneske-Gaaden tilfredsstillende, kan vi dog godt indsee, hvordan den naturlig tilbød sig. Eftertanken opdager nemlig snart, at med de nye Kilder til høie Tanker, dybe Følelser og salige Glæder, aabnes ogsaa Kilder til mange Savn og Sorger, og især til Frygten for det hemmelighedsfulde Mørke i Skygge-Riget, som Dyret ikke kiender, saa for Hedninger kunde det let synes tvivlsomt, om der var mest vundet eller tabt ved Guddoms-Gnisten, og da Mennesket altid har Fo-

lelsen af, at al Ulykke har sin Grund i en dunkel Brøde, giættede man paa et Rov, der vel igrunden var umuligt, men som dog, Muligheden forudsat, virkelig paa en Maade forklarede det Hele. Havde nemlig Mennesket virkelig stjaalet den himmelske Gnist, eller dog hælet med Tyven, da faldt Misundelsen og Straffen fra Gudernes Side ganske naturlig, og i Pandora-Mythen see vi begge Dele afbildede med en Finhed, der giør den Græske Vittighed Ære, thi Guderne vil ikke bruge Magt, men sætte List mod List, saa Mennesket kommer ved sit eget Misgreb til at bøde for sin Forgribelse, Uaanden har han stjaalet og vælger nu selv den falske Skiønhed og dermed alle Ulykker i Tilgift.

Denne Betragtning af Menneske-Livet var nu vistnok saa nedslaaende, at den grændsede til Fortvivlelse, men det saae Skjalden jo selv, derfor lod han Fortvivlelsen spille paa Randen af Pandoras Æske, men dog ikke slippe ud, og at Laaget virkelig, som han sagde, blev smækket i for den hos Grækerne, det beviser deres Historie, hvori der speiler sig et Folke-Liv, baade saa frit, saa daadfuldt, saa blomstrende og saa rigt paa høiere Nydelse, at det er blevet hele Verdens Beundring.

Naar man imidlertid misunder Grækerne den Lykke, saa tidlig at fortrylle Verden med deres Konster og forbause den med deres Vidskab, og skatter dem lykkelige fremfor vore Fædre, som da endnu kæmpede med Raaheden og Jisskorpen, der ligesaavel indvortes, som udvortes forsinkede og truede med at forhindre den menneskelige Udvikling i Norden; da seer man aabenbar med Grækerne kun paa Øieblikket, ikke med Nordboen paa Tidens Længde, og hvilken Synsmaade der i Tidens Længde bærer de ønskeligste Frugter, følger vel af sig selv, men oversees dog saa almindelig i vore Dage, at

det selv i Norden trænger til at indskiærpes. Ja, skiøndt vi, som nu med Lyst kan see baade frem og tilbage: tilbage paa Kæmpelivet og frem til dets Forklaring, ikke fristes til at bytte med Grækerne, som nu kæmpe med den sorte Død paa Gruset af de styrtede Paladser, og nærme sig kun alt for kiendelig Dyrene midt imellem Mindesmærkerne af mageløs Høihed og Konst, hvor de stirre døsige ind i en Fremtid uden Farve, saa trænger det dog til at siges, at det er Frugten af deres tidlige Dannelse, Konst og Klogskab, og det forudsagde den gamle Skjald, uden selv at vide det, i Mythen om Prometheus og Pandora.

Det himmelske Tyveri, som Mythe-Smeden paaduttede Prometheus eller For-Klogskaben, var saaledes vist nok umuligt, men et lignende jordisk Tyveri fra Zeus som Græker-Aanden, begik den Græske For-Klogskab dog ganske rigtig, og skiøndt det ikke var Aanden, der hevnede sig enten ved at fængsle Prometheus eller ved at sende Pandora, saa straffedes dog Tyveriet paa begge Maader; thi Grækerne, som vilde være kloge for tidlig, bildede derved sig selv, og Epimetheus eller Efter-Klogskaben lod sig narre med en falsk Dannelse, der undergravede Folke-Livet og gav det en sørgelig Helsot.

Dette klinger vel sagtens især Herrerne noget fremmed, da den Græske Dannelse i saa langsommelig Tid har været, om end ikke meget bekiendt, saa dog umaadelig rost, som noget Guddommeligt, man vel aldrig kunde opnaae, men skulde dog bestandig stræbe at nærme sig, men det faaer ikke at hjelpe, det er gammelt Nordisk ei at skue Hund paa Haar, men at see paa Virkeligheden og foretrække det Varige for det øieblikkelig Glimrende, og enten maa et Folk blive til Noget i deres egen Aand, eller de blive til ingen Ting, saa, naar vi

skal have godt Haab om Norden, maae vi ogsaa forudsætte, at Naturen der vil gaae over Optugtelsen, og føre os tilbage til Fædrenes Tankegang, hvorefter Aand ikke var et Rov, men en Gave fra Guderne, og ægte Dannelse Noget, man kun fik efterhaanden, naar man gav Tid, og kæmpede ærlig paa Aandens Side. Derfor har vi i Norden ingen Pandora-Mythe og maae ikke lade os indbilde, enten at alle Damer er Pandoras Døttre, eller at den Dannelse, der undergraver Folke-Livet, er den Ægte, om det saa ti Gange var den Græske. Sagen er vist nok blevet saa indviklet, at den synes reent fortvivlet, og vi finder derfor nuomstunder sædvanlig, at enten forkaster man al Konst og Dannelse, som ikke blot overflødige, men fordærvelige, eller man forguder en Dannelse, som man selv maa tilstaae, har været fordærvelig og kan indsee, maa være fordærvelig allevegne, fordi den, ligesom Pandora, er falsk og hjerteløs, er kun et bedrageligt Skin, men Nordens Aand kan ingen af Delene, han maa kiækt paastaae, at de hjerteligste Damer dog igrunden ere de skiønneste, og at derfor maa der nødvendig ogsaa gives en ægte menneskelig Dannelse, der ikke undergraver, men forskiønner og forklarer Livet, og er desaarsag baade værd at bie paa og værd at kæmpe for.

Ligesom det nu var i Latin-Skolen, vi lærde, at alle Damer var Pandoras Døttre, saaledes udsprang ogsaa af den det herskende Begreb om en Dannelse, der endnu er langt falskere end den Græske, er det tommeste Skin man kan tænke sig, og skal dog være guddommelig, dog være værd at opoffre hele Folke-Livet og hele Menneske-Livet for, saa det skulde hverken undre Herrer eller Damer, at Latin-Skolen maa Nordens Aand bekæmpe, saalænge de Begge er til. Verdens-Historien lærer os nemlig, at jo længere den Græske Dannelse skred

frem, desmindre havde den med Hjertet at giøre, og desmere nærmede den sig Aandløshed, saa tilsidst blev den en virkelig Pandora, der vel fortryllede Verden, men gjorde alle sine Tilbedere ulykkelige, og forebyggede kun ved dyrisk Sløvhed den rasende Fortvivlelse. I denne Udartning blev den Romernes Mønster, saa deres Dannelse var ligefra Begyndelsen en eftergjort Pandora, intet Olympisk men et Tartarisk Konstværk, baade aandløst og hjerteløst, og hvad det nu maa blive for en Dannelse, der igien skal være en Efterligning af den Romerske, ikke engang, som den glimrede i Verdens Hovedstad, fortærede Romernes Kraft og bedaarede de raa Barbarer, men som den, ved Hjelp af Grammatik og Lexikon, lader sig opmane af mølædte Latinske Skrifter, det er saa indlysende for den sunde Menneske-Forstand, at man kun forgæves stræber at giøre det endnu klarere, og hvor det desuagtet oversees, at en saadan Dannelse, foruden alle andre Lyder, har den at være dødfødt og aldeles ubrugelig for Livet, der er man enten blindfødt, altsaa lovlig undskyldt, eller man har ladt sig forblinde, og trænger da kun til at troe sine egne Øine. Det Sidste er nu, til Lykke, Tilfældet i Norden, hvor vi alle godt kan see, at selv maadeligt Dansk er dog for Livets Skyld meget mere værd end det bedste Latin, og at godt Dansk for slet Latin vilde derfor være en ganske umaadelig Vinding, medens det følger af sig selv, at Dansk og levende kan vor Dannelse umulig blive, saalænge den skal udspringe af de døde Sprog i det Hele og af Latinen især.

Hidtil var Ulykken, om end stor nok, saa dog forvindelig, thi vor rette Dannelses-Tid var endnu ikke kommet, men nu er den kommet, og maa enten spildes eller benyttes, og skiøndt det ingen Fare har, enten at vore Damer lære Latin, eller at en Dannelse, der udelukker Damerne, skulde trives hos os,

saa var der dog Fare for, at vor Dannelse istedenfor at blive naturlig og ægte, kunde blevet Fransk, følgelig saa falsk og uægte som muligt, og er Faren overstaaet, da er det kun fordi vi føle paa Nordisk, at al Dannelse, som ikke udvikler og klarer, men spotter og forkaster det Høieste og Dybeste i Mennesket, er grundfalsk, er en Pandora, som alle ægte Damer maae afskye, og som alle virkelig kloge Herrer maae ønske, at hverken deres Koner eller Kiærester, deres Døttre eller Systre, skal komme til at ligne!

III.

Kronos og Kroniderne.

Damerne kiender vist Alle det Udtryk, „at falde i Staver“; thi vel seer man i Hovedstaden ikke nær saamange Baller eller Børner falde i Staver, som paa Landet, men saa seer man des flere Herrer, som gjør det, og det mærker Damerne strax, for saa er det dem, der maa føre Ordet, og see til paa en god Maade at vække de gamle Herrer uden at forskrække og de unge Herrer uden at støde dem, og i den sidste Tid, da, saa at sige, hele Verden faldt i Staver, deels af Søvnighed og deels af Philosophi, er Damernes Uundværlighed da ret blevet soleklar. Det var derfor Synd at forlange af mig, at jeg enten skulde udelukke Damerne, naar jeg engang vilde indbyde Nogen til at høre hvad jeg havde at sige om de gamle Guder og Gudinder, eller at jeg skulde glemme Damerne, naar de er saa artige at ville være mine Tilhørerinder; for naar jeg nu stod og faldt i Søvn, og de unge Herrer faldt i Tanker, hvad blev der saa at høre, og begge Dele vilde dog sikkert skee, naar her ikke var Damer, for saa skulde jeg spille „Philosoph“ og kunde da umulig ret længe holde mine Øine aabne, og saa maatte de unge Herrer nødvendig falde i Tanker over, hvor daarlig jeg spillede min Rolle, og vilde vi nu end paa begge Sider, enten af Venskab eller af bare Dyd, saavidt muligt, skjule for hverandre, at vi kiedede os, saa vilde dog just derved Kiedsommeligheden voxe, og da jeg sov sidst, da drømde jeg,

hvad jeg virkelig troer, en grundig philosophisk Undersøgelse vilde stadfæste og gjøre indlysende, at den virkelige og gyldige Grund til, at Folk vil nødig gaae i Skole, men gjerne gaae paa Comedie, er den, at i Skolen veed Folk, de skal kjede sig, men paa Komedien tænker de i det mindste, de skal more sig, saa jeg er ganske vis paa, at naar Komedien blev kjedsommelig og Skolen morsom, saa vilde alle Folk gaae i Skole og Ingen paa Komedie.

Men er al denne Snak ikke ogsaa kjedsommelig? Jo, vist er den det, men dog kun lidt imod hvad den vilde blive, hvis her ikke var Damer; thi kun ved at tænke paa dem, tør jeg haabe at samle mine Tanker, som er en meget vanskelig Sag i vore Dage baade for unge og gamle Herrer, da vi har faaet saa mange Tanker givet ind med Skeer, at hvad vi kan kalde vore egne Tanker, er nær ved at blive reent borte for os. Vist nok kan vi netop derfor meget bedre end Damerne gjøre os en levende Forestilling om det store Chaos eller Virvar, hvoraf Grækerne saae baade Himmel og Jord, med dem selv og alle deres Guder, opstige, men om jeg vil være istand til at vise Damerne, hvordan Grækerne stræbde at sætte Skik paa det Hele, det er det store Spørgsmaal, som jeg vel allerede den første Aften skulde stræbt at besvare, men da var jeg alt for stor en Krysler til engang at turde prøve paa det.

Ja, det kan jo falde haardt nok at gaae til Bekiendelse, og var her ikke Damer tilstæde, kunde jeg det neppe, men hos Damerne, veed jeg, man slipper naadigst, naar man gaaer til Bekiendelse, og hvad jeg derfor end i min Forlegenhed kan have sagt om Passeligheden eller Nødvendigheden af at begynde med den blomstrende Persephone, den livfulde Idunne og den glimrende Pandora, saa laae dog hele Nødvendigheden i min Forknyttelse, og skiøndt Damerne har været for artige

til at sige mig, det var kun en daarlig Begyndelse, saa har jeg dog med al min Flid ikke kunnet skjule det for mig selv. Det slog mig nemlig hver Gang jeg nævnede Zeus og Pluto, Demeter, Hermes, Hephæstos, og hvad de Allesammen hedder, der jo burde været Damerne ordenlig forestillede, førend jeg havde Lov til at tale om dem, som gamle Bekiendtere, saa det maa jeg bede meget om Forladelse for, og bede undskyldt, blandt Andet med den Vanskelighed, Damerne nu selv skal see, det virkelig har at gaae ind i det Græske Chaos og klare det fra sig.

Ved det Græske Chaos tænker jeg mig her ikke det Ældgamle, som Grækerne meente, var til før Verdens Skabelse; thi derom troer jeg ingenlunde, de vidste Beskeed, men naar Græker-Aanden virkelig havde et udmærket godt Øie for Menneske-Naturen, da maa det fremfor Alt vise sig derved, at Grækernes Gude-Fødsel er et Speil af den naturlige Udvikling hos Mennesket, og hvad enten vi nu tænke os en enkelt Digter, som i sin tidlige Ungdom, med Aanden over sig, betragter sin egen lille Verden, eller vi tænke os et ungdommeligt Folk i den poetiske Oldtid, da vil det Første, de opdager, være et Chaos, et Virvar af dunkle Tanker, Følelser og Erindringer, som, ved forvildede Sagn fra Menneskehedens Barndom, maatte hos Oldtidens Hedninger faae et dobbelt æventyrligt Præg.

Uden nu at fordybe os i dette Chaos, som vi maae overlade til Philosopherne, der gaae tilbunds, vil vi blot anmærke, at den Eros, som dukker op af Chaos med de Første, giør allerede det Græske Skjalde-Øie megen Ære; thi Navnet betyder ikke blot Kiærlighed, men Beskrivelsen: den Skiønneste blandt de udødelige Guder, han, som neddysser baade Guders og Menneskers Sorger, den passer ogsaa paa

Kiærligheden, og viser os, at Grækeer-Aanden ganske rigtig i den fandt Betingelsen baade for den ægte Skiønhed og for al levende Orden og Dannelse.

Under Eros-Vingerne opstiger nu parviis Uranos og Ge eller Himmel og Jord, som det første Ægte-Par, og deres Afkom er naturligviis baade mangfoldig og kjæmpemæssig, tildeels uhyre, som de eenøiede Cycloper og de tre Hundredarmede, men ved disse tamme og vilde Natur-Kræfter, som overstige det menneskelige Begreb, kan vi ikke opholde os, og maae nøies med den Bemærkning, at Uranos og Ge, som første Forældre baade til Guder og Mennesker, har deres Tilsvarende i Aand og Hjerte, som levende og menneskelige Udtryk for det Høie og Dybe, der maa forudsættes overalt, hvor Livet rører sig med Bevidsthed. Dette er da, efter den Græske Mythe, hos de Førstefødte af Uranos og Ge, nemlig Titanerne, men ogsaa af dem kan vi kun nævne Kronos og Rhea eller Tid og Leilighed, som de Eneste, vi kan begynde at maale os med. Denne Kronos (Latinernes Saturnus) bliver nemlig Fader til de tre berømte Brødre Zeus (Jupiter), Poseidon (Neptunus) og Hades eller Pluto, og Zeus bliver igjen Fader til alle andre Guder og Halvguder, som er dem, Menneske-Livet hos Grækerne speiler sig i med olympisk Glands.

See, dette er nu visstnok at fare baade Chaos og Olympen over med en Harefod, og det, siger de Lærde, er til ingen Verdens Nytte, da, naar det i Mythologien skal være Noget, maa man baade kiende alle Titaners, Cyclopers, Guders og Halvguders Navne udenad paa sine Fingre, og vide, hvad Folk i gamle Dage antog dem for, hvordan de dyrkede alle deres Afguder og hvor kiønt de huggede dem ud i Steen; men det leer Skjaldene kun ad, og

tør mene, at de gamle Historier baade om Olympen og Asgaard var til ingen Verdens Nytte, enten for Damer eller Herrer, naar man ikke kunde see noget Menneskeligt i dem og fornøie sig ved dem. Jeg bryder mig derfor her slet ikke om, hvad Mængden af Grækerne, eller, om man vil, alle Grækerne, da de faldt i Søvn, drømde om Miraklerne af deres selvgjorte Guder og deres Billed-Støtter, eller om Tallet og Navnene paa hele Flokken; thi det kommer os slet ikke ved, uden vi enten vil være Professorer i Mythologien, som, jeg formoder, Ingen af os vil, eller vi skal op til Examen, som Damerne maae prise deres Lykke for, de ikke skal; thi mens vi var i Gang med, paa Chinesisk, at skabe nye Examiner hveranden Dag, kunde Ulykken snart være skeet, saa i det mindste Hovedstadens Damer var blevet nødt til at tage en stræng Examen, ikke blot førend de maatte gifte sig, men førend de maatte gaae paa Forelæsninger. Nu haaber jeg imidlertid nok, at De slipper, naar De ikke vil være Gouvernanter, og i alt Fald duede jeg slet ikke til Manuducteur, da jeg ikke bryder mig det mindste om, hvad der staaer hos „Classikerne“ eller i store Mænds Bøger, naar jeg ikke kan bruge det til Noget, og hvad Myther angaaer, naar de ikke kan træde i Menneske-Aandens Tjeneste som talende Billeder af noget Stort eller Skiønt og Sandt i Livet. Er dette derimod Tilfældet, er en gammel Mythe en Guld-Ramme til en Ædelsteens-Tanke, som hæves ved at sees giennem et Laag af Chrystal, da er den mig dyrebar, og et saadant lille Konstværk, bedre end Noget af Hephæstos', er i mine Øine virkelig Mythen om Kronos og hans tre Sønner, som jeg derfor skal tillade mig at dvæle ved, og det saa meget mere, som jeg veed, at hvem der først bliver poetisk fortrolig med Kroniderne, finder sig altid hjemme paa Olympen og lærer

snart at skielne Zeus's virkelige Sønner og Døttre fra dem, enten løse Rygter i Grækenland eller Aandløshed i Rom og Latinskolen har paadutte ham.

Ønske vi nu et Billede i det Store af hvad der speiler sig saa smaat i Fugl og Blomst: i Sangfuglen, der, med fulde Toner fra sit eget Bryst, svinger sig frit og høit i Sky, og Engblomsten, svag men yndig, rodfast i Jorden men duftende mod Himlen; ønsker vi det, da finde vi det med Glæde i Uranos og Ge eller Himlen og Jorden, levende betragtede som et Par Ægte-Folk, Mand og Kvinde, i hvem det Guddommelige og det Menneskelige sammensmelter. Det er ikke noget Nyt, vi seer; thi baade Himmel og Jord er gamle for vore Øine, og vi veed jo Alle, naar vi tænker efter, at Aand og Hjerte, Kraft og Kiærlighed er Roden og Kilden til alt høiere Liv baade i Himlen og paa Jorden, men det er dog et nyt Syn, naar det samlet springer frem for os, saa Himlen i al sin Kraft og Glands, og Jorden i al sin beskedne Yndighed og frugtbare Varme, staae i Uranos og Ge lyslevende for os, med mandlig og kvindelig Skikkelse, det er et nyt og et skiønt Syn, som giver den ægte og dybe Natur-Følelse et velkomment Billede og daglig Næring.

Komme vi nu, med denne Grund-Anskuelse, til det andet Ægte-Par, Kronos og Rhea, som Børn af det Første: af Uranos og Ge, da komme vi ret egenlig til os selv, eller til det Samme efter en mindre Maalestok, den samme høie og dybe Natur, kun dunklere udtrykt og indskrænket af Tid og Rum, som vi Alle kiende Menneske-Livet hos Mand og Kvinde, saa det er os kun Spørgsmaalet, om vi ogsaa i Kronos og hans tre Sønner kan spore Menneske-Livets naturlige Udvikling; thi kan vi det, da tage vi dem vel ikke derfor, som de gamle Hedninger, til Husguder, men betragte dem dog

som usynlige Husvenner, vi paa en Maade kan tale fortrolig med om hvad der ligger os paa Hjerte.

Kroniderne: Zeus, Poseidon og Pluto, var nu vel, efter Mythen, ingen Dybs-Monstre, men vi er det sagtens ikke heller, saa for den Sags Skyld kan vi nok være bekiendt at omgaaes dem, og vel gav de et slemt Exempel ved at støde deres Fader fra Thronen, men deels vil de unge Herrer vist finde, de kan dertil have havt overlegne Fristelser, deels skeer der virkelig noget Lignende hos os Alle, og endelig ymtes der dog om, at Kroniderne lod deres Fader beholde Regieringen over „de Saliges Øer" ved Jordens Grændser, som er den største Mildhed, vi selv, efter Omstændighederne, naturlig kan vise.

Sagen er nemlig, at i denne Tids-Aand med hans tre Sønner speiler sig hele det menneskelige Levnets-Løb med sine fire Aldere: Barndom, Ungdom, Manddom og Alderdom, hvoraf de tre Sidste immer enes om at tage Roret fra den Første, som de dog Alle maae kalde Fader, og tilstaae, er den Bedste, ligesom alle Grækere, skiøndt de forsvarede Afsættelsen, dog kaldte Kronos-Dagene Guld-Alderen. Hos dem klinger det Sidste vel lidt urimeligt, da de beskylder Kronos for at have været en saadan Tyran, at han aad sine egne Børn, saa snart de blev født, og vilde følgelig siddet barnløs paa Thronen endnu, hvis ikke Kvinde-List alt da havde været uden Ende, saa Rhea havde givet ham en Steen at bide paa istedenfor Zeus; men den Sag klarer sig dog, naar vi betænker, at Barndommen, hvor god den var, kunde dog ikke vare længe uden at kvæle den videre Udvikling i Fødselen, som jo paa Billed-Sproget netop var, at Kronos slugde sine egne Børn, saasnart de var fødte. At nu Zeus var den Lykkelige, der beholdt Livet, seer vi strax, havde sin gode Grund, naar han svarede til Ungdommen, men at

han gjorde det, seer vi først paa Delingen, de tre Brødre gjorde af Byttet, da Kronos var affat; thi Zeus tog Himlen, Poseidon Havet og Pluto Hades eller Skygge-Riget; og vi veed Alle, at Ungdommen naturlig stikker i Sky med Ørnen og bygger det høieste muligt, medens Midalderen enten driver eller kæmper med Strømmen, og Alderdommen trækker sig ligesaa naturlig tilbage i Stilhed, hvor Livet ikke er stort mere end sin egen Skygge, da Bevægelse netop er Livets Begreb! Der fattes altsaa ikke meer til fuldstændig Lighed mellem Kronos-Mythen og det menneskelige Levnets-Løb, end at der lige fra Ungdommens Begyndelse skulde være ligesom tre, fire Riger inden i os, hvorover Ungdoms-Vætten, ligesom Zeus, var en Slags Over-Konge; men de tre Riger er ogsaa nemme at finde, og det Fjerde: Aftægten til Kronos, ymtes der netop om i vor Levnets-Beskrivelse, ligesom i Mythen, saa Ligheden er gjennemgribende. Vi veed det saaledes vist Alle, at hvad der giør Ungdommen saa kæphøi, og saa bydende, det er en Evne, som vi kalder Indbildnings-Kraften og finder hos Ungdommen i sin høieste Glands, og skiøndt Erfaring lærer, at det er en meget ustadig Herre og en stor Bovehals, saa har denne Zeus dog et vist naturligt Krav paa Konge-Stolen, da Indbildnings-Kraften er det indvortes Øie, Fader til alle vore Forestillinger og Skaberen af Billed-Sproget. Dens egenlige Rige er imidlertid, ligesom Ungdommens, kun halv af denne Verden, som den mere omsvæver end behersker, saa der bliver Rum nok til to andre Riger, som vel i Ungdommen fordunkles af det Olympiske, men findes dog alt, og voxer med Aarene: det Ene Følelsens eller Lidenskabens, der ligesom Poseidons, godt kan lignes ved Havet, og det Andet Forstandens eller Begrebernes, der vel,

indvortes, ligesom Plutos, kun er et Skygge-Rige, men har dog, for sin mægtige Indflydelse paa det Haandgribelige, altid havt stor Anseelse paa Jorden, ja, i vore philosophiske Dage er Pluto nær ved at fortrænge Zeus og blive største Lodseier selv i Ungdoms-Alderen og Poesien.

Herved falder mig en Pudsighed ind, som engang har moret mig kosteligt, og kan more mig endnu at tænke paa; det er et Sted i Fortalen til vor saakaldte Prosaiske Edda, som, i Forbigaaende sagt, dog er meget mere poetisk end de fleste „Samlede Digte“ nuomstunder; thi der har Forfatteren ogsaa paa en Maade villet forbinde den Græske Mythologi med den Nordiske, og fortæller ved den Leilighed meget troskyldig, at da Saturnus (Kronos) deelde sit store Rige mellem sine tre Sønner, og gav Pluto Helvede, som var det daarligste Stykke, saa, for at trøste ham, gav han ham ovenikjøbet Bulbideren Cerberus, til som Bindehund at passe paa det; og det falder mig nu just ind, fordi jeg har lagt Mærke til, at de unge Philosopher, der virkelig, som Pluto, faae det daarligste Stykke af det Kongelige Arvegods, har immer Cerberus: den stærke Polemiker og skarpe Recensent, ved Haanden, og synes virkelig at trøste sig med ham over deres sorte Armod.

Men staaer jeg ikke nu og glemmer Damerne over de unge Philosopher? Nei, ligesaalidt som jeg glemmer Aarstiderne, Olympens smukke Dørvogtersker, over Cerberus, og jeg vil heller ikke haabe, at Damerne har fundet Kronos og Kroniderne sig uvedkommende, men at de i det Høieste har savnet det fjerde Rige, der vel forestilles som det Mindste, men dog som det Bedste, og det kom vi Alle til at savne, hvis vi ikke havde Damerne; thi vel har man paastaaet, at det dunkle Rygte om de „Saliges Øer“ ved Jordens Grændse, som med Kronos beholdt en Levning af Guld-Alderen,

kun havde sin Grund hos Digterne, men jeg tør paastaae, det havde endnu langt meer sin Grund hos Damerne, især hos vore Damer ved Jordens Grændse, der selv paa deres gamle Dage kan være ligesaa barnlige, som de unge Philosopher er det modsatte. Ja, denne Barnlighed, der af alle ægte Skjalde, de Nordiske saavelsom de Græske, erkiendes for en sjelden men dyrebar Levning fra Guld-Alderen, der kaster Glands paa hele Levnets-Løbet; den findes i Naturens Orden kun ret kiendelig hos den ægte Kvinde, hvis Ungdom den giør til en Blomster-Eng, hendes Midalder til en Rosengaard, og hendes Alderdom til et kiærmindeligt Elysium, fordi hendes Indbildnings-Kraft hedder Tro, hendes herskende Lidenskab Kiærlighed, og hendes Vidskab smilende Haab! Langt klarere end i Kronos-Mythen speiler sig derfor ogsaa Qvindens Levnets-Løb i Naturen med sine Aarstider, kun at man derved ikke maa tænke paa den strænge nordiske, men paa den milde græske Vinter, der ogsaa har sin Blomster-Krands!

Men, vil maaskee Herrerne sige: denne Roes er ikke blot saa overdreven, at Damerne vist selv, om det gik an, vilde høirøstet frabede sig den, men strander desuden paa en Klippe, som kaldes Naturens uforanderlige Love; thi dem skal der dog i det mindste et stort Mirakel til at rokke, saa at, var Kvinden i alle Maader Naturens levende Udtryk, da var Damernes Foranderlighed dog neppe blevet til et Ordsprog hos alle Folk, medens man dog tidt har hørt om Manden, at han stod fast som Klippen, og, hvis han faldt, saa dog kun faldt for Naturens, som Leonidas for Spartas uforanderlige Love!

Ja, det kan Herrerne nok sige, men det maa dog vist kun være de unge Herrer, for de gamle Herrer maatte

enten have levet mellem lutter Bøger, eller de maatte vide, baade hvor foranderlige Herrerne og hvor uforanderlige igrunden Damerne er. Dette siger jeg paa ingen Maade enten for at støde Herrerne eller for at smigre Damerne, da det jo er en Ære at forandre sig til det Bedre, og er det Grund-Slettes saavelsom det Grund-Godes Egenskab at være uforanderligt, altsaa uforbederligt, men jeg maa anmærke det, deels for Oplysningens Skyld i det Hele, og deels for de unge Herrers Skyld, som let lader dem forblinde af Pandoras unge Døttre, fordi de tænker, det er en smal Sag at forandre hvad Galt der er ved dem, mens dog al Erfaring lærer, at i det mindste for Mennesker er det umuligt. Som Digter har det nemlig været, om ikke min Pligt, saa dog min Skik, at stirre stivt paa Damerne, og skiøndt det i mange Tilfælde er en farlig Sag, som jeg ingenlunde tør tilraade de unge Herrer, saa har jeg dog heraf lært, at Snakken om deres „ti Sind over en Dørtærskel", selv naar den ikke var Bagtalelse, behandlede dog Sagen meget for overfladelig; thi selv den umælende Natur kunde man jo, ved blot at see paa Veirliget, kalde mageløs foranderlig, og desuden er jo Talen her om Menneske-Naturen, som vi veed, Damerne har Deel i, hvis igrunden uforanderlige Side, jeg paastaaer, Damerne ret levende og elskelig udtrykker. Hos dem ligner nemlig Menneske-Naturen altid sig selv, og skiøndt Philosopherne ligesaalidt kan faae deres „Smiil og Taarer" ordenlig bragt i System, som Astronomerne kan faae „Regn og Solskin", beregnet i Almanakken, saa er vi dog Alle sikkre paa, at den lille Glut, vi dandser med paa Armen, vil omtrent findes at være den Samme, naar hun bærer sine Børnebørn.

En ganske anden Sag er det med Manden, og det netop i høiere Grad, jo bedre han svarer til det Nordiske

Begreb om en Mand; thi da har han ikke blot sædvanlig, som Vaagn Aagesen, sine alt for kiendelige „Slyngels Aar“, men han kan ikke kæmpe sig frem til et fiernt Maal, uden at Alt hos ham, paa Øiemedet nær, maa være saare foranderligt, saa han bliver i Tidens Løb meget let ukiendelig selv for sine Nærmeste. Tiden, som fortærer Alt, fortærer naturligviis ogsaa efterhaanden vore Kræfter, Omstændighederne forandrer dem, og skal vor Virksomhed ikke blive til Latter, maa den rette sig derefter, og endelig maa Erfaringen lære den virksomme Mand at betragte Alt, baade indvendig og udvendig, i et andet eller dog i et klarere Lys, saa det er netop en stor Skam for os, naar vi i Alderdommen betragter Livet med samme Øine som i Ungdommen, og giør de samme Slutninger som for tyve eller tredive Aar siden. Nuomstunder ansees det vist nok for en storÆre allerede i Ungdommen at blive færdig med Tanke-Gangen om alle mulige Ting, og siden, som det hedder, staae fast og blive sit System tro, men det vil dog egenlig sige, at man „gaaer i Staa“ som sin egen Bauta-Steen, eller rettere, man giør sig en Ære af at være med Prometheus smeddet til Kaukasus og have en lækker Lever-Ret til Ørnen eller Griffen hver Morgen.

Dette Forhold mellem Kiønnene maa nu ogsaa være Forholdet mellem Mythologierne, dersom jeg ellers skal have Ret i, at den Græske er Menneske-Naturens og den Nordiske Historiens Speil; thi det er jo Naturens Hemmelighed, at den, trods alle Forandringer paa Overfladen, dog igrunden altid ligner sig selv, men er levende, frisk og ny i sine Gientagelser, medens det er Mande-Livets Priis, at trods Natur-Ligheden i alle Folks Hverdags-Liv og alle Slægters Levnets-Løb er der dog en mærkelig Forskiel paa Bestræbelserne og foregaaer en kiendelig Udvikling til et fiernt men

herligt Maal, som er Menneske-Naturens Forklaring. At det nu ogsaa er saa, at den Græske Mythologi og Livs-Anskuelse i det Hele er kvindelig og den Nordiske mandlig, det vil vist falde rimeligt nok for hvem der kiender Begge, men deels er det endnu kun Faa, og deels er vi blevet saa afvante med at betragte lærde Sager fra en naturlig Side og i Livets Lys, at vi knap tør troe vore egne Øine, naar vi engang see jævne Veie, hvor vi tænkde, var uoverstigelige Bjerge, og øine levende Sammenhæng, hvor Alt er udraabt for et uopredeligt Virvar, saa naar De see Norden og Grækenland opstige af Historiens Chaos som et menneskeligt Ægte-Par, hvori hele Livet speiler sig, da skal det slet ikke undre mig, om De anseer det for Blændværk, men naar kun Synet fornøier Dem, skal det ogsaa være mig ligegyldigt, da det altid kun er af Erfaring vi lære at skielne ret mellem Skyggen og Legemet!

Vi vil nu vende tilbage til Kronos-Mythen med den Bemærkning, at jeg vel ogsaa pleier at anvende den paa Verdens-Historien, men kun for at giøre den Natur-Lov anskuelig, som giver Menneske-Livet i det Smaa som i det Store de samme Grundtræk, eller, reent ud sagt, giver hele Menneske-Slægten et Levnets-Løb af samme Art som Deres og mit, saa den har ogsaa sin Barndom, Ungdom, Midalder, og Alderdom, eller sin Guld, Sølv, Kobber og Jern-Alder, følgelig ogsaa sin Kronos med hans tre Sønner, der vel tidlig skifte og dele, som de er Venner til, men har dog hver sin Tid, da de spille Mester, og det langt tydeligere i det Store end i det Smaa. Man kan saaledes kjende mangen Enkelt-Mand hele hans Tid, uden at see Indbildnings-Kraften som Zeus give hans Ungdom, Følelsen som en Poseidon hans Midalder, og Forstanden som en Pluto hans Alderdom, sit eiendommelige Præg og sin herskende

Farve; men man kan aldrig betragte en stor Mands udfoldede Levnetsløb uden at blive det vaer, og endnu mindre kan man betragte et Hoved-Folks, som Grækers eller Nordboers, Historie uden at see det Samme endnu meget tydeligere, og allermindst kan man betragte Menneske-Slægtens Levnets-Løb giennem Aartusinder, uden at finde det soleklart, at efter en dunkel Barndom følger en sværmende og høi-poetisk Ungdom, som vi kalde Oldtiden, en glødende og daadfuld Mellemtid, som vi kalde Middelalderen, og endelig en Alderdom, da „Stav og Vægt og Maal" ligesom hos Pluto, er Skjolde-Mærkerne, da Alting i det Store løber ud paa en „Regning" med eller uden Vært, kort sagt, da Alting dreier sig om Forstand og Mis-Forstand, den nyeste Philosophi og de Vises Steen!

Denne vor Tid er det nu, jeg kalder „Nyaars-Tiden" fordi jeg virkelig troer, der kan og vil blive noget langt Større og Glædeligere af den, end vi enten have seet endnu, eller kan see hos Pluto i Skygge-Riget, fordi det kun er Menneskelivets naturhistoriske Side, der speiler sig i de Græske Myther, ligesom den Verdenshistoriske i de Nordiske; men har man først et Overblik, da kan man dog ogsaa i Kronos-Mythen see et Glimt af Udviklingen, fordi Græker-Aanden havde en Anelse af sin egen Bane, der var eensartet med Menneske-Aandens i det Hele.

Dette Glimt findes i den lille Fortsættelse af Kronos-Mythen, som gav Skygge-Riget en mærkværdig Dronning i Datteren af Zeus og Demeter, den skiønne Persephone og skiøndt jeg, lidt uordenlig, alt engang har slaaet paa den Stræng, maa jeg dog her for en Ordens Skyld atter berøre den.

Demeter (Latinernes Ceres) med Axe-Krandsen er nemlig, som man veed, Frugtbarhedens Gudinde, men naar

Mythologerne herved tænke bogstavelig paa „Markens Grøde“, da glemme de, at Billed-Sproget tilhører Digterne, der, ligesom Himlens Fugle, hverken saae eller høste eller samle i Lade, og synge derfor aldrig høit om Ager-Dyrkningen, men vel om hvad der i den indvortes Verden ligner den, og det er en vis hemmelig Udvikling, hvorved Aanden fordyber sig i Hjertet og gjenfødes paa en Maade derigiennem, hvorfor og-saa Demeters og Persephones Mysterier spillede en ganske overordenlig Rolle i den senere Græker-Tid. Deri vil vi nu ingenlunde fordybe os, men berøre det kun, som Tegn til, at Grækerne selv fandt en dybere poetisk Mening i Mythen om Persephones Bortførelse af Pluto, som har sin klareste Side i Poesiens Historie, hvor man altid finder et idyllisk Mellem-Spil, som naar Datteren af Zeus daler ned fra Olympen til Tempe og morer sig med at plukke Blomster; thi derpaa følger altid et mere eller mindre tvungent Ægteskab mellem Billed-Sproget og Forstanden, hvoraf der udspringer en poetisk Konst, som let bliver dødfødt, ogsaa tidt kvæles i Fødselen og er hidtil, som den Førstefødte af „de kloge Børn“ aldrig blevet gammel. I Persephone-Mythen ymtes der saaledes vel om, at Persephone blev Moder til en mærkelig Søn, ved Navn Zagreus eller Opliveren, men han forsvinder strax, eller sammensmelter dog med Bachos, hvad der endogsaa giør det meget vanskeligt her at tale om ham, da Damerne vel maae ansees for naturlige Medlemmer af „Maadeholds-Selskabet“ og maaskee selv af „Totalafholdenheds-Foreningen“, saa det blotte Bachos-Navn kan synes at lugte af Alcohol. Kunde det imidlertid gaae an, vilde jeg dog gierne tale et godt Ord, om ikke for Brændevinet, som Grækerne i alt Fald ikke drak, saa dog for Drue-Blodet, som selv de græske Damer skal have

baaret Godhed for, og som Digterne saa stadig have besunget, at man slet ikke kan tvivle om, de jo baade har smagt det og fundet Smag deri. Var jeg nu Præst i Preusen, da gik det aabenbar slet ikke an, for jeg seer af Aviserne, at det der er strængelig indskærpet hele Geistligheden ikke selv at være ædru, som kunde være rimeligt nok, men af yderste Formue at understøtte alle Maadeholds-Selskaber og Foreninger; men i Preusen vilde jeg da af mange Grunde ikke være Præst, og i Danmark tør jeg vel, paa eget Ansvar, nok sige, det skulde giøre mig ondt, om det lykkedes Pater Mathews Disciplar at bringe Vinen i Vanrygte. Vore Damer haaber jeg ogsaa at berolige med den Forsikkring, at jeg holder omtrent ligesaalidt af fulde Folk, ei at tale om fulde Damer, som De, og at, skiøndt jeg ingenlunde vil forsværge at drikke Viin, blandt andet, fordi Ordsproget siger, at forsvoren Ting gaaer snarest for sig, saa holder jeg dog meest af den, fordi den seer smukt ud i Glasset, løser mangen Tunge, der ellers kun bruges til at tygge Drøv, opklarer mangt et Ansigt, der ellers er saa mørkt som Plutos, og er endelig Billed-Sproget aldeles uundværlig til Speil for det poetisk opmuntrende, oplivende og vederkvægende, fri, mundtlige Ord, som vi i vore Dage saa høit trænge til, og er dog nær ved, af bare Maadeholds og Afholdenheds-Dyd, at ombytte med bare Blæk, som Vinen med det evindelige Thevand! Saadan en poetisk Viin, eller en dramatisk Poesi, Søn af Idyllen og i det mindste Pleiesøn af Forstanden, seer jeg da ogsaa i Jagreus, og naar man blot veed, at det græske Drama historisk udviklede sig ved Bachos-Festen, da seer man, det Ene passer meget godt til det Andet. Det Sidste passer endogsaa meget bedre end Poesien skulde ønske; thi hvem veed ikke, at Bachos tidt paa Skuepladsen fandt sine ypperste

Dyrkere, men det var dog ingenlunde Hovedgrunden til at Zagreus døde saa tidlig og udrettede saa lidt til, om man saa maa sige, at poetisere Hverdagslivet; thi Hovedgrunden er, at naar Digtekonsten virkelig skal hæve og forskiønne Livet, da maa den ikke nøies med at træde frem paa Skuepladsen, men træde ind i Livet; thi hvad man kun spiller, det er man ikke, og hvad man kun lader som man gjorde, det giør man ikke. Uagtet jeg derfor ingenlunde vil nægte, at selv i sit tvetydige Forhold til Bachos, har Zagreus dog immer virket lidt til Forbindelse mellem Olympen og Hades, selv Skuespiller-Munden har lige fra Athenen til Kiøbenhavn formildet den Gravens Taushed, hvori det poetiske Ord, siden Ægteskabet med Pennen, nedsank, ja, skiøndt det er solekart, at i Sammenligning med de Høresale, hvor Munden kun stræber til Overflod at bevise, den har drukket Blæk, er Skuepladsen, hvor Munden dog stræber at skjule det, et sandt Elysium; saa er det dog, efter min Overbeviisning, i Høresalene, den ægte Zagreus maa opstaae, og kan vise, han svarer til sit Navn. Langt videre end til Grækenland og til Plutos Dage maatte imidlertid Menneske-Udviklingen gaae, førend den ægte Zagreus kunde fødes; langt bedre Forstand maatte man faae baade paa Aand og Hjerte, end Grækerne kunde naae, før Billed-Sproget, uden at tabe baade sin Høihed og Dybde, kunde lade sig forklare, saa det er Nyaars-Tiden forbeholdt at udbrede det varmende Lys og den lysende Varme over Menneske-Livet, som kun glimtede og gnistrede i Zagreus og druknede i Bachos; det er ogsaa hvad jeg spaaer, vil skee i Norden, og jeg er vis paa, at især Damerne ønsker med mig, at det snart maa vise sig, jeg var ingen falsk Prophet!

IV.

Ygdrasil med Urda-Kilden og Mimers-Bronden.

„Nu, iaften kom vi da paa Cathedret ligesom Vægteren"; sagde En af de unge Herrer, og jeg vil lægge til: En af mine unge Venner, til mig forleden Aften, da jeg havde skiemtet med de unge Herrer, som ikke kunde lide, jeg roste Damerne; men det var en Misforstaaelse, for, naar jeg tager de unge Herrer med paa Cathedret, da er det, ligesom naar jeg tager Damerne med, ingenlunde for at giøre en Mythe af dem, men fordi jeg ved Mythernes historiske og levende Forklaring slet ikke kan undvære dem, og tillige, fordi det er netop dem, der skal være mine Eftermænd paa Cathedret, og som jeg derfor gierne vilde vænne til at staae paa mine Skuldre og see videre end jeg, hvad dog kun er muligt, naar de først har staaet ved Siden ad mig, og kiget mig i Kortet, og seet, hvordan jeg gaaer om Borde med den gamle Mimer, for at faae ham til at laane mig det pandsatte Odins-Øie, som jeg ikke har Raad til at indløse, men har dog hittet paa at see lidt med af den skiønne Natur, vi ogsaa i Norden har for Øie, saalænge vi har smukke, yndige og elskelige Damer omkring os!

Dette pandsatte Odins-Øie, som de Lærde har meent laae i Maanen, eller, endnu meget længere borte, i Solen, det, har jeg nemlig fundet, er dog til Lykke paa Jorden endnu,

for, en Aften „i det klare Maaneskin“, da jeg var raadvild og red paa Sleipner hen til gamle Mimer at bede ham om et Glas gammel Miød, da sad han og sov og havde formodenlig selv kiget for dybt i Brønden eller i Glasset, og Odins-Øiet laae paa Bordet i en Valnød-Skal, og jeg vilde jo ikke stjæle det, for det er der ingen Lykke ved, men jeg laande det rigtig nok uden Forlov, og vel vidste jeg i Førstningen ikke, om det skulde sidde i Nakken eller i Panden, men jeg blev ved at prøve selv det Allerurimeligste, til det kom paa et Sted, hvor jeg kunde see med det, og det Første, jeg fik Øie paa, det var Sælland, og De veed nok selv, hvad man der kan see med sine egne Øine, især i Mai, naar Bøgen er sprunget ud og Skibene gaaer, og selv de forstokkede Engelskmænd maa tilstaae, her er smukt, skiøndt det ikke staaer i deres Veiviser, men seet med det pandsatte Odins-Øie var Alting dog endnu meget smukkere, og især var Damerne, som gik til den grønne Lund „at lyde paa Fuglesang“ saa yndige, at jeg tabde Øiet paa Bordet, og saa vaagnede Mimer, og slog mig over Fingrene og læste op for mig om Laan uden Forlov, som et fint Navn paa grovt Tyveri, saa jeg blev hedere om Ørene end de unge Herrer, naar jeg tager dem med paa Cathedret, men saa gav han mig dog et Glas Miød ovenpaa, og siden sommetider, naar den Gamle er i det gode Hjørne og jeg kan sige ham en Pudsighed, der morer ham, saa laaner han mig selv det pandsatte Odins-Øie at see lidt i, og det er Grunden til disse vore halv-hedenske Forsamlinger, for i Sommer, da jeg var kommet paa Farten, besøgde jeg naturligviis ogsaa Mimer og traf den Gamle i hans allerbedste Lune, hvorved jeg ogsaa kom i Aande, saa det morede ham at skiemte med mig, og saa spurgde han mig, om jeg ikke havde Lyst til at see Grækenland, som jo dog var meget smukkere end baade Engeland og Danne-

mark? Deels stødte det mig nu lidt paa Dannemarks Vegne, og deels kiender jeg den Gamle og veed hvordan man skal tage ham, naar man vil have Gavn af ham, saa jeg sagde: jeg vidste nok, at Grækenland var i Raabet for sin mageløse Deilighed og især for sine Damer, men deels var det nu af de Dage, da jeg brød mig synderligt om Damerne, og deels turde jeg i alle Henseender godt vove Danmark imod Grækenland og især de Danske Damers Munde mod alle de Græske Næser. Det stødte ogsaa ham lidt, men kun paa Manskétterne, og paa Manskétterne der har man endogsaa Lov til at støde Damerne, og maa det tit, naar man vil have dem til at vende sig, saa man kan see dem i Ansigtet, saa Mimer blev ikke vredere end at han slængde Odins-Øiet hen til mig, og sagde med sit Lokesmil: der, Du tappre Holger Danske! see nu selv! Det var naturligviis det jeg vilde, og lod mig det ikke sige to Gange, og jeg skal ikke nægte, at Grækenland og Grækerinderne, seet med det Øie, var noget ganske Andet end jeg havde tænkt, men jeg tabde derfor ingenlunde Forkiærligheden for Danmark og Dannekvinderne, men fik kun Lyst til at giøre en Sammenligning, og stjal mig til med det Samme at kaste et Blik mod Hjemmet, hvorved jeg opdagede en stor Hemmelighed, men lod som ingen Ting, gav Mimer Øiet igien med Tak for Laan og bød Farvel, som det syndes lidt slukøret, og jeg saae ret, hvor det gottede den Gamle, der altid stikler paa mit Danske Sværmeri, som han meende nu at have givet sit Banesaar.

Ja, Damerne tænker formodenlig det Samme, siden jeg staaer her og fortæller Æventyr om den gamle Mimer, uden at have sagt Dem et Ord enten om hvem han er, eller hvor han har hjemme, eller hvad Forskiel der er paa at ride til Mimer paa Odins Hest og at ride til Bloksbjerg eller

til Troms Kirke paa et Kosteskaft, saa nu er jeg da nødt til at sige Dem hvad jeg veed om Asken Ygdrasil og Mimers Brønd, men det er ogsaa det, jeg har ventet paa, at Damerne skulde nøde mig til at sige hvad jeg vidste, for da det er kun lidt, saa vilde Damerne vist lee ad mig, naar jeg selv kom med det som en stor Herlighed, for anderledes er Damerne ikke, da faaer de strax Lyst til at drille os, og hvor godt de da end kan synes om Noget af det vi siger, lader de dog som det var slet ingen Ting, og er istand til, naar vi har sagt Alt hvad vi vidste og kanskee endnu lidt til, da at pine os med det gruelige Spørgsmaal: og hvad saa mere? men naar de derimod selv nøder os til at fortælle dem Noget, da er de ædelmodige, saa om de endogsaa i det Hele kieder dem lidt, lader de os dog slet ikke mærke det, men veed altid at finde lidt Smukt eller Morsomt i det, som de kan giøre os lykkelige ved at bemærke.

Siden altsaa Damerne endelig vil have, jeg skal sige Dem Noget om de gamle Kæmpers skiønne Konster og poetiske Mester-Stykker, saa tør jeg ikke sige Nei, skiøndt de Nordiske Kæmper naturligviis tager sig ud ved Siden ad de Græske Tusind-Konstnere, som Freyas Hals-Smykke, om vi havde det, vilde tage sig ud ved Siden ad den Mediceiske Venus, saa jeg maa bede Damerne i denne Henseende at nedsætte deres Forventninger saa dybt som muligt, og være belavet paa, at „Echo falder lidt plumpt paa disse Steder“, hvor selv den største Skjald, naar han vilde more sine Tilhørere, og det vilde Nordens Skjalde altid, maatte huske at Kæmperne var drøie, havde ikke den fineste Smag og lod sig ikke spise af med Kniplings-Kager eller glatte Ord, men tog derimod, som Stærkodder selv siger, godt tiltakke med det Harske, naar det kun havde baade Marv og Been, og da de gamle Nordiske Skjalde nu

desuden, som Stærkodder, selv var Kæmper tillige, saa kan Damerne nok vide, at saadanne Karle, der, som Stærkodder, ikke sparede at give en Fløitespiller Been i Næsen, saa han stak sin Pibe ind, han spillede ikke selv paa Fløite naar han digtede, men slog Harpen, saa det rungede i Hallen! Men naar kun Damerne vil huske det og see igiennem Fingre med det Ydre og lade gaae ud af det andet Øre hvad der skurrer i det Første, da tør jeg haabe, de dog vil finde Noget hos de gamle Kæmpe-Skjalde, som ikke blot er morsomt at høre paa men godt at giemme, thi havde Damerne slet ikke Øre eller Øie, Sind eller Sands eller Smag for Andet end hvad der er ligesaa smukt og fint, yndigt og smagfuldt, som de er selv, hvordan vilde det da gaae os, der vel kan bilde os endeel ind af vor fine Dannelse og mandige Kiønhed, men er dog forholdsviis meget grimmere og plumpere end de gamle Kæmper, i Forhold nemlig til Kraften og Høiheden, som i Kvindens Øine dog nok er det Eneste, der kan skiule Herrernes Grimhed og undskylde deres Plumphed.

Det var da nu først Asken Ygdrasil, vi skulde høre lidt om, og der fortælles, at den var et trestammet Træ, som hvælvede sig baade over Midgaard, hvor Guder og Mennesker boe, over Jetteverden og over Helhjem eller Skygge-Riget, og samme Kæmpe-Ask havde det ondt, thi der stod fire Hjorte og nippede Bladene af, saavidt de kunde naae, Bullen blev trøstet med Tiden og alle Helhjems Orme gnavede ved Roden alt hvad de kunde. Paa den anden Side havde Asken dog ogsaa god Understøttelse, thi af Roden udsprang det berømte Urda-Væld, som var meget helligt og dannede med fine blanke Straaler en Sø, hvoraf Nornerne dukkede op og bestænkede Asken med de hvide Vande, saa den aldrig visnede. Herved faldt en Dugg, som den gamle Mimer ved Viisdoms-

Brønden brugde til at blande Mjød, og i Urda-Søen svømme to deilige Svaner tause til Ragnaroke, men i Aske-Toppen sidder en stor Ørn, med en lille Spurve-Høg mellem Øinene, og endelig er der et løierligt Egern, der bestandig hopper op og ned og sætter Splid imellem Ørnen og Ormene.

See, det er Meget paa een Gang, som der skal gode Øine til at oversee, og selv de Bedste vil det neppe lykkes at giøre sig en ordenlig, endsige da en smuk Forestilling om den urimelige Ask, som synes hverken at have sin Rod i Himlen, paa Jorden eller i Helvede, hvorfor da ogsaa de Lærde har grebet til det fortvivlede Raad at plante den i Luften, med Toppen nedad, som man dog ikke kan see, for den bestandige Taages Skyld, som, de siger, Egernet betyder, fordi det er graaligt. Det er maaskee et ligesaa fortvivlet Raad jeg har grebet til, ved at lukke Øinene for alle Askens Natur-Feil og kun see paa dens herlige Historie, men derved bliver man dog Taagen kvit og faaer Øie paa Adskilligt, som fortjener Opmærksomhed, og desuden er det en Billighed, man skylder Nordens Aand, hvis det ellers er sandt, at han havde bestandig sit Øie heftet paa Menneske-Livets historiske Side, og kunde derfor, ved sit Billed-Sprogs Dannelse, ikke see nær saameget paa Skiønhed, som paa Brugbarhed, paa Styrke og Varighed. Jeg indrømmer derfor strax, at Asken Ygdrasil kun tager sig daarlig ud ved Siden ad den smukke Gudinde Demeter, og er, hvordan man vender den, et meget plumpt Billede paa den moderlige Menneske-Natur, men hvor det giælder om at betegne dens Varighed og Frugtbarhed paa Daad, vidste jeg dog intet Bedre at vælge end saadan et mageløs Kongeligt Stam-Træ, der, under Forsynets (Nornernes) hemmelighedsfulde Varetægt, trodser den

ellers Alt fortærende Tid, og alle de Gienvordigheder, Tiden fører med sig.

Jeg veed jo nok, Herrerne siger, det nytter slet ikke, om jeg nok saa klart kunde bevise, at Nordens Aand er ligesaa mageløs en Historie-Maler, som den Græske Aand er Billed-Hugger, Damerne sværme dog udelukkende for Thorvaldsen og den Græske Hercules, og giver den plumpe Nordiske Stærkodder med alle hans Kulsække og tre Aarhundreder paa Bagen, med alle hans Viser baade om Guldsmeden og Braavalle-Slaget, en god Dag, saa det nytter slet ikke, man fortæller Damerne, at havde Odin kun Øie for Historien, saa havde Zeus ogsaa kun Øie for Naturen, saa han var i Grunden ogsaa eenøiet, skiøndt man naturligviis ikke kan see det paa hans Billedstøtte, at hans ene Øie var af Glas; det nytter Altsammen ikke, thi Damerne bryder dem nu engang slet ikke om Verdenshistorien, altsaa heller ikke om den verdenshistoriske Anskuelse, enten i Ygdrasils-Mythen eller nogen af alle de Andre. Ja, jeg veed nok, man siger det, jeg veed ogsaa, der er mange Damer, som slet ikke bryder dem enten om Poesien eller om Verdens-Historien, men der er ogsaa mange Herrer som bryder sig om ingen af Delene, og jeg paastaaer, at om saa ogsaa alle andre Damer under Solen kimsede ad Nordens Kæmper og den historiske Poesie, saa giør Dannekvinden det dog ikke, og har aldrig gjort det, men har tvertimod, som vi kan see hos Saxo, fra Arildstid havt et særdeles godt Øie til den Nordiske Kæmpe, netop for hans Bedrifters Skyld, Noget, der brød ud i lys Lue, da lille Signe brændte sit Bur, og blev kanskee endda nok saa klart, da den bly Sigrid holdt Lyset for Other Ebbesen og brændte kun sine Fingre. Vel kan man sige, det var kun i gamle Dage, men det er dog ikke

længer siden, end jeg godt kan huske, at da Adam Oehlenschlæger fandt i Skoven den gamle Nordiske Harpe, som man tænkde, var lagt under Gryden med Svantevit for mange Aarhundreder siden, og begyndte at lade den runge i Hallen paany om Vaulunds Fiederham og Thors Reise og Balders Død, da var det ingenlunde Herrerne, men, udenfor en meget snever Kreds, kun Damerne, der løftede ham til Skyerne og sværmede for ham, og da jeg i de samme Dage begyndte at stave paa de Nordiske Myther, da var det især Damerne, der opmuntrede mig til at blive ved, medens Herrerne sædvanlig tænkde derom, som en Herre, jeg mødte paa Gaden kort efterat min første Nordiske Mythologi var kommet ud. Han tog mig vel meget venlig under Armen, og ønskede mig til Lykke, saa jeg begyndte allerede at blive en Tomme høiere, men kom snart ud af min Drøm, da han i al Fortrolighed spurgde mig, om jeg nu ikke ret var glad, det var overstaaet, for, sagde han, sikkrere paa et Ja end nogen Beiler, ikke sandt! det er dog noget forbandet gammelt Snavs at ligge og rode i! Det kan jeg dog ikke sige, var mit Svar, med et Smil, som tit har gientaget sig imellem Herrerne, men aldrig mellem Damerne, som vel har kunnet spase med min Forkiærlighed for den plumpe Stærkodder, og snart endnu plumpere Thor, men har dog altid fundet, at disse Shakspears Tip-Oldefædre, disse lyslevende Kolosser, disse mægtige Grene paa Ygdrasil, som trodsede baade Tiden og den hele Verden, men sværmede for Freya og græd for Balder, de var dog, trods al deres Plumphed og deres underlige Mod paa Valhal og Gimle, ikke blot høist mærkværdige, men selv elskværdige Skikkelser!

Kan det derfor kun lykkes mig, at give en levende Fremstilling af Nordens Guder, med deres høie Norner og deres

iinmergrønne Stamtræ, i hvis Rødder baade Urda-Vældet giærede og Mimers-Brønden groves dybt fra Arildstid, og er endnu ingenlunde enten udtørrede eller udtømte, kan det kun lykkes, da frygter jeg slet ikke for, at Damerne skal finde, det er ikke værdt at nævne eller tænke paa, nei, jeg frygter vel, det kan jeg ikke nægte, men kun for Herrerne, og mellem dem især for mig selv, og for vor fælles Skiødelyst, som er at lege eller høre med vore lange, indviklede Tanke-Ringe af det sorte Jern, hvad Damerne umuelig kan enten more eller glæde sig ved at stirre paa, og til noget Saadant føler jeg mig mægtig fristet ved at stirre paa Ygdrasil, hvor der er Spor af Alt hvad de forbigangne Tider har fortæret, og Spiren til Alt hvad den seneste Fremtid skal aabenbare, men Alt saa dunkelt, som Menneske-Slægtens Levnets-Løb, udledt af et Vandspring, udskaaret i et Træ og udviklet i en Brønd, nødvendig maa være. Men Fristelsen maa kunne overvindes, og jeg vil overvinde den, jeg vil stille min Forklaring blot for alle mulige Indvendinger, undtagen den Eneste, der er værd at ændse, fordi den er uigiendrivelig, den Indvending, som Damerne i al Beskedenhed giør, naar de sige om vor Tale: vi kan ikke bedømme den, og den var vist meget grundig, meget philosophisk, men den var kiedsommelig.

Altsaa, jeg siger, Nordens Aand, som var over de gamle Kæmper og deres Skjalde, er ogsaa over mig, og har betroet mig at fortælle baade Damer og Herrer, hvad han meende baade med Træet i det Hele, med Nornerne, med Urda-Vældet og med Mimers-Brønden, og det vil jeg nu giøre saa kort og godt som muligt, og tænker Nogen det er ikke sandt, kan De jo selv spørge Nordens Aand derom, som aabenbar er den Eneste, der veed det.

Ygdrasil er da, som sagt, et i alle Maader usynligt,

men dog i Aandens og Hjertets Verden virkeligt og høist mærkværdigt Træ, som betegner den Eenhed, Aanden og Blodet kan og skal give hele Menneske-Slægten giennem Tidens Løb, saa det sidste Led er kun Toppen af det Samme, som alt laae i Roden, men skal naturligviis i Toppen blive ligesaa aabenbart, som det var skjult i Roden, hvoraf blandt andet følger, ikke blot at Nordens naturlige Tanke-Gang maa være den samme i dets Myther som i dets Philosophi, men at det sidste og klareste Vidskabs-Ord, der tales i Verden, maa netop forklare og bevise det første og dunkleste Spaadoms-Ord. Derfor tænker vi os ved Ygdrasils Hjerte-Rod et Kildevæld af kraftig Spaadom, hvormed Forsynet, i Skikkelse af tre udødelige Møer, bestænke Træet, saa det holdes grønt, og hvor Kilde-Vandet er en Strøm af stærke Spaadoms-Ord, der er naturligviis Øse-Karret Skjalde-Munden, hvorigiennem det Alt maa gaae, hvad der af den forborgne Kilde, hvor Aand og Hjerte mødes, skal oplive og vederkvæge fra Slægt til Slægt, saa det ægte, ædle Menneske-Liv, trods Affræftelsen, Døden og Dyriskheden, som vi betegne ved Trøsken, Hjortene og Orme-Flokken, kan vare Tiden ud og naae sit Maal, med den opstandne, forklarede Balder! For at det kan skee, maa man imidlertid efterhaanden blive klog paa Menneske-Livet, som kun kan skee ved flittig at betragte dets kraftige Yttringer, bevare Mindet om det forbigangne Storværk, og sammenligne det med Spaadoms-Ordet, og saavel Indsamlingen som Anvendelsen af den fortløbende, verdenshistoriske Erfaring betegnede man i Norden ved en dyb Visdoms-Brønd paa Grændsen af Gudhjem og Jetteverden, eller de store Begivenheders Skueplads, som eies af Mimer eller Mindegod, og hvis Vande, naar de blandes med Duggen fra Ygdrasil, give en herlig Miød, hvori man

med stor Fornøielse kan drikke sig fuld af historisk Kundskab og Vidskab!

At nu Ygdrasil er trestammmet, staaer vist nok i Forbindelse med at Norden har været ligesaa fra Arildstid, og, naar det staaer levende for os, vil det altid minde os om det aandelige Fællesskab, der maa finde Sted mellem de tre Nordiske Riger, naar Udviklingen i Nordens Aand skal lykkes, men Mythen angiver dog ogsaa selv en vittig Grund ved at sige, at under den ene Rod boe Guder og Mennesker, under den anden Jetter og under den tredie Hel med sine Fanger, thi naar vi betragter Verdens-Historien, da seer vi strax, der er et trekantet Forhold til den, eftersom den kraftige Virksomhed enten er god som ægte Guders og Menneskers, eller slet som Jetters og Troldes, eller fattes, som i Helhjem, hvor Alt er Mangel og Afmagt. Selv i det Smaa og det Enkelte bliver vi snart denne mærkelige, historiske Forskiel vaer, og den bliver tydeligere, jo mere vi nærmer os den store Skueplads, thi man vil saaledes i ethvert Folkeraad, ligesom i det Franske, finde en „høire og venstre“ Side, og et „Mellem begge“, som ingen Ting vil og Ingenting giør, uden det, at der Ingenting skeer, og naar man sammenligner Grækernes Historie med Romernes og sporger forgæves om Ægypternes, da seer man ordenlig den verdenshistoriske Ask hvælve sig over Midgaard, Jetteverden og Helhjem.

Her var det maaskee bedst at standse med Forklaringen; thi baade de tamme Svaner i Urda-Søen og den store Ørn i Aske-Toppen bliver i Sammenligning med Asken over alle Bjerge saa bittesmaa, at man knap kan skimte dem og endnu mindre skiænke dem synderlig Opmærksomhed; men paa den anden Side er det dog et slaaende Beviis paa en Mythes

Aandfuldhed, naar selv de mindste Træk har deres poetiske Betydning, og saavel „Svane-Sangen“ som „Ørne-Blikket“ har i Billed-Sproget saa bekiendt og bestemt en Mening, at vi strax see, det passer meget godt, hvor Menneske-Slægtens Levnets-Løb skal afbildes med en klar og liflig Aftenrøde. At nu ogsaa netop i Norden Verdenshistorien vil sluttes med et klart Overblik af det Hele, og en vel mat, men dog liflig Svane-Sang, det er min velgrundede Formodning, og den lille Høg mellem Ørnens Øine kan man enten ansee for den saakaldte Hverdags-forstand, som den ægte Vidskab aldrig vil udelukke men optage i sin, eller, hvad omtrent er det Samme, betragte som en Fier i Panden, hvorpaa den forsigtige Klogskab vil see, fra hvilken Side Vinden blæser.

Men det lille Utyske, der bestandig vimser op og ned mellem Ørnen i Toppen og Ormene ved Roden, og hvisker dem en lille Djævel i Øret, hvad giør vi ved det?

Ja, hvad skal man giøre ved alt saadant Pusleri, som Ingen kan faae fat paa og see hvad det er, hvad andet, end lade det løbe, og jeg kunde fortælle Dem en meget artig Fabel om, hvordan det gik en gammel Nordisk Skytte, der løb surr efter et Egern med langt mindre Spillerum end Ygdrasil giver, saa Forklaringen af det ærgerlige Uro haaber jeg, De skiænker mig, især da jeg har viist, at „Taage“ er det ikke. Skal jeg imidlertid nødes til at sige Noget, saa vil jeg begynde med Navnet, som, efter Edda, skal være enten Ratatosk eller Ratakost, og dernæst vil jeg paastaae, at da selv Navnet er tvivlsomt, kan Ingen med Forklaringen komme mig nærmere, naar jeg siger: det er enten — eller, enten jeg veed ikke hvad, eller Trætte-Konsten, som de Lærde kalder „Dialectiken“, og som i det mindste har det tilfælles med Ygdrasils Egern,

at den holder hverken med Peer eller med Povel, men driller og frister dem begge.

See, det Sidste, veed De nok, hedder at slaae hen i Spas hvad man enten ikke kan eller ikke vil svare ordenlig paa, men deels hører Spas ogsaa, efter min Forstand, til Menneske-Livets eller dog til det Nordiske Menneske-Livs daglige Brød, og deels er det just derfor umuligt at forklare Nordiske Myther uden at forstaae Spas, da der er Lidt af den i dem alle, ligesom i Shakspears Tragedier, hvad vel tit kan støde Smagen, men taales godt for Livets Skyld, naar man ikke, med de Franske Tragikere, foretrækker en smagfuld Død, og har dog lært, hvor dødt og utaaleligt for et levende Menneske det Altsammen er, som vil være mere smagfuldt end Livet er paa det Trin, man staaer!

Morsomt er det ogsaa at see, hvorledes selv de smagfulde Grækere følde, at vilde man afbilde noget Verdens-Historisk, da maatte man blive overvættes (kolossalsk), og see igiennem Fingre med det Smagløse, thi De husker nok det store Par Folk Uranos og Ge, der er ligesaa vanskelige at sætte Skik paa, som Asken Ygdrasil, og deres Søn Kronos eller Tiden kom ikke blot hans Kone, men ogsaa Græker-Aanden slemt i Forlegenhed med, da det opdagedes, at han havde den slemme Vane, som vi veed, han ikke endnu har lagt af, at æde sine egne Børn; thi for at dog Historien ikke derved skulde gaae i Staa, vidste Grækerne ikke bedre Raad, end at give Kronos først en Steen at bide Tænderne istykker paa, og saa et Brækmiddel, ligesom man giør ved de smaa Latinere, som har forslugt sig paa hvad man skal have igien til det næste Kuld, for saa lader man dem, hvad jo giør det Samme, gaae op til Examen!

Dog, ikke blot for Smagens Skyld maae vi her tænke

paa Kronos, men især for at blive lidt krye paa Nordens Vegne, naar vi seer, at denne Forlegenhed med Tiden er Alt hvad Grækerne har at sætte mod Ygdrasils-Mythen, hvor Tidens Tand er gjort til „Troske“, og forbunkles af Tilvæxten, som Asken faaer ved betimelig Vanding af Urda-Vældet, og vil vi lade Norden skee Ret, maae vi nødvendig ved den verdenshistoriske Opfattelse af Menneske-Livet sætte det Dybsindige over det Smagfulde, om vi end derved skulde faae en lille Krig med Damerne.

Vi kan saaledes aldrig berømme Mimers Brønd og Miød-Bryggeri, uden, paa Damernes Vegne, at faae det Græske Spørgsmaal: om Kilden Hippokrene med de ni Muser dog ikke er ligesaa smagfuld som Mimers-Brønden er smagløs, og da Moderen til alle Muser: Mnemosyne, eller Hukommelsen aabenbar skal svare til vores Mimer eller Mindegod, saa kan vi slet ikke undgaae Sammenligningen, men maae enten skamme os paa Nordens Vegne, eller holde Ørene stive og giøre Vedkommende opmærksom paa, at hos Verdens-Historien er „ingen Persons Anseelse“, saa den leer høit, naar man i Anledning af Berømmelsen over Achil bemærker, at „Paris“ var dog meget smukkere; Verdens-Historien maa først og fremmerst see paa Virksomheden, Daaden og Nytten, og at i det mindste de Danske Damer godt kan tilegne sig denne Synsmaade, høre vi blandt andet paa lille Signe hos Saxo, hvor hun sammenligner Hake med Hildegisel eller Helten med Spradebassen!

Uden derfor at yttre mindste Tvivl om Klarheden af Vandet i Hippokrene, eller om Skiønheden af de ni Muser og deres „mange Talenter“ baade til at lee og græde, hoppe og dandse, synge og spille, fremsige og fortælle med Smag, maae vi dog bemærke, at der kom ikke Stort ud af

det Hele, Hippokrene udtørredes snart og man veed kun meget lidt om, hvad Muserne har udrettet, siden de var alle Ni om Herodots lille Verdens-Historie, saa i historisk Sammenligning med Nordens Mimer og hans Brønd er den Græske Mnemosyne dog kun en Kirsten Piil.

Mimers-Brønden har nemlig de gamle Kæmper gravet saa dyb, at den kan optage hele „Tidens Strøm“, og, langtfra at udtørres, voxer Vandet i den, saalænge Verden staaer og der skeer noget Mærkværdigt, og skiøndt Mimer skal være lidt i Slægt med Jetterne, er det dog ingenlunde blot mig, men Verdens-Historien, der anbefaler hans Miød-Bryggeri som mageløst, og henviser Tvivlerne til Nordens gamle Mund-Skiænk, Snorre Sturlesøn, som giver Syn for Sagn. Dog, her behøver vi ikke at gaae saa langt, thi, poetisk talt, har vi intet andet Vidnesbyrd behov om Virkningen af Mimers Miød, end den Priis og det Ry, den var i, allerede da Odin fandt et Glas deraf saa dyrt, at han var ikke Mand for at betale det, og dog saa uundværligt, at han pandsatte sit ene Øie for det; men hvad jeg maa tilføie, er, at nu giver Mimer meget bedre Kiøb, deels fordi han, som allerede laande paa Pant i Odins Tid, nu naturligviis er meget rigere end Rothschildt, og deels fordi han nu har blandet Miød saalænge, at han veed snart ikke, hvor han skal giøre af den, saa nu giver han den bort for et godt Ord, og jeg har selv, især i min Ungdom, faaet mangen ærlig Ruus hos ham for det Kiøb. Naar derfor de unge Herrer, som ikke er Medlemmer af Totalafholdenheds-Foreningen, engang vil have en glad Aften, kan jeg ikke anbefale dem nogen bedre Vært, og vel siger Nord-Amerikanerne, at der er lidt Alkohol snart i alt hvad man drikker og at „en Ruus er en Ruus“, ihvad man siger; men Historien viser dog, baade i

det Store og det Smaa, at der er dog ogsaa en mærkelig Forskiel paa det Slags Vare, og da man dog altid i Ungdommen driver lidt for meget af Et eller Andet, som giør En heed i Hovedet, saa tør jeg godt anbefale en lille Miød-Ruus hos Mimer engang imellem, hvoraf jeg tør sige, ikke engang de unge Damer kunde have nogen Skade!

V.

Leto-Børnene og Niobe.

Jeg var nok sidst lidt uartig mod Damerne, men jeg kan ikke ret huske, hvad jeg sagde, og derfor haaber jeg ogsaa, at Damerne har glemt det, eller vil dog undskylde det med Dunsterne af det store Miød-Bryggeri under Ygdrasil, som jeg var saa indtaget af, at i det Øieblik regnede jeg alle Muserne for ingen Ting, ligesom de unge Studenter i et godt Lag, naar det gaaer over Midnat; men ligesaalidt som det dog kan være Deres Alvor, ligesaalidt var det heller mit, for jeg har ikke glemt, hvordan det gik den gamle Skjald Thamyris, som bildte sig ind, han kunde overdøve Muserne, men blev saa slaaet med Blindhed, som er den naturlige Straf, det Skiønne giver sine Foragtere. Min Mening var da egenlig kun den, at ligesom Nordens Kæmper naturligviis kunde grave en dybere Brønd end Grækernes Pegasos kunde træde op under sine Fødder, saaledes kan, naar man seer paa Høiden og paa Kræfterne, hverken Muserne eller deres Moder maale sig med Mimer, hvad de, som Damer, heller ingen Skam har af, da det tvertimod vilde klæde Dem gruelig, om de var saa jettehøie og bredskuldrede som den gamle Miød-Brygger, og det følger af sig selv, at vilde han maale sig med dem, enten i Smukhed, Smag, eller Sang-Stemme, da blev han til Latter. Sagen er da igrunden her som allevegne, at Ordsproget har Ret: der er ikke bedre Mennesker til end Mandfolk og Fruentimmer, saa det giælder kun

om, at de lærer ret at forstaae hverandre, og at indsee, de er i alle Maader hinanden uundværlige, saa, uden Damer, var Verden enten tom og øde eller dog kold og stiv, og uden Herrer var den ensformig og beklemt, kortlivet og værgeløs. Om dette Tvillings-Mærke paa Menneske-Naturen tvivler i det Hele heller Ingen, men naar man deraf slutter, at der ogsaa til en rigtig Høresal hører baade Damer og Herrer, da maa man dog alt høre Indvendinger, og bliver Talen om Anskuelser og Lære-Bygninger, da vil de lærde Herrer vel ikke ganske udelukke Damerne, som jo alle Følelser i Grunden er, men her opdager man dog ret den dybt indgroede Fordom, at man kan føre et meget godt Huus blot med Slavinder, og det ikke engang hvide, men kulsorte. Ved disse „Sorte" mener jeg naturligviis alle de mørke Skikkelser, som baade indvortes og udvortes stige op af Styx, af det store og det lille Blækhorn, og befolke, som sorte Slaver og Slavinder, alle vore Lære-Bygninger, hvori Bygmesteren sidder som en Sultan paa sin Throne, og uddeler til den ene Side Prygl og Gift, og til den anden Gunst og Gave, uden at man kan see, hvad enten Herrer eller Damer for Resten er til og har at betyde. Det Samme vilde naturligviis være Tilfældet, hvis en lærd Dame med lignende Tankegang stod for Bygningen, kun at hun blev regierende Sultaninde, og ganske er ikke selv Damerne frie for den slemme Fordom, at det kan være ret godt at have Slaver, skiøndt de rigtignok, saavidt jeg har mærket, vil heller have de Hvide end de Sorte, og behandler sædvanlig deres Slaver bedre end Herrerne, saa de veed ikke Andet, end de er frie, ja, drømmer endog tit, at de er Herrer i Huset.

Men — Damerne veed vist slet ikke, hvor jeg vil hen i Aften, og jeg veed det knap selv, men jeg har gjort den Er-

faring, at naar man vil sige Noget, der er Liv i, da maa man bære sig ad ligesom Damerne, og rask lukke Munden op, og derfor skynder jeg mig at lukke min op med det Første, det Bedste, der vil falde mig ind, og naar jeg saa, under Talens Løb, faaer Øie paa Noget, som er værd at see, da bryder jeg mig ikke om at giøre hvad man kalder et halsbrækkende Spring fra det Kiedelige til det Morsomme, og saaledes seer jeg nu en smuk Grækerinde med et Par deilige Tvillinger, som jeg tænker, det kan fornøie baade Damer og Herrer at giøre lidt nærmere Bekiendtskab med, og saa kan vi med det Samme faae at see, om det er sandt, hvad der faldt mig ind, at i Grunden holder dog ikke blot Herrerne meest af Damerne, men Damerne ogsaa meest af Herrerne!

Herrerne giætter nu vist allerede, at jeg mener Leto med Tvillingerne Apollo og Artemis, og det er et stort Spørgsmaal, om jeg kan sige Dem et Ord, de ikke veed, eller et Navn, De ikke kiender; men Damerne maa jeg dog strax give den lille Oplysning, at Leto eller rettere Lito er paa Latin blevet til det langtrukne Latone, og at Artemis er omskabt til Diane, som jeg aldrig gider sagt, fordi jeg derved altid tænker paa en Jagthund, og da hverken Zeus eller de Lærde har behandlet Leto smukt, hvormegen Stads de end giorde ad hendes Tvillinger, maa jeg dog ogsaa berøre det Græske Sagn, at hun skulde egenlig have hjemme paa Hyperboræernes Øe, altsaa heroppe i Norden; thi vel klinger det latterligt om en Græsk Gudinde, men saameget er dog vist, at deraf kunde man lettest forklare sig baade at Zeus meget tidlig skilte sig fra denne sin første Gemalinde, og at de Lærde har rympet Næse ad hende, saa en lærd Tydsker, jeg talde med igaar, havde nær forskrækket mig med den afgiørende Tone, hvori han forsikkrede mig, at Grækerne aldrig havde sat Leto

i nogen Forbindelse enten med „Naturen eller de moralske Ideer", men blot æret hende som Moder til Apollo og Artemis. Det hjalp imidlertid, at Tydskeren lagde Eftertryk paa Ordet „blot", for det hængde jeg mig saa ved, og sagde: ja, „de moralske Ideer" vil vi nu ikke tale om her, men hvad „Naturen" angaaer, da maa dog den Græske Aand have forudsat en god Deel af den hos Leto; thi hun maatte aabenbar have en god Deel af Menneske-Naturen blot for at kunne være Moder til Poesiens og Orakel-Svarenes evigunge Lysgud, alle Musers Pleiefader, Lærer og Leder, og saa tav den lærde Tydsker; men for at De ikke skal tænke, jeg vil staae her og prale af det herkuliske Arbeide at have lukket Munden paa en lærd Tydsker, saa vil jeg betroe Dem, at han stod kun paa „Papiret", og den store Hemmelighed har jeg rigtig nok, uden at rose mig selv, opdaget, at titusinde lærde Tydskere og Latinere, som kun staae paa Papiret, kan ikke staae til Munds med en eneste Dansker, naar han blot tør lukke Munden op. Derfor blæser jeg nu ad Alt hvad der blot staaer paa Papiret om de Græske Guder og Gudinder, og staaer i ingen Forbindelse med „Naturen", som jeg baade veed, immer stod Grækerne for Øie, og som jeg endnu vissere veed, altid ligner sig selv, saa jeg slutter dristig, at Apollos mythiske Moder var af samme Art som han, og maa følgelig svare til Alt hvad Skjalden føler, naar Aanden kommer over ham, og ikke blot hans Kinder blusse, men Jorden brænder under ham, til Ordet bryder ud, det dunkle, men mægtige poetiske Ord, der lyder som et Orakel-Sprog, og snart spruder Ild, snart straaler Lys til alle Sider, og først naar Aanden bortdrager og Issen afkjøles, klinger dæmpet i Takt med Citharen og Hyrdefløiten, og taber sig i en rislende Velklang som Bækkens i Enge, netop

som De vil finde Apollo beskrevet i alle Mythologier, der fortælle hans Bedrifter, som Spaamand, som Helt, som Muse-leder og som Hyrde! Ligesom derfor Skjalde-Guden havde det Høieste under Himlen, den Olympiske Zeus i sin blomstrende Ungdom, eller Indbildnings-Kraften paa sin høieste Spidse, til Fader, saaledes maa han ogsaa nødvendig have den dybeste Drift, Trang og Længsel paa Jorden, altsaa Hjerte-Dybet, til sin Moder, saa det er ikke for Intet, Hesiod synger om Leto: hun med det himmelblaa Slør, den altid milde, ømhjertet for Menneskens Kiøn og for de udødelige Guder!

Hermed passer det da ogsaa godt, at Leto betyder det Skjulte og Lito det Ydmyge, men det er dog i vore Dage neppe overflødigt at bemærke, at om man ogsaa havde de gyldigste Grunde til at paastaae, at de Græske Mythe-Smede aldrig havde seet eller tænkt paa noget Sligt, saa gjorde det dog kun Overeensstemmelsen af deres Ord med vore Tanker uforklarlig, men gjorde for Resten ikke mindste Forskiel; thi derfor blev det jo lige vist, at vi i den ømme Leto med det himmelblaa Slør og i hendes Søn med Guld-Sværdet, med Sølver-Buen og Laurbær-Krandsen, har det deiligste Billede, vi kan ønske os, paa Skjalde-Aaren og Skjalde-Munden i deres uopløselige Forbindelse, der vil føles og besynges, saa længe Hjerter smelte og Skjalde fødes. Ja, det føle især Nordens Skjalde godt, at hvad der giver Aanden Rum og Ordet om det Usynlige Liv og Varme hos dem, det er deres Mødrene-Arv, det reen Naturlige, det Hemmelighedsfulde, det Inderlige, det Myge, med eet Ord: det ægte Kvindelige hos os, som vi for vor egen, for Poesiens, for Kvindens, for hele Menneskehedens, for Sandheds og Kiærligheds Skyld, skal holde des høiere i Ære, jo mere Dødbidere laste og Narre spotte det.

Maaskee er dette mere heftig sagt end det passer til Tid

og Sted, men Ingen kan dog heller med Billighed forlange selv af en gammelagtig Skjald, at han skulde tale koldt om den Undergang, der alt en Stund har truet alt ægte Skjaldskab, i det forblindede Venner kappedes med övrige Fiender om at bestride og svække Kvindens og Hjertets uundværlige Deeltagelse i al sand Begeistring, al levende Aands-Udvikling og Dannelse paa Jorden. Vel er man blevet ved at tale om „Muser og Chariter“ som uundværlige under alle Himmel-Egne, hvor Menneske-Livet skal vise sig i et mildt og yndigt Lys, men ogsaa Muser og Chariter nedsank i Latin-Skolen til sorte Slavinder, ja, til tomme Navne og døde Bogstaver, som kun skulde giøre Stads paa Papiret, mens Øiet meer og meer forblindedes for den levende Sandhed, de klarest af alle Mythe-Billeder udtrykke; thi ved at lade disse Døttre af Zeus slaae Kreds om Apollo, er Hjertelighed klarlig stemplet til Aandens Fiederham, hvorhen den saa end svæver, og trængde vi endnu til en klarere Forestilling, da har Hesiodos ogsaa givet os den, ved at melde, at alle Muser boe sammen med Chariterne og den vemodige Længsel, tæt nedenfor Olympens Tind, synge selv om de udødelige Guder, aande Veltalenhed som Dugg paa alle Kongelige Læber, der aabne sig for at dæmpe Folke-Tummel og for at jævne Trætter, og følges med Apollo til Skjaldene for at stemme Guitaren til Sang om det Udødelige i Himlen og paa Jorden, hvorved Aasyn opklares og Sorger henveires! Dette maa blive Sandhed igjen midt iblandt os; Muser og Chariter maae igjen lyslevende, som Døttre af Zeus, slaae Kreds om Apollo, straale af hans Glands og forplante hans Lys, naar Dannelse, naturlig og levende talt, skal blive andet end Forgiørelse, og Oplysning andet end Blændværk; thi det er ikke blot Skjalde men alle Mennesker som fødes, der

ligne deres Mødre; og det er ikke blot Laurbær-Krandsen, men Alt hvad der skal forskiønne Menneske-Livet, som maa gaae giennem smukke og varme Hænder, for at have Liv og Ynde.

Det Sidste er vel klart nok, men over det Klare maae vi hverken i Livet eller i Mytherne glemme det Dunkle, altsaa ikke heller over Muser og Chariter glemme Artemis, skiøndt jeg nu ikke ret veed, hvordan jeg skal bære mig ad med denne Apollos Tvilling-Søster; thi Damerne har vist allerede gjort deres Valg, og mod Herrerne var hun, efter Sigende, saa grusom, at, langtfra at giøre Nogen af dem lykkelig, gjorde hun alle dem, der forsaae sig paa hende, reent ulykkelige. Dette er, som bekiendt, især blevet alle vitterligt ved Actæons ulykkelige Skæbne, som fordi han ikke holdt sine Øine hos sig selv, baade blev forvandlet til en Hjort og bidt ihjel af sine egne Hunde, men heraf maae vi dog slutte, at Artemis har været meget deilig, hvad vi ikke kan nægte, er det Første, vi, trods mange advarende Exempler, see efter hos Damerne, og hun maatte indvortes slet ikke lignet sin Moder, hvis hun skulde have været saa iiskold, som hun er blevet udraabt for, saa det troer jeg ikke. Jeg antager tvertimod, at hvad hun forgæves ledte om paa alle Bjerge, det var en Gude-Søn, som hendes Hu stod til, og havde hun været her i Norden, havde hun sikkert fundet ham og var blevet Moder til en Apollo den Anden; thi hun maa jo nødvendig have lignet sin Tvilling-Broder, saa det Samme laae dunkelt i hende, som klart aabenbarede sig hos ham, altsaa Spiren til det poetiske Ord, som forvoven udspringer fra Læbe-Klinten over det bundløse Dyb, stolende paa Aande-Drættets korte Vinger og paa en Øre-Kløft nærved til Redning og til Ro og Hvile. Skiøndt jeg derfor nok lader være at beskrive Arte-

mis med Guld-Thronen og Guld-Tenen i det Dunkle, kan jeg dog godt føle paa mig, at hun svarer til Apollo omtrent som det inden i os, der lyder, saa Ingen hører det, svarer til det høirøstede Ord paa vor Tunge, og noget Lignende maa have svævet for de Græske Skjalde, naar de saae Apollo speile sig i Solen og Artemis i Maanen; thi Maaneskinnet, veed vi Alle, er ikke blot Nattens blege Lys, men ogsaa Billedet paa den drømmende Tilstand, hvori man ikke ret veed, om man vaager eller sover, og har ondt ved at skille Nat fra Dag, da det Ene smelter i det Andet, og jeg kalder derfor helst Artemis den smukke Sværmerske i det klare Maaneskin. Under denne Skikkelse kan hun da heller ikke være nogen af Skjaldenes gode Tilhørere eller Tilhørerinder, endsige Skjaldene selv eller Konstnerne ubekiendt; thi hver Gang der svæver noget Himmelsk for os, ligesom Maanen kan lege Tit med os i den grønne Lund, eller naar noget Poetisk, vi dunkelt mindes, farer os forbi, da er det Artemis, der ligesaa lidt nu, som i Actæons Dage, kan lide at blive overgloet og stirret paa, saa de Tydske Philosopher, som bestandig forfølger de poetiske Damer, skal tage dem i Agt, de ikke faaer den samme sørgelige Skæbne, som den nysgjerrige og forvovne græske Jæger, der blev bidt ihjel af sine egne Hunde, skiøndt de elskede ham saa høit, at de blev ved at tude over hans Lig, til hans Fosterfader, Centauren Chiron, manede dem hans Skygge op at trøste sig ved.

Dog, Damerne mærker nok, jeg er selv paa gale Veie, og derfor vil jeg med et Spring see at komme fra de Tydske Philosopher til Niobe, som i det mindste ikke forløber sig; thi De veed nok, hun sprang i Flint, og skiøndt jeg hverken har seet hendes berømte Marmor-Gruppe i Florents, eller anseer selv de deiligste Billedstøtter for mine Med-Mennesker, saa hører Niobe dog paa en Maade til den Letoske Mythe-

Gruppe, og fra denne Side tør jeg nok bede Dem skiænke hende et Øieblike Opmærksomhed.

Niobe var nemlig en Datter af den ulykkelige Tantalos, og drømde sig kun alt for lykkelig, da hun blev Moder til i det mindste tolv deilige Børn, sex Sønner og sex Døttre; thi hun pralede af langt at overgaae Leto, som ellers, blot for et Par Tvillingers Skyld, kaldtes den lykkeligste Moder. Dette Praleri kunde Leto ikke taale, og saa snart hun klagede sin Nød for sine Børn, foer de Begge i Harnisk, og slog hver de halve af Niobes Børn ihjel: Apollo Drengene og Artemis Pigerne, saa det er et Spørgsmaal, om hun beholdt Een af hvert Kiøn, men er en afgjort Sag, at hun faldt i Fortvivlelse og bad Zeus om at blive til Steen, som hun da ogsaa blev.

See, den Fortælling har jeg læst saa tidt, uden at blive opmærksom paa Sammenhængen, men da jeg nu kom til at sige det høit til mig selv, da slog det mig paa Tinen, at der var en vis Symmetri eller Symphoni i den, og saa faldt det mig ind om Niobe, det skulde dog vel aldrig være Musiken, som allerede i Grækenland havde lagt sig ud med Poesien og derved mistet Livet. De maa nemlig vide, at Niobe var gift med Amphion, den store Spillemand, som havde faaet en prægtig Lyre til Givendes af Hermes, og vidste at haandtere den saa mesterlig, at ved hans Spil dandsede Stenene selv til Byes, da han og hans Broder bygde Thebens Mure, og De vil da neppe finde det urimeligt, at baade hans Sønner og Døttre har været saa taktfaste og tidlig opnaaet saa „rasende en Fingerfærdighed“, at det alene kunde næsten være nok til at forstene deres kiære Moder og maatte nødvendig fortrylle hende, som Noget, der overgik Sangen af Apollo og alle hans Muser. Havde jeg derfor kun lidt For-

stand paa Musiken, da tvivler jeg slet ikke om, jeg jo kunde soleklart bevise, at ligesom Letos Børn udtrykker Poesien, saaledes udtrykker Niobes Musiken eller Strængelegen, men nu er jeg, til Uheld, selv meget umusikalsk, og det er sagtens den hemmelige Grund, hvorfor jeg aldrig har kunnet faae nogen Forstand paa den Ting; thi vel har jeg tidt med stor Forundring seet, hvor frygtelig kloge de meest upoetiske Recensenter kunde være paa Poesien, men det Høieste jeg har kunnet drive det til med hvad jeg ikke selv havde Noget af, er dog at snakke og især skrive Allehaande om det, der for Uvedkommende og derfor Upartiske, kan see ganske klogt, og sommetider endogsaa meget sindrigt og forskrækkelig lærd ud. Hertil betjener jeg mig, imellem os sagt, af et simpelt Husraad, som vel i vore videnskabelige Dage maa høre meget ilde, men bruges dog vist i Smug af Flere end mig, og det er at slaae op i „Conversations-Lexikonnet", hvor der staaer Noget om Alting, og, da jeg saaledes slog op paa „Tone og Ton-Arter", da fandt jeg en ganske ypperlig Artikel, med saa lærd et Snit og saa mangfoldige Tal, at blot efter den kunde jeg vist skrevet en heel Bog om Musiken uden at kiende en Node; men see, at tale offenlig om hvad man slet ikke forstaaer, hvor der let kan være Kiendere tilstede, det er en meget vanskelig og paa en Maade farlig Sag, saa Alt hvad jeg her tør sige, er, at lyver Conversations-Lexikonnet, saa lyver jeg med, men siger det Sandt, da gaaer det med Tonerne, ligesom med Niobes Børn, at man ikke ret veed, om der skal være tolv eller flere i Alt, men at der i alt Fald er ligemange Toner i Dur og i Mol, og det bestyrker mig naturligviis i mit Indfald om Musiken og Niobe; thi netop saaledes trættes man om Tallet paa hendes Børn, men er enige om, at Halvden hørde til det haarde og Halvden til det bløde Kiøn!

Vil man nu sige, enten: det er umuligt, eller det er dog alt for urimeligt, at Græker-Aanden skulde havt Øie paa Forholdet mellem Poesi og Musik et Par Aartusinder førend det første Conversations-Lexikon blev til, da finder jeg det vist nok hverken umuligt eller urimeligt, at naar baade Poesien og Musiken og Øiet for begge Dele var i Grækenland, de da ogsaa kunde mødes, men jeg vil dog, for en Sikkerheds Skyld, indskrænke mig til den Paastand, at hvad saa end Græker-Aanden har seet eller ikke seet, saa er Niobe-Mythen særdeles skikket til en billedlig Fremstilling af den Tanke, at Musiken maa være saa guddommelig som den vil, saa holder den dog op at være menneskelig, saafremt den foragter Poesien, eller ophøier sig over den, som den Thebanske Spillemesters Frue ophøiede sine Børn over Poesiens Gud og hans Tvilling-Søster, og selv Tvivlraadigheden om, hvorvidt hun beholdt een Dreng og een Pige, da Apol og Artemis slog Resten ihjel, har for mig noget Mærkværdigt, da jeg ogsaa finder det tvivlsomt, naar Menneske-Munden tog alt Sit, om Strænge-Legen da vilde beholde en eneste smuk Tone for sig selv.

At for Resten Græker-Aanden, hvad der saa end var Tilfældet med Niobe, dog virkelig havde Øie paa den urimelige, desværre, baade gamle og ny, Misundelse og Rangstrid mellem Poesien og Musiken, der dog altid smukt burde følges ad som Kiæreste-Folk eller dog som gode Venner og Veninder, og at Græker-Aanden, naar det kom til Stykket, gav Poesien vundet, det seer man grandt af den naragtige Fortælling om Marsyas, der vel ikke havde opfundet Fløiten, men dog fundet den, da Pallas Athene smed den bort, fordi hun saae i Speilet, at de oppustede Kinder klædte hende styg. Samme Marsyas blev nemlig saa kæphøi, at han udæskede

Apollo til en musikalsk Væddestrid, men da Apollo vendte op og ned paa sin Guitar og Marsyas naturligviis ikke kunde giøre ham det efter med sin Fløite, maatte han ikke blot give tabt, men blev hængt i det næste Træ og flaaet. Det Sidste er nu slet ikke smukt, skiøndt det er Græsk, men jeg formoder ogsaa, det er kun en plump Misforstaaelse af Grammatikerne, saa Digteren har kun sagt, at Marsyas „gik ud af sit gode Skind," og dermed meent det Samme som En af os, og det var rimeligt nok, naar den stakkels Spillemand skulde vende Fløiten, og det var, i mine Øine, ikke nær saa urimeligt et Forlangende af Apollo, som det ved første Glimt kan synes; thi det giver os virkelig et Billede af den „Frihed", som Poesien aabenbar har forud for Musiken, og som falder bedst i Øinene, naar de Begge bruger „Haand og Mund", og det gjorde jo baade han, der spillede paa Fløite og han, der sang til Guitaren!

Har vi nu i Leto-Gruppen med Niobe seet et smukt og levende Billede baade af Poesiens Fødsel, af dens aabenbare og lønlige Virksomhed og af dens kildne Forhold til Musiken, da kan det ikke være Haabet om at see noget Smukkere af det Slags, der frister os til at vende Øiet mod Norden, som jo umulig fra denne Side kan maale sig med Grækenland; men Herrerne veed nok, det er en farlig Sag at glemme sig selv over det Smukke, og det giælder ikke mindre i det Store end i det Smaa, saa Grækerne maatte selv ønsket, der havde været lidt mere Grundighed i deres Betragtning af Poesien, om Billedet end derved havde tabt lidt af sin smukke Runding. Kunde derfor Nordens Kæmper, som nøiedes med Grundigheden, nu fra deres Gravhøie overskue Følgerne, da vilde de, langtfra at angre Nøisomheden, lykønske baade dem selv og os med den, og de nød virkelig paa

en Maade dette fornøielige Overblik, i deres historiske Anskuelse af Kæmpe-Livets Grund-Eenhed og fremskridende Udvikling giennem alle Slægte-Ledd til fælles Gavn og Glæde. Vi har saaledes allerede ved Ygdrasils-Mythen seet, hvordan de fordybede sig i Betragtningen af Skjaldskabets Virkning, som den Strøm fra Livs-Kilden, der, giennem Norne-Haanden, vandede vort herlige Stam-Træ, saa det staaer immergrønt over Urda-Vældet, og at vi nu ikke blot kan tilegne os denne deres Dybsindighed, men dermed forbinde Grækernes deilige Anskuelse af det „vingede Ord", som gyldne Pile, der med liflig Velklang glimrende suse fra Apollos Sølver-Bue; at vi kan det, derfor, som for Alt, hvad vi aandelig mægte, maae vi takke Kæmpe-Fædrene, der immer saae paa „Tidens Længde" og lagde Vinter-Sæden, som først vi kan høste!

Medens nu derfor vort Øie forlyster sig ved at betragte Letos Tvillinger, maa dog Tanken dobbelt glædelig dvæle ved Odins Ride-Hest og ved Freis Bør-Smakke, der kun seer daarlig ud, men blev ikke blot i Gang, da Apollos Bue brast, men tør vel vare Tiden ud og bringe de sildigste Slægter i Norden baade Vennebud og Arvegods fra Hedenold.

Ja, Damerne kiender maaskee ikke ret Navnene Sleipner og Skibbladner, som Hesten og Snekken fører, og smukke er de, som sagt, paa ingen Maade, da Hesten har otte Been, og Snekken synes gjort af Papir eller dog af Pergament, siden den kan lægges sammen og puttes i en Pose; men, med Hensyn paa Befordrings-Væsenet, har de dog Begge det store Fortrin fremfor Apollos Sølver-Bue, at med dens Pile reiste kun Døden, mens Sleipner bar Odin og Een til lyslevende baade over Bjerg og Sø, og Skibbladner, som havde stadig Medbør, kunde rumme alle Guderne, saa til historisk-poetisk Brug var selv Pegasos og Argo ingen

Ting mod dem. Jeg veed jo nok, Haarene maae reise sig paa somme Andres Hoved ved at høre Sleipner ophøiet over Pegasos, som dog Virgilius og alle Roms poetiske Halvguder har redet til Vands; men deels seer man strax paa mit Hoved, at Skyhaarene er blæst af, og deels kan det aldrig falde mig ind, at sætte den Latinske Poesi enten under eller over den Nordiske, saa Den, som er udenfor det Hele, kan være ganske rolig, og at den Nordiske Poesi blev ganske anderledes stadig og levende forplantet af Skjaldene end den Græske af Rhapsoder og Grammatikere, det er en Kiendsgierning, som baade svarer til Sleipners otte Been, og „raader Runerne“ paa hans Tunge. Man seer for Resten nok, de otte Fodder har nærmest hjemme i Nordens gamle Verse-Maal, hvortil Sleipner, for at tækkes Odin, som Skjalde-Konstens Fader, maatte „træde Takten“, og om Skibbladners Medbør kan man nemmest faae et levende Begreb ved at lytte til de unge Sangmøer, naar de kvæde gode, gamle Viser midt iblandt os; thi da gaaer Skibbladner med alle Nordens Guder jo for fulde Seil igiennem Øre-Sund:

Dog, for at slutte med Noget, der ligger Leto-Gruppen lidt nærmere, vil jeg bemærke, at da Skjalden Stærkodder slog Fløitespilleren ved Kong Ingels Bord under Øret, saa han havde nær tabt baade Næse og Mund, da var Spasen slet ikke grovere end da Apollo flaaede Marsyas, og at Kiven mellem Leto og Niobe har et mærkværdigt Sidestykke i Kampen om Nanna mellem Halvguden Balder og Spillemesteren Hother hos Saxo. I denne Kamp seirer nemlig Musiken ved List over Poesien, og denne sørgelige Begivenhed, der dog ikke blev uhevnet, mindes vi levende om ved den reisende Spillemand, der engang kom til Erik Eiegod, og beviste kun alt for godt, han kunde giøre Folk bindegale med

sin Strængeleg; thi skiøndt det klinger æventyrlig, har vi dog historisk Hjemmel for, at først spillede han saa sørgelig, at Alle stod med Taarer i Øinene, derpaa saa lystig, at Alle dandsede og sprang, men endelig saa vildt, at Folk gik fra Samlingen og Kongen foer op og slog Fire ihjel, før man fik ham styret. Da jeg imidlertid, som sagt, slet ikke forstaaer mig paa Musiken, kan jeg hverken sige, om der er nogen Rimelighed i den Tale, eller om der virkelig i vore Dages Musik, der jo tit skal være „rasende deilig“ er Noget, der ligner den gamle Spillemands Konst, som skal have gjort sig selv saa gal, at han først kom til Besindelse, naar man rev Harpen fra ham og slog ham for Panden. Kun det veed jeg, at Brage slog Harpen, men Harpen slog aldrig Brage, og at det maa være Nordens Lykke baade tidlig og silde, baade først og sidst, det skal være mit inderlige Ønske!

VI.

Iris og Hermes.

Jeg vilde gierne spørge Damerne om Noget, men jeg tør dog ikke, førend jeg har rørt Deres Hjerte ved at forestille Dem, hvad det er for et besynderligt og i Grunden urimeligt Liv, vi stakkels Bog-Orme fører, naar vi lever, at sige, hvad kun er sjelden, eftersom vi sædvanlig bygger og boer i de Dødes Rige, hvor vi, ligesom Hermes eller Mercurius, sædvanlig følger en Sjæl ned hver Morgen, og bliver saa siddende og snakker for Pluto til Aften eller til Midnat. Jeg siger: snakke for Pluto; thi vel kalder vi det at snakke med ham, men det er kun figurlig at forstaae, ligesom naar man, efter Sigende, taler med Træerne og lever med de Døde; for vi veed det godt Allesammen, at Pluto er stokdøv, ja, meer end det, at han er døvstum, og skiøndt han hedder Mester i Finger-Sproget, saa har han dog, omtrent ligesiden han bortførte Persephone, smukt holdt sine Fingre hos sig selv, ja ladt dem sidde som de sad, og for et Dieblik er det ganske morsomt at høre paa Lovtalerne, som alle de Lærde, baade fra Sønden og fra Norden, holde over ham for det Selvsamme, og at see, hvor de vrider Hænderne og bider sig i Fingrene, for at efterligne hans uforlignelig stille og rolige, ægte Classiske Majestæt og Værdighed! See, derfor kalder man os med Rette Dødbidere, og at jeg virkelig hører til Slægten, skiøndt de Lærde aldrig har villet kiendes

ret ved mig, det, haaber jeg nu, Damerne kan vidne; men jeg vil ikke nægte, at jeg har ogsaa lidt tilfælles med de „døvne Digtere", saa imellemstunder smøger jeg af mig og tager mig en Fridag eller dog en Fritime at leve i, mellem Folk heroppe, og jeg giør det, som mig synes, med en god Samvittighed, da jeg veed, Pluto savner mig ikke, deels fordi han har Selskab nok endda, og deels fordi han har et Horn i Siden paa mig, fra engang i min Ungdom, da jeg fik det fortvivlede Indfald at ville nøde ham til at svare mig, som et andet levende Menneske, og gav ham et Smæk over Fingrene for at vise hans Lovtalere, at til dagligt Brug var mine Fingre dog meget bedre end deres Afguds. See, i saadanne Fritimer er det nu jeg siger, Damerne kan troe, vi Bog-Orme fører et urimeligt Liv, og det mærker jeg især i denne Tid, da jeg, efter den lange Sommer-Ferie, er skinddøven og kommer herop imellem Damerne tre Gange om Ugen, for Alt hvad jeg har seet i de Dødes Rige og Alt hvad jeg saae i Engeland isommer, og Alt hvad der er at see heroppe, det løber rundt med mig, saa, var jeg ikke saa stor en Hader af Procesſer, kunde jeg sommetider, ligesom Jeppe paa Bierget, ønske mig en Høiesterets-Dom for at jeg virkelig lever!

Hermed maa jeg da bede Damerne undskylde den grueslige Uorden, der er i mine Foredrag, og de dumme Indfald, der vist ikke sjelden forskrækker Dem, og saaledes kan jeg iaften ikke faae det ud af mit Hoved, at jeg skal spørge Damerne: hvilket Bud der er det sikkreste at sende Kiærligheds-Breve med?

Ja, jeg veed nok, De kan tænke, jeg er gaaet fra Vid og Sands, ikke blot for det tosſede Spørgsmaals Skyld, som jeg dog vel maatte være gammel nok til selv at kunne besvare, men især fordi alle fornuftige Folk vil sige, at jeg skulde dog

skamme mig ved, i min Alder, for ikke at tale om Andet, end-ogsaa kun at tænke paa Kjærligheds-Breve og med hvad Post de gaaer sikkrest, enten i de Levendes eller i de Dødes Rige; men har jeg Lyst til at leve lidt endnu, da maa jeg tage Livet som det kan falde, og i denne Tid, da Postvæsenet allevegne er saameget paa Tale, maatte jeg nødvendig komme til at tænke paa, hvorban det var indrettet i Grækenland, da det er min oprigtige Mening, at naar man skal laane Stats-Indretninger udenlands fra, da maa man meget heller laane fra Grækenland end baade fra Rom og fra Preusen.

Damerne maae imidlertid ikke troe, jeg er saa tossefet at ville underholde Dem en Times Tid med Postvæsenet i Sparta og Athenen; thi vel er jeg vis paa, at Conversations-Lexikonnet ogsaa i den Post vilde staae mig bi, men jeg er dog endnu vissere paa, at Damerne vilde reent slaae Haanden af mig, og hvor tosset end mit Spørgsmaal om Kjærligheds-Brevene faldt, saa maatte det dog her nødvendig holde sig paa Mythologiens Enemærker, altsaa ikke synke lavere end „lidt neden for Olympens Tind“, hvor Muser og Chariter svæve, og jeg meende virkelig kun: om det i Damernes Øine var sikkerst at betroe Iris eller Hermes sine Bud og Breve af det Slags? Man kan jo nok sige, at det er ogsaa et unyttigt Spørgsmaal, da de Olympiske Postbud jo Begge maa tænkes baade rappe og sikkre nok, men det siger Damerne dog vist ikke, og vel var jeg en stor Tosse, om jeg tænkde, Damerne her vilde svare paa et eneste Spørgsmaal, om jeg saa gjorde Tusinde; men det tænker jeg heller ikke; det ønskede jeg ikke engang, for jeg vil helst selv svare for Dem, ligesom vi er vant til at giøre for Pluto og for de Forfattere vi recenserer, saa vi kan være visse paa, at Svaret passer

til Spørgsmaalet, og jeg svarer da rask paa Damernes Vegne, at De foretrækker Iris, og deri giver jeg Dem Ret; thi deels er jeg viis paa, at den meget betænksomme og tidt ikke saa lidt mistænkelige Dronning Here eller Juno vidste nok, hvem hun betroede sine Hemmeligheder, og deels kjender jeg Hermes for godt fra de Dødes Rige til at betroe ham Noget, som allerede stjal i Vuggen, og skal desuden have opfundet Bogstav=Skriften, saa hemmelige Breve kunde aldrig falde i værre Hænder.

Men hvad kommer der saa videre ud af det? Ja, det veed jeg ikke endnu, for man veed aldrig hvad der kan komme ud af en Ting, førend man kommer rigtig ind i den, og det er hvad jeg nu først vil stræbe efter, ved at gjøre Damerne det alvorlige Spørgsmaal: om De, med de Lærde, vil søge Iris i Regnbuen, der i mine Øine ligner langt mere en god Dag end en smuk Dame, eller om De, med mig, vil finde Iris i Blikket, som mig synes, det kunde godt ligne Here, ja, ligne hvilken smuk Dame, det skulde være, at bruge til sit Bud selv i de allerhemmeligste Ærinder, Og hvad siger Herrerne om „Blikket", hvis Brugbarhed til hurtig Brev=Vexling, De ogsaa maa kiende, siden det hedder i Visen: „veltalende Øine hinanden forstaae", og hvis Brugbarhed som Billed=Ord sagtens heller ikke er Dem ubekiendt? Ja, synes ikke baade Damer og Herrer, at denne Iris „hurtig som Aandedrættet og alle smaa Fugle" kom os meget nærmere og blev os meget mere levende, naar vi saae hende lege Skjul under alle smukt hvælvede Øienbryn, end naar vi staae og stirre efter hende i Regnbuen, og naar man endelig veed, at „Iris" paa Græsk betyder ligesaavel den farvede Ring omkring Øiet, som det betyder Regnbuen, er det da ikke rimeligt nok, at dersom de Lærde havde været ligesaa drevne i Poesien, som de var store

Grammatikere, vilde de selv for længe siden opdaget Iris i Blikket, og fundet, at hun løi sig hverken Fader eller Moder til, siden hendes Fader, hos Hesiodos, hedder Thaumas eller Heremesteren og hendes Moder Elektra eller Solglands?

Herrerne maae nu svare for dem selv, men jeg svarer for Damerne, at naturligviis maa Iris være Blikket, naar Dronning Here virkelig brugde hende til Bud i sine hemmelige Ærinder; thi at Diekastet dertil er ligesaa vidunderlig skikket, som aldeles uundværligt, det behøver Damerne ikke at lære af de Lærde, men kan meget bedre lære dem, og selv hvad man siger, at Iris engang, hun havde gode Stunder, giftede sig med Zephyr og blev Moder til en Eros, vil neppe falde Damerne urimeligt, da noget Lignende endnu kan hændes alle Dage.

Dog, da de Lærde kalder dette lille Æventyr et „senere poetisk Spilop" og man ellers Intet veed om Iris at fortælle, saa vil vi vende os til Hermes, som Alle veed, er en stor Skielm, saa Damerne maae have deres Dine med sig, om han ikke skal narre dem, og Herrerne maae have et Die paa hver Finger, naar han ikke reent skal løbe af med dem.

For nu først at vise, hvad Karl Hermes eller Mercurius var fra Barnsbeen, maa jeg fortælle Dem en pudsig Historie, der vel klinger meget urimelig, men har dog i mine Dine noget ganske Fornuftigt at betyde. Det hedder nemlig, at da Hermes, en Søn af Zeus og Titanen Atlas ældste Datter Maia, endnu laae i Vuggen hos sin Moder i Hulen Kyllene, da sneg han sig ud og stjal Apollos Kiør, som gik paa Græs i det frugtbare Pierien, og for at man ikke skulde spore ham, gav han Kiørene Sko paa. Han drev dem for Resten ind i en Klippehule, paa To nær, som han

offrede, spiste Noget og brændte Noget af, spændte Huderne ud, og tog Tarmene med sig, som siden maatte tjene til Strænge paa Lyren, som han gjorde af en Skilpadde. Derpaa listede han sig vel ind i sin Vugge igien, men Apollo, som altid havde sine Øine med sig, var ham dog lige i Hælene, og skiøndt Maia vegede paa Svøbet, hvori Hermes laae, lod Apollo sig dog ikke narre, men tog ham paa Armen og bar ham til Zeus for at faae Ret over den lille Tyveknegt. Hermes paastod naturligviis, han var saa uskyldig som Barnet i Vuggen, men han slap dog ikke, før han gik til Bekiendelse og lovede at give Apollo hans Køer igien. Det skedte da ogsaa, forsaavidt de ikke var spiist, men da Apollo hørde Lyren, fik han Lyst til den og kiøbde den for Kiørene af Hermes, som da nu blev Hyrde og opfandt Rør-Fløiten, men ogsaa den fik Apollo Lyst til og handlede ham af, skiøndt han var uforskammet dyr med den; thi Hermes nøiedes ikke engang med at faae Apollos gyldne Hyrdestav, men vilde ogsaa have Spaadoms-Gave, og lærde ved den Leilighed at spaae af Tærning-Kast. Derpaa var det, Zeus tog ham i Tjeneste til at løbe Ærinder og udnævnede ham baade til sin og Plutos Herold, hvorved man nok veed, det er, han har vundet sin store Navnkundighed.

See, var Mythen om Iris meget kort, saa var Snakken om Hermes aabenbar lang nok, og er dog ingenlunde den Eneste; men hvad har saa det at betyde, og hvad kan man tænke sig ved Hermes, som paa nogen Maade kan svare til hvad vi hørde om Iris? Ja, mine Herrer! kan de gjætte? for nu veed jeg det, men det er ellers en stor Hemmelighed, at sige, en af de hemmelige Ting, vi Alle har lige for-Øinene, men pleier sædvanlig at oversee. Vel er det paa en Maade min Pligt og allenfalds min Lyst at sige hvad jeg har seet; men da jeg veed, at Herrerne er aldrig nysgjerrige, og vil

helst see Alting med deres egne Øine, saa har De vist intet imod, at jeg slaaer en lille Svinke for at fortælle Damerne, hvad jeg glemde før, at Iris havde to Systre, som er blevet meget bekiendt under Navn af Harpyerne eller Drage-Dukkerne, der, i Grækenland, fik Skyld for Alt hvad der pludselig forsvandt, og at de skulde være Systre til Iris, fandt jeg kun sært, til det faldt mig ind, at alle Øie-Kast er jo virkelig paa en Maade Sydskende, skiøndt der er en himmelhøi Forskiel paa hvad man kalder „et godt Øie", og hvad man kalder „onde Øine,", som ganske rigtig er to!

Nu, Herrerne har neppe giættet det endnu, hvorban Hermes svarer til Iris, skiøndt det omtrent maa være hvad der hos Herrerne svarer til Blikket hos Damerne, og jeg maa da gaae et Skridt nærmere ved at spørge, hvad Hermes i det Hele har at betyde; thi, som vi hørde, var han ikke født til Gudernes Herold og Sendebud, men ophøiedes først dertil af Zeus, da han var udlært, og hvad Menneskeligt skulde da vel den baade langfingrede og begfingrede Krabat svare til, uden netop „Haanden med alle fem Fingre", der jo, ligesaavel hos Grækerne som hos os, var det naturlige Redskab, hvormed man baade gav og tog, trak og drev, pegede og vinkede, stjal og hittede, spillede og legde, skrev og regnede, følgelig gjorde Alt hvad Hermes efter Mytherne tog sig for, ligefra han i Vuggen begyndte at stiæle, til han drev den sidste Sjæl i Hænderne paa Charon!

Herrerne vil maaskee sige, at den Forklaring falder dog vel meget i det Haandgribelige, men, skiøndt jeg selv vilde ønske, Herrerne herefter vilde skielne meget skarpere imellem „Haand og Aand", der bestandig forvexles, som om vi var Franskmænd Allesammen, saa kan jeg dog her ikke lade Indvendingen giælde; thi naar Grækerne nu engang for-

gudede Naturen, som vi veed, de gjorde, da maatte de intet Øie havt for Menneske-Naturen, hvis de ikke havde seet en Halv-Gud i Menneske-Haanden, dette mageløs konstige, selvraadige og hardtad uafhængige Redskab til at giøre baade Ondt og Godt. Hertil kommer, at Maia, som Datter af Himmelbæreren Atlas, hører til en firskaaren Familie, betyder efter sit Navn, Haand-Følelsen, og boer i Hulen Kyllene, som betyder „den hule Haand", saa jeg troer virkelig, at om end alle Herrerne vilde spænde dem selv for, kunde de dog ikke rive Hermes fra Haanden, og naar Haanden paa sit rette Sted ikke synes skikket til at giøre lange Reiser, behøve vi dog kun at tænke os en „Olympisk Haand" vinke, saa seer vi strax, hvordan Zeus bruger Hermes til Sendebud; thi Herrernes Vink svarer jo virkelig, saavidt muligt, til Damernes Blik, saa Vinket fra Zeus maa gaae ligesaa vidt som Blikket af Here!

Men siger ikke dog de Lærde eenstemmig, at Hermes eller Mercurius var i Grækenland Gud for „Veltalenheden".

Jo, det kan gierne være, men deels har jeg aldrig lovet at rette mig efter hvad de Lærde siger, og deels veed man nok, det er sædvanlig kun Fattigdom med de Lærdes Veltalenhed, kun „af Haanden i Munden", saa der har været mange Professorer i hvad de Lærde kalde „Veltalenhed", der hverken kunde tale ilde eller vel om de Græske Guder, uden Haanden med Pennen lagde dem Ordene i Munden, og paa den Maade kunde Hermes, som „Haanden for Munden" godt være dem en Gud i Veltalenhed; thi han var virkelig i Grækernes Øine meget meer end de, nemlig Haanden i Munden og Munden i Haanden!

De mener nok, det her enten er de Lærde, jeg vil i Tot-

terne paa, eller Ordspil jeg gaaer paa Jagt efter, men det er dog virkelig ingen af Delene, men jeg kan endnu fornøie mig som et Barn over saadanne Smaating, som at see „Blikket og Vinket“, disse gode, gamle Bekiendtere, med et Spring komme op paa Olympen og sidde tilbords med Zeus, og fornøie mig over vore jævne Danske Talemaader, der kan slaae de Høitravende af Hesten, og den Fornøielse vil jeg gjerne dele baade med Damer og Herrer.

I den pudsige Historie om Hermes, der stjal Apollos Kiør er det nemlig blevet klart for mine Øine, at Græker-Aanden afbilder det indviklede Forhold, der allerede tidlig begyndte at finde Sted mellem det mundtlige og det saakaldte skrevne Ord, og skiøndt det rimeligviis ikke kan more Alle saameget som hvem der selv fusker paa at være baade Taler og Skribent, saa synes mig dog, det maa have noget morsomt for Alle at see den tørre, strængt videnskabelige Undersøgelse, som det nu er blevet: hvad Mund og Pen har tilfælles, pludselig forvandlet til en pudsig Tyvs-Sag og Tusk-Handel mellem Halv-Brødrene Hermes og Apollo. At nemlig Apollo er den Poetiske Ordfører eller Skjalde-Munden, forudsætter jeg naturligviis, og skiøndt jeg aldrig før har hørt tale om hans Kiør, der gaae paa Græs i Pierien, hvor netop Muserne boer, saa kan jeg dog strax giætte mig til, at det maa være Kiør, som Muserne kan være bekiendt at malke, billedlig talt altsaa „Billed-Sproget“ selv, som vi alle veed, Poesien paa en Maade nærer sig af. Tænker vi os nu en Haand, der hittede paa Billed-Skriften eller Hieroglypherne, med et Tegn omtrent for hvert Billed-Ord, da seer vi, hvordan Hermes i Buggen kunde stjæle Apollos Kiør, og at han virkelig har stjaalet dem ikke blot i Grækenland, men allevegne, hvor Pennen selv paa Poesiens Ene-

mærker afløste Munden, det er, desværre, kun alt for sandt. Intet var derfor lettere end at oversætte hele den pudsige Mythe i et baade langt og lærd, følgelig ogsaa kiedsommeligt Indlæg af Munden imod Pennen, og altsaa mod Haanden, der ikke alt for ærlig er kommet til sit Mesterskab i boglig Konst og blevet Herold baade for Olympens og Underverdenens Guder, men deels kan jeg jo nok vide, De kommer ikke her for at kiede Dem, og deels klæder det en gammel Skribent kun meget daarlig at gaae irette med Pennen, saa det er bedst at springe Rettergangen over, med den Bemærkning, at et magert Forlig har altid været bedre end en feed Proces, saa Apollo giorde sagtens bedst i, da hans Kiør engang var stjaalet, at sælge dem til Tyven for Røver-Kiøb; thi det var det aabenbar, selv naar man ved Lyren, som man maa, forstaaer det velklingende Vers! Selv Guld-Staven, som Apollo siden solgde Hermes for Hyrde-Fløiten, nytter det vel ikke at giøre ham stridig, men jeg maa dog udtrykkelig bemærke, at det blev den Græske Apollos egen Sag og kan ikke binde den Nordiske; thi det er mit ramme Alvor, at selv saa udmærket en Poetisk Literatur som den Græske var kiøbt meget for dyrt, naar Skjalde-Munden skulde forstumme, og det skedte virkelig i Grækenland, saa det var ikke uden Aarsag, at man der, naar et muntert Selskab pludselig blev taus og stille, altid sagde: nu kom Hermes! Det synes nemlig vel, at et skrevet poetisk Værk er en reen Vinding, da der jo altid og allevegne findes Munde, der kan laane det Mæle, men deri tager man mærkelig feil; thi deels er der hos Herrer saavelsom hos Damer stor Forskjel paa Munde, saa det ingenlunde er enhver Mund, der kan giøre de Døde levende, og deels gaaer det Digte-Konsten med Billed-Sproget, som det gik Hermes med Apollos Kiør, hvoraf han maatte slagte To,

sikkerlig netop de Største og Bedste, for at finde Rum til Resten i sit Indelukke. Naar derfor Pennen ogsaa i Poesien kommer til at raade for Munden, da bliver Talen ikke længer en Strøm fra Livets Væld, der henriver og vederkvæger, men Bedemands-Stil, som alle Hermes-Talerne hos Homer, og de Poetiske Skrifter synke da ned til hvad de nu er i Grækenland: talende Mindesmærker ved Poesiens Grav!

Vel nytter det aldrig at trættes om Sligt; thi naar Poesien ikke kan eller vil leve længer, da døer den naturligviis, enten man piber eller synger, men hvor Livet, som her i Norden, hænger i den endnu, der kan det dog muelig nytte, at giøre Folk opmærksom paa Livets Værd, og at opmuntre Poesien til, trods Alt hvad de Lærde sige eller skrive derom, baade at leve saalænge den kan, og heller at stifte virkeligt Gavn end giøre hvad man kalder Lykke, heller saae Bøge end høste Laurbær, ikke, som den græske Apol, enten sælge sine Kiør for Lyren eller sin Guldstav for Fløiten, men tage igien fra Tyven Alt hvad den kan faae levende og passe bedre paa det herefter.

Ja, mine Herrer! Det er virkelig mit Haab, at det herefter vil klare sig i Norden, at hvor det hænger rigtig sammen med Damerne, der vil det altid giøre en mærkelig Forskiel, ogsaa i poetisk Forstand, „hvad Moders Søn“ man er, saa der vil Maias Søn fra Klippehulen aldrig fordunkle Letos Søn fra den svømmende Øe, men, trods alle sine Tyve-Rænker, nødes til at bukke for sin Overmand og nøies med Pigkiep eller Staal-Pen for Guldstav, medens Dronning-Sønnen, selv naar han vogter Kvæg, skal færdes kongelig!

Derom finde vi ogsaa et mærkeligt Vink i Nordens Myther; thi skiøndt vi der ingen egenlig Hermes finder, er dog Loke aabenbar lidt i Slægt med ham, og var blandt

Andet, ikke ganske fri for at stjæle, men da han forgreb sig paa Freyas Guldsmykke, maatte han dog smukt bære det igien, og hvor Damerne saaer deres poetiske Klenodier igien, der har Herrerne, som giøre sig gode Venner med dem, altid smilende Udsigter.

Dog selv dette lille Vink om Loke i Anledning af Hermes kunde maaskee lede paa Vildspor, som Herrernes Vink saa tit, og jeg vil derfor ikke lægge nogen Vægt paa det, men heller bemærke, at skiøndt man snarere skulde vente at finde en Halv-Broder til Hermes end en Halv-Syster til Iris i Asgaard, saa findes hun dog i Gna, som er Friggas Sendebud, og, hvad jeg ved første Diekast slet ikke kunde fatte, farer tilhest. Dette synes ogsaa at have gjort megen Opsigt i Norden; thi der staaer i Edda, at da nogle Vaner fik Die paa hende, raabde de høit: „hvad flyver, hvad svæver, hvad seiler i Luften?“ og fik til Svar: „ikke jeg flyver, om end jeg svæver og seiler i Luften;“ hvad der slog mig, fordi Nordens Poesi i det Hele, som historisk, maa holde sig til Jorden og Havet, og findes langt mere svævende og seilende end egenlig flyvende. Derved faldt det mig paa een Gang ind, at et ridende Blik meget godt kunde betegne et Over-Blik, der netop hører til Historien, ligesom Blikket til Naturen, og nu syndes mig, Gna nødvendig maatte være tilhest, for at kunne tjene Frigge ligesaa godt, som Iris tjener Here, og det skulde dobbelt fornøie mig, hvis baade Damer og Herrer var af samme Mening.

Derimod er der udentvivl to Meninger om, hvad man skal giøre, naar man, som jeg nu, opdager, at man selv har taget for meget Deel i hvad man talde om, saa man har overilet sig og er blevet for tidlig færdig med hvad man havde at sige; thi Herrerne mener vist, man skal blive forlegen og,

med eller uden mange Undskyldninger, bryde af saasnart som muligt, og saa ærgre sig en Times Tid eller to over, at man enten har forregnet sig eller ubetimelig sparet paa den nødvendige Fyldekalk, eller af urimeligt Hastværk skudt den tilside, men Damerne mener vist, man skal lade som ingen Ting, og uformærkt gaae over til noget Andet, der kan synes at staae i en vis, om end lidt fjern, Forbindelse med hvad man har talt om, og jeg vil da gaae en Middelvei, hvad Spottefuglene vil kalde at halte paa begge Been, men kan dog, under Guizots Ministerium, ikke nægte, er at holde Skridt med Tiden. Jeg vil nemlig efterligne Damerne; men, da jeg forud kan vide, det vil kun lykkes maadelig, saa betjener jeg mig af Herrernes Ret til at buse ud med det, saa De ikke ret kan vide, om det er Spøg eller Alvor, førend Timen er ude og jeg i Behold.

Herrerne veed det jo sagtens Allesammen, hvorfor Hermes hvert Øieblik kaldes Argos-Bane, men det er dog ikke sagt, alle Damerne veed det, og det burde dog saameget mindre være Dem ubekiendt, som det nok var den største Fortjeneste, Hermes havde af det smukke Kiøn, at han satte en Steen i Panden paa den kiedsommelige Vanskabning, der havde Øine baade for og bag, og det fra Taa til Top, saa man kunde ikke engang slaae et Smil bag hans Ryg uden at blive overgloet. Dette Utyske havde Dronning Here nemlig sat til at passe paa den deilige Jo, som hun havde Zeus mistænkt for, uagtet han havde skabt hende om til en hvid Ko, og Argos, der endnu var mistænkeligere end Here, tøirede den stakkels forvandlede Skiønhed til et Olietræ, men fik, som sagt, sit Livsbrød af Hermes.

Hvordan det siden gik Jo, kommer jo rigtig nok ikke Argos-Banen ved, ikke heller har jeg hørt, at Hermes

brød sig videre om hende, saa det gaaer maaskee flere Herrer ligedan, men jeg er vis paa, Damerne tænke anderledes, og naar Herrerne høre videre, tør de maaskee forandre deres Tanker; thi da den ubarmhjertige Here satte Bræmser paa Jo, da bissede hun ikke blot bort fra Grækenland, men standsedes ikke før hun kom endog midt ind i Skythien. Somme vil nu sige, at hun bissede tilbage igjen og landede tilsidst i Ægypten, men det skal Ingen bilde mig ind, at hun blev ved at bisse hele Aaret om, naar hun først kom op, hvor vi Alle veed, at Bræmserne døer om Vinteren, og hertil kommer, at forleden, da Mimer laande mig det pandsatte Odins-Øie til et Blik paa Grækenland, og jeg med det Samme stjal mig til at kaste Øie paa Danmark, da saae jeg bestemt en forvandsket Grækerinde midt i Sælland og tænkde strax: der har vi Kalven af den hvide Ko. Siden, da jeg kom hjem til mine Bøger, opdagede jeg ogsaa ganske rigtig den forvandlede Grækerinde; thi Gefion, der engang kom reisende hertil, og blev modtaget som en Gudinde, betyder paa Gammelnordisk „Glæde“ og netop det Samme betyder „Jo“ paa Græsk, og Nordens Skjalde har desuden saagodtsom gjort Gefion til en Ko, da de kalder de fire Tyre, hvormed hun pløiede Sælland fra Sverrig, hendes egne Sønner! Poetisk talt, kalder jeg det derfor en afgjort Sag, at Gefion er den hvide Ko fra Grækenland, som vi paa en Maade maae takke Hermes for, og da Gefion, som De nok veed, blev gift med Kong Skjold i Leire, og derved Moder til alle de berømte Skjoldunger, saa maa det jo findes rimeligt nok, at hendes Æt paa Spinde-Siden ei endnu er uddød, men om jeg virkelig har faaet Øie paa en Datter af hende i Sælland, det kommer jo an paa, om Odins-Øiet og mit Blik duer noget, og det er derfor kun et Vink til de unge Herrer, at, om de

skulde finde en fremmed Skiønhed her i Landet, de da ikke, af overdreven Nordiskhed, driver hende ud, men slutter, det er Grækerinden, som ligefra Kong Skjolds Tid, som Sællands Fostermoder og Dronning i Leire, har ikke blot Dansk Borger-Ret men Adkomst til en Blomster-Krone!

Jeg veed jo nok, at Somme vil sige, jeg har paa mine gamle Dage selv forelsket mig i Grækerinden, og, for hendes Skyld, i hele den Græske Mythologi, saa jeg er blevet den Nordiske utro, ligesom Sigurd Fofners-Bane, der glemde Brynhild over Gudrun, og det urimelige Spørgsmaal om „Kiærligheds-Brevene", der slap mig udaf Munden, vil sagtens giøre Ondt værre; men jeg stoler paa Damernes Ædelmodighed, som selv veed, hvor let det uskyldigste Blik kan falde mistænkeligt i onde Øine, og jeg kræver Retfærdighed af Herrerne, som maae vide, hvor tit de tydeligste Vink kan misforstaaes, og de skal Alle være mine Vidner til, at Blik og Vink er Alt hvad jeg har verlet med med Dem iaften!

VII.

Idunne og Dværgene.

Damerne kiender nok det Udtryk „at have Fluer i Hovedet“, og det er en af Grundene hvorfor Damer og Digtere kan godt sammen, at ligesom de er enige om at holde af deres Moder, saa forstaaer Damerne ogsaa en halvkvæden Vise paa Moders-Maalet meget bedre end Herrerne, og er derfor aldeles enige med Digteren om, at naar man kun forstaaer hinanden, er hvad man kalder „halv fordækt“ den allermorsomste Maade at tale sammen paa.

Fluer i Hovedet altsaa, det har somme Herrer længe sagt, jeg havde, og anseer det vist for deres Pligt at indskærpe det i denne Tid, for at ikke Damerne, ved at laane mig Øre skulde ogsaa faae en lille Flue ind i Hovedet, ja, jeg har rigtig nok Anatomerne mistænkt for, at de ønskede mig snart befordret til Geheime-Stats-Secretair i Skygge-Riget, for at faae mine jordiske Levninger under Kniven, og, til Videnskabens Gavn og Anatomernes Ære, faae det rigtig oplyst, hvordan det seer ud i saadant et forvirret Hoved, der enten maa kaldes baade levende og dødt, eller ingen af Delene, fordi, ja, fordi det har Fluer! Men hvad vilde da Anatomerne sige, om de vidste, at jeg havde Dværge i Hovedet, og det har jeg dog i Aften, men Damerne maae ikke forraade mig; thi fik Anatomerne det at vide, da fik jeg aldrig Ro for dem, de vilde da soleklart bevise mig, det var min Pligt, for Oplys-

ningens Skyld at overlade dem mit Hoved, heller idag end imorgen, og skiøndt jeg er vis nok paa, jeg lod mig ikke overtale til det, selv om de fik Damerne sat ud paa mig, saa vilde det dog være en ærgerlig Omstændighed, deels fordi jeg fusker selv imellem lidt paa Anatomien, for at forslaae Kiedsommeligheden i de Dødes Rige, saa jeg vilde gierne, for Videnskabens Skyld, tjene Mesterne i den med hvad jeg kunde, og deels fordi man virkelig har den ubehagelige Følelse, som om Ens Hoved begyndte at gaae løst, naar man veed, Folk ønsker, det var reent sat af.

See, derfor maa det være en Hemmelighed, hvad jeg nys betroede Dem, at jeg virkelig har Dværge i Hovedet, og det har været mig selv en Hemmelighed lige til forleden Dag, da jeg sad, som sædvanlig, i de Dødes Rige, vel i et stort Selskab med alle de Vise, Lærde og Skriftkloge, Guder og Helte, fra fordums Tid, men dog igrunden, menneskelig talt, mutters alene, som en lille Hermes, med Pennen i Haanden og Apollos Kiør bag Ørene, see, da kom der hoppende en lille Dværg ud af Panden, og satte sig paa Papiret ligefor min Næse, saa han sad Pennen iveien, og vel var han ikke større end at jeg godt kunde gjennemboret ham med Spidsen af min engelske Staalpen, og saa anatomeret ham som en Flue, men det nænde jeg dog ikke, og det havde Damerne vist heller ikke gjort, deels fordi Liv, om det er aldrig saa lidt, har de dog Medlidenhed med, og deels fordi Dværgene, med de store Hoveder og de stakkede Been, og deres øiensynlige Velbehag med hvad de kan kalde deres Eget, er meget løierlige Personer, som det ligesaavel morer Damer som Digtere at see paa; og denne Tommeliden tog jeg da med et Smil, saa pænt jeg kunde, og satte op bag paa min Haand, deels for at betragte ham fra alle Sider, og deels for at kunne høre hvad han sagde,

for jeg kunde see, Munden gik paa ham, men de Puslinger snakker baade saa sagte og saa utydelig, at man maa have dem lige op til Øret for at høre hvad de siger. Samtalen jeg nu havde med den Lille, til han hoppede bort igien, ventelig ind i Øret, den kan jeg saa meget mindre fortælle Dem, som den gik besværlig, da jeg naturligviis talde Dansk, og Dværgen talde sit eget Maal, som jeg tog for Angelsachsisk, saa vi havde ondt ved at forstaae hinanden, men jeg vil fortælle Dem hvad jeg, efterat have frittet den Lille ud, tænker om de mythiske Dværge i Norden, som aabenbar er af et ganske eget og høiere Slags end de Almindelige; thi vel er det en meget ringe Titel, de fører i Edda, som kalder dem „Madiker“, men en Madik i „Aandens Verden“ er dog meget meer end den største Jette derudenfor, og jeg vil herefter kalde dem „korte Begreb“ i Nordens Aand; thi vel falder det Udtryk vist Damerne lidt dunkelt, men dels spiller Dværgene ogsaa lidt i det Dunkle, og dels har vi jo nu unge Philosopher Nok, som vist med Fornøielse vil forklare Damerne Forskiellen mellem korte og lange Begreb.

Dog, da de lange Tydske Begreb, som nu er i Vælgten, let falder endnu dunklere end de korte Nordiske, er det vel ligesaagodt, jeg prøver paa selv at sige lidt tydeligere hvad jeg mener, og det er da, at vi virkelig har Noget indvendig, der paa en Maade svarer til „Haanden med de fem Fingre“, og maa vel være det, man ellers kalder „Fornuft med disse Sandser“, og hvad der nu ikke er større end at denne indvendige Haand, som en Hermes i Vuggen, kan spænde om det og giøre med det hvad den vil, ligesom jeg forleden med den lille Dværg, det kalder jeg et kort Begreb og, naar der er Liv i det, en Nordisk Dværg.

Nu kan vi nok skimte, at Nordens Aand fra Først af har

havt to Slags Puslinger til sin Tjeneste, nemlig „Alfer og Dværge", saa Dværgene blev ved Jorden og Alferne steg med Konsten, men for vore Øine flyder de dog sammen, saa den Lille, jeg talde med, syndes mig at være lidt af begge Dele, og regnede sig virkelig selv ligesaavel i Slægt med de Alfer, der havde bygt Skibbladner, som med de fire Dværge, der, efter Edda, bærer Himlen paa deres Hoved.

Dette Firkløver, som kaldes Øster og Vester, Sønder og Nør, var det imidlertid, den lille Dvalin først gjorde mig opmærksom paa, og dem skammede jeg mig virkelig ved hidtil at have overseet, da det ikke blot er meget pudsige, men ogsaa meget nyttige og fornuftige Dværge; thi vel troer jeg ligesaalidt paa de himmelbærende Dværge, som paa Atlas, den himmelbærende Jette, men skiøndt jeg nok veed, Philisterne tænker, vi troer paa alt det Usynlige, vi taler levende om, saa er den levende Talebrug dog en gammel poetisk Frihed, som vi umulig kan opgive, fordi „død og magtesløs" ikke blot i Høiesterets-Domme, men altid og allevegne følges ad, saa et dødt Ord er ligesaa magtesløst som en død Sild. Desuden skulde dog netop Philosopherne vide, at overalt hvor det Døde tilsyneladende virker Noget, maa der altid tænkes noget levende bagved, som sætter det i Bevægelse, saa, skiøndt det altid er galt at troe paa hvad man selv har skabt, enten det saa kaldes en Gud eller en Dværg eller et philosophisk System, saa var det dog meget klogt af vore Fædre, at de skabde sig baade Guder og Gudinder, Jetter og Trolde, Alfer og Dværge til levende Tale om Alt, hvad der udrettede større Ting end de selv kunde begribe.

See, derfor er det mig en stor Fornøielse at betragte de fire Dværge: Øster og Vester, Sønder og Nør, der virkelig,

i mine Øine, bærer Himlen meget pænere paa deres store fiirkantede Hoveder end Jetten Atlas paa sine brede Skuldre; og skiøndt jeg ellers ikke fæster synderlig Lid til hvad jeg kun har hørt i Latin=Skolen, saa finder jeg det dog ganske rimeligt, hvad man der fortæller om den gamle Stivnakke, at han er blevet skrutrygget af den Ligevægt for længe siden, da Dværgene derimod, som er fire om det, og har stakkede Been, behøver ikke engang at skyde Ryg og kan meget bedre holde Pinen ud.

Ja, tænker Herrerne, for Spas lader det sig jo nok sige, men alvorlig talt, har det dog slet intet at betyde; men Damerne veed godt, at naar man rigtig skal „forstaae Spas", da tager man vel ikke Alt for Alvor, men glemmer dog heller ikke, at Spas meget let kan blive til Alvor, og Nordens Aand har, fra Arildstid fundet, at „Alvor og Gammen kan bedst sammen", blandt Andet fordi man let døer af bare Alvor og maa dog leve saa længe man skal lære.

Saaledes mener jeg virkelig for Alvor, at den Nordiske Forestilling om de fire Dværge er meget smukkere end den Græske om Jetten Atlas, og da Grækerne ellers i det Smukke er vore Mestere, fornøier det mig virkelig, som Nordbo, dobbelt, at vi dog ogsaa engang kan vise dem noget, der staaer saa godt for Syn, som disse fire levende Piller under den Kækkeste af alle Buer, Ingen iveien, som vil kige Stjerner, og, midt under deres beklemte Stilling, saa veltilfredse, ja, ordenlig saa krye, at man slet ikke ynkes over dem, men smiler ad dem, og betænker man sig lidt, da finder man, at disse smaa Vindmagere, som blæser ad de Største og siger: trods, om I kan staae saa godt paa jere lange Been, som vi paa vore de Stakkede, de har virkelig langt mere Ære at tale med end alle de vise Mestere, som bildte os ind, det var den Latinske Gram-

matik, der bar Himmelen, saa, rokkedes først den, da fik vi idag et ægyptisk Mørke, og imorgen faldt bestemt Himmelen ned, ikke blot med alle Fuglene', men med Sol og Maane og Stjerner, saa man aldrig mere kunde enten læse eller skrive, eller udregne den store Brøk, det unægtelig var i Skolemesternes Regning. Ja, Dværgene Øster, Vester, Sønder og Nør, de giør virkelig Vind, som har noget at betyde; thi deels maae vi jo indrømme, at blev de trætte og drattede omkuld, da faldt virkelig Himmelen ned, og deels er det høist sandsynligt, at havde vi ingen Paaske-Østen, da fik vi heller intet smukt Foraar, og ligesaalidt Sommer uden Sønden, som Vinter uden Norden, saa de fire Puslinger bliver netop ved deres kække Vindmageri faste og levende Udtryk for de fire Aarstider, og det ikke blot som vi har dem tilfælles med Dyrene, men ogsaa som vi har dem for os selv i Menneske-Livets Vaar og Sommer, Høst og Vinter! Vist nok fordunkles de Smaa, som Billed-Støtter betragtede, af Kronos og hans tre Sønner, men er de ikke nær saa smukke, saa er de dog baade langt kiendeligere og, hvad der er en væsenlig Ting, langt mere levende, følgelig meget bedre naar man vil gaae videre, som de gamle Kæmper immer vilde, og som jeg vil haabe, vi dog ogsaa faaer Lyst til en af Dagene. Det gaaer ogsaa i denne Henseende med det Græske Livs-Billede, ligesom med Damerne, der aldrig bliver smukkere og elskværdigere end de er tidlig om Foraaret, saa, jo mindre man sporer de følgende Aarstider hos dem, desbedre er det, men saasnart vi kommer til de foranderlige Herrer, begynder det at halte med Ligheden, og paa det verdenshistoriske Menneske-Liv vil Kronidernes Samfrænde-Skifte, een Gang for Alle, slet ikke passe, derfor svarer Kroniderne, med deres uforanderlige Riger, heller ikke til den ældgamle Inddeling af Lev-

nets-Løbet i Guldets og Sølvets, Kobberets og Jernets Alder, men dertil passe Dværgene Øster og Sønder, Vester og Nør, ganske fortræffelig, jaa Verdens-Historien, endog bogstavelig begynder fra Østen og gaaer sønder og vester om til Norden.

See, derfor paastaaer jeg, at disse smaa Nordiske Konstnere samler Tanker langt bedre end Hephæstos, for ei at tale om Dædalos, der bygde en Labyrint, som Ingen kunde finde ud af, saa alle kloge Folk maatte vogte sig for at gaae ind i den, og jeg vilde meget hellere have tusinde saadanne Dværge i Hovedet end en eneste Græsk eller Tydsk Philosoph. Ogsaa heri tør jeg forudsætte, Damerne, er enige med mig, for hvad vilde Damerne sige, naar de enten skulde tilstaae, de havde ingen Dannelse og var ikke engang rigtige Mennesker, eller i det mindste have „Hegel" i Hovedet, og jeg troer knap, De slipper for en af Delene, uden De lader saadan en lille Dværg, som Dvalin, smutte ind i Øret, hvor han giør slet ingen Fortræd, men sidder meget spagfærdig og samler Tanker og mærker Ord og leer bare lidt skielmsk ad de store Philosopher, naar de ikke kan hitte paa, hvad det, de vilde sige, egenlig hedder paa Modersmaalet.

Ja, Modersmaalet, det er, som Damerne nok veed, den store Anstøds-Steen for den udenlandske Philosophi, og den Steen er, til Lykke, meget stor, og er lidt huul ved den ene Side, og i den Huling propfuld af skielmske Dværge, som smutter ind og ud, saa Ingen kan faae Fingre paa dem, og har deres store Morskab af at drille Herrerne, naar de hakker i Modersmaalet; men dette samme Modersmaal, der for Hverdags-Øine seer ud som en gammel Graasteen, ikke engang værd at træde paa, naar man kunde gaae udenom; det er dog ikke blot en Klippe, indvendig rig paa ædel Malm, men er, selv

udvendig en dyrebar Ædelsteen, der kun behøves at slibes lidt, for at baade Kongen og Dronningen og hele Folket, ja, baade Aanden og Hjertet og hele vor naturlige Tankegang kan speile sig deri. Den Steen maa derfor virkelig Damerne sætte sig paa, om De ellers vil have Lov til at være som Vorherre har skabt Dem, og at faae et Ord indført, naar Talen er om menneskelige Ting; men sætter ogsaa kun Damerne sig paa Ædelstenen, da tør jeg forsikkre Dem, Herrerne ikke blot lader den ligge, men udbeder sig snart den Fornøielse at sidde hos; thi foruden mange andre naturlige Grunde dertil, som Damerne kiender bedre end jeg, er ogsaa den, at alle Dværgene, der godt veed, de blev husvilde, naar Stenen flyttedes, de træder da i Damernes Tjeneste og vil nok vide at bringe Herrerne til Rimelighed.

Ja, siden jeg talde med den lille Dvalin, for saadan kaldte Dværgen sig, og det er ganske rigtig, efter Edda, Navnet paa En af de Ægte, siden den Dag er der ordenlig gaaet et nyt Lys op for mig over det store Begreb af alle vore naturlige Tanker og Følelser, som Moders-Maalet er, saa jeg seer, at alle de Nordiske Dværge vil staae Last og Brast med det og med os, jeg mener, med Damerne og Digterne, til Pinds Ende. Jeg veed saaledes ikke, om De mærkede det, men da jeg den første Aften talde om Idunne, da havde jeg virkelig forseet mig lidt paa Persephone, den smukke Grækerinde med Blomster-Krandsen, saa jeg skottede kun til Fru Brage og sagde: Smukheden vil vi nu ikke tale om, da hun jo skal være i Slægt med Dværgene! Det lod Dvalin mig høre og bad mig kun lukke mine Øine lidt bedre op, saa skulde jeg see, at, var Idunne end ikke saa høi og rank som Persephone, saa kan Smaat dog ogsaa være smukt, og var hun kiøn nok til Brage kunde hun vel ogsaa

være det til somme Andre, eller om jeg kanskee vilde have Brage til at synge Græsk med Persephone i Valhal. Det var et Drefigen af den lille Pusling, saa vældigt, som endnu aldrig nogen Kæmpe har givet mig; thi vel var det ganske rigtigt, hvad jeg sagde baade om Persephone og den Romerske Pluto, men at jeg halvveis ønskede, at Brage havde været Enkemand, og vilde i alt Fald prakket Persephone paa Heimdal, det var en stor Skam for en Dansk Digter, som om Heimdal, naar han vilde forandre sig paa den Maade, ikke kunde faae en bedre Mage i Freyas Datter end i nogen fremmed Dame, om hun end var den deiligste Grækerinde under Solen og den vittigste af alle Zeus's Døttre! Sagen var, jeg vidste nok, at Persephone talde Græsk, men jeg vidste ikke, at hun var aldeles sammensmeltet med Grækernes, og Idunne med vores Modersmaal, saa hver af dem er smuk i sin Smag, og saasnart jeg kom i Tanker om, at Idunne udtrykde vort Modersmaal i sin Dronninglige Skikkelse, da fandt jeg hende ogsaa paa Timen kiøn nok, og forstod Mythen baade om hendes Giftermaal med Brage og om hendes Bortførelse meget bedre end før. Hvad nemlig Loke sagde til hende, at vilde hun bare gaae udenfor Asgaard med ham, da skulde han vise hende Æbler, som, for ikke at sige mere, hun kunde selv sammenligne med Sine; det var jo netop, hvad Latineren sagde til os, og Franskmanden siden til Damerne, da de vilde have vor Tunge at „perorere og parlere" med, og Damerne veed det godt, saavelsom Digterne, hvad det er for utaalelige Personer at snakke med, hvis Mund ligger i en Andens Lomme. Naar vi derfor vil have en levende Forestilling om, hvorfor Aserne blev gamle og graa, saasnart Idunne var borte, da behøver vi blot at tænke paa, hvilken aandelig Svindsot Kiød-

sommelighed er, og hvor kiedsommelig hele Aandens Verden blev i Norden, da Modersmaalet faldt i Tyrkisk Fangenskab, hvordan selv Børnene da maatte gaae med gamle Parykker, og Alt hvad der skulde være stort og høitideligt blev saa koldt og stivt, saa dødt og magtesløst, med eet Ord: saa Chinesisk, at skulde det varet længer, vilde der snart hverken været Spor af Guder eller Gudinder, hverken været Skjaldskab eller Kvindelighed at finde, men kun vilde og tamme Dyr, lærde Mænd, som Bøger i Skindbind, og Maskiner af alle mulige Slags, Alting paa en Snor og paa Klokkeslet og efter en Streg, saa hvad Aandeligt og Hierteligt, der ikke var dødt igaar, maatte nødvendig døe enten idag eller imorgen.

Denne Opdagelse, at Folke-Livet nødvendig blomstrer og visner med Modersmaalet, er imidlertid langt fra at være sørgelig for os; thi den viser os netop, at Ulykken er overstaaet, og giver os en levende Forestilling om Asernes Glæde, da Idunne kom igien med Guld-Æblerne og gjorde dem unge paany. Ja, jeg har længe ymtet om, at Idunne kunde ventes hjem en af Dagene, men nu seer jeg, hun er lykkelig og vel sluppet indenfor Asgaards Volde, saa nu kan Thjasse i sin Ørneham skyde en hvid Pind efter hende, og maatte jeg raade ham noget, skulde det være at vende om itide, før han brænder sig alt for hedt paa Baalet, som jeg seer, Aserne er stærk isærd med at stable; men det faaer at blive hans egen Sag, for nu bryder jeg mig slet ikke meer om den gamle Ørn, som jeg kun har skudt efter, fordi jeg var bange, han skulde gjort en Ulykke paa Idunne, naar han saae, han var røbet.

Men hvor har jeg nu pludselig faaet den Aabenbaring fra, at Idunne virkelig er kommet hjem fra Jetteverden,

Noget, der klinger saa poetisk, at den Historiske Begivenhed, der skulde svare til Mythen, dog vel maatte være Alle vitterlig?

Dertil har jeg det korte Svar, at hvordan det end ellers hænger sammen, kan jeg dog umuelig tvivle om Idunnes Hjemkomst, da jeg selv for et Dieblik siden saae hende paa det Kiærligste omfavne Brage. Damerne synes maaskee nok, det skulde være Brage, som omfavnede hende, og Damerne har, som sædvanlig, poetisk Ret, men her er jeg Historiker, og maa da sige, hvad jeg saae, og ikke hvad jeg med Damerne ønskede at have seet, og Damerne veed nok, saavelsom Digterne, hvad det er at have Luner, saa det vil ikke undre Dem, at Brage har ogsaa sine Luner, saa, skiøndt jeg er vis paa, han blev sjæleglad over at see sin kiære Idunne igien, stod han dog halvskiær og betragtede hende fra Øverst til Nederst, og det kunde hun, som er lidt heftig af sig, ikke holde ud, men fløi hen og omfavnede ham for alle Folks Øine, hvad vel saae lidt løierligt ud, men hvad jeg dog, som Historiker, var glad ved, hun gjorde, for ellers havde jeg ikke havt den Fornøielse at være den Første, der bragde Damerne den store Nyhed.

Men tør jeg nu ogsaa med Navns Nævnelse sige reent ud, hvad jeg i Nordens Billedsprog kalder ikke blot Idunnes Hjemkomst men ogsaa Brages Omfavnelse?

Knap nok, for saa fristende som det er at spænde Damernes Opmærksomhed, saa voveligt er det ogsaa, naar man ikke ved Opløsningen vil see et Smiil ved Munden, der i det mindste kunde slaae en gammelagtig Digter halv ihjel.

Imidlertid, saameget tør jeg godt sige, at uagtet man har paastaaet, at Nordens Brage var død for mange Aarhundreder siden, saa gaaer der dog Syn for Sagn, at han lever endnu, og til Beviis tør jeg godt pege paa Oehlenschläger;

thi har Damerne Lyst til at høre Brage paa anden Omgang give det oldnordiske Kæmpeliv sit priselige Eftermæle, da kan De blot lade en af de unge Herrer, som læser smukt og med poetisk Sands, læse Vaulunders Saga og Hakon Jarl høit for Dem, som jeg gjorde for Damerne med største Fornøielse, da jeg var ung; saa lader de sikkert Oehlenschläger gaae for Brage, indtil videre at sige, for de unge Herrer maatte skamme dem, om der ikke mellem dem Alle skulde findes Een til at fortsætte det Valhalliske Harpeslag, hvormed Nordens Ære staaer og falder.

Nu at nævne en Skjald ved Siden, hos hvem jeg tør sige, Idunne kom tilbage i Svaleham og omfavnede Brage, det er jeg vel lidt betænkelig og halv undseelig ved; men har jeg sagt A, maa jeg ogsaa sige B; har jeg nævnet Adam Oehlenschläger, som Brage-Skikkelsen for Øieblikket, da maa jeg ogsaa nævne Bernhard Ingemann som den nærværende Idunne-Skikkelse i Mythe-Kredsen, og da jeg er vis paa, baade at Damerne veed, at Folket er forelsket i „Valdemar Seier" og at De er enige med Folket, saa skal jeg blot bede Dem, hvis De endnu savner lidt af Ligheden med Idunne, da at lade de unge Herrer læse høit for Dem i „Valdemar den Store", fra Først til Sidst; saa bliver vi nok enige om, at, som Skjald, er Ingemann virkelig en Muse, men en Dansk Muse, der godt kan gaae for To af de Græske, altsaa for Idunne med Guld-Æblerne, og at det har sin Rigtighed med „Omfavnelsen", tør jeg, som Historiker forsvare mod hele det hellige Romerske Riges Magt, som da, historisk talt, ikke heller har stort at sige.

Vil nu Damerne, som jo let kan falde Dem ind, drille mig ved at spørge: hvem der da, for at gjøre Gruppen fuldstændig, skal poetisk gaae for Loke, da er jeg glad, det er

ikke mig, men, seer jeg ret, bliver det rigtignok min Fætter, Henrik Steffens, som i sin Ungdom her hjemme kaldtes „Holbergs Henrik", og hedder nu, ogsaa pudsig nok, Geheime-Regjeringsraad i Berlin. Damerne kan nok vide, jeg vil ikke give min Fætter Skyld for Idunnes Bortførelse; thi deri var han aabenbar endnu uskyldigere end Hermes i Vuggen, eftersom han ikke var født; men hverken kan jeg frikjende ham for at ligne Loke lidt i det skielmske Smil, hvormed han altid har haltet mellem Norden- og Tydskland, ligesom Loke mellem Asgaard og Jetteverden, ikke heller kan jeg nægte, han havde en Finger med i Idunnes Hjemførelse; thi naar jeg husker mig om, da saae jeg det selv i min Ungdom, hvordan han stod og vendte og dreiede paa Freyas Falke-ham, som hun skulde hentes i. Det vil da sige paa anden Dansk, jeg hørde selv hans Foredrag om „Poesien", som han vel synes at have glemt, siden han ikke nævner dem mellem hans „Oplevede", men som jeg dog aldrig glemmer, da de brød Isen til alt det Poetiske, jeg har oplevet, og da Oehlenschläger dog hørde endnu langt meer paa Steffens end jeg, saa er det mig en afgiort Sag, at var han ikke et Aarstid i det ny Aarhundredes Gry kommet til at tale halvdansk og halvtydsk men heel poetisk herhjemme, da vilde Idunne sikkert endnu siddet i Fangehullet hos Jetten oppe paa Rundetaarn, og var da hverken kommet hjem til Asgaard som en Svale eller blevet berømt som en Nattergal, eller blevet beluret i sine huslige Forhold og røbet af nogen Historiker, saa hvis jeg dermed har forseet mig, er det ogsaa min Fætters Skyld, ja, alle disse uordenlige Foredrag er igrunden hans Skyld; thi jeg kan ærlig forsikkre, at førend jeg fik ham at høre, havde jeg slet ingen Forestilling om, at man kunde tale fra et Catheder uden at kiede sine Tilhørere,

men fik den, saasnart han lukkede Munden op, saa, kunde jeg paa en nogenlunde skikkelig Maade snappet ham Ordene af Munden, da havde jeg vist ligesaalidt sparet det, som Hermes i Buggen sparede Apollos pieriske Kiør!

Men Dværgene, dem havde jeg nær glemt over Brage og Idunne og min Fætter og mig selv, og det Sidste var det værste, men jeg haaber, Damerne tilgiver det Sidste for det Førstes Skyld, og de unge Herrer kan blandt Andet deraf lære, hvorledan det gaaer til i denne Verden, og hvor forunderlige Ting der kan skee for Ens Øine, uden at man mærker det, fordi man glemmer det Ene over det Andet, til man begynder at blive gammel og seer sig ordenlig tilbage, saa det kan aldrig feile, at naar man havde et Overblik af alt det Mærkværdige, der er skedt endogsaa blot i Norden, siden Brage første Gang omfavnede Idunne, da kunde det ikke blot være morsomt at forslaae de lange Vinter-Aftener med, men vilde ogsaa være en stor Opmuntring til at giøre Noget de lange Sommer-Dage, der, som Grækerne sagde, kunde have en god Klang i Efterkommernes Øren, eller, som vore Fædre sagde: aabne Valhals Dør for den trætte Kæmpe! Og nu, da Brage aabenbar har sat nye Strænge paa sin gamle Harpe og favnes aabenlyst af den hjemkomne Idunne, nu bredes der klarlig ogsaa nye Hynder paa Valhals Bænke, som det i Ungdommen nok er værdt at sværme lidt for, og i Alderdommen værdt at pege paa, som en jordisk Udødelighed, der kun foragtes af hvem der er født med sin Helsot og lærer derfor aldrig, hvad Forskiel der, menneskelig talt, er mellem Liv og Død!

At her nu ogsaa i Norden er født eller dog undfanget en Daabstid paany, der, langt bedre end jeg kan, vil forklare Aserne og deres Kæmpers gamle Bedrifter, derfor er vist

nok den gienfødte Skjaldetid det sikkreste, saavelsom det bedste Forvarsel, men det kan dog fornøie os at see det betegnet ved de fire Dværge, Øster og Vester, Sønder og Nør, som efter Nordens Mythe bære Himlen; thi derved maae vi især tænke paa den Historiske Himmel, der hvælver sig over Aandens Verden hernede, omtrent mellem Himmelbjergene i Østen, Atlas i Syden, Andes i Vesten og Dovre i Norden, og behøve da ikke megen historisk Kundskab, for at see, nu falder Himlen ned, hvis ikke Dværgene hos os staaer fast paa begge Been. Var nemlig Barndommens Dage gyldnest i Østen ved Solens Opgang, og Ungdommen mest blomstrende i Syden, hvor Olympierne legede under Platanen, og Middelalderen mest glimrende i Vesten, hvor Ridderne brød deres Glavind til Damernes Ære, saa maa vel Alderdommen enten blive mørk, eller maa blive lysest i Nord, hvor Dagen er længst. Vore Frænder i Nord-Vest, Anglernes berømte Afkom, har da ogsaa alt i tre Aarhundreder beredt Menneske-Historien ikke blot en glimrende men ogsaa en lysende Overgang fra Vesten til Norden, og de næste Aarhundreder vil sikkert vise, at Fædrene herhjemme har ikke Vantrivlinger til Børn, som nu, da Verdens-Historien kræver sin Skueplads hos os, skjælver for Kampen, som altid er Seirens Forløber, og ønske heller at see det store Levnets-Løb uforklaret tabe sig i den Nordøstlige Folke-Ørk!

VIII.

Balder og Kronos.

Damerne veed nok, hvad Folk sige om os, baade om Damerne og om Digterne, at vi kunde være gode nok, for der er meget Godt ved os, naar vi bare ikke vare saa forfængelige, men De veed ogsaa, det er en kiedsommelig Snak, fordi den kommer altid igien, ligesom Fluerne, der spiller os paa Næsen, og er næsviis ligesom de er, fordi de veed, de er vanskelig at ramme. Vil imidlertid Damerne lyde mit Raad, da skal vi snart vænne de kloge og dydige Herrer af med den kiedsommelige Heglen paa vor Forfængelighed, baade tidlig og silde, til ingen Verdens Nytte, da det gaaer med Damer og Digtere, ligesom med Dværgene, de bliver ikke anderledes end de er, saa vil man ikke have dem, som de er, kan man lade dem være, og det er netop det Utaalelige hos Herrerne, at de vil ikke have os som vi er, og vil dog heller ikke lade os være, men vil med Vold og Magt forbedre os, som nu engang er uforbederlige, istedenfor at forbedre dem selv, ved at følge vore Formaninger, saa der ordenlig kunde blive Noget af dem, og vi kunde holde meget af dem og tilgive dem meget, for, som jeg sagde forleden, netop fordi Herrerne er saa gruelig foranderlige, derfor er de ogsaa forbederlige, og vi, Damerne og Digterne, har endnu ikke opgivet Haabet om dem, men det er soleklart, der bliver aldrig Noget af dem, saalænge de indbilder dem, det er os og ikke sig selv, de skal forbedre.

Kunde vi derfor helbrede dem for den Indbildning, da slog vi to Fluer med eet Smæk og opnaaede, hvad vi ganske rigtig, som Horats siger, immer har for Øie: at nytte og fornøie; thi det vilde jo være os en stor Fornøielse, naar Herrerne, istedenfor at ramse alle de Dyder op, vi, efter deres Mening, fattes, viste os, at de havde dem selv, og det vilde være deres eget Gavn, og hele Verdens, for, naar vi, som i det mindste har megen Sands og Takt for Alt, hvad der er stort og smukt og godt, saae hos Herrerne hvad vi savnede hos os selv, da vilde vi ikke blot elske og beundre og besynge dem for det, men vi vilde kappes med dem, ved at vise dem det meget Gode, Herrerne selv tilstaaer, trods alle vore Feil og Mangler, er ved os, og det vilde unægtelig blive en skiøn Tid, naar Verden saae alt det Gode, der er ved Damer og Digtere, og saae Herrerne daglig forbedre sig, det vilde være Gylden-Aaret, som forklarede Guld-Alderen, det store Gylden-Aar, som fra Hedenold var Nordens stolte Haab, og som Nordens Aand og Dannerkvindens yndige Smiil endnu hos mig har bestyrket saa godt, at, trods Herrernes Spot og slet ikke yndige Latter, er jeg blevet gammel med det, og tænker slet ikke paa at tage det med mig i Graven, da Haabet, det store Seiers-Haab, er fra Hedenold vant til, trods Vinter-Kulden, at blomstre i Norden, blomstre paa Kæmpehøiene, blandt tætte Bautastene af Sønner over Fædre!

Dog, jeg burde forudseet det, da jeg kom til at nævne det Nordiske Haab, min tro Fostbroder giennem en heel Menneske-Alder, at Svagheden, som Digterne ogsaa har tilfælles med Damerne, vilde overraske mig, den Svaghed, at Øiet løber over hvor det ikke skulde, naar det pludselig staaer levende for os hvad vi inderlig elske og skulde hilse med Smil, og skiøndt det hos os hverken kvæler Ordet eller Munterheden,

saa kyser det dog Dværgene bort, som altid, naar de seer Regnbuen, venter et Tordenslag, og af Dværgene var det dog, jeg skulde lært det gode Raad, jeg lovede Damerne, saa det faaer nu bie til en anden Gang, og jeg er vis paa, at Damerne ogsaa heller taaler Herrernes Korstog mod Forfængeligheden et Par Dage længer, end De vil vende Tankerne fra Guld-Alderen og Gylden-Aaret, naar de først er kommet paa Tale, og dem var det da ogsaa egenlig jeg vilde tale om iaften, for Damerne veed nok, saavelsom Digterne, at er der meget Godt ved os, da er det Levninger fra Guld-Alderen, Barndommens Guld-Alder, som Kvinden og Skjalden kiende bedst af Erfaring og komme kiærligst ihu, men det skulde ogsaa altid ret være kiendeligt i vort Norden; thi skiøndt Nordens Aand, som vi veed, var som Fyr og Flamme til Kamp og Storværk og som Klippen til Fostbroder, saa var det dog igrunden en meget barnlig Aand, lutter Fryd og Gammen i et godt Vennelag og grædenem i Hjertets Anliggender, myg i Kiærligheds Haand til at svøbe om en Finger!

Dette speiler sig især saa deilig og klart i Balders-Mythen, at jeg ret vil ønske, det maa lykkes mig at klare den for Dem i Nordens Aand, som den svæver for mig og har tit vemodig, men baade dybt og sødt, bevæget mig!

Dermed begynder da Mythen om Balder, at han var en Søn af Odin og Frigge, eiegod og Alles Yndling, deilig af Aasyn og hvid i Huden, saa han skinnede igien, og derhos var han den vittigste, ordkrængeste og livsaligste af alle Aserne, hans Domme var afgiørende og paa hans Borg Breideblik eller Straaleglands kunde ingen Falskhed trives!

See, dette er Alt hvad vi hører om Balder, til han fik de urolige Drømme, som varslede om hans Død, og naar vi høre det daadfulde Norden med sin Kæmpe-Aand løfte en

mandlig Skikkelse uden Bedrift til Skyerne, som Perlen blandt Guderne, da burde det strax lære os, at Balder er den Førstefødte af de eiegode og tidlig kloge Engle-Børn, som, efter Ordsproget, blive aldrig gamle, altsaa, at han er Paradis-Barnet eller den mythiske Guld-Alder, som var kort under alle Himmelegne, men blev ingensteds blandt Hedninger saa almindelig begrædt og saa kiærlig ihukommet, som i det gamle Norden.

Balders Død i Norden svarer altsaa til Kronos-Affættelsen i Grækenland; thi vel betragtede Grækerne denne Affættelse altfor letsindig, blot som Afkastelsen af et tyrannisk Aag, men de skildrede dog Kronos-Dagene som „Livets Guld-Alder, da Guder og Mennesker omgikkes som hinandens Jævnlige, og Menneskene levede som Guder, uden Arbeide, Sorg og Bekymring, da Marken bar Korn som Engene Blomster og Træerne Frugt af sig selv, og Menneskene vidste ikke, hvad Ulykke, hvad Sygdom og Alderdom var; naar de døde, da slumrede de sødelig ind og omsvæve endnu som Lys-Alfer de følgende Slægter!"

Saa deilig som Hesiod, i disse faa men mesterlige Træk, kunde de gamle Kæmper ikke beskrive Guld-Alderen, men at de langt bedre end Grækerne vidste at skatte dens Herlighed og følde derfor Tabet uerstatteligt, med mindre den virkelig kom forklaret igien, det lære vi af Mythen om Balders Død, og af hele den fantastiske Verdens-Historie, som man vel maa kalde vort Nordens i den Henseende aldeles mageløse Mythologi!

Mythen om Balders Død er nu vel i Oehlenschlägers og det ny Asamaals Dage blevet saa godt opfrisket, at jeg burde forudsætte den som Alle vitterlig, men efter min Erfaring tør jeg dog ikke vove det, og den er desuden saa dei-

lig, at netop hvem der husker den, hører den ogsaa gierne igien.

Det var da Balders urolige Drømme, der først forstyrrede Glæden i Asgaard, men da hans Moder Frigge havde taget Alt hvad hun tænkde kunde skade ham, i Eed, baade Dyr og Træer, Levende og Dødt, Ild og Vand, Staal og Steen, Edder og Forgift, da slog man i Asgaard ikke blot Sagen hen, men blev saa sikker og tryg, at man legede med Faren, og for ret at trodse den, stillede Aserne Balder op paa Thinge som en Skive, Alle havde Lov at skyde efter. Det gik an til en Tid, men da Loke havde udfrittet, at østenfor Valhall groede en Vaand, som hedd Misteltee n, og som Frigge ikke havde værdiget at tage i Eed, saa dybt foragtede hun den tynde usle Snyltevært, da gik han hen i Hemmelighed og rykde den op, og stak den siden i Haanden paa den blinde Høder, for at han ogsaa skulde ære den skudfri Balder ved at stikke til ham med den. Det gjorde han, og see, da styrtede Balder steendød omkuld, og med alle deres Taarer kunde Aserne ei kalde ham tilbage, skiøndt de var Alle dybt bedrøvede og Odin især, fordi han vidste bedst hvad Aserne tabde ved Balders Død; de kunde ikke engang hevne den paa Ophavsmanden, for ei at vanhellige Thingets Fristed.

Henfører vi nu denne Historie til det Asgaard og den Guld-Alder vi kiende, enten i hele Menneske-Slægtens, i et enkelt Folks, eller i vort eget Levnetsløb, da maae vi finde, den passer vidunderlig, medens det paa den anden Side slet ikke maa forundre os, at vor Forklaring er for Mange ligesaa mørk en Tale som Mythen selv; thi her giælder ret egentlig Ordsproget: Den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede, saa det Hele tykkes Tant for Andre end dem, der i deres egen Barndom havde en mythisk Guld-Alder, da ogsaa de paa en

Maade levede som Guder, uden Arbeide, Sorg og Bekymring, mens Marken for dem bar Korn, som Engene Blomster og Træerne Frugt af sig selv, saa for dem sang alle Smaafugle i Skoven, med dem legede Soel og Maane og alle Stjerner Tit giennem Skyerne, dem var Sygdom og Alderdom aldeles ubegribelige, dem var Søvnen og Døden Eet og det Samme, saa de tvivlede ligesaalidt om de Dødes Opstandelse, som de nogen Aften tvivlede om, at de jo selv næste Morgen skulde vaagne og staae op, naar Solen skinnede og Moder kaldte.

Saaledes er vi nemlig Alle skabt, at hvad vi hverken i vor egen Natur eller vort eget Levnetsløb spore noget Lignende af, det kan vi aldrig forstaae eller finde os i, og det troe vi igrunden aldrig, om end Beviserne derfor er saa soleklare, at vi nødes til at indrømme det, saa det er intet Under, at vi uden videre forkaste hvad der kun har dunkel, poetisk Hjemmel, naar vi finde det saa urimeligt, som Mythen om Balder og Guld-Alderen i Livets Morgenrøde maa synes alle dem, der betragte deres egen Barndom som en trælbunden, dyrisk og høist ulykkelig Tilstand, som det var godt saa snart fik Ende, og som de neppe for al Verdens Skatte vilde lade sig kiøbe til at taale paany. Al vor Harme er derfor spildt paa saadanne Folk og i det Hele ubillig, men de Andre skulde vist nok ogsaa være billige nok til at indrømme, at det maa være ganske anderledes med os, naar vi virkelig med vemodig Længsel see tilbage paa vor Barndom som en Guldalder, der vel ikke kan kaldes tilbage, men har dog i sit uudslettelige Minde efterladt os et Billede af Glæde og en Maale-Stok for Lykke, som vidt overtræffer hvad vi siden mødte under disse Navne, og som dog maatte fyldestgiøres, hvis vi igien skulde blive rigtig glade og lykkelige.

Dette er nu især ret kiendelig Tilfældet med Kvinden

og Skjalden, og det er den dybe Grund, hvorfor de til alle Tider føle sig underlig tiltrukne af hinanden, og af Alt hvad der ligner Balders-Mythen, saa man kunde vædde ubeseet al Verdens Guld derpaa, at fik Norden virkelige Skjalde i Oplysnings-Tiden, da vilde Balders-Mythen være en af de Første, de slog Harpen for, og Strængelegen aldrig saasnart række Kvindens Øre, før den fandt Gienlyd i hendes Hjerte, enten hun saa vidste hvorfor, eller ikke, ja, des mere og des dybere, jo mindre hun enten vidste eller spurgde hvorfor.

Lægge vi saaledes Mærke til Børnene, og det burde vi virkelig, baade for at opfriske vore egne Barndoms-Minder, og for at komme til sund Forstand paa Menneske-Livet, der umuelig kan udspringe enten af Bøger eller af noget Andet end Livet selv, da lære vi snart, om vi ikke før vidste det, at naar Børnene for Alvor begynde at spørge hvorfor? da er de stærkt paa Vei ud af Barndommens Paradis, hvad vi vel umulig kan forhindre, men skulde vogte os vel for, som længe er skeet, med Flid at fremskynde.

Selv naar man skatter Barnligheden, bærer man sig dog sædvanlig ad med den, som Aserne med Balder, skyder til den med alle Vaaben og morer sig ved, at den trodser dem, indtil da Misteltеen pludselig kommer flyvende og fælder vor Yndling! Denne Snyltevert, ubetydelig at see til, men udskudt af den blinde Høder altid dødelig for Barne-Troen og dermed for Guld-Alderen, er nemlig Spotten af en troskyldig Mund, listig lagt deri af hjerteløs Klogskab, og vil vi see den Misteltеen, hvormed Høder skiød Balder, da behøve vi blot at læse den Nidvise over Aserne, som under Navn af Loke-Gluffen staaer midt imellem de Eddiske Sange og er ganske troskyldig brugt som reen mythisk Kilde.

Ja, har vi selv havt en mythisk Guld-Alder i Barndommen, som vi tit vemodig seer tilbage paa, da føler vi os ikke blot tiltalte af Asers Graad paa Balders Bane-Tue, men finder det meget passende at anvende Mythen baade paa Nordens og Grækenlands Guder og Myther i det Hele, paa det gamle dunkle Billed-Sprog, hvori alt det Døde ogsaa var levende, og hvori Guder og Mennesker sammensvævede, Himmel og Jord sammensmeltede, ligesom endnu for Barne-Øiet; thi Menneske-Naturen og Menneske-Livet ligner nødvendig sig selv i det Store som i det Smaa, saa naar Folkenes Barndom ophørde, da gjorde deres Myther ikke længere levende Indtryk paa dem, da døde alle deres Guder, og da de dog havde en gammel Kiærlighed til dem, saa drev de Asguderi med dem, ligesom de halvvoxne Piger endnu tit med en vis Alvor kan vugge og kysse deres Dukker, skiøndt de paa ingen Maade som i gamle Dage anseer dem for deres smaa Børn eller Brødre og Systre. Ligesom dette imidlertid pludselig holder op, naar der kommer en bidende Spotte-Glose giennem den gamle Barnepiges eller en anden troskyldig Mund, saaledes gik det netop med de gamle Hedninger, da Aanden var borte og Mytherne derfor kun urimelige Historier, der faldt for den første Latter!

Har vi nu seet Barndommens Guld-Alder speile sig i Balder og hans Nanne, der kiærlig følger ham til de Dødes Rige, som Barne-Hjertet altid følger den barnlige Aand, da føler vi, det har noget at betyde med Kæmpe-Gudernes Graad ved hans Baare, den store Lig-Begængelse, de give ham, og Bestræbelsen for at løskiøbe ham fra Hel, som afrunder Balders-Mythen til et dramatisk Heelt, der spørger om sin Mage.

Balder blev nemlig brændt paa sit Skib Ringhorn

tilligemed Nanne, som tog sin Død af Sorg, og selv Rimthurser fældte Taarer, men Skibet var Aserne ikke istand til at skyde fra Land, saa dertil maatte hentes en Her, Hyrrokin fra Jetteverden, som kom ridende paa en Ulv med en Hugorm til Bidsel, og da foer Skibet ud ved det første Stød, men der sprang Ild af Bedingen og Jorden skjalv, hvorover Thor blev saa bister, at han nær havde givet Heren Hammerslag i Hyre.

Frigge gjorde imidlertid vitterligt, at turde Nogen ride til Helhjem og byde Dronningen der Løsepenge for Balder, da skulde han være hendes Naade vis alle Dage, og Odin havde en Tjener, ved Navn Hermod, som tog sig det Vove-Stykke paa, fik Sleipner til Laans og slap lykkelig og vel baade frem og tilbage. Til Vidnesbyrd bragde han Odin Guldringen Drypner, som var brændt med Balder og fik derved den Egenskab at føde otte nye Ringe hver niende Nat, og fra Nanne bragde han Frigge et Slør, men fra Hel bragde han den Besked, at naar Alting i Verden, baade Levende og Dødt, vilde græde for Balder, da, men ogsaa kun da, skulde han komme tilbage. Aserne sendte nu ogsaa virkelig Bud til al Verden om at græde for Balder, og der blev hvad man kalder en almindelig Graad, men der sad dog en Her i sin Hule, som sagde fræk til Asernes Sendebud:

Med Øinene tørre
Kun Tykke vil græde,
Mig baader ei Balder,
Bleg eller rød;
Hel, som nu har ham,
Beholde ham kun!

Dette Malerie, kan vi frit sige, er ikke blot skiønt i Nordiske men i alle menneskelige Øine, ja, jeg er vis paa, at selv

Grækerne, naar de var i Aande, vilde beundre og tilegne sig det; thi det fremstiller et Træk af Menneske-Hjertets Historie, som er rørende under alle Himmelegne. Denne Hovedets poetiske Afsked med Barndommens Billede, som Hjertet dog ikke vil slippe, saa det maa rives bort med Vold og Magt, og slipper dog ikke uden et Glimt af Haab om en mulig Gientagelse af det Forlorne, denne Afsked har vel hos Nordens Kæmpe-Skjalde et ganske eiendommeligt Præg, men er dog alle poetiske Naturer igrunden velbekiendt, og selv Løftet af Lokes spodske Datter, og Herens Graad for Balder med tørre Øine, forklarer sig selv, da vi Alle føler, at Guld-Alderen forsvinder dog kun, fordi den ikke fuldelig tilfredsstiller vort Hjerte, og Heren, der ikke vil græde for Guldet, hvori hun aldrig havde Deel, kiende vi ogsaa nok, om vi end ikke saa lige veed om vi skal kalde hende Selvklogskab, Selvraadighed eller Misundelse.

Slaaer nu Balders-Mythen selv naturhistorisk saaledes igiennem hos os, da kan vi forud vide, den gaaer giennem hele Verdens-Historien, og jo mere vi kiende til den, desmeer vil vi ogsaa beundre vore gamle Skjaldes historiske Blik; men vi vil her af flere Grunde indskrænke os til, hvad der ligger os nærmest i vor nyeste Historie.

Gaaer vi saaledes blot tre Aarhundreder tilbage, da finde vi, forholdsviis, en Barndommens Guld-Alder i Norden, da Balder og Nanne syndes gienfødte med „Barnet i Bethlehem", og Kirke-Sangen paa Modersmaalet, og de gamle Kæmpers Ihukommelse lyslevende i Kæmpeviserne, og i det Attende Aarhundrede har vi et Billede af Balders Død og Lig-Begængelse, der kun er alt for træffende; thi den Franske Spottefugl støber da for vore Øine Kuglerne, som den Tydske Troskyldighed skyder ud, og Nordens Barne-Tro synker livløs paa Bane-Tuen, ja, Jorden holder virkelig paa Liget, til Bespottelsen kommer

som en Hex fra Jetteverden og støder Døbning=Skibet fra Land, saa Vedingen gnistrer og Jorden bæver.

Med det ny Aarhundrede dukker imidlertid baade Frigge og Hermod op, saa Sleipner sadles for vore Øine til Helrid, og vi see Hermod komme glimrende tilbage baade med Ringen til Odin og Sløret til Frigge; thi den Dramatiske Poesi har altid nogen Lighed med en Reise til de Dødes Rige, og i vort Norden var den saa kiendelig stilet paa at tilbagekalde Guld=Alderen i hele sin Glands, at man kunde fristes til at tænke, En af os havde selv gjort Mythen om Hermods Helrid paa Sleipner for at løskiøbe Balder, til at betegne det. Ja, allerede Samtiden mærkede det, og Efterslægten vil ikke glemme det, at hvad der udmærkede Nordens Skjalde i det Nittende Aarhundrede fra deres store Medbeilere i andre Lande, var det Samme, som strax ved første Øiekast skiller Hermod fra Hermes, Asernes fra Olympiernes Herold og Sendebud til de Dødes Rige; thi det er den dybe Hjertelighed og det sværmende Haab, saa langt fra at lege med Livet i Aandens Verden, at selv den munterste Skiemt har en alvorlig Baggrund, hvor Frigge svæver, som en majestætisk bedrøvet Balders=Moder, hvis Taare=Blik mildt bevæger Skjalden, saa for at trøste hende prøver han, som Hermod, selv paa Umuligheder. Dog, det Allermærkeligste, saavelsom det Glædeligste er endnu tilbage; thi vel skedte det Umulige heller ikke i det Nittende Aarhundrede, men der skedte og skeer dog hvad andre Folk vil finde ligesaa umuligt og kalde ligesaa utroligt, som Hermods Hjemkomst fra Hel med Ringen og Sløret, saa det er klart, at Vind var det hverken med Nordens Aand over os, eller med Sleipner under os, eller hvem kan nægte, at den historiske Kiæde, vi nu kan opvise ikke blot mellem Nordens men mellem

al Verdens Storværk, er en Dryppner fra Balders-Baalet, som ikke mange Guld-Kiæder kan maale sig med, og hvem har Øie for Menneske-Naturen under det ægte mythiske Hjerne-Spind, uden at see Rosen-Sløret med Guld-Blomsterne, der vel ei kan slukke men formilder dog Frigges dybe Hjerte-Sorg, saa den møder os kun, som Dannekvinden tit, med et vemodigt men livsaligt Smil.

Dog, hvad jeg især maa henlede de unge Herrers Opmærksomhed paa, det er den Mandighed, hvormed Aserne bar deres Sorg, selv da de maatte opgive det sværmende Haab, at Balder enten kunde kiøbes eller græd es tilbage fra Hel, saa de hverken fortvivlede eller lagde Hænderne i Skjødet, men skabde, da Guld-Alderen var forsvundet, med Daad en Sølv-Alder, som Edda siger: at paa det sølvtakte Glitner, som Breidebliks Efterskin, boede Balders og Nannas Søn, og opgav ingenlunde Haabet om, paa hin Side Valhall, at samles med Balder paany i det guldtakte Gimle.

Ja, efter Balders Død er det først baade Tyr og Thor træde ud af Dunkelheden, og Kæmpe-Livet udfolder sig i det mangfoldige Storværk, der, efter Dommedags-Slaget paa Midgards-Ormen, skal krones med alle Asers Opstandelse paa den gienfødte Jord, der, som Vola synger, i Takt med Hesiodos, bærer atter Korn af sig selv, men, som hun synger i Nordens egen Tone, straaler forklaret med den hjemkomne Balder.

Aser da mødes
Paa Ida-Sletten,
Sammen de tale
Om Sager gamle,
Om Torne-Banen,
Om Fortids Runer
Og Fimbul-Tyr!

Atter da findes
I Efter-Tiden,
Paa Grønsvær-Gulvet,
De gyldne Tavl
Fra Asa-Legen
I Arildstid!

Forgæves havde ikke blot vi redet Sleipner, forgæves bragt Syn for Sagn fra de Dødes Rige, men forgæves omtonedes vi af Fugle-Sangen baade fra Syden og Norden, forgæves omsvævedes vi af Olympens og Asgaards Aander og Diser, med alle Helte-Slægterne, som Guld-Kiæden omslynger, hvis ikke den næste Slægt i Norden reiste sig i Kæmpernes Aand og fortsatte det store Levnets-Løb, hvis Kiendemærke er Kæmpeskridt, med Guld-Alderen bag sig og Gylden-Aaret for sig. Kun dette Nordiske Kæmpeliv med det deiligste Maal, en Dødeligs Øie kan skimte: Guld-Alderens Gienfødelse i Klarhedens Glands, kun dette ægte menneskelige Kæmpeliv, og ingen vild Bærsærke-Gang giennem Blodbad til det store Beenhuus, var det, jeg sværmede for i Ungdoms-Aarene, stræbde i Manddoms-Tiden, saavidt Kræfterne rakte og Øieblikket taalde, at udtrykke, og vil i Alderdommen ikke blot rose og oplyse, men, om jeg kan, ogsaa hos en haabefuld Ungdom fremkalde, vis paa, at et saadant Kæmpe-Liv er ikke blot det bedste Herre-Liv paa Jorden, men ogsaa det Eneste, der kan trives og blomstre hos os, fordi den Nordiske Natur er i Folket ei mindre uforanderlig end i Fjeldet og i Havet!

Saaledes vilde jeg tænke og tale, om saa Edda kun var et Kul i Heklas Kiedel, eller om saa Ingen kunde see Andet i Balders-Mythen end Sommer-Solhverv, men saaledes kunde jeg vist nok hverken tænkt eller talt, hvis ikke Nordens Aand i sin Apollo-Tid havde udtrykt det Samme i

dunkle men dybe Orakel-Svar, i sit naturlige Billed-Sprog, altsaa i Nordens Myther; thi da havde der jo ingen Nordens Aand været til, og tænker Nogen endnu, at Skjaldene paa anden Omgang selv skabde Aanden, som drev og opflammede dem, Aanden, som ogsaa i dette Øieblik er over mig, da beviser det dog vel ikke, at vi er Guder, som har giort Umuligheder, men beviser dog vel kun, at Aandløshed er blevet rædsom stor, himmelhøi af Vext og verdensbred over Skuldrene, saa det er paa Tiden, at Aserne igien knuse Ymer Jette og bygge en ny historisk-poetisk Verden af hans uhyre Krop!

Saavist da, som der har svævet en Aand over Norden, en Aand over Kæmperne, der opoffrede sig for Udødelighed, en Aand over Skjaldene, hvis Asa-Maal og Kæmpe-Viser gik fra Mund til Mund, fra Slægt til Slægt i Aarhundreder, en Aand over Kvinderne, som ikke blot laande Skjaldene Øre, men laande Kæmperne deres deilige Stemme til Skib, som har altid Bør over Bølgen blaa, og endelig Aand over de gamle Sagamænd, hvis Ord-Strøm paa Island frøs fast til Pergamentet, saa vi kan see det for vore Øine, ja, ligesom tage og føle derpaa, at det var en mageløs levende Anskuelse af Tidens Løb og Menneskets Idrætter, hvoraf den Strøm udsprang; saa vist, som alt Dette, er det jo dog ogsaa, at det førstefødte Ord af denne Kæmpe-Aand, altsaa Nordens Myther, maae være Æbler, der faldt ikke langt fra Stammen, ikke længere fra Ygdrasil end Idunne, der trolig har giemt dem i Barmen, for, efter sin Hjemkomst, dermed at vederkvæge og oplive Brage og alle Aserne, for tidlig gamle og graa, da de end har Kæmpeskridt at giore, Storværk at øve, Valhall at værge, Gimle at vinde! Ligesom vi da i Ygdrasils-Mythen

lettelig finde det hemmelige Baand, der sammenknytter Forældre og Børn i tusinde Led, og ligesom vi i Mimers-Mythen umulig kan miskiende den Islandske Sagamand, der sidder paa Grændserne af Jette-Verden, klog af Erfaring, og blander den klare Miød, af Honning-Duggen fra Ygdrasil, til det sidste, store Brage-Bæger for Kæmpeskridtet i levende Oplysning; saaledes maa nødvendig ogsaa Guld-Alderen og Gylden-Aaret straale os imøde fra Breidablik og Balders-Baalet, ja, fra Balders-Mythen, der aabenbar er Guld-Noglen til alle Valhals Døre, selv til den Gamle, hvorom Odin synger i Grimners-Maal, at „Faa ikkun kære med Laasen Besked!"

IX.

Tyr og Zeus.

Allerede tit og maaskee for tit har jeg anmærket, at den Nordiske Mythologi forholder sig til den Græske, som Verdens-Historien til Menneske-Naturen, men hvad enten dette Forhold har været mig selv saa soleklart, at jeg fandt al nærmere Oplysning overflødig, eller saa dunkelt, at jeg ikke turde prøve paa at klare det, saa har jeg hidtil ganske ladt det være Deres egen Sag; men iaften slaaer det mig dog, at i alt Fald er det morsomt nok, at dette Forhold allerede speiler sig i Gudernes Bopæl, da Bjerget Olymp er et saa naturligt Opholdssted som nogen Ørn eller Ugle kan forlange, og Staden Asgaard derimod Noget, der selv har en Hisorie, og sætter os midt ind i en folkelig Udvikling. Hvad der imidlertid slaaer bedre igiennem, er Sammenligningen af de to Gamle: Kronos og Odin, med samt deres tre Sønner, thi hos Grækerne bliver den Gamle afsat og Riget deelt som et Rov mellem Sønnerne, men i Norden beholder den Gamle Spiret, og En af hans Sønner, nemlig Balder, bliver Offeret, ligesom vi veed, Natur-Livet begynder med en Barndom, men det historiske Folkeliv med en Stamfader, Høvding og Stad-Bygger. Betragte vi nu Odins-Sønnerne: Balder, Tyr og Thor ved Siden ad Kroniderne: Zeus, Poseidon og Pluto, da ligne de vist nok paa Rad slet ikke hinanden, men fordi Menneske-Livet, fra hvilken Side det end sees, dog

er eensartet, saa opdager vi let, at Balder svarer til Kronos, Tyr til Zeus, Thor til Poseidon og Odin til Pluto, som de samme menneskelige Grundtræk i forskiellig Stilling. Uagtet derfor Balder egenlig udtrykker Folke-Livet i hele dets oprindelige Friskhed, Glands og Enighed, saa er dette dog ogsaa en historisk Barndom, der har Grundtræk tilfælles med den Naturlige, og derfor lade, som vi hørde, Mytherne om Kronos og Balder sig godt sammenligne. Ligeledes udtrykker Tyr Folke-Livet i sin dristige Ungdom, da Æren gaaer over Alt, men Ungdommeligheden er dog den Samme, som Grækerne satte paa Thronen med Zeus, saa en Græsk Ungersvend med Nordisk Anskuelse vilde efterligne Tyr og en Nordisk med Græsk Anskuelse efterligne Zeus.

Det Sidste kan nu vel synes talt i Taaget, da hvert Folk naturligviis følger sin Anskuelse, men vi veed dog nok, at den konstige Dannelse, vi i flere Aarhundreder har arbeidet paa, førde meget Unaturligt med sig, og dertil hørde en gruelig Romersk eller i bedste Fald en maadelig Græsk Anskuelse af Livet, som ret med Flid anprisles Ungdommen, og udbredte sig saameget des lettere, som den smigrer en Tilbøielighed, der under alle Himmelegne falder Ungdommen naturlig nok. Selv i Norden blev det derfor den sædvanlige Tankegang hos de „unge Herrer“, baade at Forgudelsen af Barndommen og Sorgen over dens Korthed var et Sværmeri, man kun til Nød maatte taale hos Damer og Digtere, og at Kroniderne var nødt til at afsætte deres gamle Fader, da han gik i Barndom. Hvor unordisk en saadan Tankegang er, har vi alt seet paa Balders-Mythen, og hvor uhistorisk den er, lærer hele Verdens-Historien, da Folke-Livet allevegne blev forvirret, ulykkeligt og tidlig gammelt,

hvor Barndommen glemdes og Alderdommen foragtedes, men at Tankegangen ogsaa kun er maadelig Græsk, det seer man ikke blot af den Omhu, hvormed alle Grækenlands berømte Lovgivere stræbde at hindre Ungdommen fra i det Borgerlige Selskab at efterligne Zeus, men allertydeligst af Kronos-Mythen i sin Heelhed; thi den melder, at Zeus kun besteg Thronen efter en frygtelig Tiaars-Krig, og det endda kun ved Hjelp af de hundredarmede Jetter og de eenøiede Cycloper, som han løste af deres Lænker og opkaldte fra Tartaros. Uagtet altsaa Græker-Aanden betragtede Barndommens Fordrivelse og Ungdommens Overmagt som en Natur-Nødvendighed, var den dog ingenlunde blind for det Sørgelige deri, og deelde derfor sine Kræfter lige mellem de Stridende, saa det kun var de vilde Lidenskaber paa Kronidernes Side, der gjorde Udslaget. Ære havde Zeus da, selv efter Grækernes Tankegang, ingenlunde af sin Seier, men maatte, som andre Tyranner, trøste sig med Magten og de mange Nydelser, den gav, og hvor tidlig den Græske Ungdom, trods alle optaarnede Hindringer, efterlignede ham, see vi klarest i Alcibiades og Alexander den Store, saa her vilde Norden ret have havt Grund til at triumphere, hvis vor historisk-poetiske Anskuelse endnu var ligesaa levende, som da Tyrs-Mythen udsprang og gjorde sin Virkning.

Gridskheden paa Alt, forbundet med en mageløs Styrke, deelde Grækerne meget naturlig mellem tre hundredarmede Jetter, ligesom den deler sig selv i grændseløs Herskesyge, Egennytte og Glubskhed; men Nordens Aand samlede den ogsaa meget historisk i Fenris-Ulven, som et Uhyre, man vel i Begyndelsen kunde lege med, men hvis Gab, naar den blev fuldvoxen, vilde naae fra Jorden til Himlen og være et bundløst Svælg, saa det gjaldt om at faae den for-

svarlig bundet alt i sin Opvert; thi vel vorde den ligefuldt og gjorde tilsidst en stor Ulykke, men man vandt dog Frist til Ragnaroke. Et saadant Uhyre, lærer nemlig Historien, der opvorer i alle Hovedstæder og Borgerlige Selskaber, af forvovne Kroppe, altid umættelige, tilsidst utallige, snu og Alt overlegne, og dette Pøbel-Uhyre vil altid staae til den dristige Ungdoms Tjeneste, naar den vil efterligne Zeus, men aldrig bindes forsvarlig uden ved en dristig Ungdoms Hjelp, som efterligner Tyr!

Her staaer vi da ved Tyrs-Mythen, der ganske dreier sig om Fenris-Ulven, Broder til Midgaards-Ormen, der vorde i Verdens-Havet til Thors Banemand, og Broder til Hel, som i Niffelheim eller Taagehjemmet, med alle Dødens Kræfter, rugede over deres Rov og fremfor Alt over Balder, og alle disse tre Uhyrer var Børn af Loke med Heren Angerbode eller Ulykkes-Fuglen.

Fenris-Ulven maatte Aserne, efter Nornernes dunkle Villie, opføde i deres egen Gaard, hvis Fristed de ingenlunde turde besmitte med hans Blod, skiøndt de vidste, han i Ragnaroke skulde blive Odins Banemand, og da han dog snart blev saa balstyrig, at næsten Ingen kunde nære sig for ham, var det aabenbar Knuden at faae ham forsvarlig bundet, og dog maatte ikke heller det skee uden med hans Villie, saa Sagen syndes reent fortvivlet. To stærke Baand havde Aserne vel faaet gjort og overtalt Ulven til at prøve, men de var brustet som Sytraade, saasnart han rørde sig, og vel havde de omsider faaet en Lænke af Dværgene, som var ægte, men den var Ulven for gammel til at prøve, for netop, at den saae ud som en tynd Silke-Snor, det gjorde ham mistænkelig, og Alt hvad Aserne baade med det Onde og med det Gode kunde bevæge ham til, var, at han vilde

vove paa det, naar En af dem vilde stikke sin Haand i hans Gab, til Pant paa, at naar han ikke kunde sprænge Baandet, de da vilde løse ham. Det var haarde Vilkaar, synbes Aserne, som paa en Maade havde en ond Samvittighed, men dog besluttede den bjærve Tyr at gjøre et stort Offer for det almindelige Bedste, og stak virkelig sin høire Haand i Ulvens Gab, mens de Andre bandt ham, men fik den da ogsaa bidt af i Albu-Leddet, saasnart Ulven hørde, hvad Meningen var, at Aserne vilde ikke løse ham, førend det med Tiden blev soleklart, at han slet ikke kunde sprænge Baandet. Den Dag, vidste nemlig Ulven nok, kom aldrig, da Aserne naturligviis vilde blive ved at sige, at hvad der ikke var skedt idag, kunde maaskee hændes imorgen, og vilde, efter Spaadommen, i alt Fald times engang før Ragnaroke, og det var kun en daarlig Trøst, saa man kan ikke fortænke Ulven i, at han tog paa at tude ganske frygtelig, men man kan heller ikke fortænke Aserne i, at de, for at faae Ørenlyd, stak ham et Sværd i Gabet, med Odden i Over-Læben, og saaledes ligger han kneblet til Ragnaroke og fraadende fælt paa Lyngholm i Sorte-Søen. Lænken Gleipner, som holder ham, er for Resten gjort

Af Kattefods Døn
Og Kvinde-Skiæg,
Af Bjerge-Rødder
Og Bjørne-Græs,
Af Fiske-Aande
Og Fugle-Mælk;

saa den har aabenbar været ligesaa vanskelig at smede, som den kan være at sprænge.

Saaledes blev da Tyr en Krøbling, hvad Loke naturligviis lader ham høre i Nidvisen, men faaer det bidende Svar:

Tungt er at bære
Hvad Begge vi leed,
Du paa din Ære
Og jeg paa min Haand!

og hermed er Tyrs-Mythen endt, uden forsaavidt, at den Eenarmede endnu i Ragnarokе drages med Helved-Hunden Garm og falder seirende.

Alt dette var nu vel længe glemt, undtagen paa Island, men saalænge vi har en Tirs-Dag i hver Uge, tænker jeg nok, man herefter vil huske det; thi deels klinger det morsomt nok, og deels behøver man blot, med lidt historisk Kundskab og poetisk Overblik, at anvende Mythen paa Nordens Ungdom i det Hele, for at finde en ordenlig forbausende Lighed, saa jeg har selv ondt nok ved at troe mine egne Øine. Det er nemlig ikke Nok med, hvad man strax seer, at Nordens Ungdom har sværmet og raset langt meer for Æren end for Herredømmet, altsaa efterlignet Tyr, hvis Navn betyder Ære og hvis Opoffrelse vandt den, og dog er dette allerede store Ting; thi det er Grunden til, at Norden giennem alle Tidsrum har beholdt sin Frihed og Selvstændighed, medens Grækerne tidlig tabde, og seent eller aldrig tilbagevinde deres. De Hundredarmede er nemlig ikke Stalbrødre, man kan løse idag og binde ligegodt imorgen, og i Folke-Historien, hvor den glubende Ulv er det meest træffende Billede paa det frygtelige Uhyre, hvis Frihed er Tøilesløshed, følger Samfundets Opløsning, som et Ragnaroke, nødvendig paa Uhyrets Stalbroderskab med den dristige Ungdom. Nei, hvad der ordenlig forbausede mig, var et verdenshistorisk Lyn, hvorved jeg saae, at Romer-Riget, der opslugde baade Grækenland og hele den gamle Verden, var aabenbar den verdenshistoriske Fenris-Ulv, saa det var af en meget naturlig, moderlig

Drift, at Ulvinden opammede Romulus. Seer man nemlig først det, da gaaer der et historisk Lys op over hele Tyrs-Mythen, saa man seer livagtig, hvordan den springer ud af Skjalde-Munden og sætter hele Norden i Bevægelse; thi vi behøver blot at tænke paa, hvad Indtryk Rygtet om Romer-Riget, i Pompeis og Julius Cæsars Dage, maatte giøre paa Nordens Kæmpe-Aand, for i Tyrs-Mythen at see et levende Udtryk deraf, og den „Gothiske Udvandring" er os da en verdenshistorisk Indvandring af Tyrs-Haanden i Ulvs-Munden, hvor den ogsaa ganske rigtig forsvinder! Ja, jeg kan jo nok vide, at Dette er hverken saa slaaende eller saa fornøieligt for Alle, som for en gammel Historiker og Romer-Fiende, og da jeg aldrig før har seet de Nordiske Udvandringer speile sig i Tyrs-Mythen, svæver det Hele naturligviis endnu saa dunkelt for mig, at jeg nok lader være at klare det for Andre, men da jeg af Erfaring veed, at det første Glimt af et stort Syn er det Fornøieligste, maa jeg dog prøve paa at dele det med Dem, mens det er varmt, for jeg er aldeles vis paa, at jo meer det dages i Verdens-Historien, og jo nøiere man seer til, des klarere vil det sees, baade at de tre store Udvandringer: den Gothiske, Angelske og Normanniske var til det „almindelige Bedste", og at de, som et Værk af Nordens Aand, ogsaa ganske rigtig speile sig i Nordens Myther. Uden derfor at ville give Dem et klarere Overblik end jeg selv har, maa jeg dog pege paa Frankerne, der ved Rhinen satte Romer-Riget Grændser, og blev et historisk Baand, der ligesom Gleipner, godt kan siges gjort af „Kattefods Døn og Kvinde-Skiæg", og Alt hvad meer der findes i den lette og luftige Lænke til Fenris-Ulven, og skiøndt intet Andet er saa umiskiendeligt som Tyrs-Haanden i Gotherne, der bogstavelig opslugtes af Ulven i Spanien og

Italien, saa skimter jeg dog ogsaa Sværdet i Normannerne, der virkelig kneblede den Romerske Ulv, saa den Latinske Tuden over Barbariet saagodtsom holdt op; thi hans følgende Udbrud ligner aabenbar mest „Fraaden" i Sorte-Søen, som man kan oversætte Stile-Mageriet!

Det er Fantasteri, lutter Fantasteri, siger Latin-Skolen, eller da den, ligesom Fenris, har besværligt ved at bruge Munden, tænker Latin-Skolen, og jeg svarer: ja, naturligviis, hvad skulde det Andet være! jeg har jo selv sagt, at Nordens Mythologi er en fantastisk Verdens-Historie, og Nordens Aand ligner altid sig selv, ligesaavel naar han forklarer sine Myther, som da han gjorde dem, og det lønner sig her saameget mindre at trættes med Latin-Skolen, som vi jo veed, den kalder selv „Æren" fantastisk, naar den bestaaer i Andet end en Romersk Triumph og en Latinsk Oration.

Heller vil jeg giøre Dem opmærksom paa, at det virkelig for Øieblikket synes, som om Tyr selv var vandret ud med Anglerne; thi skiøndt jeg troer, det er kun en Øine-Forblindelse, saa kan jeg dog ikke nægte, det seer meget betænkeligt ud. Vi veed saaledes Alle, at naar man for Øieblikket nævner det „unge Tydskland", det „unge Norge", det „unge Sverrig" og selv det „unge Danmark", da mener man Noget, der skal ligne det „unge Frankerig", det „unge Italien" og det „unge Grækenland", altsaa ligne Zeus eller Jupiter, medens den „Engelske Ungdom" er den Eneste, der aabenbar langt mere ligner Tyr, sværmer og raser for Æren, og sætter sin Ære i at forberede en daadfuld Manddom og en rolig herskende Alderdom.

Ja mine Herrer! der kommer ikke Noget ud af at klynke og klage, og det er heller ikke min Skik, men der kommer heller ikke noget Godt ud af at buldre og brumme, som jeg ikke

kan nægte, har været min Feil, og derfor vil jeg ingen af Delene; men sandt er det, at det seer lidt fortvivlet ud med Folke-Livet og det Borgerlige Selskab, selv i Norden, hvad vist nok ligesaavel er den Plutoniske Alderdoms som den Zeusiske Ungdoms Skyld, men hvad dog kun Ungdommen kan raade Bod paa, fordi kun den har Mod og Kraft til at bryde Bane hvor Æren vinker, og kan trøste sig ved, at naar først Ungdommen ligner Tyr, vil inden kort Tid Manddommen ligne Thor og Alderdommen Odin, og Norden sig selv, sin herlige Fortid, sine dybe Myther, sin verdenshistoriske Kæmpe-Aand! Og jeg haaber, ja, jeg troer virkelig, at Nordens Ungdom vil det; thi det Nittende Aarhundrede har allerede viist, at her er dog langt flere levende og langt dybere Spor af Nordens Guder end man seer i Tirsdag, Onsdag og Torsdag, og dog spaae allerede Disse paa hele Folkets Læber Folke-Aandens Seier og Kæmpe-Livets Udødelighed i Norden! Blodet er aldrig saa tyndt, siger Ordsproget, det er jo dog tykkere end Vand, og derfor tør jeg haabe, at jo skiørere vi føle Blodets Baand er blevet, des mindre vil vi paa begge Sider nænne at stramme dem, og hvor Nordlyset skinner, vil Ungdommen selv i Vinter-Natten see, at hver Seier, der vindes i Pagt med de Hundredarmede, maatte man være evig ung for at høste andet end Skam og Skade af, men hver Seier, Ungdommen vinder over sig selv, giver Æren forlods og en høi Liv-Rente fra Slægt til Slægt!

Det var nu just heller ikke Græker-Aandens Mening, at jordiske Mødres Børn, om de end var Sønner af Zeus, skulde i Ungdommen rase for Herredømmet, det see vi paa de tolv „Herkuliske Arbeider", der deels forrettes til Fædrenelandets Gavn og deels af Lydighed mod en svag Hersker, men den samme Vaklen og Henviisning til de Hundredarmede,

som vi finde i Kronos=Mythen, røber sig dog, saasnart vi stille Dionysos eller Bachos ved Siden ad Herakles, og kiender vi noget til Grækenlands Historie, da veed vi, at selv i Sparta, som dog var Heraklidernes Hovedstad, blev Septeret forvandlet til en Thyrsus=Stav, omtrent paa samme Tid, som Alexander den Store udtømde Ungdoms=Kraften paa sit aldeles Bachantiske Tog til Indien, saa det Græske Folke=Liv, med den mageløs deilige Sommer, gav netop Døden den rigeste Høst! Naturen gaaer nemlig, om end ikke hvert Øieblik, saa dog i „Tidens Længde“ tilsidst over Optugtelsen, og Dette, som vil være Nordens Lykke, var Grækerens Ulykke, saa med al deres Konst kunde de ikke hindre de „Olympiske Lege“ fra at udarte til en blot Næve=Fægtning, hvori de forvovneste Kroppe nødvendig tilsidst paa Tyrkisk løber af med Prisen, og det er høist mærkeligt, at vi selv i Zeus=Mythen kan see, det har slaaet Græker=Aanden, skiøndt den, naturligviis her, som allevegne, lader Pandora smække Laaget i, førend Fortvivlelsen slipper ud.

Ved at dele Herredømmet, om end uligelig, mellem de tre Kronider, og lade Jordens Overflade, som et Midgaard eller Mandhjem, være en fælles Skueplads for deres Virksomhed, meende saaledes Græker=Aanden at have taalelig godt sørget for Lige=Vægten, der dog alt ved Zeuses Overvægt igrunden var udelukt, og denne Konstens Opgave, at forene Ligevægt med Overvægt, seer vi let, var en Umulighed, der maatte blive Livets Plage ei blot paa den flade Jord, men selv paa Olympens Top. Det saae imidlertid Græker=Aanden ogsaa; thi vel høre vi hos Homer Zeus prale af, at om end Here og alle de andre Guder hængde sig i den ene Ende af Kiæden i hans Haand, saa kunde han alene dog løfte dem, med samt Hav og Jord, og nedhvirvle dem i

Afgrunden, men han maa have været meget ung, da han sagde det; thi da Here og Pallas Athene engang fandt, at han misbrugde sin Frihed, og vilde binde ham, da høre vi, han slap kun ved at kalde den hundredarmede Briareus til Hjelp. Vist nok kan man sige, det var en egen Sag, da Talen her er om en Kamp med Damerne, hvori de unge Herrer, om de end har Samsons Styrke, maae tabe Slaget, men deraf vilde jo dog kun følge, at Overvægten var paa en anden Side end de unge Herrer drømde, og desuden høre vi endnu langt forskrækkeligere Ting om Zeus i Striden med Typhon.

Ja m. H. De er formodenlig vant til altid at tænke Dem Zeus med Ørnen og Lynstraalen paa Olympens Aase, som bæve ved hans Nik, for anderledes seer man ham sjelden eller aldrig i Latin-Skolen, og under det Billede har det altid faldet baade Indbildnings-Kraften og Ungdommen naturligst at betragte sig selv; men ligesom Erfaring allevegne lærer, at det ogsaa med Ungdommen gaaer raskest ned ad Bakke, saaledes lærer Erfaring ogsaa, at Indbildnings-Kraften svækkes med Tiden og det i des høiere Grad, jo stærkere den har stræbt efter Enevolds-Magten, saa naar det var de To, Zeus gik for, maatte det nødvendig gaae ham skævt engang. Det rykker da nu ogsaa Græker-Aanden ud med i Typhons-Mythen, hvor vi hører, at dette frygtelige Uhyre, Søn af Jorden og Tartaros eller hede Helvede, med hundrede Slange-Hoveder, som kunde baade snakke, giøe og brøle, og med ildsprudende Øine, nødte ikke blot alle Guderne til at flygte til Ægypten og skjule sig i Dyrene, men fik, i en Tvekamp, omsider saa aldeles Bugt med Zeus, at han skar alle hans Sener ud og giemde dem i en Bjørnehud med Drage-Vagt.

Dette klinger nu vist nok alt for fabelagtigt om den „almægtige“ Zeus, og vilde naturligviis heller aldrig skedt, naar det havde hængt rigtig sammen med hans Almagt, men hvad enten vi betragter den herskende Indbildnings-Kraft i daglig Erfarings Lys, eller den Græske Mythologi i Verdens-Historien, saa opdage vi dog let, at Tvekampen med Typhon er kun alt for virkelig, og Udfaldet kun alt for vist; thi naar den vantro, formastelige Selvklogskab faaer Fingre paa Indbildnings-Kraften, da er den uden Redning forloren, og hvordan det gik alle Olympens Guder, da den blev mægtig i Grækenland, det veed enhver Skolepog, saa man maa kun undre sig over, at Græker-Aanden kunde forudsee det uden at fortvivle. Den undgik det naturligviis ogsaa kun ved at gribe til et fortvivlet Middel, idet den lader Pan og Hermes ikke blot stjæle Senerne til Zeus, men sætte dem paa igien, saa han kom til Kræfter paany, og fortsatte Krigen med Torden og Lynild, til Typhon endelig maatte flygte ned til Tartaros og fik Bjerget Ætna over sig, hvorunder han vel sprætter og spruder Ild endnu den Dag idag, men maa dog lade Guderne i Fred. Her seer vi da Hermes ikke blot som hvad han var fra Buggen af, men som Liv-Chirurg; thi vel giver Mythe-Smeden ham Pan til Hjelp, men det vil ikke sige stort, da man ellers ikke veed, han kunde giøre andre Konster end blæse Folk et Stykke og kyse dem med ingen Ting, saa det maatte vel være Hermes, der skulde giøre det Mester-Stykke, og, skiøndt han var en Tusind-Konstner, tør man dog nok sige, man vil see det først. Ganske turde jeg imidlertid dog ikke forbigaae Græker-Aandens fortvivlede Udvei, da det er ganske rigtigt, at den Græske Philosophi prøvede paa at vække Zeus forklaret op, og tog paa en Maade Pan til Hjelp, forsaavidt det immer er hvad man kalder Pan-Theisme, hvor-

med Philosopherne vil raade Bod paa den Tomhed, der altid udspringer af aabenbar Vantro og Aands-Fornægtelse; thi vel vur det hidtil kun Blændværk, ligesom de gamle Guders Opstandelse paa Skuepladsen, men deels stadfæster det dog Græker-Aandens klare Natur-Anskuelse, og deels ønsker jeg selv, at det nu maa lykkes Hermes at giøre sine Sager meget bedre i Grækenland, saa Zeus virkelig kan komme til Kræfter igien og faae Bugt med Typhon!

Ja, vi veed Alle, der er et „ungt Grækenland", som har vundet sine Sporer ved at afkaste Tyrke-Aaget, og vi lever jo virkelig i en Tid, da Haanden ikke alene øiensynlig giør mechaniske Mester-Stykker, som hidtil var utrolige, men da det Indvendige, der svarer til den, altsaa den ægte Hermes, under visse Vilkaar kan giøre Underværker, saa umuligt kalder jeg det ingenlunde, skiøndt det vil findes meget vanskeligt, at Grækenland kan blomstre op igien i sin gamle Folke-Aand, ligesom vi alt har begyndt at træde op i Vores. Uagtet nemlig Indbildnings-Kraften ligesaalidt bliver ung igien paa sine gamle Dage, som Nogen af os, saa kan den dog, ligesom vi, under gunstige Omstændigheder, paa en Maade forynges, og det skeer, naar der virkelig udvikler sig Forstand paa dens Verden; thi da svæve dens Skabninger ikke blot for os som klare Skygger, men leve op hos os, som gamle Minder, der vel fattes Ungdoms-Kraften, men er dog ingenlunde magtesløse, saa „med List og med Lempe" kan de endnu udrette store Ting. Hvorvidt nu det kan lykkes Ny-Grækerne, der vaagne op af en Dvale, som har varet giennem hele Middelalderen, og vaagnede uden Aand, men med alle deres gamle Feil og Fordomme, det er vist nok et større Spørgsmaal, end deres selvbudne Hovmestere, enten de Tydske eller de Franske, drømme om, men klart er det, at vi Nordboer maae prise os

lykkelige fremfor Grækerne, at vort Folkeliv i sin Ungdom ei udtømde sine Kræfter for Øieblikkets Glimmer, men forberedte sig med Ære paa Manddoms-Værk, og trøstede sig ved Alderdommens Glands; thi vel er der ogsaa hos os endnu store Hindringer for Livets Fornyelse i Aanden, men Aanden er dog over os, og aabner os et Overblik af Menneske-Livet i det Store, der ikke blot oplyser, men opmuntrer. Ja, da det endog undtes os, tidligere end Grækerne selv, at bestige Olympen og nyde den rige Udsigt over det blomstrende Hellas, saa kan det neppe feile, at oplever Grækerne nogensinde det Held at fornye og forklare deres gamle Dage, da vil det ei være uden Hjelp fra Norden, hvor der fra Hedenold forberedtes en verdenshistorisk Oplysning, der helbreder Menneskens Børn for den Grille at ville omskabe hinanden, og lærer dem derimod at gribe de rette Midler til Udvikling og Forklaring af det Ædleste og Bedste, hvortil de er skabte og skikkede! Da skal man ogsaa i Grækenland vide at tale om Tyr og hans høimodige Opoffrelse, som et anderledes godt Ungdoms-Speil end Kronidens Selv-Ophøielse, som førde til den dybeste Fornedrelse, strax under de Hundredarmedes Vinger og snart under Typhons Morder-Staal!

X.

Stilstanden og Asgaards Bygning.

Mine Herrer! jeg vil haabe, De har mærket, at jeg virkelig har havt et godt Forsæt og en reen Hensigt, virkelig havt isinde at forbedre mig og blive ordenlig, ret hvad man paa et Catheder kan kalde dydig: baade ædru og alvorlig, meget tydelig og lidt kiedsommelig, for, uden at rose mig selv, saa lagde jeg ordenlig en Plan til det i forrige Uge, efter Spasen med Dværgene, og jeg har jo ganske alvorlig foredraget Grækers og Nordboers mythiske Betragtning af Barndommen og Ungdommen, saa selv den lærde Tydsker maatte indrømme, at det stod i en vis Forbindelse baade med Naturen og de moralske Ideer, og at, om der end var Levninger af det gamle Sværmeri, saa var det dog i Skolemester-Stil og intet Sværmeri for Damerne!

Nei, det var Synd at sige, tænker vist Damerne i deres Hjerte, og De veed endda neppe, eller har dog neppe nænt at giøre sig det klart, hvor aldeles jeg de to sidste Aftener har opoffret Dem, blot for at tækkes Herrerne, og det ikke engang de unge Herrer, som sjelden sværme for Skolemester-Stilen, men de gamle Herrer, og da især den gamle Herre, der staaer mig nærmest, altsaa mig selv. Ja, havde jeg ikke baade viist det og vidst det før, at jeg er kun meget lidt Digter og en halvmaadelig Historiker, saa har jeg i det mindste nu baade øiensynlig viist det og faaet det tilgavns at

vide, ved denne saakaldte historisk-poetiske Betragtning af den gyldne Barndom og den blomstrende Ungdom, hvorunder den halve Deel af Menneske-Slægten, og det, efter alle Herrernes Tilstaaelse, netop den smukkeste Halvdeel, blev saagodtsom aldeles glemt eller overseet, trods alt det Yndige og Blomstrende, den har for vore Dine, og trods alt det Yndige og Blomstrende, den har afpræget baade i Grækers og Nordboers Myther og Oldsagn, saa jeg skottede knap til den yndige Nanne, hvis Kinder blussede og blegnede ved Balders-Baalet, som Vaaren i Skiærsommers Morgenrøde, og jeg ændsede slet ikke den blomstrende Hebe, som paa Olympen krandsede Gudernes Bæger, saa selv Dødbidere fik Lyst til at drikke deraf!

Det har jeg giort, og at det hevner sig frygtelig iaften, det lader sig saa naturlig forklare, at jeg vel ingen Ret har til at tænke, det er Hexeri af Damerne, men da jeg dog veed, at Damerne kan hexe, saavelsom Iris, saa har jeg dem virkelig lidt mistænkt for, at de har forhexet det, saa jeg nu staaer midt i det og kan hverken komme frem eller tilbage, uden jeg vilde springe baade Thor og hele Manddoms-Alderen over, lukt ind i Alderdommen, og det er dog alt for halsbrækkende; thi vel har jeg seet Folk, og det pæne Folk, giøre det Spring før i Dag, og slippe hvad man kalder glimrende fra det, men det var kun ligesom paa jævn Jord, i Hverdags-Livet, hvor meget kan gaae glat, som fra Cathedret, i hvad vi kalde det høiere Liv, maa baade gaae galt og findes utilgiveligt. Da jeg derfor mærkede, jeg gik i Staa, havde det vist været klogest at indrykke i Adres-Avisen, vel ikke at jeg var gaaet i Staa eller at Damerne havde forhexet mig, men dog, at jeg var blevet lidt „upasselig" og kunde ikke have den Ære o. s. v. og jeg tænkde virkelig paa det iaftes, men deels var det for silde, og deels faldt det mig strax ind, at saa

vilde Byen gjort en »Kieldermand« af det og sagt: nu, det var dog engang et fornuftigt Ord, for han er rigtig nok ikke blot lidt, men meget „upasselig" til at holde Foredrag baade for Herrer og Damer, men det skulde han betænkt før, og ikke lukket Munden saa høit op, at, det tænkde vi nok, han fik snart udsolgt, ikke blot sine Adgangskort, men sine »Græske og Nordiske Myther og Oldsagn", ja, sine sammenrapsede Kundskaber, sine Blik og Overblik, Forvink og Eftervink, uden al Grundighed, Orden og Kritik! See, den Hevn undte jeg ikke Byen, derfor tog jeg Mod til mig og stillede mig op ligesom sædvanlig, skiøndt jeg godt vidste, at hvor megen Fart jeg end tog, kom jeg dog ikke et Skridt videre i Aften, fordi det er forhexet, enten saa Damerne har gjort det eller ikke; men jeg tænkde som saa: naar du strax gaaer til Bekiendelse, og siger, du har det Haab, at naar du, som Odin, faaer taget Nat til ny Raad, saa vil det nok gaae bedre næste Dag, da vil hverken Herrer eller Damer være saa ubarmhjertige som Byen, men tage til Takke med hvad Huset formaaer, skiøndt det er kun meget smal Kost, er kun et lille Æventyr, som endda maa giemmes tilsidst, for begyndte jeg allerede nu med den Mand, der var engang, da kom jeg snart til Snip, Snap, Snude, nu er Æventyret ude, og det hjalp vist ikke, at jeg, efter min Børnelærdom i Borgestuen, lagde til: Tip, Tap, Tønde, nu skal en Anden begynde, for hvem af Herrerne vilde vel løse mig af i denne Stilling! Derfor seer De selv, at, skal Enden blive nogenlunde taalelig, maa jeg see at trække Tiden ud med hvad der vil falde mig ind, og det, om muligt, saaledes, at Tilhørerne dog kan tænke: nu kommer det, eller: nu maa det dog snart komme; thi det er nu engang det Bovestykke, jeg iaften maa prøve: om De kan holde ud at høre paa en gammelagtig Digter og Historiker, som virkelig staaer i den

Forlegenhed, at der er Noget, han maa have sagt, førend han kan gaae videre, og kan dog ikke komme til det, førend det tilsidst plumper ud og gjør paa en Maade Opsigt, ligesom disse Foredrag paa Borchs Collegium i det Hele.

Saa vil jeg da begynde, som Damerne nok veed, alle Æventyr begynder paa Dansk: der var engang en Mand, men det var ingen Thor og det er intet Æventyr, jeg vil fortælle om ham, for jeg kan godt huske, den samme Mand var knap af Middel-Størrelse og gik paa To ligesom En af os, skiøndt han gik lidt skævt og det gik ogsaa skævt med ham tilsidst, stakkels Mand! for Historien begynder godt nok, som saamangen skikkelig Mands og selv høi Embedsmands: han blev Student og fik et lille Levebrød, men den ender meget tragisk, og ingenlunde, som deres sædvanlig, der faae de smaa men visse Levebrød, for den ender ikke med: og saa døde han, nei, den ender med: og saa, efter nogen Tids Forløb, saa mistede den stakkels Mand sit lille Levebrød, og det, veed De nok, man hos os kalder meget sørgeligt. Ja, naar en Mand døer, som havde et lille Levebrød, da tænker man: nu, døe skal vi Alle, og Ens Død, en Andens Brød, og, der er Nok om det; men naar en Mand, uden at døe, mister sit lille visse Levebrød, da spørger alle Folk hos os: men hvad skal han da leve af, med Kone og Børn? Svarer man nu: ja det faaer at blive hans Sag, da kommer gjerne det Spørgsmaal: men hvad har han da gjort? og saaledes spurgde man da ogsaa om den stakkels Mand, hvis Historie jeg her fortæller, og da man fik til Svar: han har Ingenting gjort, da slog man Hænderne sammen og sagde høit: ingen Ting gjort, og dog miste sit Levebrød! Det er jo dog forskrækkeligt! Ja, De leer nok ad det, og det er jo ogsaa en latterlig Historie, men det Mærkeligste, synes mig dog endnu, er det, at jeg ikke mindes mere end dette

ene Exempel paa, at en stakkels Mand i Danmark mistede sit lille Levebrød, uden Pension, blot fordi han ingen Ting havde gjort, og selv her var der en Hage ved, for den stakkels Mand havde ladt Andre giøre galt hvad han skulde gjort ret, saa han mistede dog egenlig sit Levebrød, fordi der var gjort Noget, som man fandt, var galt; og denne Omstændighed, at det i Mands Minde, og sagtens længere, hos os, har mest været et lille vist Levebrød, man sukkede og længdes efter og giftede sig paa, og kunde snarere miste ved at giøre Noget, man fandt galt, end ved ingen Ting at giøre; denne Omstændighed tilskriver jeg for en stor Deel, at der giøres saa lidt hos os, som man egenlig kan kalde Mandboms-Gierning. Det faldt mig ikke engang selv ind, førend da jeg første Gang kom til Engeland og følde, hvilken pinlig Forlegenhed jeg blev sat i, naar de spurgde mig: hvad giør I hjemme hos jer? Ingenting! det var jo let sagt, for det ligger os immer paa Tungen, i det mindste for Løier, eller af en Slags Beskedenhed, men i et Land, hvor der altid giøres Meget, hvoraf naturligviis endeel er galt, ikke sjelden meget galt, men dog ogsaa endeel godt, og ikke sjelden forbausende stort, der, naar man spørges om Gierningerne herhjemme, at svare: ingenting, det er dog ikke saa let, og jeg har snoet mig som en Aal for at undgaae Svaret, ved at fortælle vidt og bredt om Alt, hvad vi tænkde paa at giøre, og om alle de Forsigtigheds-Regler, vi daglig indprœntede os, for ikke at giøre noget Galt, som Engelskmændene saa tit; men hvordan jeg vendte og dreiede mig, saa blev Engelskmanden ved Sit, som er hans gamle Vane, og jo meer jeg havde at udsætte paa de Engelske Gierninger, des ivrigere spurgde han: ja, hvad giør da I? og det forbistrede „what do you do?" det glemmer jeg aldrig, om jeg saa blev hundrede Aar, og det pinde mig lige til Sjælen,

forbi jeg følde, at den forstokkede Engelskmand har igrunden Ret, det Første hos en Mand er, at han selv giør Noget, som kan vise, hvad han duer til, siden kan han tale med om, hvad man helst skal giøre og hvordan, men før er det kun Snak, og duer en Mand til Noget, da lærer han tit ved at giøre noget Galt og faae Skam for, at giøre noget Godt, som han har Ære af. Hvor kæphøi jeg derfor end var, det Første, jeg kom til Engeland, og kunde prægtig kritisere hele den Engelske Virksomhed, som langt mere haandværksmæssig end videnskabelig, langt mere haandfast end aandelig, og langt mere beregnet paa Vinding end paa det almindelige Bedste, saa faldt dog Kammen paa mig efterhaanden, som Engelskmanden mødte alle mine Kritiker med den simple Sandhed, at naar man forud vilde tænke paa alle mulige Ting og Tilfælde, Maader og Misbrug, da fik man virkelig ingen Ting gjort, og sluttede saa regelmæssig med Spørgsmaalet: eller hvad giør vel I? Herved maatte jeg nemlig omsider gaae til Bekiendelse, baade paa mine egne og paa mine Landsmænds Vegne, og tilstaae, at, skiøndt vi havde baade Lyst og Evne til at giøre meget Godt, saa tænkde vi dog saameget paa de visse Levebrød og paa alle mulige Ting, hvoraf det Ene skulde giøres og det Andet ikke forsømmes, og paa alle mulige Hindringer og Misbrug og Miskiendelser af rene Hensigter, at vi rigtignok ingen Ting gjorde, som var værd at tale om. Til dette Skriftemaal har jeg intet at lægge, undtagen, at det naturligviis kun giælder Herrerne og slet ikke Damerne, deels fordi Damerne netop hos os sjelden er ledige, og deels fordi deres egenlige Bedrift maa være en Hemmelighed. Det har jeg ogsaa lært i Engeland; thi da jeg der gjorde mig saa næsviis at spørge, hvad Damerne bestilde, siden man aldrig saae dem i Vindvet og sjelden paa Gaden, og de gik, som jeg hørde,

ikke i Kiøkkenet, klædtes mest som Markens Lilier, der hverken sye eller spinde, og syndes mig heller ikke at læse eller lære meget, da fik jeg det korte Svar: det er en Hemmelighed, og skiøndt jeg i Førstningen loe kiækt ad det, saa har jeg dog siden ogsaa deri maattet give Engelskmanden Ret; thi vel see og høre især vi meget af Damerne, der er os saa uundværligt, som det daglige Brød og over al Beskrivelse fornøieligt; men deres egenlige historiske Bedrift i deres Høst og travle Tid, som vor Manddoms-Alder skulde svare til, det er dog en stor Hemmelighed, der kun paa en Maade røbes, naar en virkelig stor Mand ærbødig kysser sin lille Moder paa Haanden, og hun da, henrykt derover, glemmer sig selv og kysser sin store Søn paa Munden for alle Folks Øine!

Det var en meget lang historisk Indledning til et lille mythisk Æventyr, men jeg kunde ikke giøre den kortere, deels fordi jeg maa see at trække Tiden ud, og deels fordi vi i den sorte Skole kun har lært at giøre een Ting taalelig godt, nemlig at kritisere, sædvanlig vel hinanden, men, har vi Luner, dog imellem, for Løiers Skyld, os selv med, og endelig, fordi jeg umulig kan tænke paa, at der var engang en Mand eller en Halvgud, som hedd Thor, uden at falde i Tanker over: hvorfor der ikke længer gives saadanne Mænd eller Halvguder i Norden, og maa da sige mig selv, det er ikke Tidens Skyld, da man i Engeland kan see for sine Øine, at saadanne Mænd fødes og vandre og virke endnu paa Jorden, saa naar de ægte Engelsk-Mænd blot kunde læres op at see, ja, læres til at see paa Guld-Alderen og Gylden-Aaret, istedenfor paa Guld-Pengene og Gylden-Skindet, da kunde det endnu være morsomt for en Nordisk Skjald at giøre Thors-Myther om saadanne Kæmper, og kunde være meget morsomt for Kvinder og Børn, meget nyttigt for Un-

gersvende og meget lærerigt for Oldinger, at høre derpaa! Man skal derfor heller ikke forsværge endnu at høre Engelske Thors-Draper, der er langtfra at være grebet af Luften, for hvergang jeg traf en dygtig Engelskmand, der gav sig Stunder til at høre paa mig, da saae jeg ogsaa, at Naturen gik over Optugtelsen, saa han gav mig Ret i, at Mytherne om Thor og andre saadanne Karle, dem er det en Skam, man ikke kiender i Engeland.

Hos os, veed vi imidlertid nok, der er noget ganske Andet iveien for den levende Virksomhed, der skulde klare de gamle Thors-Myther og forberede Nye; thi her kiender man dog adskilligt Gammelt, som var værdt at fornye, og her findes ikke saa faa Oine, der godt kan see, at Guld-Alderen og Gylden-Aaret er meget mere værdt, end alle de Pund og Tønder Guld, der ligger i den Engelske Bank, eller løber rundt i alle Engelskmænds Hoveder, og jeg veed snart ingen Ting saa vanskelig, man jo kunde giøre den her i Norden, naar man bare gad og fik Lov til det; men sædvanlig er ingen af Delene Tilfældet og kun yderst sjelden træffe begge Dele sammen, saa det er kun ved et Lykketræf, man opdager, hvormange store og gode Handlinger, der endnu kunde ikke blot beskrives men udføres i Danmark og hele vort Norden, og det vil følgelig være et endnu langt større Lykketræf, om disse Mester-Stykker og Mester-Værker virkelig komme for Dagens Lys, saa det kan slet ikke forundre mig, at mine Landsmænd sædvanlig tvivle stærk om Muligheden, og ansee mit store Haab om Nordens Fremtid for endnu mere fantastisk og udsvævende end min Ophøielse og Forklaring af Nordens Fortid. Tvivle kan jeg nemlig selv som den Bedste, og gjaldt det om at spase med de store Forhaabninger og vise deres Urimelighed i Sammenligning med vore Hverdags-Tanker og Hverdags-Sysler, da

kunde jeg vel deri maale mig med hvem det skulde være; men jeg vilde ønske, mine Landsmænd ogsaa kunde, hvad jeg ogsaa kan, og vel finder vanskeligere men ogsaa langt fornøieligere, end at twivle om alt hvad der er større end vor egen lille Person, eller trække det ned til os og stille det i et latterligt Lys, ja, jeg vilde virkelig ønske, at Alle med mig kunde troe og haabe det Største, det Bedste og det Glædeligste for Fremtiden; thi da er jeg viis paa, at om det ikke nær skedte Altsammen, vilde der dog skee saameget Stort og Godt og Glædeligt, at selv Engelskmænd skulde forundre sig og tilstaae, ligesom de maae paa Strandveien, at skiøndt det ikke staaer i deres Veiviser, er det dog baade noget Stort og meget smukt.

Med dette Ønske og med dette Haab vil jeg da tage Mod til mig og ophøie det Nordiske Begreb om Manddoms-Alderen og Virksomheden, langt over det Græske, tage Mod til mig og slet ikke ændse den spodske Mine, selv Franskmænd med det bedste Skin af Verden kunde giøre, og ei engang lade mig forknytte af det forbistret tørre Engelske Spørgsmaal om hvad vi giør nu, men jeg vil slaae det hen i Spas og svare: hvad vi giør nu, det kan I jo høre, og om Vinterdage, mellem Sex og Syv om Aftenen, hvad giør I da midt i London andet end æder og drikker; saa, efter Omstændighederne, kan vi godt være bekiendt hvad vi giør nu og hvad I aldrig engang har viist os, I kan giøre, for nu morer vi os med at betragte de Græske og Nordiske Myther i et nyt Lys, og at lægge dem sammen til et Speil for langt større Daad end I for Øieblikket enten har Sind til at øve eller Sands til at skatte. Om Resten kan vi tales ved imorgen, iaften har vi ingen Stunder, da vi skulde tale om en Mand eller en Halvgud, der var engang i Norden og hedd Thor, og det er vel alt det, I veed, at jeres Torsdag saavel som vores endnu

bær Navn af ham, ligesom Tirsdag af Tyr og Onsdag af Odin, og I har neppe tænkt paa hvad heraf følger, nemlig, at de lever endnu, om end lidt forklædt og forklemt, baade i jeres og i vores Mund; men vi maae fortælle Jer, hvad I vist aldrig drømmer om, at paa vor Tunge har de gamle Karle i den sidste Tid slaaet dem løs og arlet deres Skind, saa I kan vente snart at see dem „gaae i Høieloft ind“, og see Thor vade, som han pleier, hvor de andre Guder svømme paa deres Heste, undtagen Odin, som med Sleipner gaaer oven ad, see Thor, som han pleier, slaae rask til og lade, ligesom I 1807, Krigs-Erklæringen komme bagefter, med den Oplysning, at Hugg er holdne Vare!

Men nu, naar jeg skal fortælle Thors Mandboms-Gierninger, hvordan han slog Jetter for Panden og gjorde Troldhere skrutryggede, og sparkede endogsaa ved Balders-Baalet en stakkels lille Dværg ind i Ilden, saa han brændte Tippen af sin Næse, nu slaaer det mig først, at Damerne baade vil og nødvendig maae spørge mig: hvad Thor gjorde det for? og hvorfor han dog var saa forskrækkelig glubsk og havde, som det synes, slet ingen Medlidenhed? eller med andre Ord: hvad det dog egenlig var, han kæmpede for, hvem det egenlig var, han sloges med? og saa slaaer det mig igien, at det burde jeg sagt baade Damer og Herrer for længe siden, sagt dem, hvad Aser og Jetter i mine Øine har at betyde, hvad de slaaes om, og hvad der kan komme ud af den Strid, naar den lykkes paa Asernes Side, som kun da skeer, naar den føres med Fynd og Klem, som Thor førde sin Hammer, den over al Norden berømte og frygtelige Mjølner.

Men hvorfor har jeg da ikke gjort hvad jeg skulde, ligesaa godt først som sidst? ja, hvorfor har de andre Herrer ikke gjort hvad de skulde, ligesaa godt først som sidst, uden af samme Grund

som jeg, fordi vi blev tidlig vant til Ingenting at giøre, som er værdt at nævne, og gad siden kun giøre meget lidt, og endelig, fordi al Erfaring lærer, at naar man længe ikke gad gjort hvad man skulde, da kan man næsten ikke og bærer sig allenfalds keitet ad dermed, som jeg i disse uordenlige Foredrag, hvor jeg, først efter en lang Snak om Ygdrasil, Mimer og Idunne, Balder, Tyr og Fenris-Ulven, først, naar jeg skal fremstille Thor for Damerne, endelig mærker, det er dog for galt, da de jo, naar de slet ikke forud kiender noget til ham, maae ansee ham for en reen Bulbider, eller dog for en slet og ret John Bull, der slaaer sine Dommedags-Slag, blot for at vise hvad John Bull kan giøre, og bevise, der er Knokler i ham endnu!

Altsaa nu endelig, langt om længe, næsten bagefter, maa jeg da fortælle de ærede Damer og Herrer, at Aserne i mine Øine er de forgudede Livs-Kræfter, som aabenbare sig i et ædelt Kæmpeliv, hvis Maal ingenlunde er enten Blodbad eller en luftig Seierskrands, men det ædle, hjertelige, med Guddommen nærbeslægtede Menneske-Livs nye Seire, og at følgelig Asernes Fiender: Rimthusserne eller Jetterne, er Menneske-Livets baade aandløse og hjerteløse Fiender, som Mennesker umulig kan have nogen Medlidenhed med, og fra denne Side betragtet er da de Nordiske Guders Forhold til de Græske, som den levende, menneskelige Virksomheds til den levende menneskelige Skiønhed. Hermed, paastaaer jeg nu ogsaa, stemmer hele Edda prægtig overeens, og heraf udspringer Forskiellen mellem den Maade, Græker-Aanden og den, Nordens Aand forestillede sig Livets Begyndelse paa. Ligesom nemlig den Græske Mythologi begynder med et stort, formløst eller udannet Chaos eller Virvar, hvoraf vist nok ikke Verden med Guder og Mennesker, men dog ganske rigtig

den Græske Natur-Anskuelse dukkede op og uddannede sig til det skiønne Blik paa Menneske-Naturen, som jeg haaber, vi har seet den at være, saaledes begynder den Nordiske Mythologi med et eensformigt og vanskabt Uhyre, af hvis Krop vistnok heller ikke Himmel og Jord har deres Oprindelse, men som dog ganske rigtig den Historiske Anskuelse i Norden sprængde og udviklede sig paa en egen Maade af, til det store Overblik af Menneske-Banen, som jeg haaber, De efterhaanden vil see, den virkelig er!

Altsaa, der var engang et rædsomt Uhyre, som hedd Ymer, kold som Iis og bedsk som Edder og Forgift, og saa blev der en Mand, men det var ikke Thor, det var hans Bedstefader, ved Navn Bør, og den samme Bør fik tre Sønner: Odin, Hæner og Løder, af hvem, vi veed, den Første er blevet berømt i Norden for dem alle Tre, og med Odin begynder egenlig vor Mythiske Historie, men dog er der to Mester-Stykker, som tillægges alle tre Brødre i Forening, og det Halve kunde være Nok til langt Fleres Berømmelse, naar det kun var ganske paalideligt; thi deels skal de have slaaet Rimthussen eller Frost-Jetten Ymer ihjel og bygt en heel Verden af hans uhyre Krop, og deels skal de have givet vore første Forældre, Ask og Emble, der kun havde Planteliv, Alt hvad der gjorde dem til Mennesker, saa Odin gav Aand, Hæner Forstand og Løder Blod og Lødd eller Ansigts-Farve. Jeg har imidlertid alt anmærket og vil strax udtrykkelig gientage, at jeg om Verdens Skabelse og Menneskets Ophav ligesaalidt af Odin som af Zeus, ligesaalidt af Nordens som af Grækenlands Skjalde, enten forlanger eller kan modtage nogen Oplysning, da de dertil var meget for unge, men at jeg blot venter, at hvad de fortæller om Ymer skal passe paa Oprindelsen til deres Anskuelse, ligesom det Grækerne for-

tæller om Chaos passer til deres, og det finder jeg slaaer til; thi Ymer er et vel ikke meget smukt men meget træffende Billede paa Tiden i sit Nordiske Ophav, Vinter-Tiden nemlig, som den begyndte i det kolde Norden, saa der behøvedes et godt Tøbrud, for at den kunde blive flydende, og adskilles i den forbigangne, den tilkommende og den nærværende Tid, hvoraf jeg mener, Skjaldene har skabt de store Trillinger Odin, Hæner og Løder. Saameget er idetmindste ganske vist, at med Synet af disse tre Tider som hinandens Brødre gryer den Historiske Anskuelse; thi saalænge hele Tiden giør Eet, seer vi ikke Andet, end en uhyre stor Jette med Rimfrost i Haaret og lange Iistapper i Skjægget, der ikke blot, som Kronos, vil sluge alle sine Børn, men har os allerede i sin uhyre Bom, hvor vi vel kan spadsere omkring, men kommer aldrig saavidt, vi har jo Tiden for os, saa den er endnu langt værre at slippe ud af, end Rusland var for Napoleon. Paa denne Maade var det altsaa kun Nødværge, at Børs Sønner sprængde Jetten Ymer, og at de saa brugde sig med Kæmpe-Kraft til Heltegjerninger og skabde en heel historisk Verden af ham, saa Kiødet blev Jord og Benene Bjerge, Blodet Hav og Hjernen Himmel, med de fire Dværge, Øster og Vester, Sønder og Nør, til Piller eller Hjørne-Stolper, det er hvad der i mine Øine giør dem megen Ære, og hvad jeg selv kunde have Lyst til at tage Haand i, hvad heller ingenlunde er umuligt, da Hæner, som jeg kalder Fremtiden, der giver Forstand, ikke blot rækker til os, men til hin Side Ragnarok, hvor han, efter Volas troværdige Spaadom, skal arve begge sine Brødre!

Hvad der imidlertid for Øieblikket forundrer mig allermest, det er hvad jeg aldrig har seet før idag, den Borg nemlig, de samme tre Brødre, før de skildtes ad, bygde til dem selv og

alle Aserne, som skulde fødes, nemlig det gamle Asgaard, og som jeg før ikke engang har seet efter, men leet baade ad Kong Gylfe og ad alle de følgende Oldgrandskere og Mythologer, som reiste til Rusland, ned til det As-Ovske og det Sorte Hav, for at finde den ensteds paa Krim; thi mig syndes, det gik dem Alle, ligesom der staaer i Heimskringle om Svegder Upsals Drot, der i samme Ærinde drog samme Vei, men blev saa en Aftenstund, da han havde drukket over Tørsten, af en skielmsk Dværg lokket ind i en Steenhall for aldrig meer at komme tilsyne. Nu opdager jeg imidlertid, det kommer dog an paa, hvor man reiser hen og hvordan man bruger sine Øine for at lede om Asgaard, som Thjodolf af Hvine ogsaa udtrykkelig siger i sit Ligvers over Svegder, som jeg vel selv har oversat for mange Aar siden, men forstaaer først nu, som det lyder: Giæk gik til Jetter iblinde, Gudhjem at finde. Nu seer jeg det først, det var tosset at reise udenlands for at finde hvad der staaer ligefor vore Øine, naar vi lukke dem op og see paa hinanden og paa Bors Sønner; thi Mythen siger jo, at denne Borg, der skulde være en Fæstning mod Jetterne ved Strand-Kanten, den bygde de af Ymers Øien-Bryn, naturligviis for paa Høielofts-Svalen at have et ordenligt Overblik af hele den Historiske Verden, deres Vei gik igiennem, og af denne Borg er det da Dvalin og de andre konstige Dværge har givet os en Tegning i Edda, saa, naar man har den for Øine, hæver Borgen sig ikke blot paany, men vi staaer selv paa Høielofts-Svalen med en ligesaa vid, som herlig Udsigt, og i dette Øieblik nærer jeg da ei mindste Tvivl om, at jeg jo næste Gang vil kunde vise dem Thor lyslevende, som han gik og stod i denne Verden, værgede Asgaard, og med det Samme Overblikket fra dets Høisæde, og forberedte med Daad For-

klaringens store Time, der umulig kan slaae, før Tiden har viist, at hvad man kalder Folke-Aand er intet tomt Hjernespind, men en herlig Livs-Kraft, der beviser sig selv, hvergang den med Mund eller Haand aabenbarer sin Kraft, udtrykker sin Retning og betegner sit Maal. Og skiøndt vi for Øieblikket ei har store Bedrifter at rose os af, saa, naar kun Sandsen for dem og Modet paa dem er vaagnet, opdage vi snart, at vort Norden er rigt og Danmark slet ikke fattigt paa dem, og i Tidens Løb hvælve Ymers Øienbryn dem selv til et Stade, selv Asgaards Damer uden synderlig Møie kan bestige og vil sikkert fornøie sig ved at benytte.

XI.

Thors Tvekamp med Hrungner.

Hvad synes Damerne om Dueller? Det er mig iaften et meget vigtigt Spørgsmaal, og maa i det Hele være det, hvor Talen er om Nordens Aand; thi enten det er Nordens Myther, vi lytter til, eller Oldsagnene hos Saxo, eller Historien hos Islænderne, vi læser, da mindes vi hvert Øieblik om, at Tvekampen er i Nordens Aand, og selv den nyeste Tid lærer os, at hvor, som i Engeland, vi endnu finde tydelige Spor af denne Aands Kræfter og Tankegang, der høre ogsaa Tvekampene, om ikke til Dagens Orden, saa dog til Livets Nødvendigheder. Nu behøver jeg vist nok ikke at sige Dem, hvad jeg vover ved i Nordens Aand at forsvare Tvekampe, som er forbudt og fordømt i alle Love, selv i de Engelske, der dog forudsætte dem, som en følgelig Sag, og, meer end det, forfølges af alle Moralister og lærde Folk, næst Selvmord, paa det allerubarmhjertigste, saa det synes kun at ville hjelpe mig lidt, hvad Damerne synes om det, da de jo hverken tages paa Raad ved Lovgivningen eller har Stemme i noget Parlament, eller tør modsige hele den lærde, kloge og især menneskekiærlige, ømme og moralske Verden. Imidlertid, naar man ønsker at tækkes Damerne, er det altid et vigtigt Spørgsmaalet, hvad de synes om, og hvor det giælder om Menneske-Hjertets naturlige Tilbøieligheder og deraf udspringende gode eller slette

Sæder, der vilde dog selv de mest kapitelfaste Lovkyndige og de ømmest følende Moralister giøre vel og viselig i, om end ikke høirøstet, saa dog i al Stilhed for ramme Alvor at raadføre sig nok saameget med Damerne, som med deres eget Hjerte. Og nu tør jeg nok sige, det gaaer med Damerne som med Digterne og med Nordens Aand, at de ligesaalidt vil bryde Staven over alle Tvekampe, som de vil ønske dem gjort til Hverdags-Brug, saa de spørger bestandig, ja, hvad for en Tvekamp, hvorom og mellem hvem, og det er Alt hvad jeg forlanger, da det slet ikke er de unge Løitnanters Dueller, jeg tager i Forsvar, men Tvekampen mellem Mænd, hvor kun den paa ærefuld Viis kan sævne en for Menneske-Aanden eller Menneske-Hjertet stor og vigtig Trætte. Det er nemlig i mine Øine med Tve-Kampen som med Tusind-Kampen, den saakaldte Krig, at de visnok sædvanlig er uretfærdige paa begge Sider, og laaner kun deres Nødvendighed af Blændværk eller af et arrigt Sind, men at der dog i Tidens Løb er mange store og klare Undtagelser, saa den Paastand: at der burde aldrig blive eller have været nogen Tvekamp, er meget tosset, og den Paastand, at Tve-Kamp altid under visse Omstændigheder burde være tilladt og stundom giøres til Pligt, har alle Tiders Erfaring og vist alle ømme men tillige ædle og kække Hjerter for sig; thi intet saadant Hjerte kan banke roligt for en Kryster, og intet Saadant kan unde Nidingen, Bagvaskeren, Meenederen og Snigmorderen Frihed for den eneste Frygt, han kiender: Frygten for i aaben Feide at træde vred Mand, kæk og modig, under Øine! Om derfor end alle de Lærde vilde dømme selv „David" fra Livet og kun benaade ham med Fæstningen eller Tugthuset, fordi han tog imod „Goliaths" Udfordring, og levnede end ikke Liv i Jetten, der dog ogsaa saae ud som et

Menneske, om end, siger jeg, saa regner jeg dog ligefuldt paa Damernes Medhold baade for den lille David og for den store Thor, som er Asgaards-Bærgen, jeg iaften skulde vise Dem, og kan neppe vise Dem bedre end i hans Tvekamp med Hrungner Steenhjerte, hvorom der er en baade lang og berømt Mythe.

Det hændte sig nemlig engang, da Thor, som saa tit, var paa Trolde-Jagt i Øster-Leden, hvorved man i Norden altid maa tænke paa Preusen og Rusland, at Odin, man veed ikke hvorfor, var ridt paa Sleipner til Jotunheim eller Jetteverden, og stødte der sammen med Fløimanden for alle Jetter, den længste Ræffel og den største Skryder, ved Navn Hrungner, som vel roste Sleipners Trav, men aabenbar kun paa Skrømt, for han lagde strax til, at han havde dog selv en „Fuldblod", som hedd Guld-Manke, der alle Dage var ligesaa god, og Tak til. Det gad Odin naturligviis ikke høre, og svarede kort, at han turde dog vædde sit Hoved paa Sleipner, hvorover Jetten blev bister, smed sig op paa sin Guld-Manke og red omkap med Odin, alt hvad Remmer og Tøi kunde holde. Vel blev han tabt bag af, men i sin Arrighed havde han saaledes forivret sig, at Guld-Manke løb løbsk med ham, og før han vidste det, holdt han midt inde i Asernes Borgegaard, og maatte da vel maabe. Til hans Lykke er imidlertid Nordens Aand, i sine Guder som i sine Kæmper, altid ædel og ridderlig, saa Odin ikke blot skaanede ham, men bad ham giæstmild træde indenfor, mens Heden satte sig, og faae en Lædskedrik. Det gjorde Jetten da ogsaa, og gjorde kun alt for god Besked i Kruse og Kander, saa at selv, da man skænkede for ham i Thors-Kanden, stak han den ud og blinkede ikke ved det, men overstadig, og hvad man reentud sagt kalder pærefuld,

blev han da ogsaa, og man behøver ikke at have seet mange Glubende i den Tilstand, for at slutte sig til en stor Forlegenhed med Jetten Hrungner i Asgaard. Raa og ry gav han sig ikke blot til at gale, at han vilde drikke Aserne under Bordet og drikke dem lens, men han raabde og skreg, at var han bænket i Asgaard, saa skulde ogsaa Freya skiænke for ham, og da man, for Husfreds Skyld, føiede ham deri, blev han kun utaaleligere, bar sig ad, som han var splittergal og brallede op paa det Frækkeste, at han vilde flytte Valhall til Jotunheim og rive Asgaard ned i Bund og Grund, og han vilde slaae alle Guderne ihjel, bare Gudinderne Sif og Freya, dem vilde han levne Liv i, men de skulde følges hjem med ham og være Jette-Kvinder.

Saaledes afmaler Hrungner-Mythen os meget livagtig det beskænkede Uhyre, og det var intet Under, at Aserne, trods al deres Ridderlighed og ædle Ringeagt for en drukken Jette og hans Pral, dog tilsidst blev kiede ad det Uvæsen og kaldte paa Thor, som, om han end var tusind Mile borte, dog kunde høre naar hans Navn blev nævnet i Asgaard, og var da strax ved Haanden, saa, førend Jetten drømde derom, saae han Thor ved Siden ad sig, med Hammeren i Veiret, og det Spørgsmaal, som et Tordenslag, hvad hundesnue Jetter havde i Asgaard at bestille, og hvad det skulde smage af, at Freya skænkede for Thussen, som ellers kun for Aser, naar Odin gjorde Gilde? Enten nu Jetten ikke har været saa drukken, som han raste til, eller Thors Mjølner paa et Øieblik gjorde ham halv ædru, saa tog Hrungner nu dog sin Mund iagt, og erindrede først, at han idag var Odins Giæst, og skiøndt Thor i sin Ivrighed faldt ind med det Ord, at hvis Giæst han end var, skulde han nu smage Hammeren, var Jetten dog langtfra at trodse, men sagde ganske po-

list: jeg dumme Nar, som har glemt baade mit Skjold og min Mukkert hjemme, om ellers Thor vil giøre sig til Niding her og myrde vaabenløs Mand, men det vilde klæde ham bedre at mødes med mig ved Stensgaard, paa vore Grændser, og vove en Dyst.

Det var første Gang, Nogen havde vovet at byde Thor Brodden, og det var ham Nok, at Verden blev et Uhyre kvit, paa hvad Maade det end var, saa han vægrede sig ingenlunde ved den Kredsgang og Tvekamp, og lod Hrungner slippe heelskindet hjem; skiøndt han maatte forudsee, at indtil videre vilde der i Jotunheim gaae stort Ry af Hrungners Standhaftighed og Løvemod, som turde hjemsøge Aserne og udæske Thor. Han oppebiede rolig Stævnemødet, men alt som Tiden nærmede sig, begyndte Jetterne dog at blive lidt beklemt for deres Kæmpe og lavede ham derfor en Stalbroder af Leer og Langhalm, ni Mile lang og tre Mile bred over Skuldrene, og gav ham et Heste-Hjerte, der vel fandtes stort nok, men bævede dog ikke desmindre, da det kom til Stykket.

Kort at fortælle mødte da Hrungner paa Pletten med sit Steen-Skjold og sin Steen-Mukkert, og ved Siden stod den himmelhøie Leer-Kæmpe, som de kaldte Mokkalv eller Narrifas, men da den letbenede Tjalfe, som var Thors Forløber, kom til Kamppladsen, raabde han til Hrungner: tag du dig iagt, Jette, med dit Skjold for Bringen, at Thor ikke gaaer neden om og napper dig i Benene; og Hrungner, som kunde troe Aserne til hvad det skulde være, smed da Skjoldet under sig og stod paa det, men tog Mukkerten i begge Næver, og da nu Thor kom snart med Torden og Lynild, fired de Begge løs efter hinanden, Thor med sin Hammer og Hrungner med sin Mukkert, saa de mødtes

i Luften og gjorde Besked, men dog ikke anderledes, end at Jetten fik sit Livsbrød af Hammeren og havde kun den Trøst i Døden, at en Splint af Mukkerten, som brast, dog ogsaa ramde Thor i Panden, saa han segnede, og kom i Vaande, ved at faae Jettens Dødning-Been om sin Hals. Det var nemlig langtfra, at Tjalfe, som havde gjort kort Proces med den lange Narrifas, kunde hjelpe Thor ud af Klemmen; thi det mægtede end ikke alle Aserne, saa det var Thors store Lykke, at han med Bjergkonen Jern-Saxe havde en Søn, som hedd Magne, der vel endnu kun var tre Nætter gammel, men var dog alt saa stærk, at han smed Jette-Skankerne af Thors-Halsen lige paa Timen og sagde: see til den Jette-Klo! kun Skade, at jeg kom for silde; thi jeg tænker, jeg kunde nok trykket den Karl med de bare Næver! Thor stod nu op, og bød sin Søn velkommen med de Ord: dig kan der nok blive Noget af med Tiden, og forærede ham saa Hrungners Hest Guldmanke, skiøndt Odin saae skiævt til det og sagde, det var en Feil af Thor at give Bjergkonens Søn saa god en Hest.

Nu var da Alting godt igien, paa Thors Pande nær, hvor Steen-Splinten sad, som den var mūret, til der kom en klog Kone, som hedd Gro, og læste over den, saa den begyndte at løsnes og lod sig godt rokke, men saa vilde Thor ogsaa giøre hende en Fornøielse og sagde, hun kunde snart vente sin kiære Mand Or-Vendel hin Bolde hjem, for jeg, sagde Thor, bar ham nys paa min Ryg fra Jetteverden over Elvaagen, og rigtignok frøs der en Taa af ham, som stak ud igiennem Staal-Nettet, men den smed jeg op paa Himlen og gjorde til en Stjerne. Derover blev imidlertid Gro saa glad, at hun glemde alt sit Galder, og derfor, siger Mythen, sidder Stenen i Thors Pande endnu den Dag idag.

See nu er Æventyret ude og jeg pleier at forklare

alle Thors-Mytherne om hvad der skedte i Middel-Alderen, der var Menneske-Slægtens Manddoms-Alder, men det er den store Nød vi har med vore verdenshistoriske Forklaringer, at de falder til Folk dunklere end hvad de skulde forklare, Noget vi paa Papiret kan tage os meget let, men midt mellem Damer og Herrer kommer i stor Forlegenhed med; thi vel er det Samme Tilfældet baade med de Astronomiske og de saakaldte Philosophiske Forklaringer, men de har nu engang Hævd paa, at deres Dunkelheder betragtes som Pletter i Solen, eller vel endogsaa som Beviser paa Rigtigheden af den store Opdagelse, de nye Astronomer jo skal have gjort, at Solen, der saa deilig oplyser alt Andet, er selv et bælgmørkt Legeme! Os stakkels Time-Skjalde eller historiske Poeter vil man derimod slet ingen Dunkelhed tilgive, selv naar vi er aldeles uskyldige i den, men er ubarmhjertig nok til at forlange, at vi skal fremstille Aserne ligesaa klart i deres verdensbistoriske Virksomhed, som Homer fremstilde Olympierne i deres uforanderlige Skikkelse, eller at vi skal give ligesaa klart et Billede af Menneske- og Folkelivet i sin Giæring, som de Græske Digtere giver af en Bisværm, med sin fornøielige Travlhed paa Fart fra Blomst til Blomst efter Honningdugg, og dens smaa Heltegjerninger, naar den forsvarer sine Kager mod Ormene og sin Kube mod Menneskens Børn, og dog er det aabenbar saa umuligt, som at vise Folk den Snee, der faldt ifjor og smeltede i Foraaret; thi da alle historiske Begivenheder falde i den forbigangne Tid, er de frie nok for at komme paa Udstillingen i den Nærværende, og jo større og usædvanligere den historiske Begivenhed er, des dunklere bliver nødvendig Billedet, vi enten selv kan beholde eller meddele Andre, om vi end selv er Øievidner. De har derfor vist ogsaa paa Skuepladsen lagt

Mærke til, at man der baade har og giver en langt bedre Forestilling om Recensenten og Dyret, eller om Kong Salomon og Jørgen Hattemager, end om Hakon Jarl paa Lade eller Væringerne i Maglegaard, og det kommer naturligviis deraf, at Alt hvad vi enten hver Dag, eller dog Hveranden, kan see Mage til, paa Gaden eller paa Fælleden, det har vi strax ved første Diekast en klar og levende Forestilling om; men om sjeldne Begivenheder, som om en Kæmpe-Skare eller et heelt Folk, indtaget og opflammet til Storværk af een og samme Aand, eller om et Dommedags-Slag, hvori et Riges Tilværelse og to Folks Ære staaer paa Spil, derom giver selv den vidtløftigste Beskrivelse os ikke mindste levende Forestilling, med mindre vi selv, enten som Dien-Vidner, eller som deres grebne Tilhørere, har oplevet noget Lignende. Hvor lidt jeg end derfor ellers kan lide det Attende Aarhundrede, anvender jeg dog ogsaa derpaa det gamle Ordsprog: naar Enden er god, er Alting godt; thi den Franske Revolution, og især Napoleons æventyrlige Tog til Ægypten og til det Hellige Land, og igiennem Rom og Madrid, Wien og Berlin til Moskau og til St. Helena, de tilbagegav aabenbar den i Smaalighed nedsunkne Slægt Synet og Maale-Stokken for det Store og Kæmpemæssige, saa det Nittende Aarhundredes Bod-Svende og Gaards-Karle har i det Hele en mere poetisk Anskuelse af Livet end det Attende Aarhundredes Digtere, og nu tør derfor Skjalden vente, at selv Menneske-Hjertets æventyrligste Drømme skal faae historisk Sandhed.

Dog, hvad siger jeg? Har jeg da aldeles glemt, at saadan en Tale endnu for det meste, selv midt i Norden og midt i Sælland, klinger sær og fremmed, saa jeg maa være belavet paa at høre af Spotte-Fuglene

imorgen, at jeg, listig nok, dyssede mine Tilhørere i Søvn, for at Drømmen baade des visſere og des snarere kunde faae historisk Sandhed?

Nei, man glemmer ikke let, hvad man giennem en heel Menneske-Alder har havt sin daglige Plage af, og hvor liden Lyst jeg har til at dysse mine Tilhørere i Søvn, det følde jeg ret forleden, en „Paaske-Morgen“, da jeg sad og beredte mig paa en Kirke-Tale om Opstandelsen; thi De kan troe, jeg blev lidt underlig tilmode, da der i det Samme En bankede paa min Dør, og vilde endelig tale med mig, blot for at spørge mig i al Fortrolighed, om jeg syndes, det var Ret, at en vis Person, der pleiede at sidde lige foran ham i Kirken, sad og sov hele Tiden! Hvad jeg svarede, har jeg glemt for længe siden, men det tragi-comiske Indtryk, det troskyldige Spørgsmaal gjorde paa mig, det glemmer jeg aldrig, og blot Tanken om Damernes mulige Søvn ved mine kloge Mythe-Forklaringer er da nok til at kyse mig langt bort, saa jeg sagde Nordens Aand det reentud iaftes, at vilde han have Thors-Mythen forklaret, maatte han giøre det selv, da jeg ingenlunde, for hans Skyld vilde være „Korsarens“ Bytte og blive til Nar baade for Damer og Herrer, og det nyttede slet ikke, at han loe mig ud, for Kæmpe, jeg var, kun modig paa Papiret, men en Krysster, saasnart det gjaldt om at bruge Munden blot en Smule paa Krigs-Maneer, og i en Ruf lære baade Damer og Herrer saamegen Verdens-Historie, at de kan see den speile sig i den Klareste af alle vore Thors-Myther. Det nyttede Altsammen ikke, og for at skjule Frygten, gjorde jeg mig ordenlig rask imod Aanden og sagde, det er alt for beskedent af din store Helte-Aand at kalde dem Kryster, der, trods al din Stormægtighed, tør følge deres eget Hoved, og for Resten, veed Du nok, hvad En-

gelskmanden, der jo dog skal ligne Dig op ad Dage, altid pleier at have til Mundheld „hjelp jer selv!"

Ved denne min Kiækhed mod Aanden, som vel var Krysteragtighed igrunden, men saae dog tappert nok ud, blev Nordens Aand da nødt til at hjelpe sig selv, og lovede mig virkelig, skiøndt ikke uden bidende Sidehug, at naar det kom til Forklaringen, skulde han nok selv løse mig af paa Cathedret, og i en Haande-Vending lære Damerne og, saavidt muligt, selv de unge Herrer, at kiende Mjølners Eiermand og Asgaards Værge, alle Jetters og Troldes Skræk og i Haabet selv Midgaards-Ormens Banemand, den stærke og den ædle Asa-Thor i hans ligesaa verdenshistoriske, som mythiske Virksomhed.

Damerne kan troe, jeg, trods alle medfølgende Stik-Piller, blev sjæleglad ved den Tale, naar han nu bare vil holde Ord, for jeg har slet ikke seet ham siden, og De kan nok mærke, hvor ængstelig jeg staaer og vender og dreier mig, uden dog at see noget til den lovede Staabi; men det er sandt, alle Aander er jo, til Latinernes store Glæde og endnu større Triumph, ikke blot uhaandgribelige, men ogsaa usynlige Væsener, saa jeg kan tænke, at Nordens Aand, som altid er artig mod Damerne, vil nødig forskrække dem, og lister sig da formodenlig ind i min Ham, saa jeg, indtil videre bliver tilovers, og jeg vil derfor kun paa det Indstændigste bede Damerne, men dog især Herrerne, ikke at skylde mig for hvad Aanden giør, og dernæst bede Damerne kun ei at blive bange, om De end synes, han lukker Munden lidt for høit op; thi Aander er nu engang ikke anderledes, og Nordens Aand giør for Resten ikke en Kat Fortræd, saa Danne-Kvinden og alle hendes Døttre, som han altid har Lyst til

at bære paa Hænderne og løfte til Skyerne, kan være ganske rolige.

Saa siger da Nordens, som Verdens-Historiens Aand: see, ved Middel-Alderens Begyndelse, som vi Alle veed, var de „stærke Drømmes“ Tid, da stod jeg med min ene Fod paa Havet, og med den Anden paa Dovre og saae ud over den vide Verden, ei uden stor Bekymring; thi rundt omkring Middelhavet, hvor jeg i Oldtiden havde gjort alle mine Kæmpeskridt, var der vel allevegne kiendelige Spor Nok af dem, men ikke mindste Tegn til nye Storværker, undtagen i den ny, ligesom himmelfaldne Tro paa „Dødens Overvinder“, den fra de Døde seierrig opstandne Livets Fyrste, og det glade, men hardtad utrolige Budskab om Ham lignede blandt Andet en himmelsk Sæd, der ledte om god Jord og fandt kun saare Lidt deraf i hele det Romerske Rige, dette uhyre Gravsted for alle Oldtidens Guder og Helte, der vel paa Papiret lod sig nemt omskabe til en himmelsk Kirkegaard, høitidelig indviet til at kaldes „Christen Jord“, men som derved dog ingenlunde blev mere frugtbar enten paa virkelig gode Gierninger eller paa Helte-Bedrifter. Grækerne, som nu paa Adel-Menneskets store Løbe-Bane skulde afløst den alderstegne Østerlænder, havde vel tidsnok formælet deres Poseidon med Middelhavets Amfitrite, og skulde nu øvet Manddoms-Gierninger, der ei blot svarede til deres egne „stærke Drømme“, men til Ebræernes Spaadom, og ved Christendommen, der havde udkaaret deres Modersmaal til sit egenlige Grund-Sprog, var Veien guddommelig banet; men det viste sig kun alt for klart, at det til Kæmpeskridt er ingenlunde nok at have „stærke Drømme“, stor Opmuntring og en slagen Konge-Vei til det herligste Maal, men at dertil endnu hører et Mod og en Kraftens Fylde, som

Grækerne fattedes, da de, som unge Oldinger, krympede sig under det Romerske Aag, og vovede neppe at drømme om „Frihed“ endsige om „Storværk“. Kun paa Romeren lod sig da regne, naar Talen var om Mod og Mands-Hjerte, men kun af Ulve-Mod var den Romerske Verdens-Magt udsprunget, kun Graadighed paa Alt under Solen gav det Romerske Begreb om Daad og Virksomhed dets forroste, frygtelige Vidde eller rettere Vidtløftighed, og Graadighed, som kun er glubende Hunger, dette Dødens og Helvedes Mærke, giør snarere al Mættelse umulig, end at den skulde skiænke Nogen Fylde af Livs-Kraft, saa denne var i Rom ei at finde, og mørkere Udsigter havde Verdens-Historiens Aand da aldrig havt, siden Syndfloden tilsyneladende ikke blot kvalde Spiren til stor Bedrift men oversvømmede hele dens Skueplads og udslettede Kæmpernes Slægt. See, da kastede jeg første Gang mit Blik paa Norden, hvor eders Fædre, de ligesaa ædle, som vældige Kæmper for Udødelighed, høit op paa Dagen slumrede endnu, fordi de følde, deres Time var endnu ikke kommet, og drømde sødt om Balder og Nanne, om Breide-Bliks Glands og Guld-Alderens Herlighed. Da sendte jeg Kæmperne urolige Drømme, saa de blegnede ved Balders-Baalet, men ogsaa opmuntrende Drømme, saa deres Øine funklede ved den store Udsigt fra Høielofts-Svalen i Asgaard og ved det smilende Haab om Balders Atterkomst og Gylden-Aaret. Derpaa sendte jeg Drømmen om Fenris-Ulven og lod alle Nordens Skjalde drømme eens den samme Nat, og blive ved at drømme, da de vaagnede, og fortælle deres stærke Drøm, saa det rungede i Konge-Hallerne, i Skoven og i alle Bjerge, saa Alle lyttede og syndes, de havde hørt det Samme før, og Kvinderne sang høit om det frygtelige Udyr, der vorde i Dagetal og skulde tilsidst sluge Odin selv,

men var nu bundet, eller blev det dog vist af Tyr, den dristige, den ærekiære Ungersvend blandt Aserne, der ikke vilde spare sin Hoirehaand, og det hørde Gotherne, hvis Ungdom foer op som en „springende Løve“ og vilde ligne Tyr, og foer udenlands at lede om Fenris-Ulven og uforskrækket stikke Haanden i hans Gab, men de drømde ikke om, at de selv var denne „Tyrs Hoirehaand“, som vovede sig ind i Ulvs-Mund og forsvandt, men bulnede dog ud i hans Bug, saa han revnede!

Jeg saae igien ud over Verden, og saae paa Historiens ny Skueplads, mellem Verdens-Havet og Ørken, to store Folke-Stammer nærme sig hinanden: de Romanske fra Vesten og de Slaviske fra Østen, saa der var neppe nok Vei mellem Elben og Rhinen, og da sendte jeg de Nordiske Kæmper Drømmen om Thor og Hrungner, med den milehoie men dog igrunden modløse Stalbroder, og Drømmen var saa stærk, at den rækker giennem hele Middel-Alderen og selv jer forbi, eller seer I ikke endnu de Romanske Folk mod Vesten og de Slaviske mod Østen, og Tydskland uden Nordens Hjelp forloren! Og veed I ikke, det var i Nordisk Poesi, hos Angler og Normanner, de Romanske Folk beruste sig som Hrungner, og vilde trække Historien til sig og slaae alt Guddommeligt ihjel uden Lykken og Vorfrue, og seer I endelig ikke grandt Sten-Splinten i Thors Pande, ikke blot i Engeland, hvor den endnu giør det halve Hoved baade romersk og catholsk, men overalt hvor Nordens Folk endnu har Latinen i Hovedet! Vil I ogsaa see hende, som læste over Splinten, saa den gik løs, men blev dog siddende, saa seer paa Reformationen i det Sextende Aarhundrede, som vel rokkede Latinen, men lod den dog staae. Vil I endelig see Magne,

den tre Nætter gamle Kæmpeunge paa Thors-Siden, da sees ogsaa han bedst i Engeland, hvor Maskineri og Damp alt i Barndommen giør Mester-Stykker, som Kæmpe-Kræfter maa studse ved; men I kan dog see ham allevegne som en Nordisk Hermes med Pennen til Løfte-Stang; thi dermed har han aabenbar paa alle de Nordiske Sprog kastet Jette-Benene fra Thors-Halsen, skiøndt det, som Odin sagde, var Skade, han kom til at ride Hrungner-Hesten, men jeg misunder ham den for Resten ligesaalidt, som Tydskeren sin Philosophiske Kiephest, med Titel af Guldmanke!

Saavidt Aanden, og jeg kommer nu selv igien for paa hans Vegne at bemærke, at det giør igrunden slet ingen Forskiel, enten De troer, at han vidste forud, hvad han vilde sige med Hrungner-Mythen eller ikke; thi det bliver ligesandt, at de Romanske, Nordiske og Slaviske Folk har længe havt og har endnu Æren, Menneskehedens Kaar og hele Aandens Verden at drages om, og at Kampen har staaet og maa bestandig staae paa Grændserne: i Tydskland og Engeland, og det er ligesandt, at Hrungner-Mythen er saa skikket til at giemme og sammenholde dette verdenshistoriske Overblik, at det kun var et Vidunder, hvis den ikke ogsaa var skabt til det Samme, af et Odins-Blik fra Lydskialf.

Det er ligeledes sandt, og i Norden mindst at forglemme, at Grækerne, som Følelsens, Skiønhedens og Sangens Folk, aabenbar var skabt til at føre an i Middelalderen, og at Mangelen af dem, der kun sov sig igiennem Middelalderen i Byzants, først gav Plads for det gruelige Romerske Verdens Rige og siden gjorde den Nordiske Folke-Vandring nødvendig og Middelalderens Chaos uundgaaeligt. Det er endelig af den høieste Vigtighed, baade for

os og hele Menneskeheden, at Nordens Folk blive sig deres Kald bevidst til netop at gribe kraftig ind i Nyaarstiden, saa de istedenfor at slumre paa de Laurbær, Gother, Angler og Normanner fordum høstede til dem, betragte disse Udvandringer mest som Ungdoms-Sværmerier, der vel maae vække et stort Haab om Nordens verdenshistoriske Daad i sin Tid og Time, men opfylder det ingenlunde.

Endelig vilde man, allevegne og i alle Huse, have godt af at bemærke, at ogsaa hver Enkeltmand, med en poetisk Ungdom, har i sin Middel-Alder et Hrungner-Besøg at vente og en Hrungner-Kamp at bestaae, hvorpaa det beroer, om hans Manddom og Alderdom skal være hans Ungdom værdig; thi det gaaer Mangfoldige som det gik Grækerne, hos hvem den Romerske Hrungner ret øiensynlig drak sin Ruus og, da han ingen Thor fandt for sig, udførde sin Trudsel, sløifede Olympen og slog alle Guderne ihjel, uden Venus og Fortuna, som han bortførde til Rom, tilligemed Historien, ja, vil man see, hvor bogstavelig han gjorde det Sidste, da erindre man sig blot, at Grækenlands sidste Hisorie-Skriver, den høitoplyste, sanddru og elskelige Polyb, som endnu efter Alexander-Tiden udklækkedes i det lille Arkadien, blev som Gidsel ført til Rom med de Tusinde, der end mindedes det gamle Hellas, og nødtes til at skrive Roms Historie i Lænker!

Dog, jeg frygter virkelig for at have trættet Deres Opmærksomhed lidt i Aften og vil derfor afbryde, med Tak, fordi De saa velvillig skiænkede mig den til en lille historisk Udvikling, som laae mig paa Hjerte, men var lidt vanskelig at magte.

XII.

Mjølners Atterkomst og Eftersmæk.

Jeg veed ikke, om Damerne kiender noget til en Dansk Digter fra forrige Aarhundrede, som dog levede et godt Stykke ind i dette, og kaldte sig sommetider selv for Løier „Pigernes Jens", men hedd ellers Jens Baggesen, og var i sin Tid baade Damer og Herrer velbekiendt, ja, hører virkelig i mine Øine til dem, der baade lever og døer med Dansken! Han og jeg var vel aldrig meget godevenner, og derimod engang meget uvenner, men Blodet er dog aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand, og vi var Sællandsfarer Begge, saa det giør mig virkelig lidt ondt for ham, den Sjæl, at han syndes glemt, saasnart han var død, saa Byen bedømde ham ikke engang efter hans „Gienganger", som kunde været slemt nok, men efter „Gienganger-Brevene", som Enhver dog maatte kunnet see, var aldeles uægte, om end ikke Fortalen, med en i Fortaler sjelden Aabenhjertighed, havde bekiendt det. Men det gjorde mig dog endnu mere ondt for ham engang, mens han levede, da de unge Herrer var meget slemme ved ham; thi vel var han selv meget slem baade ved de Gamle og de Unge, naar det stak ham, men der var dog immer ikke blot Rim, og tit ganske deilige Rim, men ogsaa en vis Rimelighed, det vil sige „Vittighed" i, og mig synes dog altid, der er en mærkelig Forskiel paa en slem Vittighed og en slem Grovhed.

Da Folk nu var allerværst ved ham, gik jeg derfor ogsaa op og besøgde ham, og traf ham ordenlig lidt modfalden, fordi man ganske alvorlig havde sigtet ham for grovt Tyveri, vel hvad man kalder literært Tyveri, men ligefuldt det Grovește, og Sagen selv kiendte jeg ikke noget til, men dog lykkedes det mig paa en egen Maade at trøste ham. Jeg spurgde nemlig, om hans Anklagere fandt de foregivne Tyvekoster saa fortræffelige, at de umulig kunde være hans eget Arbeide? Nei, tvertimod, sagde han, de siger, det er det bare Snavs! Aah, sagde jeg, saa vær De kun ganske rolig, for det vil alle Folk, som er lidt, strax indsee, at skulde De gaae hen og stjæle, maatte det være noget Godt, Snavset kan De jo selv giøre. Nu, sagde Baggesen med sit Loke-Smil, det maa jeg bekiende, er en egen Grund at frikiendes paa, men jeg kan ikke nægte, Sagen er soleklar.

Derom var vi To altsaa enige, at naar man skulde giøre sig til Tyv, maatte det dog være for Noget man satte Priis paa og holdt ad, saa vi vilde aabenbar fundet det tilgiveligere at stjæle det bedste Hjerte end den daarligste Knappenaal, og deri er vist Damerne enige med os, saa de har heller ingen Medlidenhed med det Tyvepak, der stjal Thors Hammer, som de hverken kunde lide eller bruge, men kun begrave otte Mile under Jord.

Kom Sagen for Høieste-Ret, da veed jeg jo nok, deres Advocat vilde forsvare dem med, at de rystede for Mjølner og havde skjellig Grund, og at saa farligt et Redskab i saa ilsindet en Kæmpes Haand, som Thor, let kunde og hardtad nødvendig maatte misbruges, hvorimod det var aldeles uskyldigt og uskadeligt i deres Værge, som aldrig brugde det, og Pokker maatte staae til Munds med Advocater, naar man ikke selv er En af dem, saa jeg vil indrømme, det er

naturligt nok, at en Trold, naar han kan slippe til, baade skjæler og begraver Lynilden, men jeg paastaaer kun, det er lige saa naturligt, at Trolden faaer Skam, naar Lynilden staaer op igien, og at dette giælder ligesaavel i Aandens som i Haandens Verden. Naar man derfor bare husker, hvad man hidtil sædvanlig glemde, at hvad der skal komme Noget ud af i denne Verden, maa gaae naturligt til, da er det Smaating enten man fordømmer eller frikiender Hammer-Tyven, og Smaating, om man tager Mjølner for et lynende Sværd i Kæmpehaand til Menneskehedens Værn, eller for et lynende Blik eller for en Torden-Stemme til samme Brug og med samme Virkning, saa man maa aldrig være paatrængende med sine Forklaringer, enten de er af Pontoppidan eller af En selv, men altid tænke paa de gyldne Ord i Odins Høisang: „hver nyde som han nemmer“!

Meget rigtig! tænker vist Damerne, men hvor var al den Viisdom i Onsdags? dog vel ikke hos somme Andre, der med Vold og Magt vilde skrue en heel historisk Anskuelse af Middelalderen ind i Hovedet paa os.

Meget rigtig! siger jeg med; Damerne har nu, som immer, poetisk Ret, men De veed nok, det hører til Ufuldkommenhederne „i den bedste Verden“, at Damerne ingenlunde altid historisk kan faae Ret, og det er naturligviis Herrernes Skyld, var saa i Onsdags og bliver vist ligedan en anden Onsdag, men iaften vilde jeg da saameget heller lade Damerne nyde deres Ret, for saadan, veed De nok, Herrerne er, og især de bittesmaa Herrer, Drengebørnene og Digterne, at naar vi har gjort de os aldeles uundværlige Damer aabenbar Uret, da veed vi aldrig, hvordan vi vil skabe os, for at giøre det godt igien, og det maa tjene til min Undskyldning, at jeg virkelig fik et slemt Anstød af Professor-Feberen, som Da-

merne kan troe, er næsten ikke at undgaae paa Cathedret, hvor man seer alle Folk over Hovedet, og drømmer sig, før man veed det, op i Odins Lydskjalf, eller op paa Høieloftssvalen af den Borg, som Børs Sønner bygde, af den Jettes Dienbryn, „som var forloren og havde pattet den Ko med de krogede Horn“, og saa videre, som slet ikke kommer Sagen ved, da jeg iaften skulde fortælle, hvordan Thor fik sin tyvstjaalne Hammer igien, hvorom der er en pæn Historie, som har moret Damerne baade i Brændold og i Høiold, ja, saalænge man sang Kæmpeviser, altsaa til forleden Dag, for, mærkeligt nok, er Hammer-Hentelsen den eneste gamle Mythe, der blev en Kæmpevise af. Denne Kæmpevise om Thor fra Havsgaard og Tosse-Greven er altsaa Damp-Vognen, hvorpaa den gamle Herre, lidt forklædt, er faret giennem hele Middelalderen og selv paa en Maade giennem det attende Aarhundrede til os. Naar jeg siger Damp-Vogn, da vil jeg naturligviis dermed ingenlunde giøre Engelskmanden den Ære stridig at have opfundet hvad man kalder saa paa Jernbanen, skiøndt det er mærkeligt nok, at da jeg for tolv, tretten Aar siden var i Engeland, da just den første Jernbane, den imellem Liverpool og Manchester, blev aabnet, og man i London vilde vise mig det ypperste Værksted for Damp-Vogne, da førde man mig hen til Svenskeren Eriksson, saa hvis Virksomheden havde været ligesaa fri i Norden, som den, desværre, kun er i Engeland, var det endda Spørgsmaal, hvor selv Jernbane-Dampvognen vilde blevet opfundet, men som sagt, jeg taler her om den poetiske Damp-Vogn, som Thors-Kerren i Skyerne jo var ligefra Begyndelsen, og Kæmpevisen, drevet af Sangerskens varme Aande, kan da ligesaa godt kaldes Damp-Vogn som Damp-Skib, og maa i alle Maader takke Da-

merne i Norden for sin Tilværelse. Uden nu at ville, som Shakspears Hamlet af Danmark siger, jage Veiret af det stakkels Ord, maa jeg dog gribe denne gode Leilighed til at takke Nordens og især Danmarks Damer mangfoldig, ikke blot for Kæmpevisen om Thor fra Havsgaard, men for alle vore Kæmpeviser, som de ikke blot har befordret med en Damp, der dufter ligesaa sødt, som den paa Jernbanen lugter fult, men har i en snever Vending spændt sig selv for; thi de Danske Damer har ikke blot sunget Viserne, men ogsaa skrevet dem op, og derved bevaret dem i den onde Tid, da Thorshammeren var tyvstjaalet, og Damerne, saavelsom Digterne, af Sorg derover holdt op at synge, ligesom Skovens andre Smaafugle om Vinteren, ja, Kæmpevisebogen har virkelig Herrerne i Norden skrevet med deres Systers Fingre, saa det er ikke meer end billigt, de kysser hende paa Haanden for det, og de vil da ogsaa sagtens læse Kæmpevisebogen med deres Systers Øine, men jeg skal bede Dem, bare ikke kysse hende saaledes paa Munden for hendes kjønne Øine, at Visen kvæles paa Læberne, istedenfor at lyde i Sky, saa andre Smaafugle kan høre det og faae Lyst til at synge med!

Men nu var det, vi skulde høre, hvordan Thor fik sin Hammer igien, for hvordan han mistede den, det er endnu en Hemmelighed, som alle fine Tyverier, enten det saa er Hoved eller Hjerte, man stjæler fra, og derom høre vi kun, hvad vi selv kunde slutte os til, at Thor sov, da de stjal hans Hammer, og det skulde han jo vist nok ladt være, men naar man er træt og søvnig, da tænker man kun lidt paa sine Pligter mod Næsten, knap paa Pligterne mod sig selv, som man vel nys har opdaget og beskrevet i Drømme, men indskærper dog kun forgæves dem, der har Lyst til at sove, og sover sødest uden at drømme om Pligterne. Altsaa, Thor sov, og naar

vi veed, han er det mythiske Udtryk for den naturlige Virksomhed i sin Nordiske Kraftfylde, da kan vi, ved Hjelp af Historien, selv sige os, naar han sov haardest, for det er endnu i Mands Minde, og jeg kan godt huske, jeg havde selv min store Nød med nogenlunde at holde mig vaagen for tyve Aar siden, saa det maa for en Deel have ligget i Luften, men hvad Danmark angaaer, da laae det aabenbar ogsaa i, at Thor havde sovet forskrækkelig længe, jeg regner saa omtrent 600 Aar, fra den Tid Meklenborgerne stjal Valdemar Seier fra os ovre paa Lyø, og jeg har dem rigtig nok mistænkt for, at de da ogsaa har taget Thor ved Næsen og tyvstjaalet Hammeren med det Samme, for vel har Thor ogsaa siden været vaagen engang imellem, men det har i Danmark kun været et Øieblik, naar han vendte sig, og dengang han gjorde sin sidste Reise fra Norden, som var i Trediveaars-Krigen, med Gustav Adolf til Tydskland, da havde han ligesaalidt Hammeren med sig, som i Mythen om hans Reise til Geirods-Gaard, der ogsaa ligner lidt den til Germanien, men det var det jeg vilde sige, man kan ikke regne, at Thor hos os, naar han vaagnede et Øieblik, ikke savnede sin Hammer, for, sandt at sige, skiøndt det ikke staaer i Edda, troer jeg rigtig nok, at de, der stjal Hammeren, mens han sov, bandt ham Hænderne paa Ryggen med det Samme, og naar Hænderne er bundne paa En, da er en Hammer hvad man mindst savner, og kan endnu mindre lede og skrabe efter den, som der staaer i Edda, Thor gjorde, da han virkelig vaagnede, og mærkede at Hammeren var borte, og jeg synes virkelig, jeg kan see det for mine Øine, hvordan han giør det den Dag i Dag, og kan slet ikke begribe, hvor Mjølner er blevet af, da han dog veed, han havde den iaftes, da han lagde sig, og at det er

600 Aar siden, det falder ham naturligviis ikke ind. Ja, Damerne har nu vel Andet at see efter, saa de laaner mig sagtens ikke deres Øine til at lede om Hammeren, men jeg vilde dog gierne hielpe lidt paa Thor og har selv slet ikke Øine til at lede med, saa selv i mit Studere-Kammer maa jeg altid laane min Kones Øine, naar der er Noget blevet borte for mig, Alt hvad jeg kan see med mine egne Øine, det er, hvor saadan en Ting som Thorshammeren ikke er, fordi den ikke kan være der, og derfor kan jeg aldrig bare mig for Latter, naar jeg seer de unge Herrer lede om den i Papir-Skuffen og paa Skriver-Pulten, for tit veed jeg rigtig nok heller ikke hvad der er, førend et Par Dame-Øine viser mig det, men Thors-Hammeren veed jeg bestemt, kan ikke være der, ikke fordi den er saa stor at see til; thi den er tvertimod, som alle de Nordiske Konstværker, hardtad usynlig, men fordi der er Liv i den, saa, naar man kom, hvor den var, maatte man kunne see Livstegn af den, selv om den laae otte engelske Mile under Jord, som der staaer i Edda, den virkelig laae, da Loke opdagede den hos Jette-Drotten Thrym.

Her har vi da atter Loke, som man kunde kalde den Nordiske Hermes eller Stiv-Stiffer, for ham kaldte Thor paa, saasnart han vaagnede og savnede sin Hammer, for at faae ham til, om muligt, at lede den op, og hvor nødig jeg end ellers vilde gaae for Loke, saa, hvor det giælder Thors-Hammeren, som jeg har en gammel Kiærlighed til, der vilde jeg ikke holde mig for god til at giøre en stor Opdagelse, naar Damerne vilde staae mig bi. At nemlig Damernes Bistand er uundværlig, det føler jeg ikke blot for min Part, men det følde Thor og Loke ogsaa i gamle Dage; thi saasnart de fik lagt deres Hoveder sammen, hører vi, de gik strax ind til Freya, hvor Thor førde Ordet og sagde:

Vil Du, skiøn Freya!
Mig Fjederham laane,
At jeg min Hammer
Kan hitte igien?

Og Freya gav alle Nordens Damer et deiligt Exempel, og alle Herrer et haandgribeligt Beviis paa, at Nordens Damer har just et godt Øie til Kæmpernes Bedrift, altsaa til den levende Historie, for hun svarede strax:

Var den af Sølvet det klare,
Var den af rødeste Guld,
Jeg vilde den dog ikke spare,
Men give den vennehuld.

I Freyas Fjeder-Ham, altsaa paa de berømte Kiærligheds-Vinger, der er en meget hastig Befordring, fløi da Loke til Jetteverden, hvor Thrym sad paa Høien og snoede Guldbaand til sine Hunde og jævnede sine Hestes Manke, og Loke kom snart igien med den Beskeed, at Thrym Thusse-Drot havde ganske rigtig Hammeren, men den laae, som sagt, otte Mile under Jord, og Thrym vilde paa ingen Maade slippe den, uden han fik Skiøn Freya til Brud.

Hvad synes Damerne om det Parti, og hvad mener de, Thor og Loke syndes om det? Ja, De veed da nok, hvordan Herrerne er, naar de vil have deres Krig frem, saa skal Damerne opoffres, og fordi Damerne er saa ædelmodige baade at laane dem Fjederhammen og sommetider Øinene med, saa tænker de, Damerne skal sige Ja til Alting, men deri tog de mærkelig feil, ligesaavel i gamle Dage, som nu, det fik Thor at vide, der nu ikke havde andet i Hovedet end Politik (end sin Hammer, skulde jeg sagt), og faldt som en Grobian med Døren ind i Huset til Skiøn Freya, og, uden engang at spørge om hun vilde, sagde i den bydende Tone,

som Damerne sagtens endnu kiender, Freya! tag din Brudekjole paa! vi To kiører til Jetteverden!

Jo vist! siger Damerne, og det sagde Freya ogsaa, men først blev hun smækvred, og tog efter Veiret, saa hele Ridder-Salen rystede, og hendes deilige Bryst-Smykke, det berømte Brysing, sprang høit iveiret, og saa sagde hun: ja, kald du mig kun giftesyg alle mine Dage, om jeg kiører med dig til Jetteverden!

Der staaer rigtignok ikke i Edda, at Thor skammede sig da han fik det Drefigen, og heller ikke, at Loke krøb i et Musehul, men det kan man slutte sig til, da der siden ikke tales et Ord om det forskrækkelige Indfald at bytte Freya bort for Mjølner, hvad omtrent var det Samme, som om vi nu vilde sælge Sælland til Engelskmanden, for at faae Alheden opdyrket.

Paa Asa-Thinget fik Piben en ganske anden Lyd; thi der reiste Heimdal sig, som var endnu klogere end Loke, og altid paa Gudernes Side, og sagde, der var ikke andet for, end Thor maatte bede Freya laane sig hendes Brudeklæder og Brysing, og selv, med Hue paa og Nøgler ved Siden, giælde for Freya i Jetteverden.

Det var haardt for en gammel Adelsmand, at skulle tage Kvinde-Klæder paa, og selv giælde for Jettebrud, og Thor svarede naturligviis rask: da maa Aserne kalde mig Mads alle mine Dage, om jeg gaaer med Lin, men paa ham bandt dog Loke snart Munden med det lille Ord: tie du bare stille; thi faaer du ikke din Hammer igien, da vil Jetterne snart spille Mester i Asgaard.

Nu lod da Thor sig taalmodig nakke op og smykke ud, og Loke, som fandt, det var en kostelig Spas, fulgde ham hjertensgierne som Hofdame, eller rettere som Pernille, og saa

dampede de To da i en Hast til Jette-Verden, mens Bjerge brast og Jorden gnistrede under Thors-Kerren!

Nu følger da Beskrivelsen af Brylluppet med Thor og Thrym i Jetteverden, som Damerne forud kan vide, falder lidt i det Plumpe, men den falder dog endnu meer i det Pudsige; thi da Thor spiser for Ti og drikker for Tyve, og Thrym forundrer sig over al den Tidighed og Tørst hos Bruden, da forsikkrer Loke-Pernille ham, at Freya har hverken spiist eller drukket i otte Dage af Længsel efter Jotunheim, og selv da Jetten vil kiække for sin unge Brud, men faaer kun af Thor et Par Øine med alt for megen Ild i, da er Pernille fræk nok til at berolige ham med den Snak, at Freya har heller ikke sovet i otte Nætter af Længsel efter Jotunheim. Endelig kommer da Hammeren ind og bliver lagt i Brudens Skiød til Fæstensgave, og der bliver den naturligviis ikke gammel, men giver i Thorshaanden baade Jette-Drotten og alle hans Drabanter deres Livsbrød, og saaledes, ender det gamle Kvad, kom da Odins Søn igien til sin Hammer!

See, det er Omkvædet paa Visen, som vi gierne i Norden gad hørt igien, men det skeer ogsaa nok; thi saavidt jeg kan see med Damernes Øine, som man altid maa laane til saadanne Opdagelser, saa ligger Hammeren allerede ensteds i Brudens Skiød, saa det er kun Thors-Haanden, der er blevet afvant med at føre den, og synes ikke ret at kunne faae fat, hvad vel tildels kommer af, at Skaftet er saa kort, og derom har man en naragtig Historie, som jeg dog, for Miølners Skyld, maa fortælle Dem.

Det hedder nemlig, at da Aserne havde faaet tre store Konstværker af Alferne, Ivalds Sønner, nemlig Odin sit Spyd Gungner, Frey Skibbladner, og Thors Gemal-

ede Sif sit Guldhaar, da væddede Loke om sit Hoved med Dværgene Brok og Sindre, at de ikke kunde giøre Mage, men han tabde, især fordi Hammeren Mjølner, som herved kom til Verden, var efter alle Asers Dom det største Mesterstykke under Solen, kun var Skaftet meget kort, og det kom af, at da Sindre havde sine Jern i Ilden og satte Brok til Blæsebælgen, da befalede han ham vel strængelig under ingen Omstændigheder at slippe Bælgen, men da der kom en Brems og satte sig imellem Broks Øine og stak, saa Blodet løb ham ned af Ansigtet, da gik Naturen over Optugtelsen, saa han slap Bælgen for at smække Bremsen, og saa maatte Hammeren blive som den var, med det meget korte Skaft.

See, naar man nu, som jeg, ved Mjølner immer tænker paa Menneske-Livets, vel at mærke, Menneske-Livets, ikke Dyrelivets, fri Yttring og Virksomhed baade med Haand og Mund, saa finder man det meget sandt med det overhaands korte Skaft, den Hammer har, for den Mjølner, jeg nævnede nys, har virkelig under alle Himmel-Egne og til alle Tider været vanskelig at faae Fingre og ligesaa vanskelig at holde fast paa, ja, mig synes ordenlig, jeg kan skimte Bremsen mellem Broks Øine, der er Skyld i, at Skaftet blev saa kort, for der er en vis Nærighed, som vil have al den fri Virksomhed for sig selv, saa der bliver ingen til Næsten, og naar den Brems ikke havde stukket Folk, vilde den Mjølner, jeg mener, aabenbar havt saa langt et Skaft, at vi Allesammen, baade Damer og Herrer, kunde faaet en Haand i med, og at det vilde være meget morsomt, det har jeg seet i Engeland; thi vel maa jeg ikke sige, jeg har seet Mjølner der, men Virkningen er øinefaldende, og, ved at laane Damernes Øine, har jeg lært, det er den,

man skal see paa, da det jo er ganske ligegyldigt, hvem der eier Koen, naar vi faaer Mælken, og ligegyldigt, hvem der kaldes Herre i Huset, naar man kun veed, det er Fruen, der raader, naturligviis som raadgivende, og intet, slet intet Andet. Hvad jeg derfor sporer Virkning af, men seer dog ikke paa Overfladen, det slutter jeg maa ligge i Grunden, og jeg forestiller mig da, det er gaaet saaledes til med den gamle Mjølner fra Danmark, at har Meklenborgerne taget den tilligemed Valdemar Seier, saa har de engang, de var i Trang for Penge, enten solgt eller pandsat den til Rostok eller til en af de andre Hansestæder, som engang godt vidste hvad den duede til, men tilsidst, da de glemte det, har den vel været lagt op i det saakaldte Staalhus, hvor Hansestæderne havde deres Oplag i London, og da Dronning Elisabeth drev Lybekkerne ud af det, har hun lagt Mjølner under Beslag, med deres øvrige Efterladenskab, men hvad enten hun nu har havt Mistanke om, at det var igrunden Tyvekoster, eller hun har været bange for, den Hammer skulde giøre sig for lystig i Engelskmandens Haand, saa har hun ladt den grave ned, men dog ikke dybere end at den kunde sætte alle Maskin-Hjul i Gang. Det er en dristig Hypothes, det seer jeg nok, men jeg siger ikke blot med Herrerne, Alting maa dog have en Aarsag, men ogsaa med Damerne, at det Ene maa dog ligne det Andet, og jeg siger med Ordsproget, Mands List er vel behænde, men Kvinde-List er uden Ende, saa den kan man endnu mindre faae fat paa, end paa Mjølner med det korte Skaft, og naar man betragter den Engelske, vel mest maskinmæssige, men dog mageløse, forbausende og i Sammenligning fornøielige Virksomhed, da seer man strax, der stikker en Hemmelighed under, og hvor der er virkelige Hemmeligheder, der er ogsaa i det mindste een Dame med i Spillet.

See, i Engeland er det, jeg, ved Hjelp af Damernes Øine, har faaet en dyb Foragt for Alt, hvad der kun staaer paa Papiret, om det saa er mine egne Vers og Tanker, men i Verdens-Historien er det, jeg har seet med mine egne Øine, at ligesom i gamle Dage baade de Græske og de Nordiske Myther, de Homeriske Digte og de Islandske Sagaer og Kæmpeviserne og alt Godt, kom sidst til at staae paa Papiret, naar det var nær ved at forsvinde af Munden og af Livet, saaledes kommer i den nyeste Tid baade Kæmpeviserne og alt hvad Godt, der er giemt fra gamle Dage, for at springe frem paa ny, først til at staae paa Papiret, og gaaer saa efterhaanden igiennem Munden ind og ud i Livet igien, hvor man kun ikke, som Latinerne, forgaber sig i hvad der staaer paa Papiret, ikke, som Centauren, omfavner Skyen for Here, og ei, som desværre de Fleste i vore Dage, tager Skyggen for Legemet og Skinnet for Virkeligheden. Derfor morer det mig baade selv at skrive det skrappeste, jeg kan, og at see paa Papiret, hvad jeg ønskede at see i Munden og i det virkelige Liv, saa det har moret mig kostelig og morer mig endnu at see, hvordan Mjølner paa Papiret atter kom tilsyne i Norden og begyndte at lyne over Dampvognene, saa det var en Lyst, og det var øiensynligst hos Baggesen, hvis Kallundborgs-Krønike, blandt Andet, er en lille Literatur-Historie, selv Damer kan læse for Løier, men dog var det allerede Holberg, et hundrede Aar foran, der, i Pernilles Skikkelse, var som Loke med at hente den, og laande den siden jævnlig, især i Per Paars og Niels Klim, saa Latin-Skolen glemmer aldrig hans Dommedags-Slag. Kan vi derfor bare huske tilgavns, at hvad der kun staaer og gaaer paa Papiret, er idel Skyggeværk, da faaer vi, med Damernes Hjelp, ogsaa nok den virkelige

Mjølner igien, og hvad det korte Skaft angaaer, da har Damerne endnu fine Fingre og veed at holde fast paa hvad de ei vil miste, thi det kan Damerne, trods nogen Engelskmand, saa, naar vi seer dem rigtig paa Fingrene, maae vi bestemt kunne lære dem Konsten af.

Damerne maae nu ingenlunde troe, at den Smule, jeg har fortalt om Thor, er Alt hvad vi veed om Nordens Herakles; thi det er kun en Mundsmag, og jeg havde stor Lyst til at fortælle Rub og Stub, og især til at vise Dem, hvor sindrig Alt lader sig anvende paa Menneske-Slægtens Historie i Middelalderen og derefter; men dels brændte jeg mig saa følelig i Onsdags paa Middelalderen, at jeg vel maa tage mig i Agt, og dels har Oehlenschläger forstyrret hele min Plan, ved at tage Thors Reise til Udgaards Loke af Munden paa mig; thi det er just mit Livstykke, som jeg pleier vidt og bredt at forklare om Korstogene. Derfor maa jeg opgive det og bede Damerne tage til Takke med den Smule Thors-Kamp og Loke-Spas, De har faaet, og at undskylde mig paa det Mildeste med det gamle Ordsprog, at brændt Barn skyer Ilden.

XIII.

Demeter og Poseidon.

Brændt Barn skyer Ilden, siger Ordsproget, og sagde jeg sidst, men det holder ikke Stik, og det burde jeg forud vidst, baade som Digter og Dameven; thi hvem kan være det, uden at brænde sig utallige Gange og dog være lige forvoven; saa for den Sags Skyld behøvede den Græske Dame slet ikke at have forskrækket mig, som De nu skal høre, hun gjorde i Gaarastes, da hun sprang frem for mig som en Furie, med en brændende Fakkel i hver Haand, og skreg: fy skamme Dig! er det Takken, man faaer i Danmark, ligesom i Grækenland, naar man vil giøre lidt Udødeligt af en Jordunge, ved at lade ham gaae igiennem Skiærsilden; men har Du glemt, hvordan det gik med Deiphon, som smeltede hen til ingen Ting, da de skreg, han brændte sig!

Damerne kan nok tænke, jeg blev heed om Ørene ved en saadan Tiltale, under saadanne Omstændigheder, for vel har jeg paa Vers mangfoldige Gange talt om Middelalderen, som en Dronning i sit Væsen, der, som Vorfrue, lyslevende aabenbarede sig for sine Venner, og førde dem triumpherende giennem Skiærsilden til Paradis, men saadant Noget giør man sig ingen videre Betænkning over, og anseer igrunden for Papisteri, men nu var jeg nødt til at troe paa det og rystede sandt at sige, over hele mit Legeme, til det faldt mig ind, at siden hun snakkede om Deiphon, den Hedning, saa var det

dog ikke Vorfrue fra den store Middelalder, men kun Gienfærdet af Persephones Moder, den rasende Demeter, som ingen Skade kunde giøre mig, og saa svarede jeg hende rask, at hendes Ild blæste jeg kun ad, og med det Ord slukdes begge hendes Fakler og hun forsvandt, saa det er kun for Løiers Skyld, jeg vil fortælle Damerne hvad hun meende med Deiphon og med sin Skiærsild.

Damerne husker nok, hvor smækvred Demeter blev over hendes Datters Bortførelse af Pluto, og saasnart hun ved Solgudens Hjelp havde opdaget Rovet og Gierningsmanden, raabde hun baade om Hevn til Zeus og løb selv Verden rundt med sine Fakler, for at lede Persephone op, men da begge Dele var omtrent lige forgæves, blev hun tilsidst træt baade af Klagen og Farten, og satte sig til Hvile paa en Steen ved en hellig Kilde, ikke langt fra Athenen, hvor Kongens Døttre fra Eleusis kom for at hente Vand, fandt hende og førde hende hjem med sig. Her blev hun Fostermoder til Kongens yngste Søn Deiphon, som, under hendes Pleie vorde og trivedes saa øiensynlig i Dagetal, som Alle maae, der har Menneske-Naturen selv til Fostermoder, og det var et Vidunder for Alle, men da hans egen Moder, Metanira, blev nysgjerrig efter at vide, hvad Demeter gjorde ved ham om Natten, og stillede sig derfor paa Lur, da saae hun, til sin store Forskrækkelse, at Demeter trak ham frem og tilbage igiennem en gloende Ild, og gav i sin Forskrækkelse et høit Skrig, hvorved Drengen smeltede og Gudinden forsvandt.

See, det er jo aabenbar et Ammestu-Æventyr, og jeg er ikke nær saa overtroisk, som man har anseet mig for, skiøndt det er sandt nok, at jeg troer med Shakspear, at der er Meget imellem Himmel og Jord, som hverken de Tydske eller de Danske Philosopher har drømt om, og nægter ingen-

lunde, at Æventyret om Demeter og Deiphon paa en Maade slaaer mig, som et Huul-Speil, hvori Menneske-Slægtens store Ammestue, som Middelalderen var, træffende afbildes med sin virkelige Skiærsild, og da jeg slet ikke er bange for at røbe de Eleusinske Mysterier, vil jeg reent ud sige, jeg kiender nok den Skiærsild, man maa lade sig trække igiennem for at blive udødelig!

Herrerne synes vist, det var et forfløient Ord, men jeg stoler paa Damerne, som kun behøver at kige lidt ind i deres eget Hjerte, for at see Arnestedet, og kun behøver at lytte til de brændende Ord paa Digternes Tunge, for at spore Virkningen, og det er høist mærkeligt, at Demeter betyder Gudmoder og Deiphon Ildtunge, saa det passer fortræffelig; thi det er verdenshistorisk, at Tungen i Middelalderen gik igiennem Ilden, men smeltede, før den blev forklaret, fordi den kvindelige Ømhed (Metanira) skreg Brand i Utide.

See, her staaer vi nu midt i „Korstogenes" Historie, som var den store Ildprøve, og uden al Frygt for at brænde mig paa dem, maa jeg skamme mig to Gange over mig selv, og først over, hvad jeg sagde forleden Aften, at Reisen til Udgaards Loke pleiede jeg at forklare om Korstogene; thi vel er det ganske sandt, men det er ogsaa en stor Skam, som der vil en Pillegrims-Reise til at afstryge; thi paa Reisen til Udgaard var Thor aabenbar til Nar og udrettede ingen Ting, da Korstogene derimod baade er Brændpunkten i Middelalderens Storværk og ret egenlig Damernes Triumph.

Dog, førend jeg gjør Bod, maa jeg dog med et Par Ord oplyse, med hvad Ret Demeter vilde ansees for Vorfrue i Middelalderen, og maa da begynde med den Efterretning, at det hos Grækerne selv var en Mythisk Gaade, i hvad Forhold Demeter og hendes Datter Persephone egenlig stod

til Zeus og Poseidon, som Begge havde Ord for at være Demeters Gemaler og Persephones Fædre, og naar vi kun veed, at Poseidon var i Grækenland det Mythiske Udtryk for Mandboms-Følelsen, ligesom Thor i Norden, da see vi let, hvorfor Demeters Ægteskab var Grækerne en uopløselig Gaade. Om nemlig den moderlige Natur avler Idyllen paa Modersmaalet med Indbildnings-Kraften eller med Mandboms-Følelsen, det maa vi endnu sige, er et stort Spørgsmaal, saa det er meget muligt, de Græker har Ret, som giør Demeter til Poseidons første Dronning, med hvem han avlede Persephone; thi vel er det som at forbinde „Ild og Vand", men det har Grækerne allerede gjort, ved at give den immerbrændende Poseidon sin Konge-Borg i Havet, og det var jo netop, efter alle Beretninger, Dyden ved den „Græske Ild," at den blev ved at brænde under Vandet. Saameget er ogsaa vist, at Poseidons Giftermaal med Amphitrite, der fører Navn af hans Dronning, er hvad man kalder et Fornuft-Giftermaal; thi hende har han aabenbar taget for Pengenes Skyld, eller dog for den gode Næringsvei, hvori hun sad, som man strax kan høre paa hendes pudsige Navn „Tre-rundenom", for det vil sige: Middelhavet, med alle tre Verdensdele: Europa, Asien og Afrika, runden omkring sig. Til ydermere Stadfæstelse seer vi da ogsaa, at de Græske Plantestæder, trindt paa Middelhavets Kyster, regnes op som Poseidons Døttre, hvad for saavidt er aldeles i sin Orden; thi Handelen paa Middelhavet og Anlæggelsen af Plantestæder paa dets Kyster, det var ganske rigtig Grækernes egenlige Folke-Bedrift i Mandboms-Alderen, fra de „Olympiske Leges" Indstiftelse til Alexander den Store. Ogsaa her, ved Sammenligning af Posei-

don og Thor, som en Olympisk Skipper og Asgaards Kæmpe, kan vi see, at den Græske Mandboms-Alder var naturhistorisk og den Nordiske verdenshistorisk, samt at Damerne ligner altid dem selv, medens Herrerne er ligesaa foranderlige som Tiden og Historien, saa, skal de komme til nogen Fasthed, de har Ære af, da maa det være ved Verdens Ende.

Nu har jeg tit nok sagt, men egenlig dog kun skrevet op, at Middelalderen lignede en Dame, lignede en Dronning, ja Elve-Dronningen i den Engelske Poesi, der gav hver Kæmpe sit Eventyr ved det „runde Bord", og lignede i sine bedste Klæder Skiøn-Freya i Nordens Myther, som græd Guld-Perler for sin bortrykkede Ægtemand, og fødte „Ædelstenen" at glimre med paa Droning-Stolen, naar han, som himmelfalden, kom tilbage, og jeg maatte aldeles have miskiendt og misforstaaet Nordens Damer, og da især Dannekvinden, dersom de slet ikke havde Noget tilovers for Elve-Dronningen og Skiøn-Freya, saa, naar Middel-Alderen virkelig ligner dem, og Damerne dog er bange for den, da kan det aldrig være gaaet rigtig til, men maa være Herrernes Skyld, og, blandt Andet, min Skyld, som har skrevet en tyk Bog om Middel-Alderens Historie, men ikke engang et tyndt Udtog, som Damerne kunde læse. Ja, saameget har den kun alt for heftige og halvrasende Græske Dame dog virket paa mig, at jeg maa bekiende, jeg har i min Ungdom og selv i min Mandbom rigtig nok ikke været artig mod Damerne, saa, roser jeg dem nu lidt paa mine gamle Dage, da havde de Ret til at sige, det var kun et Skalke-Skjul, eller dog en „Prosit, der kom meget seent", og, var jeg i Damernes Sted, vilde jeg vel ikke være grusom mod den gammelagtige Skjald, der har forsømt sine Pligter

mod Middelalderen og Damerne, men jeg lod ham dog neppe have Ro, før han engang viste os lidt af al den Sødhed og Deilighed, han saa tit har sagt, laae skjult hos den dunkle Middel-Alder, baade i Nonne-Klostrene og paa Ridder-Borgene, baade i Norden og Østen, i Asgaard og Jorsal, baade i Kæmpeviserne og de Islandske Sagaer, og saa forhærdet troer jeg dog ikke heller, han er, at han jo, naar Damerne gav ham et godt Ørefigen med egen Haand, baade skammede sig, og skrev en Bog om Middel-Alderen, som Damerne baade kunde læse og have lidt Fornøielse af. Dog, hvor forhærdede Herrerne kan være nuomstunder, især de, der har gaaet i den sorte Skole og lært om ikke at hexe, saa dog at være trollede, det skal jeg fortælle Dem et Exempel paa, skiøndt det gaaer ud over mig selv, for naar jeg husker mig om, da var det en Dame, der for en Snees Aar siden maatte ordenlig nøde mig til at læse Ivanho og Abbediet, som nok ogsaa er de Eneste af Walter Scots Romaner, jeg nogensinde har læst, og da jeg saa endelig havde ladt mig bevæge til det, hvad fik hun saa for det, uden en lang Ramse om, at det kunde være godt nok for Damerne, der ikke kiendte til Middelalderen, men for en Nordisk Skjald og Historiker, der havde seet alle dens Herligheder, var de Walter-Scotske Malerier dog alt for kolde i Tonen, for tomme igrunden, og overhovedet for overfladelige og haandværksmæssige! See, saadan en Recension over Bøger, man har fundet baade nye og fornøielige, det veed Damerne nok, er ikke blot kiedsommelig men meget ærgerlig, og dog den sædvanlige Tak, man faaer af Herrerne, naar man viser dem en rar Bog, eller et smukt Sted, og dette medlidende: aah ja, det kan være ganske smukt, naar man ikke har seet det kiønnere, det var dog alt det, Walter-Scots

Romaner bevægede mig til at sige Damerne om Middel-Alderen, og selv Valdemar Seier og de Fredløse, som jeg troer, jeg tillod Damerne at læse for mig og roste fra adskillige Sider, de slap dog ingenlunde for et — „men" og et — „dog", og et — „seet fra en anden Side", eller — „sammenlignet med" — og Damerne forstaaer, som De veed, en halvkvæden Vise, saa de hørde godt, der skulde endnu være en anden historisk-poetisk Fremstilling af Middel-Alderen, som, naar de kiendte den, vilde aldeles fordunkle Valter Scots Romaner, og selv fornedre Valdemar Seier langt under Valdemar den Store og hans Mænd, som man nu, af Mangel paa en bedre Smag, ikke vidste at skatte; men hvad har saa jeg gjort siden til at skiærpe Damernes Blik og forbedre deres Smag for Middel-Alderen! Ingen Ting, det er snart sagt og det er bogstavelig sandt, saa dertil er ikke meer at føie, end at det er min egen Skyld, at jeg forleden brændte mig paa Middel-Alderen og staaer nu igien, med en meget simpel men sand Lignelse, som en Kat ved en heed Grød, kan ikke blive fra Middel-Alderen, men tør dog ikke heller røre ved den, for ikke at brænde mig. Ja, Damerne mærkede det kanskee ikke i Fredags, men En af de unge Herrer, som jeg for Resten holder meget ad, lod mig det høre iaftes, saa det kan ikke blive skjult, hvordan jeg smuttede forbi Korstogene, som Noget, man vel kunde have Lyst til at anvende en Thors-Mythe paa, men maatte, for Damernes Skrøbeligheds Skyld, nægte baade sig selv og Herrerne den Fornøielse.

See, det klang jo meget ædelmodig, men var igrunden skammeligt, for vidste man nogen Skrøbelighed med Damerne, og vilde være en Smule ædelmodig, saa skulde man jo dog ikke røbe den, men enten tie reent stille med, hvad den heed, eller tale rask, som man ingen Ting havde mærket, saa vi kan rigtig

nok have vore egne Grunde til ikke at lade Damerne see Middel-Alderens Ridderaand i sin Glands, der ikke blot vilde fordunkle men beskæmme os!

Men nu er det bag efter, og den eneste Bod jeg kan gjøre, uden at det nytter Damerne noget, er da at skamme mig selv lidt ud, og fortælle Herrerne, det var ikke engang sandt, jeg sagde, at Reisen til Udgaards-Loke prægtig kunde anvendes paa Korstogene; men jeg skulde heller have sagt, den kunde prægtig anvendes paa Herrerne efter Korstogene, naar man ellers turde, for Herrernes Skyld. Nu kan de unge Herrer speile sig i mit Exempel og see, at naar man bagtaler Damerne, da nødes man til, inden man veed det, at slaae sig selv paa Munden; thi det er mit ramme Alvor, at aldrig har jeg brændt og aldrig kunde jeg brænde mig værre paa Middel-Alderen, end ved at sige, at Mythen om Thors Reise til Udgaards-Loke lod sig godt anvende paa Korstogene; thi naar man blot veed, at Thor paa den Reise, uden at udrette det mindste, ovenikiøbet blev til Spot og Latter for de værste Jetter, som farer kun med Gøgleri og Dineforblindelse, naar man veed det, som jeg jo aabenbar længe har vidst, og naar man paa den anden Side veed, hvad jeg vel ogsaa maa vide, siden det staaer vel hundrede Gange i min tykke Bog om Middel-Alderen, at Korstogene er ikke blot Kronen paa Middelalderens Bedrift, men en af de største Begivenheder i hele Verdenshistorien, et Storværk af Middelalderens Elve-Dronning og Ridder-Aand, som vi blandt Andet maa takke for, at vi ikke for længe siden blev Tyrker Allesammen, naar man blot veed det, da er det jo soleklart, at de lærde Mænd, der har udskreget Korstogene for et vel glimrende men dog sørgeligt og halvveis latterligt Foster af Sværmeri og Fanatisme og hierarchisk Paveliſt, de har ikke sagt

noget halv saa dumt og ærerørigt mod Korstogene og Middel-Alderen, som det i Forbigaaende henkastede Ord, at naar man ikke var saa bange for at brænde sig paa Middel-Alderen, egenlig paa Damerne, da kunde man have Lyst til at anvende Mythen om Thors eneste Reise, der blev til Spot og Latter for Jetterne, at anvende den paa Korstogene! Det skulde en Anden sagt og ladt mig høre, da vilde han aabenbar faaet at føle, om der endnu var Staal i min Kniv eller Been i min Næse, og det skulde jeg nu selv dømmes til at sige her aabenlydt for alle Herrernes Øre, fordi jeg fik det mere end forfløine Indfald at slaae mig til Ridder paa Damernes Skrøbelighed, eller dog det tossede Indfald at vise Herrerne, jeg vidste nok, at vi som fødtes til Cathedret, staae allerede i Sløikjolen høit over Damerne! En saadan Ydmygelse er jeg vis paa, Damerne ikke i deres største Grusomhed vilde dømt mig til, men det maa have været Skæbnens Villie, at jeg skulde bøde ikke blot for min egen, men for alle Herrernes Brøde mod Damerne, ved i deres Paahør saa gruelig at snakke over mig, at jeg lige for deres Øine maa slaae mig selv paa Munden og bede baade Damer og Herrer dog aldrig at sige Nogen, de har hørt, jeg havde Lyst til at anvende Mythen om Thors Reise til Udgaards-Loke paa Korstogene, eller, har De sagt det, dog endelig at sige om igien: det var en reen Misforstaaelse, en Spas af mig, for at høre, hvad de unge Herrer vilde sige; om de, som de burde, vilde giøre sig vrede, og protestere, paa Korstogenes og Ridderaandens og Damernes Vegne, eller om de vilde opoffre det Altsammen, for at Herrerne efter Korstogene kunde slippe for i den latterlige Mythe at see sig selv afmalede med de mest levende Farver.

Ja, mine Herrer! Det giør mig jo nok lidt ondt baade

for Dem og mig selv, og for alle de Nordiske Herrer efter Valdemars-Tiden, men da jeg nu engang, det være sig for Spas eller for Alvor, kom til at ymte om den latterlige Reises Anvendelse paa Korstogene, saa er det ikke Nok til en Æres-Erklæring, at jeg siger, man kan jo see med et halvt Øie, de passer ikke bedre sammen end en knyt Næve og et blaat Øie, men at derimod Thors Kammeradskab med Fiskerjetten, da han anglede efter Midgaards-Ormen, og havde udentvivl faaet Bugt med den, hvis ikke Jetten havde listet sig til at file Snoren over, den passer, som den var gjort til Ridderaandens og Pavens Bedrift i Korstogene; nei, nu er det ikke nok, men nu maa jeg bide i det sure Æble og sige reent ud, at i den Skolastiske Philosophi gjorde Thor den naragtige Reise, og havde Natteleie i Jette-Vanten, og brød forgæves sit Hoved med at pille Knuder op paa Madposen, og slog deilig feil ad Jetten, den ene Gang bedre end den anden, og holdt saa sit pudserlige Indtog i det Classiske Pallads, mellem Lægterne i Stakittet, og at Thor endelig gjorde sine tre Mesterstykker i Nyaarstiden ved at forløfte sig paa den graa Kat, fordrikke sig paa det bundløse Horn og fortage sig paa den gamle Kiælling, saa han sank i Knæ og ligger der endnu! Jeg maa nemlig sige Damerne, at den graa Kat hos Udgaards Loke var, efter Mythens egne Ord, den forklædte Midgaards-Orm, altsaa verdenshistorisk Papisteriet, som vi ved Reformationen forløftede os paa, at det bundløse Horn stod i Verdens-Havet og afbilder godt det Bæger eller Blækhorn, hvori vi siden har stræbt at udtømme al Verdens Kundskab og Viisdom, og at endelig, efter Mythens egne Ord, den gamle Kiælling er Alderdommen selv, som vi ikke

kan nægte, har bøiet os som Thor paa det ene Knæ, om ikke paa dem Begge!

Hvad synes Damerne nu om, at ville anvende en Mythe, der forklarer sig selv paa vor Bekostning, anvende den paa Hovedbegivenheden i Middel-Alderen, i Damernes Deel af Verdens-Historien! ligner det ikke Herrerne op ad Dage, og har jeg ikke nu soleklart beviist, det er Bagtalelse, naar man beskylder mig for at være partisk for Damerne, mig, som naar jeg havde turdet for Damerne, nok havde Lyst til at anvende den eneste latterlige Thors-Mythe paa det Storværk, hvortil Dame-Hjertet ret aabenbar opflammede Ridder-Aanden, og øvede derved den verdenshistoriske Heltegierning, som i Grækernes naturhistoriske Billed-Sprog maatte hedde, at en tilsløret Gudinde trak om Natten en Kongesøn giennem Ilden, saa han trivedes vidunderlig om Dagen, til Hemmeligheden blev røbet, da han smeltede hen som Dugg for Soel, og Gudinden forsvandt.

Her staaer da Demeter pludselig for mig igien med sin Fakkel, og nu seer jeg, hun kunde virkelig med en vis mythisk Ret kalde sig Middel-Alderen, og giøre mig, om ikke Helvede hedt, saa dog Skiærs-Ilden varm, og hendes hemmelighedsfulde Fakkel kaster nu virkelig et vel mat og dunkelt, men dog i yndige Farver spillende Lys over Middel-Alderen, saaledes som jeg i endeel Engelske Kirker og Kapeller har seet Lyset falde ind giennem de store malede Glas-Vinduer, hvorved jeg vel knap kunde see at læse i en storstilet Bog, men prægtig see baade Høiden af Hvælvingen eller det konstige Sparre-Værk, og Grupperne af de voxne, hvidklædte, Chor-Drenge og af Damer og Herrer, de Første altid fleer end de Sidste, og naar saa Choret sang smukt, var der virkelig en vis Romantisk Tone udbredt over det Hele, ligesom over Middel-Alderen, og over

Mythen om Persephones Bortførelse af Pluto, og Demeters natlige Vandring al Verden rundt ved Fakkelskin at lede efter hende. Ja, naar man blot veed, at Paven i Rom var en Pluto og Kirken i Middel-Alderen en hellig Moder, og at Idyllen med „Hyrderne og Hjorden" var hendes aandelige Datter, som Paven, da han opkastede sig til aandelig Tyran, hemmelig bortførde til sit Skygge-Rige, da kan jeg vel ikke forklare det for Herrerne, men jeg er vis paa, Damerne mærker det, at Grækerne, som Følelsens Folk, virkelig i deres mythiske Barndom maa have havt en besynderlig Drøm om, hvordan det skulde gaae til i Følelsens Dæmrings-Tid, siden Korstogenes og Middel-Alderens hemmelighedsfulde Historie, vel mat og dunkel men dog kiendelig og fuldstændig, kan speile sig i Demeters-Mythen!

Vil vi nu imidlertid see det Samme speile sig mindre fuldstændig, men fra Dame-Siden baade langt smukkere og klarere, i en Nordisk Mythe, da staaer Skiøn-Freya for os, og frabeder sig een Gang for alle ligesaa vel enhver Sammenligning med Aphrodite, som Brylluppet med Tosse-Greven, men skyer ingenlunde Sammenligningen med Demeter!

Ogsaa Freya har reist Verden rundt og ledt om en Perle, om Odd, sin kiære Gemal, som paa en hemmelighedsfuld Maade er forsvunden, og saa deilige er de modige Taarer, hun daglig fælder, at det røde Guld derfor paa Nordens Billed-Sprog kaldes Freyas Graad, hvad først faaer sin klare Mening, naar vi hører, at hun er Musen for alle de Sange, som der er Kiærlighed i, altsaa ret egentlig Kæmpevisens søde Drømmerske, Moderen til alle dem, der vemodig slaae Guldharpens Strænge til Kæmpelivets og Kiærlighedens sammensmeltende Priis, ligefra den store Ubekiendte, der sang om den Jomfru og den liden Baadsmand, der spillede, ja spillede

Guldterning, saa Tonen glemmer Dannekvinden aldrig, ligefra ham til Valdemar den Stores og Ingeborgs Skjald, hvis Navn og Tone sagtens ogsaa vil følges ad, saalænge Dannekvinden sjunger. Det er derfor et dybere Ord, end man strax mærker, at Odin deler halvt med Freya alle Dage, saa Hælvden af Kæmperne vies til Valhall, men Hælvden til Folkvang, som er Freyas Sal; thi alle de kiærlige Kæmper er hendes Deel og Folkesangens Helte, saa i Verdens-Historien tilfalder Middel-Alderen hende og Kæmpevisen; og i Nyaarstiden, da, efter dunkle Vink, hendes forsvundne Gemal skal komme tilbage, skeer der ventelig en overraskende Opdagelse, ligesaa glædelig for os som for hende, og for hendes deilige Datter Gørsum eller Ædelsteen, der vel har været efterstræbt af Pluto, men er dog ikke bortført som Persephone!

XIV.

Den Danske Odin.

Jeg er blevet lidt skakaandet, og naar De vidste hvad jeg veed, da vilde De finde det meget naturligt, og, skiøndt De sagtens ikke vil troe det, har jeg dog ingen Ro, førend jeg faaer Dem fortalt, at ligesom jeg stod færdig og vilde gaae herom, og tænkde paa, hvordan jeg i Aften skulde faae Munden op, see, da kom der en gammel, rynket Kiælling humpende ind ad Dørren til mig, og jeg tilstaaer, jeg rystede som et Æspeløv, for jeg saae strax, det var den gamle Her, Moer Ællen fra Udgaards-Loke, som satte selv Thor i Knæ, og jeg er aldrig mindre brydsk end naar jeg skal herop og staae paa „Forundrings-Stolen“, hvad Damerne nok veed, det er imellemstunder ingen Spas blot at sidde paa, skiøndt man maa holde Ørene stive, saalænge man kan.

Du veed nok slet ikke, sagde Ællen, hvordan Du skal komme derop i Aften; vil du laane mine Krykker?

Nei, ellers mange Tak, sagde jeg, og gik baglænds henimod Væggen for at have Ryggen fri, men det hjalp ikke, for Heren sagde: ja, ja, saa skal jeg nok selv følge Dig derop; og, uden at vente paa mit Svar; forsvandt hun for mine Øine, og hængde bag paa min Ryg, og tog mig saa kiærlig om Halsen, at jeg maatte snappe efter Veiret og havde nær ikke faaet det. Klokken var imidlertid slaaet og jeg maatte afsted, og vel er der ikke langt fra Vimmelskaftet herom, men

De kan dog troe, jeg havde mit Læs med det Følgeskab, saa De havde neppe faaet mig at see iaften, hvis jeg ikke strax om Hjørnet havde mødt en kiøn gammel Mand med et godt Øie, som strax saae, hvad jeg skadte, og sagde til mig: hvad er det, du gaaer og slæber dig fordærvet paa? det var godt, jeg mødte jer, for Pokker maa løbe om Kap med den Kiælling, men hun pleier ellers at ligge i min Lomme, laan mig hende, og gaae saa kun du: jeg skal strax være hos jer.

Det lettede lige paa Timen og nu skyndte jeg mig herop og vilde blot trække Veiret, til han med Øiet, der puttede Heren i Lommen, kommer med, for De kan jo nok høre, det var den gamle Odin, der bærer sin Alder saa godt, at man har ondt ved at see, han er blevet en Dag ældre siden han løb fra os i Braavalle-Slaget, og det er dog vist over tusind Aar siden; men det er sandt, det skulde jo være et særdeles Lykketræf, hvis Damerne havde hørt noget om Braavalle-Slaget, for alt saadant Noget pleier Herrerne at beholde for dem selv, og jeg maa da i al Korthed fortælle, at hisnovre, paa den anden Side Øresund, i Bleking, er der en Klippe, som hedder Runemo, og som der endnu staaer Runer paa om det forfærdelige Slag, hvori den sidste gamle Skjoldung, Harald Hildetan, faldt, og hvad kun er altfor klart, Lykken med det Samme gik over fra det gamle Damark til det unge Sverrig, og det udtrykker Oldsagnet smukt og rigtigt saaledes, at Odin, som havde været Danmarks Skyts-Aand fra Arildstid, satte først Splid mellem den gamle Harald Hildetan i Danmark, og hans unge Søstersøn, Sigurd Ring i Sverrig, og gav derpaa selv under Slaget Harald sit Banesaar. Det er nemlig ikke alene klart, at Odins-Templet i Upsal var siden det ypperste Offersted i Norden, indtil Christendommen, i det niende

og tiende Aarhundrede indførdes hos os, men at Alderdommen hos os med det Samme opgav Aanden, som ene havde sat den istand til at styre baade Ungdom og Manddom, baade Tyr og Thor, til fælles Bedste, det seer man grant, ikke blot paa Gorm den Gamle og Harald Blaatan, men endnu bedre paa Valdemar den Store og Valdemar Seier og Christian den Fjerde, da de blev gamle. Maatte det derfor kun stadfæste sig, hvad han med Diet sagde til mig, at Odin virkelig kommer til os igien, før vi veed det, da maae vi Allesammen sige: velmødt! thi da faaer vi en glædelig Jul og et lyksaligt Nyaar.

Det, kan vi nemlig Alle forstaae, vilde være deiligt, naar „Ungdom og Viisdom kunde følges ad", for saa gjorde Ungdommen ingen dumme Streger, og saa var Viisdommen ikke død og magtesløs, -og dette Følgeskab har aabenbar ingensteds i Verden fundet Sted i saa høi en Grad, som i det gamle Norden, og da især i Danmark, i Kong Skjolds og Kong Rolvs og Frode Fredegods Tid, da den unge, dristige Tyr, og den stærke, mandhaftige Thor, immer gjorde eet med den gamle, erfarne og vise Odin, som er den eneste Maade, hvorpaa Følgeskabet kan finde Sted, for at here Erfaringen til sig, førend den kommer af sig selv, det lærer al Erfaring, lader sig ikke giøre, og at man umulig kan blive klog uden Erfaring, det følger af sig selv, saa, naar Philosopherne har paastaaet det Modsatte, da har de kun soleklart beviist, at enten var de dumme paa Alt, eller dog, at hvor kloge de end kunde være paa Himmelens Løb, saa var de dog Tosser paa Jorden.

Sad vi saaledes oppe mellem Stjernerne og havde Dine derefter, saa vi klart oversaae det Hele, da maatte vi være Narre om vi vilde krybe ned og reise Verden rundt, selv paa

en Jern-Bane, for at see i Stumper og Stykker, hvad der baade var meget kiønnere og klarere, naar det under Eet overskuedes i Sammenhæng, og var jeg Vorherre selv, som havde skabt det Hele, da kunde det heller aldrig falde mig ind, smaalig at udfritte enten hvad hver Ting duede til eller hvordan det bedst kunde bruges, men om jeg saa ti Gange var Professor i Philosophien enten i Kønigsberg eller Berlin, saa var jeg dog en stor Nar, hvis jeg bildte mig ind, enten, at jeg virkelig sad mellem Syv-Stjernerne med et Par Sole til Øine, eller at jeg var Vorherre selv, som vidste Alting forud, og behøvede kun at give et Nik eller et Vink, saa rettede Erfaringen og al Verden sig efter mig.

See, det var ogsaa Odins Tankegang, derfor valgde han heller at blive ved Jorden og tjene sig op til en Halvgud, end at fare op som en Løve og falde ned som et Faar, eller bygge Kasteller i Luften og gaae i Taaget paa Jorden. Odin var altsaa hvad de Tydske Philosopher med en meget fornem Mine kalder en blot Empiriker, men hvad John Bull kalder en Kiendsgiernings-Mand, men han indskrænkede sig naturligviis hverken til de Kiendsgierninger, man kan see i Engeland, Skotland og Irland, eller til dem, man kan tage og føle paa med begge Hænder, eller til dem, man kan opleve i et halvt eller heelt Aarhundrede, nei, vel havde han kun eet Øie til daglig Brug, eller saae dog kun med eet Øie ad Gangen, hvad Dr. Gall og Phrenologerne forresten paastaaer, er Tilfældet med os Alle, men saa brugde han ogsaa Øiet desbedre, hvor han kom, og da den ottebenede Sleipner som en Struds bar ham ligesaa godt til Vands som til Lands, saa gjorde han mange Udenlands-Reiser, og da han havde levet lige fra Ymers Tid, saa havde han oplevet Alt, hvad der var skedt i hele Verden i Tidens Løb, og brugde herlige Midler til at

samle sine Tanker, udvide sine Kundskaber og styrke Hukommelsen. Først havde han et Høisæde, som hedd Lydskjalv, hvor han kunde høre hvad Folk sagde rundtomkring ham, selv naar de hvidskede; og dernæst havde han to Ravne, Hugin og Munin, som var godt skaaret for Tungebaand, de fløi ud hver Morgen, al Verden rundt, og kom igien om Aftenen og satte sig hver paa sin Skulder og bragde ham Besked om Alt, hvad de havde seet. Endelig, naar han blev lidt urolig for Fremtiden, sendte han Brage og Loke og Heimdal til Urda-Kilden at raadspørge Nornerne, som der gav deres Orakelsvar, og blev han vankelmodig, saa red han selv til Mimers Brønd og fik sig et Bæger ægte Ygdrasils-Miød at styrke sig paa. Ja, Noget af det Bedste, baade til at forsøde Alderdommen og opmuntre Sindet og holde Alt i Ligevægt, havde jeg dog nær glemt, for det var en midaldrende Frue, ved Navn Saga, som boede kun et Par Bøsseskud fra Valhal, og havde en meget smuk Mund og en klar Stemme, og tillige smukke Øine med sikkert Blik, en smuk Pande med megen Vittighed i, og nydelige Smilehuller, med en lille skielmsk Dværg i hvert, men saa lille bitte, at man ikke kunde see ham uden Forstørrelses-Glas, og samme Frue besøgde Odin hver evige Dag og sad en Times Tid eller To og snakkede med hende, og drak et godt Glas Viin, som hun altid havde, og det af et deiligt Guld-Bæger, hun selv havde nippet til.

Men var Odin ikke gift, og hvad sagde hans Kone til det?

Jo vist var han gift og det meget godt, og det Sidste spurgde jeg ham ogsaa om engang, da han fortalde mig, hvor smuk Fru Saga var, for det staaer ikke i Edda, det har jeg fra hans egen Mund, men han slog det hen i Spas og sagde:

ja, hvad siger vel din Kone til det, at du staaer og roser Damerne hveranden Aften!

Det slog mig, saa jeg trængde ikke videre ind paa ham, og kan da her endnu mindre gaae dybt ind i den Materie, hvis jeg ikke, over den smukke Mund og de smukke Øine og hvad meer der baade siger og forstaaer sig selv imellem os, reent har glemt, hvad vi taler om, glemt, hvilken gammel, kold og tør Krabat, den samme Odin dog egenlig er, saa det gaaer med ham som med den virkelige, velbekiendte Alderdom, at han maa være saa klog, saa han kan høre Græsset groe, og saa morsom, at han kan faae døde Folk til at lee, og saa føielig, at man kan svøbe ham om en Finger, saa stikker han dog hverken de unge Herrer ud hos Damerne, ikke heller fordunkler han enten Ungdom eller Manddom med sin Daad. Naar vi derfor kalder Odin Nordens Aand, da lader det sig kun høre, fordi vi er vant til at bruge Sjæl og Aand isflæng, og Odin unægtelig er Sjælen i den Nordiske Anskuelse, men naar vi ved Aand, som det sig bør, forstaaer den høiere Livs-Kraft, der giver det Nordiske Kæmpeliv sit store Øiemed, sin indvortes Styrke og eiendommelige Præg, da er det aabenbar hverken Odin, Thor eller Tyr, men Balder, Nornerne og Urda-Vældet, eller, som vi i daglig Tale vilde sige: Barndommens Guldalder, Forsynet og Skjalde-Aaren. Kun forsaavidt Kæmpelivet baade i sin unge og dristige, sin stærke og følsomme, og sin svage men erfarne og oplyste Alder, vil lade sig besjæle af denne Aand, der kræver fælles Opoffrelse, som Asernes i Ragnaroke, kun forsaavidt faaer det Nordiske Kæmpe-Liv det høiere, verdenshistoriske Præg og Øiemed, som jeg paastaaer, det har havt og haaber derfor, det igien vil faae.

Vel gaaer det her i Aandens Høide, ligesom i Hjertets

Dybde, at vi maae blive staaende for en Livs-Hemmelighed, som vi ikke kan begribe, men maae enten gaae glip ad eller tage som den er, og nøies med en dunkel Forestilling om og en levende Følelse af, saa jeg vil ligesaalidt prøve paa at forklare dem Livs-Strømmen i Norne-Haanden eller Sikkerheden paa Balders Gienkomst, som vores egen Fødsel eller Udødeligheds-Haabet, men hvordan den Historiske Anskuelse, der fødes med Børs tre Sønner og kneiser med Borgen af Ymers Øienbryne, fik et mythisk Udtryk for sin Kraft og Virkelighed i de tre Norner, det burde jeg maaskee allerede tidligere giort dem opmærksom paa, og kan nu ikke længer opsætte. Ligesom nemlig Nornerne i det Hele, med Livs-Strømmen og Skæbnen i deres Haand, udtrykker den hemmelighedsfulde Styrelse af hele Menneske-Slægtens Levnets-Løb til et stort og glædeligt Maal, et Maal, det er de Nordiske Kæmpeguders Ære ei blot at ville kæmpe, men, naar det saa maa være, opoffre sig for, saaledes aabner Nornernes Trilling-Skikkelse os et Overblik af Styrelses-Maaden, som vore Kæmpefædre tænkde sig den. De veed maaskee, at man sædvanlig har villet forklare de tre Norner ved de tre Tider: den Forbigangne, Nærværende og Tilkommende, men det var aabenbar kun en blind Efterligning af de Græske Philosopher, der havde prøvet saaledes at forklare deres tre Moirer eller Parcer, for det er klart, at saa nødvendig Tidens Tredeling er til enhver historisk Anskuelse og findes derfor udtrykt i Børs tre Sønner: Odin, Hæner og Løder, saa ørkesløs og intetsigende er den, naar vi spørge om Styrelsen og Styrelses-Maaden, der jo altid maa være eens. Derimod lærer den historiske Anskuelse os snart, at enhver stor Begivenhed har tre Afdelinger, ikke blot i sin Skikkelse, som Begyndelse, Midte og Ende, men ogsaa i sin virkelige Udvikling, som Spaadom eller Formodning, som

Kamp med allehaande Hindringer og endelig som et til Formodningen svarende Udfald, saa i Nordens historiske Anskuelse maa Nornernes Tretal nødvendig svare dertil, og herpaa hentyder ogsaa virkelig deres Navne; thi Urd betyder det Vordende, hvorfor ogsaa Norne-Oraklet kaldes Urda-Stolen, Verdan betyder det Afværgende eller Hindrende, og Skuld hvad der alligevel skal skee, altsaa Opfyldelsen af Urds Spaadom. Dette saae vi vel nuomstunder nærmest for Øie ved at tænke paa Dramaet og Skuepladsen, hvor vi ganske uvilkaarlig giør den Fordring, at Enden skal svare til Begyndelsen, og at Midten skal ved passende Hindringer spænde vor Opmærksomhed og forhøie vor Deeltagelse, eller som vi pleie at udtrykke os: skal slaae en Knude, vi maae ønske at see løst. Da jeg imidlertid holder meget mere ad det virkelige Liv paa den store Skueplads end ad Skyggen paa den Lille, derfor langt mere ad Verdens-Historien, end ad al Verdens Theater-Stykker, saa seer jeg meget heller Norne-Trillingen speile sig i det historiske Verdens-Hav end i Blækhornet og Bogtrykker-Sværten, og Skikkelserne bliver nuomstunder i dette Speil saa kæmpemæssige, at Størrelsen bøder paa Afstanden, saa man behøver egenlig kun Odins-Øiet, som til enhver historisk Anskuelse er uundværligt, for at see, at Oldtiden, som Slægtens Ungdom, under Fantasiens Septer, er den høipoetiske og prophetiske, Middel-Alderen, som Manddommen i Følelsens Dronning-Tid, er den historisk Indviklede, og Nyaarstiden, som Slægtens Alderdom, under Forstandens Skolemesterskab, skal være den oplysende og forklarende.

De synes formodenlig ikke godt om, at Slægtens Alderdom skal være vores Deel af Tiden, for det er et sandt Ordsprog, at Alle vil længe leve, men Ingen gammel hedde, og hvad jeg sagde dem strax iaften, beviser nokſom, jeg tænker ligesaa, men

det er nu engang ikke anderledes i denne Verden, end at naar man lever længe, saa bliver man gammel, enten man vil eller ei, og vil vi blive kloge paa Menneske-Livet, maae vi endelig vænne os af med det barnagtige Forlangende, at Livet skal rette sig efter os og Alting gaae efter vort Hoved, hvad da ogsaa vilde blive en naragtig Gang, eftersom enhver af os har sit eget Hoved, der slet ingen Lyst har til enten at gaae eller springe efter Andres Hoveder, men vi maae vænne os til den i Førstningen lidt ubehagelige Tanke, at hvad der er sandt, det bliver ved at være sandt, enten vi saa ønsker det eller ikke, saa det er meget klogere, med den gamle Odin og Engelskmanden, at tage Livet og Verden som de er, og see til at giøre os dem saa nyttige, som muligt, end, med den unge Philosophi og Tydskerne, at spilde sin Tid og sine Kræfter paa at skabe Livet og hele Verden om efter sit Hoved, og saa springe i Flint, fordi det ikke vil lykkes, fordi det Umulige ikke vil lade sig giøre!

Ligesom vi derfor Allesammen, Damer saavelsom Herrer, maae finde os i, at Menneske-Naturen hos os bliver ældre hvert Aar, og kiendelig ældre, naar Følelsen taber sin Ild, Øiet sin Klarhed og Haanden sine Kræfter, saaledes maae kloge Folk virkelig ogsaa finde sig i, at Menneske-Naturen følger de samme Love i det Store som i det Smaa, i alle Folkefærds og hele Slægtens Levnets-Løb, saavelsom i vores, og naar vi blot kan finde os i det, da behøver vi kun at lukke vore Øine op for at see, at i det mindste Folkene i Norden er ligesaa gamle som Odin, saa man maatte kun ønske, de var ligesaa raske og rørige, muntre, erfaringskloge og poetiske som han.

Ogsaa herved maa John Bull rinde mig ihu, for der er aabenbar for Øieblikket ingensteds saa kiendelige Spor enten af Odin, Tyr eller Thor, eller i det Hele af den oldnordiske Livs-Anskuelse, som i Engeland, hvor man dog neppe kiender

Edda af Navn og hardtad reent har glemt sin Nordiske Byrd. Dette beviser iblandt Andet, at Menneske-Naturen lader sig ligesaa lidt som Bjerg-Naturen skabe om af de skiftende Tider, Anskuelser og Menneske-Hænder, og at den Nordiske Menneske-Natur, naar den blot anspores ved frit Spillerum, vilde ogsaa hos os endnu, i Forhold til sin Alder og til Samtiden, giøre baade dristige, mandhaftige og kloge Kæmpeskridt; men hvad om nu John Bull tillige saae sig selv og Norden og det hele Menneske-Liv med Odins-Øiet, tog immer i Betragtning, hvad han nu endogsaa tit griber til de latterligste Midler for at skjule, at han er ingen Springfyr og heller ingen Stærkodder meer, men igrunden en gammel Mand, kun med Kæmpe-Kræfter for sin Alder, som, velforstaaede, tilbørlig skaanede og godt anvendte, endnu i mange Aar, om Forsynet vil, kan skiænke ham et fornøieligt Liv og en udstrakt, gavnlig Virksomhed, hvilken Halvgud, hvilken Odin, med Tyr og Thor, med Brage, Loke og Heimdal til sin Tjeneste, Mimer til sin Raadgiver og Saga til sin Veninde, vilde da John Bull ikke være og hver Dag mere kiendelig blive! Og hvad kunde og skulde vi da ikke blive, vi kværsiddende Nordboer, som er slet ikke ældre end John Bull, slet ikke af ringere Byrd, men Børn af den samme gode Malke-Ko, Ød-Humle kaldt, Brødre til den samme Odin som han, med langt mindre tykt, sammenløbet Blod, langt mere poetisk Liv og langt sødere Damer! Hvilket Lydskjalv kunde her ikke være i den grønne Lund, hvor ingen Jernbaner og Fabriker i Hundrede-Tal giør en Larm, som den, der i Engeland knap lader Folk faae Ørenlyd! Hvilke frugtbare Kundskabs-Skatte vilde ikke Odins Ravne, Hugin og Munin, Tanken og Mindet, daglig bringe os fra al Verden, vi, som endnu dog spørger om Andet, end hvor det

bedste Marked, de fleste Penge og de mest drivende Maskiner er at finde!

Ja, blev kun Odins-Öiet for Menneske-Livet ret lukket op hos os, da vilde der, siden Balders Død, aldrig være seet saa muntert og yndigt et Levnets-Løb, som her, hvor Odins Dronning, Datter af Fjørvin den Livsalige, den moderlige Frigga med det dybe Öie, som veed alle Hemmeligheder, men røber dem ikke, hvor hun og den halvgræske Freya, Ømheden selv, men i Skjoldmø-Dragt med Fjederham, aabenbar lever endnu og forliges godt, og hvor Sagas yndige Skovhus ved Søen staaer og venter paa hende og paa Fornyelsen af de gamle Dage, da hun og Odin drak med hinanden den klare Vin af det fælles Guldbæger, ja, lod vort klare, deilige Modersmaal flyde som Vin fra veltalende Læber!

Saadanne Betragtninger, fromme Önsker og dristige Forhaabninger, er jo vist nok ikke den rette Forklaring af Nordens verdenshistoriske Myther, som alle aande Daad, selv naar de, som Odins-Mytherne, dreie sig om Raad for Uraad, og de finde derfor deres eneste rette Forklaring i et nyt ægte Nordisk Levnets-Løb, passende til Öieblikket, dets Tarv, Kræfter og Omstændigheder, men til Skabelsen deraf, altsaa til Mythernes rette Forklaring, bidrager dog en gammelagtig Skjald sin Skiærv og sit Alt, naar han stræber at vække de samme Betragtninger, Önsker og Forhaabninger hos den yngre Slægt af begge Kiøn, hvis lykkelige Kaar det er at kunne bidrage rigelig af Livets og Hjertets Fylde til et Nordisk Gyldenaar, der aabenbar kan og bør blive det yndigste paa Jorden.

Ja, taget i og for sig selv, er det nærværende Öieblik altid igrunden tomt, og neppe nogensteds tommere end hos os, men taget paa Nordisk, som et Stade til Overblik af det Forbigangne, og en levende Overgang til det Følgende, er det

nærværende Overblik altid rigt og frugtbart, selv for Alderdommen, og, just ved den erfaringskloge Alderdoms Hjelp, frugtbart for Menneske-Livet, det er aabenbar Grund-Tanken i Odins-Mythen, og den Perle, jeg fra alle Sider ønskede at oplyse, vis paa, at lykkes det, da vil dens Glands tale for sig selv og dens Værdi med hvert Aar skattes høiere; thi der har været faa Øieblikke enten i vort Folke- eller i hele Menneske-Slægtens Levnets-Løb, der saa aabenbar var Overgange til en lang og vigtig Fremtid, som det nærværende, og der har aldrig været et Øieblik, der enten var saa trængende til et lyst Overblik af det Forbigangne eller saa skikket dertil, og ligesom denne Øieblikkets Storhed og Vigtighed, i sin levende Forbindelse med Fortid og Fremtid, giennem en heel Menneske-Alder, har trøstet mig over dets eiendommelige, mageløse Tomhed, hvor det vilde være selvstændigt; saaledes træder denne Storhed og Vigtighed mig nu med hvert Aar og snart hver Dag nærmere, som Noget, der ikke blot vil betragtes men benyttes, ikke blot vederkvæge men virke, ikke blot oplyses men virkelig forklares, og derved er Odins-Mythen sprunget frem for mig i det ny Lys, hvori jeg nu stræber at fremstille den, som et Alderdoms-Mønster i Nordens Aand, i sig selv tiltrækkende, især for os Ældre, og vidunderlig i Sammenligning med Grækernes Pluto, som er det Tilsvarende!

Ja, da jeg pegede paa, hvordan Menneskets Natur-Liv med sine fire Aarstider speiler sig i Kronos og hans tre Sønner, da saae de vist Alle, at Pluto med sit Skygge-Rige kun alt for klart afbilder Alderdommen, som vi sædvanlig møde den, kun med lidt meer eller mindre af den kolde, tørre Forstand, Livs-Fylden og Kraften berøvet, og dobbelt ynkelig, naar den sætter sin Ære og søger sin Glæde i at sidde høit paa sin Skygge-Throne og med sit Skygge-Spir beherske de utallige

Skygger af Tanker, Følelser og Begivenheder, som tomme og tause vrimle i Forstandens Hades. At Grækers-Aanden ogsaa havde et mageløst godt Øie for dette Alderdommens Skygge-Rige, see vi ikke blot i Odysseens mesterlige Beskrivelse deraf, men vel endnu bedre af Usynligheds-Hjelmen paa Plutos Hoved, Staven, Maalestokken og Nøglen i hans Haand, og Cerberus ved hans Side, som loggrer for alle dem, der vil ind, men viser dem Tænder, som vil ud; thi Pegen med Støtte-Staven, Bog-Staven naturligviis især, Maalen af Alt med sin egen Alen, og Nøgle-Prøven i alle Laase, det er jo den kolde, tørre Forstands udelukkende Sysel, og har den en Smule Kraft til sin Raadighed, er det jo sædvanlig en Cerberus, gnaven over Livet og gnavende paa det, kun loggrende for hvad der gaaer over til Skygge-Riget, fnysende, naar Noget vil sprænge dets Porte og vende tilbage til de Levendes Land. Slet saa grueligt, tomt og glædeløst var nu vel ikke det Græske Alderdoms-Begreb i den Mythiske Tid, da det formildedes lidt ved Persephone med Blomster-Krandsene, men om Blomsterne end beholde deres Farver i de Dødes Rige, saa tabe de dog Duften, og saaledes som Forstands- og Alderdoms-Begrebet er ikke blot kommet til os giennem Latin-Skolen, men der indpodet i os, indpodet i Ungdommen, ja hardtad i Barndommen fra Slægt til Slægt, er det vist nok intet Under, at Menneske-Livet meer og meer henvisnede under Pluto-Spiret; det er kun et Vidunder, at vi endnu kan sørge derover og tale derom og haabe bedre Dage. Men at det dog er muligt, derfor maae vi takke den Aand, som skabde Odins-Mythen med hele den Nordiske Livs-Anskuelse og det Hjerte, som i alle Maader bar Aanden og gjemde Indtrykket af den herlige Anskuelse saa dybt, at hverken Plutos Stav eller Maalestok kunde naae det, og saa godt under Laas og Lukke, at alle hans Nøgler og Dirke blev til Skamme, ja

vi maae først og sidst velsigne Frigga=Hjertet, der bevarede Hemmeligheden og blev under alle Tidens Omskiftelser uforandret det samme, og gienfødte i Tidens Fylde Odins=Øiet hos Nordens Skjalde, og vil snart, naar Pluto med hele sit Skygge=Rige ei meer indpodes i Ungdoms=Knoppen, gienføde Odin og hele Kæmpelivet, vel lidt gammelagtigt selv i Ungdommen, men dog saa kraftigt, at selv Alderdommen har et Valhall, et Lydskjalf, et Ravne=Galder, en Mimers=Miød og Saga=Vin i Guld=Bægere, kort sagt et Odins=Liv, der hverken er sig selv eller Andre til Byrde, men saa mildt bevæget, saa stille muntert og saa historisk rigt, at det langtfra at afskrække kan tiltrække Ungdommen og opmuntre den til at bruge de frugtbare Aar, saa de kan stirre tilbage paa dem med Velbehag og smile til Damerne under Sølvhaars=Kronen!

Og hermed bliver det vel bedst at afbryde til Onsdagen efter Nyaar; thi vel ønskede jeg den allerkorteste Afbrydelse muligt, især for min egen Skyld, men da jeg veed, en Deel af Ungdommen tager paa Landet i Julen, er Afbrydelsen det mindste Offer jeg kan bringe for den uforglemmelige Velvillie, og Overbærelse med mine Egenheder, alle mine Tilhørere alt saa klart har lagt for Dagen, og jeg vil da ret af Hjertet ønske dem alle en ægte Græsk Jul og et ægte Nordisk Nyaar!

XV.

Phineus og Loke.

At tage fat iaar hvor man slap ifjor synes vel at følge af sig selv, men kan dog falde vanskeligt nok; thi da jeg skulde til det, var det, som der kom En og sagde „iaar som ifjor“! har du glemt, at „fjorgammel Stads er en gyselig Ting“ og det netop for Damerne, og det Ord havde nær gjort mig reent ør i Hovedet, for jeg kan godt huske, jeg hørde den Vise i min Ungdom af Damernes egen Mund; men saa faldt det mig dog, til Lykke, ind at spørge, hvem den Vise var af, og skiøndt jeg havde glemt Navnet, blev jeg dog sikker nok paa, at den var af en Herre, og i den Anledning maa jeg raade Damerne at tage deres Mund i Agt for Herrerne, saa de ikke siden skal komme og beraabe sig paa, at de har selv hørt Damerne synge „fjorgammel Stads er en gyselig Ting“, eller endnu værre Flauheder, som Herrerne selv har været Mestere for og lagt Damerne i Munden.

At nu ogsaa Flauheden om den „fjorgamle Stads“ er Herrernes eget Æg, det skal jeg bevise, baade philosophisk og historisk, og da først philosophisk, under den Forudsætning, hvis Unægtelighed jeg naturligviis forudsætter, at Damerne, efter Ordsproget, tier bedst med deres egne Hemmeligheder og Herrerne med Andres; thi heraf følger for det Første, at om end fjorgammel Stads var Damerne en gyselig Ting, saa vilde de dog tie med dem selv, og

deraf følger for det Andet, at det maa ikke være Damernes, men deres egen Hemmelighed, Herrerne har røbet, og hvad der binder Læsset, eller, som vi Philosopher pleier at sige: giør Beviset stringent, det er, at man igrunden ikke kan røbe andre Hemmeligheder end sine egne, saa det er ikke at takke Herrerne for, at de tier med Damernes, som De ikke veed.

Mit historiske Beviis kunde jeg nu vist nok godt spare i saa klar en Sag, især da jeg jo, som Philosoph, maa vide, at Exempler egenlig ikke beviser, men kun oplyser; men da jeg nu deels har regnet paa at faae det med, og deels med Rette kan sige, at den historiske Oplysning ligger mig langt meer paa Hjerte end den philosophiske Beviisførelse, saa tillader Damerne mig nok ogsaa at komme frem med mit historiske Beviis, og Herrerne maae finde dem i det, da de ikke kan være Dommere i deres egen Sag; thi vel har denne gyldne Regel ikke hidtil været anvendt paa Sagen imellem Damer og Herrer, hvori de partiske Herrer aabenbar har opkastet sig selv til Dommere, men i vor oplyste, philosophiske Tid maa Grundsætningen nødvendig giennemføres fra Hoved indtil Hale, eller, som vi Philosopher siger, med stræng Consequents.

Historien er da kortelig den, som jeg haaber, Alle vitterlige, at Fruen kom op i Herrens Studere-Kammer og fandt ham saa fordybet i Almanakken, at han slet ikke mærkede hende, men, istedenfor at knurre, sagde Fruen meget beskeden: gid jeg var en Almanak! hvortil Herren svarede meget koldsindig: ja, gid du var! og Damerne forstaaer en halvkvæden Vise.

Hvad Damerne derimod neppe kan forstaae, det er vist, hvordan jeg er blevet Philosoph, thi det kan jeg ikke engang

selv forstaae, men formoder kun, det er Herrernes Skyld, som ikke kan lide det Fjorgamle, og, naar man skal gaae frem med Tiden, maa man jo blive Noget, man ikke før har været, saa netop, fordi jeg ikke var Philosoph ifjor, synes mig, det kan være rimeligt nok, jeg er blevet det iaar, for jeg har seet mange Herrer, som jeg turde væddet mit Hoved paa, blev aldrig Philosopher, om de saa grublede i tusind Aar, og see, til min store Forundring, er de dog blevet det i et Øieblik, i en Haandevending: een, to, tre, saa det er klart, at een, to, tre er nu, ligesom i Pythagoras gyldne Dage, blevet hele den Philosophiske Hemmelighed. Heraf vil Damerne strax slutte, at de nemt kunde blive ligesaa gode Philosopher som vi, men da vi ingenlunde kan være tjent med, at Damerne bliver Andet iaar end de var ifjor, saa maae vi høitidelig protestere imod en saadan Forvandling, og Spørgsmaalet er da kun, om Damerne ikke er ligesaa ilde tjent med, at jeg løber hen og bliver Philosoph, og det saa tidlig paa Aaret, istedenfor naar det skulde være galt, dog heller at bie til det bliver varmt i Veiret, naar Damerne ikke mere gaaer ind at høre paa Forelæsninger, men gaaer ud „at lyde paa Fuglesang", saa Herrerne, og jeg med dem, havde baade Tiden og Rummet for dem selv!

Ja, uroft for Damerne, har jeg virkelig selv gjort mig det Samvittigheds-Spørgsmaal, og nu, da jeg seer Damerne for mig, finder jeg naturligviis, at alle andre Hensyn burde været sat til Side, indtil videre, men hos Pluto, hos hvem jeg har siddet alle Søgnedage, siden vi skildtes ad, der seer Alting ganske anderledes ud, og der kunde jeg ikke faae det ud af mit Hoved, at den første Aften i det ny Aar skulde jeg være Philosoph, og dog engang vise mig fra en glimrende Side, ved at anatomere det Flygtigste af alle Begreber, den

samme Proteus, som der vil en Mester-Haand til at holde fast, da han kan paatage sig alle mulige Skikkelser og smutter mellem Fingrene paa de Fleste, før de veed det. Det er nemlig „Øieblikket“ jeg mener, dette ganske forunderlige Kvægsølv-Begreb, som jeg finder, har allerede brudt Hovedet baade paa de Græske og de Nordiske Mythe-Smede, saa det vilde unægtelig være en philosophisk Helte-Gierning at klare den Sag i et Øieblik. Det giælder altsaa blot om virkelig at giøre det, og denne „Virkeliggiørelse“, som man paa Philosophisk kalder Experimentet, overlod jeg nu hjertensgierne til en Anden, som jeg da med stor Fornøielse skulde kritisere, og, naar Experimentet mislykkedes, smække over Fingrene; men her, hvor Munden skal gaae paa sin egen Haand, maa den ogsaa selv see til at gribe „Øieblikket“, og tør i det Høieste vente en Haands-Rækning af andre Munde, der gribe efter det Samme. Saalænge jeg nu sad nede i Hades, mellem alle de ypperste Ordførere i den forbigangne Tid, saa den var mig nærværende, da syndes mig, Grebet maatte nødvendig lykkes, da vi var hele tre Munde om det: den Oldgræske nemlig, den Oldnordiske og min egen, saa naar vi stillede os rigtig op efter Jagt-Lovene, maatte vi kunne perse det flygtige Øieblik, saa det blev nødt til at flyve lige ind i en af de aabne Munde; men nu, da jeg kommer herop mellem Damer og Herrer i det nærværende Øieblik, skilt fra det Forbigangne, nu opdager jeg, til min store Forskrækkelse, at min egen Mund er den eneste, der staaer til min Tjeneste, saa nu vilde Jagten være spildt Umage, og jeg maa da see at snoe mig fra den paa en nogenlunde skikkelig Maade.

Jeg vil derfor stræbe at vise, det var skielnsk gjort af den Oldgræske Mund at lade mig i Stikken, saa min stakkels

Mund skulde svare til det Hele, og lykkes det, da haaber jeg, baade Damer og Herrer skiænker mig, som en ung Begynder i Philosophien, Øieblikkets virkelige Paagribelse og Randsagelse, der aabenbar, ved Stalbrødrenes Udeblivelse blev alt for vanskelig!

Jeg kan nemlig med mange Vidner, skiøndt rigtig nok kun Skygge-Vidner, bevise, at den Oldgræske Mund har fortalt mig, det var netop Nordens Sønner, i Pagt med Græker-Aanden, forbeholdt at gribe det flygtige Øieblik og bringe det til at finde sig i Billighed, saa det ikke mere snappede os Maden af Munden eller Smilet af Kinden, og Historien er saa smuk, at jeg er vis paa, Damerne vil gierne laane Øre til den.

Det var nemlig paa det berømte Argonauter-Tog, at Grækerne kom til en underlig Snevring, dannet af to store Rokke-Stene, der bestandig rokkede frem og tilbage, og naar de stødte sammen, sønderknuste alt Mellemværende, saa det var et stort Lykke-Træf at slippe heelskindet derfra; men der var dog i Nærheden en berømt Spaamand, som hedd Kong Phineus i Salmydessa, og ham tyede Grækerne til, for at hente Raad for Uraad. Phineus vilde imidlertid ikke svare Argonauterne et Ord, med mindre de først kunde frie ham fra den daglige Plage, han havde af Systrene til Iris: de slemme Harpyer eller Drage-Dukker, Aellope og Okypete, som, hver Dag, naar Maden kom paa Konge-Bordet, snappede alt det Bedste bort, lige for hans Næse, og fordærvede Resten, saa det stank. Ogsaa her var gode Raad dyre; thi Systrene til Iris „hurtig som Aandedrættet og de flyvende Fugle", de lignede hende naturligviis i Hurtighed, og svarede kun alt for godt til deres Navne, som paa Dansk vilde blive „Springom og Letbeen;" men Argonauterne

havde til Lykke to Sønner af Boreas eller Norden-Vinden med sig, som ogsaa kunde flyve godt, hedd paa Græsk Zetes og Kallais, altsaa paa Dansk „fire og hale“ eller „Slip og Tagfat“;, og svarede ypperlig til deres Navne, saa de forfulgde strax Harpyerne, den Ene i Øster og den Anden i Vester, tog hver sin, og afnødte dem det høitidelige Løfte, at de herefter vilde lade Kong Phineus have Madro, hvorpaa han da ogsaa gav Argonauterne det gode Raad, at naar de saae Taagen over Rokke-Stenene eller, paa Græsk, de Symplegadiske Klipper, da skulde de paa Timen standse Skibet i Farten og lade en Due flyve igiennem Snevringen, og naar det lykkedes, kunde de dristig styre bagefter. Det gjorde Argonauterne da ogsaa, og det lykkedes, saa Duen mistede kun et Par af sine Hale-Fier, og Skibet Argo fik ligeledes kun ubetydelig Skade paa Bagstavnen, hvorimod Rokke-Stenene for Eftertiden smukt maatte finde sig i Stilhed og lade Folk slippe igiennem.

See, denne Oldgræske Historie om Kong Phineus i Salmydessa, eller paa Dansk, Kong Skin i Rysteby, som altid blev Mistemad, skiøndt han sad øverst tilbords, den fornøiede mig saa usigelig, som om jeg selv havde gjort den til at afbilde det skielmske Begreb, som man let seer, „Øieblikket“ er, naar man kommer til at tænke paa det, og det kommer man hardtad nødvendig ved Nyaars Tid, da man seer, hvor snart det er gjort at skyde et Aar ud og et andet ind, saa i dette Øieblik hører 1843 allerede til de „forrige Tider“, hvorom kun Historien melder. Som det nu gik med 1843, saaledes gaaer det aabenbar med alle vore Aar, Maaneder, Dage, Timer og Øieblikke, vi enten sidder tilbords eller staaer paa Pinde, saa de er kun til i Forbigaaende, og den nærværende Tid burde da egenlig hedde den Forbigaaende,

der forsvinder, mens vi nævner den. Det var derfor unægtelig meget vittigt af de gamle Græker, paa den ene eller den naturlige Side at ligne Øieblikket ved tre Systre, hvoraf den Ene var Gudernes Sendebud, for hvem Alt er gjort som sagt, men de to Andre var Drage-Dukker, der snappede Maden af Munden paa Kong Skin i Nysteby, og paa den anden eller historiske Side at ligne Øieblikket ved en Snevring mellem to Rokke-Stene, som man kun ved et særdeles Lykke-Træf slap igiennem, saa, hvis det kun var ligesaa tilforladeligt, at Sønnerne af Boreas greb Drage-Dukkerne og nødte dem til at holde deres Fingre eller Kløer hos sig selv, saa Kong Phineus i Mag kunde spise sin Mad, da maatte jeg ogsaa, ved Hjelp af min Broder, den gamle Hjarne, og af den Græske Mythe-Smed, kunne grebet Øieblikket i alle sine Skikkelser og gjort et soleklart Begreb deraf. Det mislykkedes altsaa kun, fordi Grækerne lod sig bedrage af Skinnet og stræbde med en Vittighed at indbilde sig selv, det var lykkedes dem at fange og fængsle det flygtige Øieblik og sikkre sig dets uforstyrrede Nydelse, og jo meer vi kiender til det Græske Folkeliv i sin Glands, des villigere bekiender vi, at dersom Solen nogentid stod stille i Middags-Stedet, da var det i den Græske Kong Skins Dage, og at hvis det nærværende Øieblik kunde og skulde fængsles, da kunde det aldrig skee paa en smukkere Maade, end i det gamle Grækenland.

De gamle Græker følde det imidlertid selv, at Forliget med Drage-Dukkerne, om Øieblikkets fulde, uforstyrrede Nydese, var igrunden et Selv-Bedrag, men de saae Fortvivlelsen spille paa Randen af Pandoras Æske, og vidste ikke bedre Raad end at lukke Øinene og smække Laaget i, medens de, ved at betragte sig selv i Kong Skin, som nødvendig be-

drager baade sig selv og Andre, og ved at afbilde ham blind, stræbde dog at lade Sandhed skee Ret, og det er, i Henseende til Dieblikkets Nydelse, et fortvivlet Raad, Damerne i deres Ungdom tit fristes til at gribe.

Hvad der imidlertid dobbelt har fornøiet mig i den Græske Mythe om Kong Phineus og Sønnerne af Boreas, der saa godt vidste at gribe Dieblikket, det er den Omstændighed, at skiøndt Nordens Kæmper ei engang prøvede paa den umulige Helte-Gierning, som Grækerne vilde unde dem Æren for, saa havde de dog unægtelig en Maade, historisk, at gribe Dieblikket paa, som fortjende Grækernes Roes, og afbildes meget smukt af dem ved Rokke-Stenene og det gode Raad i en snever Vending.

Det gik nemlig med Nordens Mythe-Smede, som med Nordens Kæmper, at de befattede sig slet ikke med at gribe Dieblikket i sit naturlige Forhold til Guder og Mennesker; thi dertil følde de, der vilde langt finere Fingre, men de stræbde des ivrigere at gribe Dieblikket i dets historiske Forhold til Fortid og Fremtid, saa det blev frugtbart, og det lykkedes dem, som det endnu lykkes Engelskmændene, i saa høi en Grad, at det ikke blot maa vække vor Beundring, men anspore os til Efterligning.

Mens jeg nemlig stod og fornøiede mig over den Græske Vittighed om Kong Skin i Rysteby, om Rokke-Stenene, Drage-Dukkerne og Sønnerne af Norden-Vinden, see, da gik der mig pludselig et nyt Lys op over Loke-Mythen, der maatte saa meget mere overraske og fornøie mig, som det netop var en af de Nordiske Myther, jeg meende at være færdig med; thi vel maa jeg nu have den Skam, som vore unge Philosopher grue for, igien tildeels at skifte Mening, men det bryder jeg, ligesom de unge Skjalde og de

gamle Philosopher, mig slet ikke om; thi det maae jo Alle indrømme, at har man Skam af at gaae frem i Oplysning, da har man dog ingen Skade deraf, og i Norden er det desuden et gammelt Ordsprog, at „man skal lære, saa længe man lever“, hvad en Spøgefugl meget vittig har oplyst, ved at vende det om og sige „man skal leve, saa længe man lærer“; thi det er unægteligt, at Dødbidere kommer aldrig videre.

At nu Loke, som Aserne aldrig kan undvære, skiøndt han bestandig halter mellem dem og deres Fiender, Jetterne, og narrer med Fornøielse begge Parter, er en meget tvetydig Person, af samme Slags som Egernet i Ygdrasil, det seer man strax, og da han har Deel i alle Asernes store Begivenheder, kan han slet ikke oversees, saa jeg har bestandig havt ham i Kikkerten, og tit havt Fingre paa ham, men immer smuttede han dog fra mig igien, ligesom da han var en Lax i Glatangers Foss, og nu har jeg derfor besluttet aldrig meer at gribe efter ham, uden som man paa Nordisk griber det gunstige Øieblik, for at at faae gjort hvad man vil.

Jeg vil derfor her slet ikke indlade mig paa de forskiellige Stamtavler over Lokes dunkle Herkomst, men lade det staae ved sit Værd, om hans Moder hedd Naal eller Løv-Øie, og holde mig til hvad alle Mythologer er enige om, at deels var Loke lige fra „Tidens Fødsel“ Odins Fostbroder, der alle Dage skulde tømme Guld-Bægeret med ham, og at han maa være den samme mythiske Person som Løder, altsaa i Anden Broder til Odin og Hæner; thi da bliver Loke aabenbar Sjælen i Øieblikket eller i den nærværende Tid, ligesom Odin i den Forbigangne og Hæner i den Tilkommende, og da falder hele hans bekiendte Levnetsløb langt bedre i Traad. Da kan man, blandt Andet,

ogsaa godt forstaae, hvad hidtil har været mig en uopløselig Gaade, hvi alle Diserne eller Damerne i Asgaard holdt paa Loke, og hvi Freya saa villig laande ham sin Fiederham, skiøndt han tit førde sig op som et Skarn imod dem og bagtalde dem uforskammet; thi det er egenlig Damernes korte Philosophi, at man skal nytte Dieblikket, eller „smede, mens Jernet er varmt", uden at spilde Tiden og plage sig selv med ørkesløse Grublerier derover, hvorvidt Hammer og Ambolt er gjort med rene Hænder og Ilden oppustet med reen Mund, og Alting baade tænkt og gjort med de allerbedste og reneste Hensigter.

Ogsaa det har Damer og Digtere tilfælles; thi skulde vi, naar Aanden kommer over os, først undersøge, om Ilden ogsaa var aldeles reen, da var den naturligviis slukt længe før vi blev færdig med Undersøgelsen, men at det ellers er ganske anderledes med Herrerne nuomstunder, det saae jeg forleden Aften et snurrigt Exempel paa i Berlings-Avisen, hvor en prosaisk Herre ganske alvorlig smigrede sig med det Haab, at om han end havde gjort Vold paa den poetiske Sandhed, skulde det dog tilgives ham for den gode Hensigts Skyld. Ja, mine Herrer! kunde det nytte Noget, da vilde jeg gierne holde ti Foredrag i Træk mod den ligesaa forskrækkelige som latterlige Philosophi: at undskylde det Slette med de gode Hensigter, og at sværte det Gode med de slette Hensigter, der enten rimeligviis eller dog muligviis kan have været med i Spillet; thi derved kyser man aabenbar Folk fra at giøre Gavn og opmuntrer dem til at giøre Skade, hvad kun i Helvede kan kaldes godt og kun i Daarekisten klogt; men jeg veed, det nytter aldrig med mange Ord at udvikle hvad i sig selv er klart nok, men bliver os kun indlysende, naar vi selv føler Kraft og Drift til at giøre Gavn. Endnu mindre vilde

det da nytte at giennemhegle de gamle Kæmper og deres Mythe-Smede, fordi de dog tilsidst bandt Loke til tre flade Stene og bandt med det Samme Hænderne paa sig selv; thi af alle Moraliseringer er Ingen vissere spildt, end den Historie-Skriverne saa tit holdt for Alexander den Store og Julius Cæsar, for Ludvig den Fjortende og Napoleon, og i det Hele for de Døde, og af alle de nye, mislykkede Forsøg i Pædagogiken, hvorpaa vor Tid har været saa rig, var aabenbar intet mere frugtesløst end det uhyre latterlige: at ville give vore Forfædre en bedre Opdragelse.

Jeg vil derfor meget heller beundre de gamle Kæmpers Drift til at giøre deres Liv saa daadfuldt som de kunde, og beundre deres Mythe-Smede, som bidrog uberegnelig dertil ved at udvikle en tilsvarende verdenshistorisk Anskuelse, der stadfæster sig til alle Tider, og netop de seneste Aarhundreder har kun alt for klart beviist, at de saae ret, naar de lod Aserne tilsidst gaae i Barndom, saa de iblinde bandt deres egne Hænder for at hævne sig paa Loke. Dette er det nemlig altid, man giør, naar man, det være sig nu med de bedste og reneste Hensigter, stræber at helbrede Tidens Foranderlighed og at fængsle Øieblikket til sine forstenede Tanker, Lærebygninger og Indretninger, som Loke til de flade Stene; thi da kan man selv ikke giøre stort Andet end sigte Hensigter, og naar man foretrækker Misgierninger med gode Hensigter for Heltegierninger med Slette, da bliver i alt Fald nødvendig „Ingenting“, giort i en god Hensigt, den gyldne Middelvei, som Mængden følger. Er der nu nogen menneskelig Virke-Kreds, der forlyster vort Øie, eller nogen stor og gavnlig Virksomhed, hvortil vi føle Drift, da finde vi endnu allevegne Spor nok af den store Loke-Fængsling i det Syttende og Attende Aarhundrede, fra Ludvig den Fjortendes Thronbestigelse til den

Franske Revolution, som løste baade Loke og hans Søn Fenris-Ulven, og vil vi vide, hvad Fængslingen har nyttet, da behøve vi kun at spørge os selv, hvad Følgen maatte blevet i Revolutionens og Napoleons Dage, dersom ikke Engeland og Rusland havde været; thi det var aabenbar de eneste Lande, hvor den levende Virksomhed ikke standsedes men fandt Opmuntring i det Syttende og Attende Aarhundrede, skiøndt af saa forskiellige Grunde, at man vel maa sige, det var i Engeland mest As-Loke men i Rusland mest Udgaards-Loke, der fik Lov til at drive sit Spil.

Intet viser os nemlig tydeligere, at det var den fri Virksomhed, som Livet og Sjælen i det nærværende Øieblik, de gamle Skjalde havde for Øie med deres Loke-Mythe, end den Omstændighed, at de skabde sig en dobbelt Loke: En til Aser og En til Jetter, fordi Tiden er, som Ordsproget siger, lige lang, men ingenlunde lige nyttig, for os Alle, saa det samme Øieblik bruges af En til at giøre noget Virkeligt og af en Anden til lutter Blændværk, og den Forskiel er der aabenbar mellem As-Loke og Udgaards-Loke i den Nordiske Mythe; thi Alt hvad As-Loke giør, Godt eller Ondt, er der Kierne og Mening i, medens Alt hvad Udgaards-Loke giør, er, som han selv siger til Thor, kun Kogleri og Øine-Forblindelse. Her seer vi ogsaa bedst Forskiellen mellem det Græske og Nordiske Skjalde-Øie; thi Udgaards-Loke er jo netop Kong Glimt eller Skin fra den historiske Side, som er modbydelig, medens han derimod fra den naturlige Side, som alt Klart og Glimrende, tiltrækker.

Jeg bliver maaskee Damerne for længe staaende ved Loke-Mythen, men jeg kan dog ikke komme fra den endnu, baade fordi den er saa rig paa historisk-poetisk Sandhed, og fordi Øieblikket netop nu er saa stort og saa gunstigt for Norden, at

jeg ret ønskede, alle Herrerne vilde være enige med Damerne og mig om, at lade Loke gaae sit gamle Skud, og lade det være hans egen Sag, hvad hans Hensigter er, naar vi kun har Gavn af hvad han giør!

Sagen er nemlig den, at jeg talde meget i Sommer med Loke i Engeland, som egenlig er hans eneste Fristed for Dieblikket, og skiøndt han er en stor Skielm og ikke at troe længer end man seer ham, saa kunde jeg dog tydelig mærke, han var nær ved at være kied ad Engelskmændene, ikke saameget fordi de behandler ham grovt, for det er han vant til, som fordi de begynder at true ham med, han skal bindes; thi vel leer han ad det, da han godt veed, der skal finere Fingre end Engelskmandens til virkelig at fængsle Dieblikket, men han veed slet ikke, hvor han skal gaae hen, naar Engelskmanden hænger eller brænder ham i en Lignelse, in effigie, som vi Latinere siger. For at føle ham paa Tænderne raadte jeg ham at gaae til Rusland, hvor der endnu længe vil være Nok at giøre, og hvor man ikke saa nøie sigter Hensigterne, naar kun Midlerne er gode, men han satte saa forskrækkeligt et Ansigt op, at jeg slet ikke mere turde slaae paa den Stræng. Naar jeg derimod spurgde, om han ikke kunde have Lyst til paa sine gamle Dage at komme til Norden igien, hvor han dog egenlig havde hjemme og havde i sin Ungdom havt mangen kostelig Spas, see, da sagde han naturligviis en Snees Vittigheder i Træk, som snertede og skar baade til Høire og Venstre af Øresund, og baade søndenfjelds og nordenfjelds i vor Halvverden, men jeg kunde dog godt høre paa ham, at naar han kun fremfor Alt var vis paa at have Munden fri, og Hænderne med til Skikkelighed, da kom han heller idag end imorgen. Det sagde jeg ham ogsaa engang reent ud og lovede, naar jeg kom hjem, at tale hans Sag paa det Bedste, og vel fik jeg kun Skamslikker for

det, som en Stakkel, der kunde have ondt nok ved at tale sin egen Sag, men det bryder jeg mig nu engang ikke om, naar det er Folk, man kan have Gavn af, derfor taler jeg nu ligefuldt hans Sag, og ønsker, jeg kunde faae alle ømskindede Herrer til at være ligesaa egennyttige, som jeg er!

At Loke ellers især er saa bange for sin Mund, det har han vel tilfælles ikke blot med alle mundkaade, men ogsaa med alle aabenmundede og selv med alle fremsagte Folk, følgelig ogsaa med Damer og Digtere; men han har dog, efter Mytherne, ogsaa en personlig Grund, fordi hans Mund blev engang ordenlig syet sammen med Syl og Risp, eller var dog paa et hængende Haar nær blevet det; thi hvilket af To det egenlig var, er mig endnu ikke klart af den pudserlige Mythe, jeg nu skal fortælle Dem.

De husker maaskee endnu fra ifjor, at Loke engang havde væddet sit Hoved paa, at Dværgen Brok og hans Broder kunde ikke giøre Magen til Sifs Guldhaar og de andre Konstværker af Ivalds Sønner, og De veed sagtens alt fra i Aar, at det er at tage Konstnere paa deres ømme Sted, naar man vil fortælle dem, hvad de ikke kan giøre. Det vidste naturligviis Skielmen Loke ogsaa, derfor tog han Munden saa fuld, og tænkde enten ikke videre paa det, eller tænkde, at Dværgen maatte vel forstaae Spas ligesom andre Folk, men Brok forstod ingen Spas, saa, da Aserne havde tilkiendt Thorshammeren Miølner Prisen fremfor alle deres andre Konststykker, da blev Brok haardnakket ved at paastaae, han vilde have Lokes Hoved. Hvad nu Dværgen vilde med det Hoved, der jo dog umulig kunde passe paa hans Skuldre, om han ogsaa havde været ærgjerrig nok til at ville bytte og konstig nok til at giøre Forandringen, det kan jeg slet ikke forstaae, men naar de Smaa har sat dem noget i Hovedet, da veed jeg

nok, de er stædige, saa det undrer mig ikke videre, at Brok var det, og undrer mig endnu mindre, at Loke fægtede med Hælene, for Hovedet var aabenbar hans det bedste Stykke, og selv naar det er meget maadeligt, vil man dog nødig miste det, men lader sig, naar galt skal være, heller landsforvise. Thor greb ham imidlertid i Flugten, hvad jeg saameget mindre kan rose ham for, som det var ham, der havde faaet Mjølner, saa han burde enten veget Dommer-Sædet, eller husket, det var dog egenlig Loke og hans dristige Væddemaal, han maatte takke for Hammeren, saa naar man endelig vil gaae strængt irette med Loke, paa Moralens Vegne, maa man endelig ikke glemme at giøre det Samme med Thor og alle Aserne. Nu skulde da Loke-Hovedet springe, men reddede sig dog dengang ved den skarpsindige Bemærkning, at det sad paa sit Eget, saa hvem der vilde tage det, maatte pasſe paa ikke at giøre den uskyldige Hals nogen Skade, for saa konstig var Brok dog ikke, at han kunde tage Hovedet af Folk uden at give dem et skakket Halsbeen. Da var det, Dværgen fik det fortvivlede Indfald at sye Loke-Munden sammen, enten det saa især var den Deel af Hovedet, han var arrigst paa, for Vittighederne, den sagtens havde sagt baade om Bremsen, der stak ham, og om andre Ting, eller det blot var af Ondskab, fordi han vidste, Hovedet var kun til Byrde, naar man spærrede baade dets Indløb og Udløb, som Munden jo er, det veed jeg ikke, men at Aserne vilde taale det, det kunde jeg ærgre mig over, naar det ikke var saa længe siden.

Dværge-Kniven var imidlertid mere medlidende og vilde ikke bide paa Loke-Munden, saa Brok maatte kalde sin Broder Aller eller Syl tilhjelp, som huggede en Tand i Læben og fik Rispen ind, men ud kom den dog til Lykke igien, enten det saa var den eller Læben, der brast, dog var det sag-

tens Læben, der fik Skam; thi mig synes virkelig, at Loke har ligesom et Hare-Skaar, og her seer vi da „Censurens Historie“ fra dens tragiske Side, der ikke er mindre mærkelig end dens Comiske, som Baggesen i sin „Kallundborgs Krønike“, saa mesterlig har fremhævet.

Naar vi nemlig betragter Thor som Øieblikkets Helte-Arm, og Loke som Dets Frisprogs-Mund, da kan vi neppe tage meget feil, og at det er „Censuren“, der paa samme Tid har bidt sig fast i Munden, som alskens „Politi-Placater“ har hindret Armens og Hændernes fri Bevægelse, det er desværre kun alt for indlysende, saa vi maatte inderlig ønske, at Loke-Mythen ei passede nær saa godt til Øieblikkets Historie; men hvor vidunderlig godt den passer, seer vi uden tvivl allerbedst deraf, at selv Loke-Hovedets Vittighed om sin Hals, der ligner en simpel „Kieldermand“, slaaer dog ogsaa verdenshistorisk igiennem; thi det er bogstavelig sandt, at Øieblikket, eller hvad vi kalde Døgnet, aldrig saa tit eller saa klart kan have sit „Hoved“ forbrudt, at det jo bør spares for „Halsens“ Skyld, da det kun er paa Hals og ei paa Stage, et Hoved giør Nytte, og det dog vilde være alt for sørgeligt, om Tiden skulde endes med et hovedløst Øieblik. Paa den anden Side har vist nok Erfaring ogsaa lært, at det slet ikke nytter, at sye Loke-Munden sammen, men skæmmer kun hele Ansigtet og giør Ondt værre, saa man maatte inderlig ønske, at Thor vilde styre sin Hidsighed og tænke paa det sande Ordsprog, at „hvem der altid vil hevne sin Harm, bliver tilsidst baade usel og arm“, saa han lod Loke løbe og bruge Mund, da Verdens-Historien har lært, at Mis-Brugen ikke kan forebygges, uden at Brugen med det Samme ophæves, og med Munden Alting, som er værdt at tale om, gaaer reent i Staa, saa Thors-Armen lammer sig selv ved

at forgribe sig paa Loke-Munden, og lærer snart, at den er dog meget for kort til at lukke alle Munde; thi at Damerne har ogsaa en Mund, vist nok anderledes fin og sød, men dog ikke mindre skielmsk og fritalende end Lokes, det synes alle Politi-Mestere og Censorer at have glemt, og dog holder denne Mund endnu, som altid, med Loke, og tilgiver ham alle hans uartige og forfløine Ord, deels for Vittighedens Skyld, som immer vil findes deri, og deels for det „almindelige Bedste", som Damerne godt føler, umulig kan rammes, naar man griber Øieblikket, ei for at benytte det til gavnlig Daad, men for at berøve det sin Frihed og dermed sit Liv. Gid det derfor maatte lykkes Damerne at omvende Stats-Mændene, og gid saa Loke aldrig vilde glemme, hvad han skyldte Damerne, men, naar han ikke kunde bare sig, heller sige ti bidende Vittigheder om Herrerne, end en Eneste om det smukke Kiøn, der ikke bruger Briller, fordi det har lært den meget smukkere Konst at see igiennem Fingre!

XVI.

Valhall og Folkvang.

Saften har jeg faaet et prægtigt Indfald, som jeg endelig maa meddele Damerne ligesaa varmt, som jeg har faaet det, for det er ikke alene vittigt, liberalt, populært, patriotisk, skandinavisk og „energisk besparende," men har oven i Kiøbet det store Fortrin, som mine fleste Indfald fattes, at det vil endnu tage sig meget bedre ud paa Papiret end i Virkeligheden, og fylde et stort Hul i vore „Statistiske Tabeller", saa mig synes, jeg burde alt i levende Live have et Monument for det, naar det ikke, som den besKedne Horatius siger om sine egne Værker, selv var et Monument „varigere end Malm".

Men i Henrykkelsen over mit eget Indfald har jeg nok glemt at sige Damerne, hvad det var for et, og nu, da Barnet skal kaldes med sit rette Navn, falder det mig først ind, at Damerne veed kanskee slet ikke, hvad „almindelig Værne-Pligt" er, og har altsaa intet Øie for alt det Genialske i mit ypperlige Indfald. Damerne er nemlig vant til at høre tale om „almindelig" Valgbarhed, almindelig Stemmeret, almindelige Ønsker og det almindelige Bedste, uden at Nogen derved tænker paa Damerne, saa det var intet Under, om de paa en egen Maade havde brugt begge deres Øren, hvor man talde om den almindelige Værne-Pligt; men det er derfor ogsaa et af de store Fortrin ved mit splinterny Forslag, at det tager Damerne med.

Damerne med til almindelig Værne-Pligt! det gaaer jo dog aldrig an.

Ja, hvorfor ikke? ved Alt hvad der hedder „Pligter“ pleier vi jo dog at tage Damerne med, og kun lade dem gaae hjem og passe paa Huset, naar vi komme til „Rettigheder ne“, og hvorfor skulde da Værne-Pligten være en Undtagelse?

Men Damerne kan jo, om end gaae med paa Fælleden, dog ikke staae Maal!

Det har jeg Altsammen betænkt, og uden at ville giøre Damerne en Alen længere end de er, om jeg ogsaa kunde, saa tør jeg dog paastaae, de er gode at have i Baghaanden, i Reserve, og videre skal, efter mit Forslag, Værne-Pligten ikke gaae, enten for Damer eller Herrer, i dette Liv.

Men saa bliver der jo Ingen til at exercere, ingen „staaende Hær“!

Jo, det sørger Odin for, og han giver hele den staaende Hær baade Kost og Løn af sin egen Lomme, og det en staaende Hær, som er værd at tale om, for, skiøndt jeg er kun en daarlig Regnemester, har jeg dog regnet ud paa Tavlen, at ikke selv Keiseren i Rusland har saadan en „Soldater-Coloni“ eller saadan en staaende Hær, hver Morgen færdig til at rykke i Marken, og altid samlet paa een Plet, altid „consigneret i Kasernerne“, som det hedder i Konst-Sproget. Ja, jeg veed ikke, om her er Officerer tilstæde, men det er det Samme, Damerne har ogsaa Øie for en god Holdning, og kan ogsaa see paa en Maneuvre, og de skulde bare været med mig i Valhall forleden Morgen, da skulde de seet en „Vagt-Parade“, der forgæves spurgde om sin Mage, ja, seet baade en staaende og gaaende og faldende Hær, som er værd at tale

om, for tænk dem bare 540 Dørre, Porte eller hvad De vil kalde saadanne kæmpemæssige Udgange, hver til 800 Mand, med „fuld Front", hvormeget bliver nu det? Kan En af de unge Herrer, som har lidt Algebra i Hovedet, ikke hjelpe mig i en Hast, for Tal, veed De nok, er ikke at spøge med, de har hele Tiden for sig, men dog er der ingen Ting, jeg daarligere kan huske, og naar det i Hoved-Regningen gaaer over Ti-Tabellen, som jeg lærde i min Barndom, saa er jeg beet, eller maa dog bære mig ad, ligesom Damerne: tage de runde Tal og lade Resten løbe, og saa er Regningen reen nok, for 800 Femhundreder bliver jo 400 Tusinder, og 400,000 Mand, lutter Skandinaver, lutter Veteraner, og, trods Napoleons gamle Garde, vant til at seire, ja, vant til at falde og staae op igien, saadan en „staaende Hær" med daglig Øvelse, den kan dog nok forsvare ikke blot hele Danmark, men hele Norden, i Freds-Tid, og kun i Fredstid er det jo, man bruger de „staaende Hære"; thi til Lande-Værn i Krigs-Tid maa Alting være „gaaende", og de Hære, der har staaet stivest i Freds-Tid, gaaer jo, efter al Erfaring, snarest Krebs-Gang i Krigs-Tid, saa da maa man immer stole paa Reserven. Det er altsaa indlysende, at det er den bedste staaende Hær, som koster mindst og skryller mest og kyser bedst, især paa Papiret, og det er unægtelig Tilfældet med Odins berømte Enherier eller Medbeilere i Valhall, saa det var i alle Maader reen Profit at overlade dem Garnisons-Tienesten, som de har intet at forsømme med og udføre ordenlig med Lyst, hvad i mine Tanker er en Hoved-Sag, da det dog immer, efter det sande Ordsprog, er Lysten, der driver Værket!

Den eneste fornuftige Indvending, der lod sig giøre mod dette Forslag, skulde være den, at „Værne-Pligten ophørde

med Døden", men baade lod den Indvending sig ret godt juridisk giendrive, og desuden lader den sig hæve, blot ved at sætte „Værne-Lyst" istedenfor „Værne-Pligt", hvad baade klinger smukkere og forvandler Garnisons-Tjenesten fra en Plage til en Ære, og giør den frugtbar paa gode Gierninger; thi at Damerne giør langt mere Godt af Lyst end Herrerne af Pligt, det er jo Alle vitterligt.

Men har jeg nu ikke alt drevet Spasen saa vidt, at det var paa den høie Tid, alvorlig at begynde paa hvad jeg vilde sige Dem i Aften?

Det skulde giøre mig ondt, om Herrerne tænkde saa ved Dem selv, men jeg trøster mig ved, at Damerne allenfalds tænker bedre, og jeg maa da ligesaa gierne strax sige Herrerne, at de faaer ikke Andet iaften end en ganske alvorlig Anbefaling af Lande-Værnet eller Forsvars-Væsenet, som det var i Odins Tid, da man sloges for Lyst og tog „Æren i Sold", hvorved baade Folk og Land befandt sig bedst, og fattedes aldrig Kæmper, som, naar Luren drønede, havde Lyst til at forsvare Fædre-Landet, og til, naar deres Time slog, at tage Plads paa Hær-Faders Bænke, hvor Død kun var en let Slummer, da, hver en Morgen, Kæmpe-Livet fornyedes med Hane-Galet; og Sagen synes mig ogsaa meget vigtig, da vi er alt for fattigt et Folk til at bekoste en staaende Hær, som var stor nok til blot af „Værne-Pligt", at forsvare Landet; thi, urost for vor Tids pudserlige Viisdom, der slet Intet vil have med det „virkelige og virksomme Liv", men blot med „tomme Begreber" at skaffe, har jeg ikke blot lagt Mærke til, men af Erfaring lært, at „Pligterne", hvor smukt de end beskrives og hvor godt de indskærpes, giver dog hverken „Lyst eller Kraft", og at det dog bestandig er disse To, der ene giør Beskeed, hvad vore gamle Skjalde

meget sindrig udtrykde ved at sige, at naar den gamle Thor var død, da var det hans Sønner Mode og Magne, eller Mod og Styrke, der skulde eie Mjølner og giøre Gavn med Thors-Hammeren.

Men Herrerne vil maaskee indvende, at om jeg ogsaa deri havde Ret, saa Norden kun lod sig forsvare med de gamle Kæmpers Tro og Tankegang, saa var det dog lige-galt af mig at anbefale dem, deels fordi neppe Nogen nu vil gaae i Ilden, for at drikke Miød og spise Flæsk i Valhall, og deels, fordi, om det ogsaa var muligt at opvække den gamle Overtro fra de Døde, saa var det utilladeligt, og før maatte Norden forgaae, end Moralen saares og Oplysningen standses paa sin Konge-Vei til giennemskinnende Klarhed!

See, det lyder jo frygtelig, men siden det er mig selv, der har sat det i Stil, maa jeg vel ogsaa være belavet paa Svar, og jeg svarer virkelig, uden al Forskrækkelse, at, Et af To, vilde jeg langt heller bekiende mig til hvad man kalder de gamle Kæmpers Overtro, end til hvad man længe har kaldt og endnu kalder „Oplysning", og det af den simple Grund, at den saakaldte Overtro var igrunden en „ægte Tro", men den saakaldte Oplysning er aabenbar en falsk Forklaring.

Først maa jeg nemlig minde Herrerne om, at naar de nævner „Flæsk og Miød" som hele Valhalls Herlighed, da glemmer de baade Odin med Øiet, Brage med Harpen, Idunne med Guld-Æblerne, og alle Valkyrierne, som oplivede de udødelige Kæmpers Skjold-Borg, oplyst af Sværde-Lyn, og naar de kalder Troen paa dette Valhall en „Overtro", da er det kun et Ukvems-Ord, hvormed den falske Oplysning har brændemærket al Tro paa en anden Verden, end den, hvori man brænder Tælle-

Lys og slaaes med Næver. At nu denne øiensynlige og haandgribelige Verden baade er den Første, vi lærer at kiende, og er den Eneste, vi kan pege paa, og sige: see der! det er paa ingen Maade nogen ny Opdagelse, det vidste de gamle Kæmper ligesaa godt som vi, men denne Verden fyldestgjorde dem ikke, derfor troede de, der var en Anden, vel ikke til nu at tage og føle paa, men derfor dog lige virkelig, eftersom den virkede paa dem, gav dem baade Magt og Mod til Storværk og Selv-Opoffrelse, og i denne anden Verden ventede de først at finde et Valhall, og, efter den sidste Strid, et guldtakt Gimle, hvor der var anderledes godt at være end i denne Verden; og naar vor Tids Lysestøber-Oplysning haanlig kalder denne Tro og dette Haab en „Overtro", da beskæmmer den, i mine Øine, kun sig selv, og det saameget mere, som selv de „Latinske Classiker", der, som Oplysningens Patriarker, staae med Palmer i Hænderne, dog, ved at betragte „Nordens Kæmpe-Tro", drog det i Tvivl, enten det var Daarskab eller Viisdom, hvad de bekiendte, var en stor Lykke, saaledes at betragte „Døden" kun som „Midten af Livet", og dermed at forsage Døds-Frygten!

Spørgsmaalet er nemlig for mig og jeg mener for os alle, ingenlunde, om der i det Ubekiendte findes eller fandtes en Skjold-Borg, der bogstavelig svarede til Valhalls Beskrivelse paa Nordens Billed-Sprog, men om „Aandens og Hjertets" Verden, som de gamle Kæmper troede, er virkelig til og skiænker de Ædle, for hvem „Daad er Dyd" og „Æren det feireste Træ i Skoven", Seier paa Seier over Livets Fiende og omsider en i alle Maader glædelig Udødelighed; thi er det kun sandt, da var ogsaa Kæmpe-Fædrenes Tro ægte og deres Haab velgrundet, hvor æventyrlige, ja, selv hvor upassende deres Forestillinger

om Valhall og Gimle, som den seierrige Døds-Kamps og den salige Udødeligheds Hjem, end maátte findes.

Og nu paastaaer jeg fremdeles, at saa længe denne Tro og dette Haab forplantes fra Slægt til Slægt, saa længe de ædle Kæmper, selv efter Døden, blive ved at leve i et prisеligt Eftermæle, medens det er Sønnernes Lyst at træde i Fædrenes lysende Fodspor og deres Haab at samles glade med dem hos Folke-Aanden og hos Hjerte-Dronningen i den anden Verden, saa længe i det mindste har Aandens og Hjertets poetiske Verden en historisk Virkelighed, saa længe staaer Valhall urokket, saa længe klinger Brages Harpe uophørlig, giennemklinger Kæmpernes Bryst, opluer deres Mod, neddæmper deres Frygt, og tilintetgiør Døds-Faren, der kun ved at frygtes bliver Kæmpen farlig.

See, en saadan Opdagelse af Billed-Sprogets faste og levende Grundvold, det kalder jeg Oplysning, for den kaster Lys paa Menneske-Livet, baade fordum og nu, og at denne Oplysning ikke standses men fremmes ved at gaae ind i Fædrenes Anskuelse og tilegne sig deres Tankegang, det er soleklart, saa den sande Oplysning staaer og falder med Norden, som dens gamle Moderskiød; men spørger man mig desuagtet hvad jeg vilde vælge, naar enten Norden skulde forgaae, eller hvad der for Øieblikket syndes mig Oplysning hemmes i sit Løb, da skammer jeg mig ingenlunde ved den Engelske Tænkemaade, at, naar enten Fædernelandet eller hele den øvrige Verden maatte forgaae, da var Fædernelandet min Deel af Verden, som jeg fremfor alt Andet ønskede frelst, da vor egen Frelse aabenbar er Vilkaaret for hele vort Bidrag baade til Oplysningens Fremme og til Verdens Bedste. Veed vi kun derfor, at Valhall er Kæmpe-Aandens Ridder-Sal i Nordens

Grændse-Fæstning, da veed vi ogsaa, den skal forsvares til det Yderste, og en saadan Ridder-Sal er Valhall saa vist, som det Nordiske Begreb om „udødelig Ære“, til alle Tider vil være Hoved-Banneret, hvorunder man kæmper for at øve Helte-Gierninger, der, som Asernes, hverken tjene Herske-Sygen eller Begiærligheden, men værne kun om Nordens Odel og afvæbne rovgierrige Fiender.

Dette klinger maaskee meget dunkelt, men det kommer da af, at den herskende Tanke-Gang, om „Æren“, saavelsom om alt Aandeligt, ogsaa i Norden er langt mere Latinsk og Fransk, eller i det Høieste maadelig Græsk, end ægte Nordisk; thi ved en saadan unaturlig Forvandling eller rettere „Forgiørelse“ taber nødvendig Ordene paa Moders-Maalet deres ægte, oprindelige Bemærkelse, saa Æren hos os bliver kun en Skygge af den Franske point d'honneur, eller af andre fremmede Klenodier, som i deres Hjemstavn kan være glimrende nok, men naar de skal bestaae Guld-Prøven, indsmelte saa godt som til Intet.

Forstaaer vi nemlig, som Romerne, ved Æren, kun Opsigten, Hæders-Krandsene og Øieblikkets Roes, da veed vi, de vindes ligesaa let, ja, vel lettere, ved glimrende men voldsom og rovgierrig Herrefærd, end ved heltemodig Kamp og Opoffrelse for Folke-Aand og Fæderne-Land, to Ord, som i ingen Røver-Kule, altsaa ei heller i den paa Romersk Kæmpemæssige, har mindste Betydning. Først, hvor der findes et Folk, som føler sit Slægtskab med de udødelige Guder, har Lyst til at ligne dem og hænger med Kiærlighed fast ved deres Fædre i tusinde Ledd, ved deres Moders-Maal og ved den „Plet af Jord“, der, ved at behage Stam-Fædrene, og optage deres Støv, blev alle de følgende Slægters „Moder-Skiød“, først der faaer Æren, som hos Grækerne, en

høiere og dybere Betydning, som Landsmænds Ærbødighed for Folke-Heltene og en taknemmelig Efterslægts Hylding af Fædrenelandets hensovne Værger og Velgiørere, men levende blev dog selv det Græske Æres-Begreb kun paa dets høieste Spidse, hvor det naaede Herakles og de andre Halv-Guder, som ved de Udødeliges særdeles Gunst besteg Olympen, medens selv Achilleus, og alle de Trojanske Helte, paa Odysseus nær, nedsank til Hades, der vel havde et Elysium, hvor Freden herskede, men var dog kun et Skygge-Rige, saa kiedsommeligt for Helte, at Achilleus vilde heller paa Jorden været Hyrde ved et Ledd end glimre der med det tomme Skin af Helte-Glandsen. Kun i Norden, hvor den store Kamp for det „grønne Gudhjem" og for Balders Opstandelse forenede alle ædle Kræfter, kun der fik Æren i Valhall et levende Begreb, der omfattede alle ædle Kæmper, som Valkyrierne paa Odins Vegne baade indbød til Gudernes Selskab, og skiænkede i Udødelighedens Bæger Enheriers Gammen, og det var intet luftigt Hierne-Spind, forbi det Nordiske Æres- og Udødeligheds-Begreb blev baaret, som Snekken paa Havet, af den dybe Følelse, hvori alle de eensartede Slægter sammensmeltede som Kæmpe-Redskaber af eet Blod for een og samme Aand til fælles Bedste, saa Fædrene levede med deres Sønner i det priselige Eftermæle og det fælles Haab.

Saasnart derfor den Nordiske Anskuelse af det store Kæmpe-Liv fra Slægt til Slægt atter kom til Live i nærværende Aarhundrede, da dukkede ogsaa Asgaard og Valhall op af de Tids-Bølger, der, som en bundløs Afgrund, syntes at have opslugt dem, saa det er i sin naturlige Orden, at vi alt iaften aflægge et lille Besøg i den gamle Ridder-Sal, som Herrerne godt kan giøre tilfods, og Damerne

tager Odin med Fornøielse op paa Sleipner, selv om de, som Hading, ei kan bare sig for at kige ud under Kappen, saa de kan komme til Valhall i et Øieblik og med alle Odins Møer modtage Herrerne.

Hvad vi nu strax blive vaer i Valhall, er at Odins-Hallen ei blot aabnede sig for Rolv og Frode og de gamle Skjoldunger, men, med Hakon Adelsteen, for alle de Helte, som i Tidens Løb kæmpede i Nordens Aand, saa der fattes hverken Gustav Adolph eller Tordenskjold, eller Nogen af dem Alle, hvis Navne og Bedrifter var Udødelighed værd!

Dog, skiøndt jeg ikke frygter for, at Damerne skal finde Indbydelsen til Valhall latterlig, da „Æren" for dem saavelsom for os, er det „feireste Træ i Skoven", ja, blomstrer tæt udenfor Valhall, som en sneehvid Lilie-Flor, i Ly af Glaser-Lunden, saa formoder jeg dog, De vil finde, der trækker lidt koldt i dette store Ærens Tempel, med de mange Døre, saa det maa være Valkyrier, der kan forlystes ved at bygge og boe der bestandig; men det er høist mærkeligt, at Nordens gamle Kæmpe-Skjalde, skiøndt de var ikke blødsødne, maae have fundet det Samme, siden de ikke blot bygde Freya et eget Fruer-Bur, anderledes lunt og tæt, men aabnede selv dette Folkvang paa Klem for alle Nordens Kæmper.

Om denne Kæmpe-Deling mellem Odin og Freya, der er Norden aldeles eiendommelig, kan nu vistnok ogsaa Meningerne være deelte, da den korte Besked, at Odin deler daglig halvt med Freya, enten lader sig forstaae saaledes, at han „deelde Sjæle" efter Antallet, ligesom de gjorde paa Wiener-Congressen, eller at han deelde dem efter deres Hjerters Lyst; men da Skjaldene jo, naar de viste Kæm-

per til Odin eller til Freya, ingenlunde udskrev dem som Værnepligtige, til Garnisons-Tjeneste i Valhall og Folkvang, ved Kongens og Dronningens Regiment, men vilde belønne deres ædle Kæmpe-Drift og Værne-Lyst med en smilende Udsigt til en glad Udødelighed, saa kan jeg aldrig tvivle om, det jo var efter Lysten Delingen rettede sig, men finder det kun tvivlsomt, enten Kæmperne deelde sig mellem Odin og Freya, een Gang for Alle, eller deelde deres Dag imellem dem. Herom kunde nu føres en ligesaa uendelig philologisk Krig, som over hvilketsomhelst dunkelt Sted i Iliaden eller Æneiden, men langtfra at yppe en saadan Kiv, til at besynges i Paarsiader, vil jeg strax indrømme, det er ikke Umagen værdt at twistes om de dunkle Ord i Edda, da det aabenbar herefter vil beroe paa Nordens Kæmper selv, om og hvordan de vil stile efter Odins eller Freyas Sal, der vel Begge har lidt af Tidens Tand, men er dog ufortærede; thi ligesom Valhall klarlig er det store Æres-Tempel i Norden, hvortil man stræver med glimrende Daad under Aandens Banner, saaledes er Folkvang Fruer-Buret i den „grønne Lund", hvortil der baade for Mænd og Kvinder, med brændende Fædernelands-Kiærlighed, gaae utallige, tit hartad ukiendelige Skov-Stier, som alle føre did, til Hjertets Paradis! Skulde man nu nødes til udelukkende at vælge En af disse Udødeligheds-Borge, da behøver jeg ikke at sige Damerne, hvilken jeg maatte vælge, men jeg vil heller ikke nægte, at jeg deelde mig helst imellem dem, og finder det naturligst i Nyaars-Tiden, da vi hverken er saa stærke i Aanden, som Oldtidens Kæmper, eller har saa brændende Hjerter, som Middelalderens Riddere, men maae nøies med Lidt af begge Dele og Lyst til det Hele.

Dog, dermed gaae det som det kan, naar kun den dunkle Tale om Valhall og Folkvang efterhaanden maa klare sig selv i Folke-Munde, og det skeer, naar paa den ene Side alle Aser og Enherier opstaae i den levende Historie, som forplanter Heltenes Navne og ophøier deres Storværk, medens paa den anden Side alle De, som elskede Fæderne-Landet og Moders-Maalet, faae i Kæmpe-Visen Udødeligheds-Kysset af Freyas Døttre! Naar Dette skeer, daglig og fuldelig, som det er alt begyndt, da er jeg vis paa, at, kom der atter klarøiede Fremmede til disse Kyster, da vilde de fortælle i Hjemmet, ligesom de gamle Skippere fra Tyrus og Sidon, at de var kommet til de „Lyksaliges Øer", hvor Sjælene levede efter Døden; thi hvor de henfarne Ædlinger levende mindes i Tale og Sang, og takkes daglig i Graven for deres seierrige Kamp og opoffrende Kiærlighed, der har Billed-Sproget intet andet Udtryk derfor, end Livets vidunderlige Fortsættelse efter Døden, og intet Udtryk kan heller være for stærkt til at beskrive en Kiærlighed, som er Fuldkommenheds Baand.

Og nu til Slutning kun det Ønske, at ligesom det aabenbar fordum var langt mere Kiærlighed end Ærelyst, der opflammede Danmarks Helte, at det ogsaa for Fremtiden maatte saa være; thi bliver end Daaden derved let mindre glimrende, saa bliver den altid elskeligere, og det er Kiærlighedens store Fortrin, fremfor alt Andet, der kan skabe Helte og drive til Storværk, at den føder ikke blot Sønner til Daad, men føder ogsaa Døttre til Sang, og til Helte-Mødre paany, saa Dannemænds Æt skal aldrig uddøe, mens „Danmark, deiligst Vang og Vænge" er „lukt med Bølgen blaa"! Ja, det er Kiendemærket paa de „Danske Helte", at de, efter hvert

Besøg i Valhall, hvor de nyeste Giæster altid skygge for de Gamle, vende tilbage til Folkvang, hvor de ældste Kæmpe-Viser immer synges mest og bedst, og hvor de trætte Kæmper hvile sødt, med de gamle Liv-Toner paa Danne-Kvindens og hendes Døttres yndige Læber.

XVII.

Minerva og Heimdal.

Damerne har formodenlig seet den ny Minerva oppe paa Studigaarden, eller, som det nu lidt fornemmere kaldes, „paa Universitetet“, og Damerne kunde da nok betroe mig, hvad de sikkert veed, hvorfor de unge Herrer vil have den Minerva forstenet; thi en saadan Beslutning havde jeg snarere ventet af de gamle Herrer, og da jeg ikke selv har faaet Stunder til at tage den fremmede Gudinde i Øiesyn, saa kan jeg kun have løse Giætninger om Grunden, og de løse Giætninger, de løser sjelden eller aldrig store Gaader.

Mig synes nemlig, naar jeg skal sige min Sandhed, at Minerva har været forstenet baade godt og længe nok paa alle Studigaarde, saa de unge Herrer skulde heller see til at faae blæst Liv i hende paany, og hvordan Minerva, eller da rettere „Pallas Athene“, af hvem hun kun er det Romerske Uglebillede, først blev forstenet, det maa jeg dog fortælle Damerne, kun med det Forord, at Gudindernes Historie naturligviis er mythisk, og maa derfor ikke tages lige efter Bogstaven.

Damerne veed jo saaledes nok, at Pallas Athene var Patronesse for alle de lærde Skoler i Grækenland, og saa var der en gammel Rector ved Skolen i Alexandrien, som havde en Heste-Hukommelse, men var ogsaa en Læse-Hest, imod Athenes Villie (invita Minerva, som vi La-

tinere siger) baade holdt til Bogen og sat paa Cathedret, hvor han var nær ved at pine Sjælen ud af Livet paa de arme Drenge, og pinde virkelig, hvad der er ligesaa slemt, skiøndt ei saa anstødeligt, „Livet ud af Sjælen" paa dem med utallige Navne og Aarstal, Gloser og Grammatikalske Regler, for en stor Deel af hans egen Opfindelse. Derover blev Gudinden, som dengang endnu var lyslevende, naturligviis smækvred, og kom bag paa den gamle Rector, en Dag, da han var halvgal af Glæde over en splinterny Grammatikalsk Regel om „nu" og „velan", som han havde selv hittet paa til at pine de Smaa med, og derfor sagde Gudinden strar: du maa ikke tænke, det er for din Dyds Skyld, jeg besøger dig, men for at vride Halsen om paa dig, og jeg har talt med Pluto, du skal være „Portner i Hades", gabe, naar Cerberus giøer, og øve din Heste-Hukommelse paa at føre Hoved-Mandtal over alle de Giæster, som Charon bringer. Denne hurtige Befordring havde Rectoren imidlertid slet ingen Lyst til, og var dumdristig nok til i en Hast at dreie Skjoldet, som Athene holdt skiødesløst i Haanden, saa hun kom til at „see sig selv" i det, og blev da lige med Eet forstenet, som De nok veed, de Alle blev, der speilede sig i samme Skjold med det forskrækkelige Medusa-Hoved. Hermed var da Athenes Ulykke og Skolemesterens Lykke gjort, for han bildte naturligviis Folk ind, at det var et „himmelfaldent Billede", saa Alle skulde ære ham som Athenes Ypperste-Præst, og Steen-Gudinden for Viisdom blev nu efterlignet paa alle Studigaarde, om ikke i andet, saa dog i Pap, og derfor vilde jeg gierne vide, om den Minerva oppe paa vor Studigaard, som de unge Herrer vil have forstenet, er saadan En, eller det er en levende En, som Damerne er blevet lidt bange for, og har

raadt de unge Herrer til at lade forstene, saa hun kan see lige mildt og lige dødt til dem Alle?

Men det er jo reent galt; thi det var ikke blot meget galt at lade en levende Gudinde forstene, men det er jo reent galt, af mig, at komme til Damerne med mine næsvise Spørgsmaal, som maae lægge mig ud baade med Damerne og med de unge Herrer, og er desuden Spørgsmaal om Damernes egne Hemmeligheder, som jeg selv har sagt, de aldrig røber, saa jeg maa skynde mig ikke blot at bede meget om Forladelse, men ogsaa at bede Dem ansee det Hele for ugjort og usagt, undtagen det om den Alexandrinske Skolemester og det Romerske Ugle-Billede, som er, desværre, kun alt for sand en Historie, der giør mig det vanskeligt at faae levende begyndt iaften, da De nok kan mærke, jeg skulde tale om den Græske Viisdoms-Gudinde, som en Dame, der gjorde baade Kjønnet og Grækerne udødelig Ære!

Med den første Begyndelse, som jeg dog havde tænkt, skulde slæbt af, gik det nemlig, som De hørde, reent skiævt, og hvad jeg nu skal hitte paa, for dog paa en Maade at slippe levende ind i den rædsom forstenede Materie, det kunde maaskee Ingen paa hele Studigaarden sige mig, saa jeg, som staaer heelt udenfor den, maa sagtens være raadvild, og for dog at lade Munden gaae, vil jeg fortælle Dem, hvordan Pallas Athene skal have faaet det Medusa-Hoved, hun førde i sit Skjold og forstenede Andre med, saa længe til hun selv maatte friste samme ret egenlig „haarde" Skæbne, men det er med Forord, at jeg ikke skal forklare Mythen om Perseus, for det har jeg aldrig lovet, men tvertimod, i mit eget stille Sind, indtil videre forlovet, saa De maae ikke friste mig.

Der skal da have været et Par Hav-Trolde i gamle Dage,

som de kaldte Phorkys og Kite, og som havde en heel Hob Døttre, hvoriblandt To kaldtes „de Graa", fordi de var født gamle og graa, og de havde det saa gruelig knapt, at de var begge To om „eet Øie og een Tand", som de skiftedes til at bruge, og disse to Graa kom Perseus først til, for at spørge om Vei, da han skulde hente Medusa-Hovedet, og ved at opsnappe „Øiet og Tanden", da de laae paa Reisen imellem de to Lods-Eierinder, bragde Perseus dem gierne saaledes i Knibe, at de maatte vise ham Vei til deres tre Systre, de saakaldte „Gorgoner" ved Verdens Ende, hvoraf vel de To var udødelige, men den Tredie, Medusa, var dødelig, saa det gjaldt kun om at snitte Hovedet af hende, uden at see paa hende, og det lykkedes Perseus, ved Hjelp af et Speil, Athene havde laant ham, og hvori han betragtede Medusas Skygge, mens han halshuggede hende. Ved denne Leilighed siger man ogsaa, det var, at den vingede Hest Pegasos kom til Verden, som havde sidt i Klemme hos Medusa, og fløi nu ud, man veed ikke ret, hvorefter; thi at det ikke var for hen i Taaget at sadles og rides til Vands af de „Latinske Poeter" og af Latin-Skolens prosodiske Græs-Ryttere, det tør man uden al Fare vel her forudsætte.

See, det var jo en ganske løierlig Historie, men hvad kan saa det nytte? Det var maaskee mere til Skade end til Gavn, at jeg fortalde den, da Damerne let kan have faaet Lyst til at vide, baade hvad de Graa og Gorgonerne og Perseus dog egenlig var eller skulde betyde, og det har jeg, som De veed, forlovet at sige, saa, naar jeg med eet Ord har lagt til, at Perseus forærede Pallas Athene Medusa-Hovedet, til Giengiæld for Speilet, hun laande ham, og at Gudinden siden bestandig førde det fæle Hoved med Slange-Haar i sit Skjold, da er jeg endnu lige nær, og det nytter

derfor ikke længer at dølge, hvad Damerne vist strax mærkede, da jeg begyndte paa at ville udfritte dem, at jeg har paa en Maade en ond Samvittighed iaften, saa jeg maatte vel ønske, det var sandt, hvad jeg lærde i Latin-Skolen, men fandt i Livet lige saa uefterretteligt, som alt det Andet, at den „vingede Hest“ stod altid sadlet til Digterne, saa vi, uden videre, kunde smide os op paa ham og ride Pokker af Syne. Ja, De kan jo nok indsee, at naar jeg skal tale om Minerva, da maa jeg, baade for Damernes og for de Lærdes Skyld, løfte hende til Skyerne, og dog gruer jeg endnu langt mere for de sprænglærde Damer, end for de sprænglærde Herrer, saa det maa nok holde haardt for mig at holde Lovtale over den frygtelige Dame med Medusa-Hovedet og Ugle-Billedet, og med den forfærdelige Oprindelse, at hun, efter Mythen, sprang i fuld Rustning ud af Zeuses Pande, og maa da sagtens bryde en Dødeligs Hoved, før hun slipper derind, og det forstenet, som vi veed hun er, og har været snart i umindelige Tider.

Damerne tvivler da vist ikke paa, at jeg jo hjertensgierne overlod det til Classikerne af Profession at have deres Hoveder brudt, baade Nat og Dag, til de fik Athenes eller Minervas Fødsel og hele Væsen ret forklaret; men det er Ulykken, „den haarde Skæbne“, at det tør, det kan jeg ikke, for saa vilde Classikerne jo strax sige: ha, ha! det saae vort Øie, til Minerva, til Pallas Athene, til vor udødelige Gudinde, Viisdommens uudtømmelige Kilde, al sand Oplysnings evig straalende Sol, til hende turde han dog ikke nærme sig, og vi behøver vel ikke at sige enten Herrer eller Damer, hvorfor! Vi giør det nødig; thi „Humaniteten“ er vores saavelsom Athenes himmelske Væsen og jordiske Værk, og vi har ordenlig en Slags Medlidenhed med alle saadanne

blinde Foragtere af „den store Gudinde", som baade Europa og Amerika dyrker, og hvis Altre vist snart igien skal kneise og ryge paa Asiens og Afrikas Kyster, hvor de nu, desværre, ligge sunkne i Gruset, men vinke dog selv i Gruset Gudindens trofaste Tilbedere, og belønne dem med herlige Reliquier, snart af Fryndserne om hendes Skjold og snart af Duskerne paa hendes Spyd og Kløerne af hendes Ugle. Vi har derfor ogsaa en Slags Medlidenhed med denne „Nordiske Barbar", som har saaledes forgabet sig i Odin, den eenøiede Cyclop, at han er stokblind for Pallas Athenes vel lidt graablakkede, men dog himmelblaa Øine, og for al Hellas og Latiums Herlighed, men skiøndt vi nødig beskæmmer ham, tør vi dog ikke fortie, at det er Athenes Skjold, hvormed hun forstener alle sine Fiender og Foragtere, det er, hvad han bæver for og tør ikke nærme sig, uagtet det er soleklart, at hvem der vil forklare Græske Myther, men lader Sjælen i dem Alle, Athene-Mythen, uberørt, han har ikke blot spildt sin „Olie og Umage", men har soleklart beviist sin egen Blindhed!

Damerne kan troe, det er ingen Spøg at blive saa „humant" betragtet og behandlet, og om det end derfor gaaer mig, som Nillemoer i Comedien, hvis Fødder blev iskolde, da hun hørde det lærde Beviis for, at hun var en Steen, saa maa jeg dog see at komme i Gang, og faaer, i Nødsfald, see til, ligesom han i Alexandrien, at dreie Medusa-Skjoldet lidt, ikke just henimod Athene selv, men dog imod hendes Tilbedere, som staaer paa Tæerne og giør lange Øine, for strax at see mig forstenet af Pallas Athene.

Under saadanne mislige Omstændigheder maa man imidlertid være snilde som Slanger, derfor gik jeg allerførst hen til den lærde Tydsker, som De nok veed, er, om ikke mit Ora-

kel, saa dog min Slibe=Steen, og jeg satte et Bededags=Ansigt op og sagde: jeg har tit tænkt paa, hvad det dog kunde være i „Naturen eller de moralske Ideer“, Pallas Athene egenlig skulde udtrykke, men det har ikke været mig muligt at udgrunde. Ikke det! sagde den Lærde, med en temmelig fornem og meget velbehagelig Mine, det synes mig dog slet ikke vanskeligt; thi da vi veed, at Pallas Athene sprang frem imellem Zeuses Pande=Lokker, og veed fremdeles, at disse Pande=Lokker er Torden=Skyer, saa følger det jo af sig selv, at Athene er Lynilden med samt Torden=Regnen! Ja saa, sagde jeg lidt ondskabsfuld: saa kan hun da ikke være blevet Grækers og Latiners Viisdoms=Gudinde, uden derved, at Lynilden har slaaet deres Øine ud, saa de i Blinde tog en Vand=Pyt for Viisdoms=Kilden! Om den lærde Tydsker blev forstenet ved det lille Ord, det veed jeg ikke, „men han tav dog bomstille“, og det lettede, for nu kunde jeg jo sige: hvad Pallas Athene i den Græske Mythe skulde betyde, det veed jeg rigtig nok ikke, men Saameget veed jeg, at var det ikke Andet, end de Lærde siger, altsaa en Kiende Ild og Vand paa Kryds i Luften, da kan man dog nok bedre forsvare at gaae hendes Mythe taus forbi, end at falde ned og tilbede saadan en „Oplysnings=Soel og Viisdoms=Kilde.“

Havde jeg derfor bare ikke selv sagt, at Græker=Aanden havde saadant et mageløs godt Øie til Menneske=Naturen, da kunde jeg herlig skyde Classikerne med deres egne Pile, men nu maa jeg rigtignok enten tage min Roes over Græker=Aanden tilbage, og det vil jeg paa ingen Maade, eller jeg maa paa en Maade selv give Classikerne Vaaben imod mig, ved at vise, at Athene dog virkelig er Noget, som man, om

end ikke bør tilbede, dog nødes til at ændse og faaer kun Skam for at ringeagte.

Jeg foretrækker imidlertid rask det Sidste, for Herrerne maae slet ikke tænke, at jeg har nogen Vanskelighed ved at forklare Athene-Mythen, naar den tages levende: klare den, saa man med et halvt Øie kan see baade det glimrende Skjold og det blinkende Spyd, hvormed hun sprang ud af den Olympiske Pande; thi det Slags Myther forklarer dem selv for enhver Aand, følgelig ogsaa for Nordens, og behøvede man derfor ydersligere Beviser paa Latin-Skolens Aandløshed, end dem, den hver Dag selv saa rigelig forsyner os med, da er det rigtig nok et slaaende, ja ret et lynslaaende Beviis paa Latin-Skolens Aandløshed, at den ei engang har kunnet see, hvad dens egen Viisdoms-Gudinde er, ikke see, at hun, i Grækernes Øine, vel paa en Maade var Lynet, men kun som det udspringer af en ordenlig hvælvet, Olympisk Pande, altsaa „lynende Vittighed", der jo altid springer ud i fuld Rustning af de Pander, den undfanges i, og var virkelig, hvad Grækerne forgudede, som al Viisdoms Kilde! Det Sidste gjør jeg nu vel ikke, og, jeg vil haabe, Damerne ikke heller, om de end stundom kan fristes dertil, men saa vist som Damer og Digtere ogsaa i Norden havde Vittighed, der snarere gik ud over de Lærde, end den fordunkledes af Deres, saa vist høre Digterne ei meer end Damerne til den lysleven de Athenes Foragtere, men høre tvertimod, tilligemed Damerne, til hendes Yndlinger, som kun lee ad Trudslerne med Medusa-Skjoldet, som de af Disen selv har lært at dreie i alle mulige Retninger.

Men hvad skal vi gjøre med Minervas stygge Nat-Ugle?

Ja, den havde jeg rigtig nok tænkt, vi kunde ladt Latin-

Skolen beholde, som den Romerske Minervas Fugl, at trøste sig med over Athenes Bortgang, men det gaaer dog ikke an; thi allerede Demosthenes skottede slemt til den, da han maatte vende Athenen Ryggen, og sagde høit, at hvad han slet ikke kunde begribe, var, hvad Pallas Athene vilde med to saa stygge Dyr, som Uglen og det Athenienfiske Folk! Vil vi altsaa have Pallas Athene, maae vi tage hendes Fugl med, og skiøndt det skarpe Syn, der ei kan taale Dags-Lyset, kun passer slet til sand Oplysning, saa kan vi dog nok giætte os til, hvad Lighed de vittige Grækere har fundet imellem Athene og Uglen; for det har sikkert været sine „gloende Øine“, Nat-Uglen maatte takke for den ufortiente Ære at følges med Athene, eftersom Damerne vil have bemærket, det gaaer ogsaa i den Henseende med „Vittigheden“ som med „Lynilden“, at den sees kun ret, naar den kommer farende, som sit eget Lys, midt ind i Mørket, eller som et Lys-Glimt midt ind i en mørk Tale!

Pallas Athene skulde naturligviis været den guddommelige Vittighed, ligesom Zeus skulde været den Alvidende, men hvad der glippede hos Faderen, maatte ogsaa skorte paa Datteren, og at Grækerne selv maae have fundet, der var en Mangel ved Athenes lynende Vittighed, det tør man vel slutte deraf, at de Alle fandt Feil ved hendes Fødsel, skiøndt de ikke kunde enes om, hvori den egenlig stak.

Saaledes paastod Somme, at Prometheus eller Hephæstos maatte give Zeus et dygtigt Slag for Panden, førend Athene kunde komme til Verden, og var det sandt, da vilde det kun alt for godt forklare Lyderne ved Athenes Vittighed; thi vi veed jo nok, at naar en Franskmand blot maa slaae sig selv for Panden, inden Vittigheden kan springe ud, da er det kun Giøgleri, saa han har allerede i Haanden

hvad kun skal lade, som det sprang ud af Panden; men da den Græske Vittighed dog i sit Slags er ægte nok, saa vrager vi med Rette dette Sagn, som Bagtalelse eller dog som løs Eftersnak.

Anderledes er det med den Oplysning, vi alt finde hos Hesiodos, hvorefter Pallas Athene virkelig havde en Moder, ved Navn Metis eller Paahitterskén, hvad Zeus kun skjulde ved at sluge hende; thi det er ikke blot høist rimeligt, da de unge Herrer tit endnu har for Skik at æde Dame-Vittigheder i sig og siden gienføde dem ud af deres egen Hjerne, men jeg anseer det for ganske vist; thi denne Fru Metis, eller den egenlige Vittigheds-Dronning, er i mine Øine vor gamle Moder Eva, der sprang ud af Kronos-Hjertet, og fik i Zeus-Hjernen kun en Græsk Rustning, der tit klædte hende maadelig nok.

Grækerne ymtede for Resten ogsaa om, at der skulde være tre Pallas-Athener, ja, den store Cicero giættede paa hele Fem, og Damerne veed nok, at skulde man have en Gudinde for hver Slags Vittighed, ligefra den Lynende til den Prikkende, da fik man endnu langt flere Athener, som vi, til Lykke, ogsaa finder blandt Damerne, men De veed ogsaa, at medens ægte Vittighed af alle Slags er i det mindste morsom, saa bliver derimod selv en Ciceros Veltalenhed meget tit kiedsommelig, naar den vil sønderlemme Vittigheder, og naar de Lærde giver dem til at flække enten Guder eller Gudinder, eller selv kun Stærkoddere, og giøre To, Tre af Een, da er det kun, forbi det Hele er dem for stort at spænde om og for balstyrigt at raade med, og det er en meget slem Vane saaledes at slaae det Store istykker og slaae det Livfulde ihjel, for at giøre det fatteligt og handtere det ordenlig. Jeg siger derfor om de tre Athe-

ner, som om de tre Odiner og de tre Stærkodder, at for dem skulde de Lærde have over Fingrene, til de lærde at lade Guder og Gudinder, saavelsom Mennesker, være hvad de er, om det end synes dem alt for urimelig Stort og Meget, saa, vil de Lærde endelig paa en Maade have tre Athener, da faaer de at nøies med den historiske Tredeling: mellem den ægte Græske eller Mythiske Athene, den Alexandrinsk-Romerske Minerva, og Latin-Skolens Pap-Dukke, der skulde giælde for dem Begge.

Til Viisdoms-Gudinde duede imidlertid selv den ægte, lyslevende Pallas Athene ligesaa lidt, som Noget af de unge Herrers Hjernespind, hvor genialsk det end maatte findes, duer til en Lære-Bygning i Philosophien; thi Vittighed og Viisdom forholde sig nu engang til hinanden, som Lyn-Glimt til Middags-Lys, og skiøndt Lyn-Glimtene kan være saa stærke, at de for et Øieblik synes at giøre Nat til Dag, saa lærer dog det næste Øieblik, at man tog mærkelig Feil. Saaledes veed man ogsaa nok, at Grækerne gjaldt engang for det viseste Folk under Solen, men Erfaring har dog for længe siden lært os, de var kun det Vittigste, saa, jo meer de udviklede deres Philosophi eller Vidskab, desmere spillende, spidsfindig og livløs blev den, blev ingen virkelig Forklaring af Livet, men kun en Vittigheds-Jagt efter Døden. Med Hensyn paa det gode Øie, Græker-Aanden havde til Menneske-Naturen, maa man vel forudsætte, at den ægte Vittighed dog virkelig er Moder til Viisdommen, men det lader sig ogsaa, efter Athene-Mythen selv, forklare saaledes, at ligesom Metis, hvis Zeus ikke havde slugt hende, jo vilde blevet Moder til en Søn, som fordunklede ham, saaledes vilde Grækenland ogsaa blevet den ægte Viisdoms Moder-Skiød, hvis ikke den graadige

Selv=Klogskab havde forhindret det, og jeg, for min Part, tvivler slet ikke paa, at jo de viiseste Mænd har havt de vittigste Mødre! Nu derimod, da Zeus slugde Metis, og indbildte sig, at Pallas Athene, som hans Hjerne=Foster, maatte til Verdens Ende blive ved at være Viisdoms=Perlen, naar hun blot ikke giftede sig; nu var det intet Under, at den tidligmodne Vidskabs=Frugt blev ormstukket og faldt af, og ligesom jeg før har bemærket, at fordi den Græske Følelse brændte for tidlig ud, derfor maatte Nordboerne gjennem Middelalderen hardtad ganske træde i Grækernes Sted, saaledes maa jeg her tilføie, at siden Grækernes Vidskab kom for tidlig og fandtes derfor umoden og uægte, maa det vist blive Norden, der i rette Tid skal udvikle den ægte Viisdom.

Skal nu Dette skee, som vi Alle maae ønske, da nytter det vist nok ikke, at de unge Herrer i Norden vil skyde sig ind under Hegel, men de maae komme høit op over ham, og har vi end dertil, for Øieblikket, just ikke de lyseste Udsigter, saa er det dog unægtelig et godt Varsel, at vi fra Arilds=Tid har en mageløs Viisdoms=Mythe; thi følgelig har vi i Norden virkelig havt Vittigheds=Fruen, der kunde og skulde blive Moder til den ypperste Vidskabs=Mand, saa det vil ikke være Damernes, men ene Herrernes Skyld, hvis vi alligevel gaaer Glip ad ham.

Det er naturligviis Heimdals=Mythen, jeg tænker paa, og skjøndt det Kongelig=Danske, saavelsom det Svenske og Norske, Videnskabers Selskab hidtil reent har overseet denne vor store „mathematiske Landmaaler", saa overseer han dog aabenbar langt bedre dem, om det ellers er sandt, hvad Mythen melder, at, fra Himmelbjerget, hvor han boer, seer han hundrede Mile vidt paa hver Kant, og seer

ligesaa godt ved Nat som ved Dag, saa han behøver hverken Athenes Nat-Ugle til Speiderske eller hendes Olie til Nat-Lampe, og hans Viisdom er ægte; thi hans Sværd hedder Mande-Hoved, og han kan „høre Græsset groe!" Derfor rider han da ogsaa Hesten „Guldtop", og har to Rader „Guld-Tænder" i sin Mund; thi den ægte Viisdom fører Gylden-Aaret med sig, og deraf udspringer naturligviis ikke blot en Europæisk men en Universalhistorisk Berømmelse; thi naar Heimdal blæser i sin Lur eller Basun, det berømte Gjallar-Horn, da høres det over hele Verden!

See, det er aabenbar baade et Syn og en Hørelse, en Gylden-Mund og et Torden-Mæle, et luftigt Stade og et aandigt Sværd, som baade vore Astronomer og Mathematikere, vore Philologer og Kritiske Historie-Skrivere, og da, fremfor Alt, vore unge Philosopher maae misunde Heimdal, og det er en mythisk Beskrivelse af den fuldmodne, klare, altomfattende Vidskab, som de Græske Mythe-Smede, om de havde kiendt den, bestemt vilde misundt Norden, og giort et Argonauter-Tog for at erobre!

Om vi nu selv er kommet ganske ærlig til dette Mythiske „Mande-Hoved", aabenbar langt mere i Græsk end i Nordisk Stil, det er vist nok et stort Poetisk Spørgsmaal, og dages virkelig denne „Nordens Salomon", vil det endnu blive et langt større historisk, ret egenlig et „verdens-historisk" Spørgsmaal; men vore Mythe-Smede har i det mindste dog stræbt at give ham en over-naturlig Fødsel, der, langt bedre end Athenes, kunde sammensmelte med Menneske-Naturen; thi vel kaldes Heimdal ensteds paa det løse „Odins Søn", men springer dog slet ikke ud af hans Hjerne, og har tvertimod tilgavns en hjertelig Oprindelse; thi hans Kiendings-Navn er netop „de ni Mødres

Søn", hvad ganske overordenlig glæder mig paa de „Nordiske Damers" Vegne, som sikkert vil kappes i Poetisk Dannelse om den Priis at tælles iblandt Heimdals Mødre! Jeg er ogsaa viis paa, at Damerne, saavelsom Digterne, kun behøver at tænke paa de „ni Muser", for at føle, der ligger noget saare Deiligt i at giøre den fuldkomne Videnskabs-Mand til ni Mødres Søn, saa allerede derfor burde der ved alle Universiteter holdes Forelæsninger over „Nordens Myther", skiøndt vi endnu, til Herrernes Skam, selv midt i Norden savne dem! Men, skiøndt det ogsaa er historisk klart, at uden Musernes Kys vilde Nordens Aand umulig kunne avle saa viis en Søn, saa ligger der dog for mine Øine noget endnu langt Dybere i Heimdals Fødsels-Mythe; thi naar jeg tænker paa de „ni Hjerter", som Danmark fra Arildstid har ført i sit Nordiske Løve-Skjold, og naar jeg derhos betænker, at, efter Menneske-Naturens uforanderlige Love, maa det Mande-Hoved, der virkelig skal rage høit op over Bjergene, være baaret lavt i den dybeste Rosendal, under det ydmygste Moder-Hjerte; da kan jeg ei twivle om, at jo Heimdals Mødre blomstre paa de Danske Øer, saa derfra vil Nordens bedste Hoved udspringe, skiøndt der vist nok maa høiere Bjerge og bredere Skuldre, end man finder paa Sletten, til at bære dette „Mande-Hoved" høit i Sky. Det er derfor, til Beroligelse for det Kongelig Danske Cancelli, ret egenlig i et „reent videnskabeligt" Øiemed, jeg saa inderlig ønsker alle de Skillerum nedbrudt, der endnu hindre eller hemme en venlig, kappelysten, fri og levende Verel-Virkning i vort Norden, og saa utrættelig sammenkalder de gamle Kæmpers ægte Sønner, til med forenede Kræfter at grunde en kæmpemæssig „Nordisk Høiskole", der kan opvore til det Himmelbjerg, hvor Heimdal, efter

Mythen, lyslevende, mandelig, til Ragnaroke seierrig, skal forsvare Bifrost eller Gynge-Broen mellem Asgaard og Jetteverden, og sætte baade Himmel og Jord i Bevægelse med Lyden af sit tordenmælede, men dog yndig klingre, klangfulde, fuglenebbede Gjallar-Horn!

Saameget er mig ogsaa soleklart, at har kun de silde-fødte Sønner af Nordens Kæmpe-Slægt end Mod og Kraft til at grunde en Nordisk Høiskole i Bjerge-Stil til Asgaards Værn, der med Æren kan kalde sig „Universitet“ eller Aandens Alminding, fordi det er intet Blændværk, men omfatter lyslevende og virkelig al menneskelig Kundskab og Vidskab, hele Menneske-Slægtens vidunderlige Levnets-Løb; har vi og vore Sønner kun Mod og Kraft til at grunde hvad der, selv for Nordens mageløse Kæmper, vil Aarhundreder til at fuldføre, da vil, da skal, da maa der ogsaa nødvendig udvikle sig en Nordisk Vidskab, der, netop fordi den bygger paa Moders-Maalet og paa Fædernelandet, betragter Alt med Nordiske Øine og giør alle fine Kæmpe-Skridt i Nordens Aand, netop derved og derfor staaer fast paa „Livets Grund“ og mægter, efterhaanden, levende at omfatte og klart at forbinde alt Menneske-Ligt, en Nordisk Vidskab, der vil staae i samme Forhold til den Oldgræske, som Nordens Myther staae til Grækenlands, altsaa kiærlig omfavner den, som Manden omfavner den elskede Kvinde, som Verdens-Historien omfavner Naturen; og vil man da endnu spørge, i hvad Forhold den Nordiske Vidskab vil staae til den Romerske, Franske og Brittiske Vidskab, da bliver det, nødvendigviis, som Forholdet, hvori Gother, Angler og Normanner satte sig til Romer-Riget, Frankrig og Bretland, altsaa et Forhold, Nordens Kæmpe-Slægt og Odin Seier-Fader værdigt!

Der kunde vel endnu være Meget at sige baade om den „Nordiske Høiskole“, som jeg længes efter, og om „Heimdals-Mythen“ som længe uændset har spaaet Høiskolen Lykke og Velsignelse, men hvor kun kan gives „Blik og Vink“, der har jeg lært af Damerne, at naar Eet eller, i det Høieste, To ikke nytter, da er hele Resten spildt, og jeg vil derfor blot give et lille Vink endnu om Heimdals Kæmpe-Stilling ved Gynge-Broen, og da først bemærke det ægte Græske deri, at Heimdal har meer en Kæmpe-Stilling end en Kæmpe-Bane, giør egenlig ingen Kæmpe-Skridt, men staaer kun paa Vagt for det grønne Gudhjem, som Natur-Philosophien i Menneske-Aandens Tjeneste altid maa staae paa Vagt for Historien.

Men hvad skulde det nu vel være for en Gynge-Bro mellem Asgaard og Jotunheim, mellem Guders og Jetters, altsaa mellem „Aandens og Haandens“ Verden, som Heimdal med sit gode Sværd „Mande-Hoved“, har at forsvare?

De Lærde har vel meent, det skulde være „Regnbuen“ og saa kaldes Broen ogsaa virkelig eensteds i Edda, men da Asa-Maalet er det Nordiske Billed-Sprog, maa alle dets Ord naturligviis ogsaa forstaaes billedlig og forklares poetisk, og hvad mener Damerne om, ved Bifrost eller Gynge-Broen at forstaae det Nordiske Billed-Sprog selv? Det er maaskee aldrig faldet Damerne ind, at „Ordet“ ikke som det staaer stivt og koldt og dødt paa Papiret, men som det ligger os levende, let og flydende paa Tungen, strømmer ud ad Munden og ind ad Øret, Det skaber netop den vidunderlige Forbindelse mellem den synlige og usynlige, den sandselige og oversandselige, Haandens og Aandens Verden, og at derfor Menneske-Tungen, naar den sættes i levende

Bevægelse af Menneske-Aanden, ligner en Gynge-Bro mellem Asgaard og Jotunheim; thi ikke blot er Ordet usynligt men dog hørligt, altsaa sandseligt, men de samme Ord, saasom Blomst og Fugl, Storm og Bølger, Ild og Flammer, betyder, eftersom de siges og tages, prosaisk eller poetisk, haandgribelig eller billedlig, baade noget Synligt og noget Usynligt, baade noget Verdsligt og noget Himmelsk, baade noget Timeligt og noget Evigt, saa ethvert Tunge-Maal, i Aandens Tjeneste, lignes rettelig ved en Gynge-Bro mellem to modsatte Verdner. Jeg veed ikke, om Damerne har hørt det før, men jeg er vis paa, De føler, det er baade sandt og smukt, og hvad der er begge Dele, tager Damer og Digtere strax i Favn, uden at spørge om, enten det er nyt eller gammelt, medens de ægte Viismænd forklare os, at det rigtig Sande og Smukke er ingen af Delene, men er evigt, som den evige Seier-Fader og den evige Yngling. Damerne vil sikkert ogsaa føle, der var god Grund til netop at kalde det Nordiske Billed-Sprog, eller Gynge-Broen mellem Asgaard og Jotunheim „Regn-Buen"; thi uden at ville forklare, hvad selv de Lærdeste endnu ikke veed, hvad Regn-Buen egentlig er, saa veed vi dog Alle, den springer kun frem i sin Farve-Pragt, naar det regner i Solskin, og er da unægtelig et træffende Billede paa det „Taare-Smil", som alle Dannekvindens Døttre har og alle hendes Sønner elske, og da især et træffende Billede paa Friggas Smil giennem Graaden for Balder!

At der nu ogsaa behøves en god Kæmpe til at forsvare denne Gynge-Bro imod Jetterne, det følger ikke blot af al den Anfægtning, Nordens Billed-Sprog længe har maattet og endnu maa lide, men især deraf, at Menneske-Tungen med det farverige Billed-Sprog har altid været det store

Tvistens-Æble mellem Folk med Aand og Hierte og Folk foruden, saa i Forstands- og Vidskabs-Tiden maa derom nødvendig føres ei blot en stor Penne-Feide, men et levende Mund-Huggeri, hvortil der aabenbar ei er noget andet forsvarligt Sværd, end det „Mande-Hoved", hvormed den gamle Mythe-Smed har forsynet Heimdal!

Hermed vil jeg da have baade den ægte Minerva, eller de Græske Mythe-Smedes egen Pallas Athene, og vores Heimdal, baade den Græske Vittigheds-Frue og den Nordiske Vidskabs-Mand, paa det bedste anbefalede baade til Damers og Herrers Erindring, som de virkelig fortjener, og vil herefter vist ei heller komme til at savne; men jeg kan dog til Slutning ei undlade at pege paa En af vore Kæmpeviser, som, ganske mærkværdigt, ikke blot spaaer Norden sin mageløse Viismand, men giør ham udtrykkelig til Søn af „Dane-Dronningen". Kiender Damerne ikke denne Kæmpevise, der begynder saaledes:

Dan-Konning lader en Havfru gribe,
Den Havfru dandser paa Tilje,

da maae de rigtig skiænde lidt paa de unge Herrer, som har forsømt deres Pligt; thi det er i alle Henseender en ganske deilig Vise, hvori Havfruen spaaer Dane-Dronningen tre Sønner, kongelige Alle, men siger saa:

Den Tredie skal være saa viis en Mand.
Dit unge Liv lader Du for ham!

Ogsaa her møde vi paa det Yndigste Regnbu-Farverne i Nordens Billed-Sprog; thi Dane-Dronningen tigger ikke blot Liv af Kongen til den Havfru, der for at „fremme hendes Villie" har spaaet hendes Død, men hun følger med

Wren Havfruen til Strand, og faaer saa den Regnbu-Trøst
i Havfru-Sang fra Bølgen blaa:

I tør ikke græde, græd ikke fordi!
(Den Havfru dandser paa Tilje)
Thi Himmerigs Dør stander aaben saa vid!
Nu haver jeg fremmet din Vilje!

XVIII.

Hephæstos, Pallas og Artemis.

Damerne har sikkert mærket, at hvor let det end er sagt, og hvor alvorlig og utrættelig De end har indskærpet, at man smukt skal „holde sine Fingre hos sig selv“, saa finder dog Herrerne, især de smaa Herrer, følgelig ogsaa Digterne, det sædvanlig tungt og tit umuligt, saa jeg kan endnu godt huske, at i min Ungdom var der en Dame, som, saasnart hun saae mig, gav mig et hullet Fingerbølle eller en anden ligegyldig Smaating at lege med, fordi hun havde mærket, at jeg kunde slet ikke holde mine Fingre hos mig selv, og at det da tit gik ud over en fin Sax, en lille Skrue, eller andre nyttige Ting, der ikke baadede ved Fingereringen! Kan nu selv saadanne Ting friste vore Fingre, hvad ikke da det egenlig Smukke, og, næst det „smukke Kiøn“ er jo dog Intet smukkere end „de skiønne Konster“, eller hvad man nu sædvanlig, med eet Ord, kalder „Konsten“, saa det undrer slet ikke mig, at Mange, som Konsten maatte inderlig ønske, vilde holde deres Fingre hos dem selv eller dog holde dem ved Skiøn-Skrift og Pølse-Pinde, de hverken kan eller vil dog holde deres Fingre fra Pensel, Meisel eller Grav-Stikke, hvoraf da følger med Jern-Nødvendighed, at vi faaer mange maadelige Konstnere og endnu flere baarlige Konst-Dommere, og deraf kommer det da naturligviis ogsaa, at jeg iaften fristes til at snakke vidt og bredt om Konsten, skiøndt jeg aldrig engang har

kunnet giøre en Pølsepind, som jo blev casseret, og har heller aldrig kunnet giøre hvad man kalder et Digt, uden at Hegle-Mesterne fortalde mig, jeg var en Barbar, som reent vandalisk gjorde Brudd paa alle Former, overtraadte alle Konstens Regler, og burde derfor staae i Gabe-Stokken, Andre til et godt Exempel. See, det Sidste troer jeg rigtig nok, kommer af, at vore Hegle-Mestere er egenlig kun Hegle-Kræmmere, veed nok, at Byen hedder Snerpe, men ikke, hvor den snerper hen, veed nok, at der ogsaa i Poesien er Noget, man med Rette kalder Konst, og visse Regler, man ligesaalidt ustraffet kan overflyve, som overtræde, men veed ikke Andet end at den Poetiske Konst er En af de Boglige istedenfor En af de Himmelske, som vi Jordunger kun kan fuske paa, og hvis Love derfor, langtfra at være „Paragrapher i Prosodien", er saa frie, som Fuglen i Luften, saa jeg er vis nok paa, jeg kunde snakke ligesaa fornuftig om Haandens skiønne Konster, som vore Recensenter om Aandens, men det er kun en daarlig Trøst, især da jeg veed, her er virkelige Konstnere tilstæde, som strax vilde mærke, jeg reiste udenlands, ikke til Konstens Tarv, men paa dens Bekostning. See, derfor har jeg fuldt og fast besluttet, at uagtet jeg i Aften maa stryge tæt forbi alle de saakaldte skiønne Konster, vil jeg dog, om muligt, ikke røre dem med Spidsen af en Finger, men da jeg veed, det er en meget vanskelig Sag, og at det er min svage Side at gaae det Smukke lidt for nær, saa vil jeg strax være min Skrøbelighed bekiendt, og haaber vist, at Konstnerne, skiøndt de er kildne, vil dog, saavelsom Damerne, være meget bedre for en gammelagtig Digter at komme tilrette med, end de Lærde, som, saasnart man giør den allermindste, enten grammatikalske eller prosodiske, logiske eller kosmologiske, kronologiske eller monologiske

Bommert, raaber strax, at man skal holde Mund og lade „fornuftige Folk" tale, som veed ordenlig at tælle deres Tanker og veie deres Ord, saa at, om de end igrunden ingen Ting siger, saa fortaler de sig dog ikke heller!

Da nemlig Grækerne, som bekiendt, alt giennem Aartusinder har ubestridt baaret Prisen i alle skiønne Konster, Aandens saavelsom Haandens, saa kunde jeg umulig forsvare at have givet et Overblik af de Græske Myther, hvis jeg listede mig forbi Konst-Mytherne, og dog er det for mig en meget farlig Sag at komme dem nær, da jeg ikke tør røre enten ved Malerier eller Billed-Støtter, og Haandens Konst dog synes at være den Eneste, der i Hephæstos har faaet et Olympisk Forbillede.

Det Sidste maa imidlertid kun have sin Grund enten i Undergangen af de bedste Græske Konst-Myther, eller i en sælsom Øine-Forblindelse hos Mythologerne; thi Grækerne kunde umulig have saa stærk en Drift og saa ypperlige Anlæg til alskens Konst, som deres Levnets-Løb og efterladte Værker bevise, uden at de ogsaa i deres poetiske Ungdom maa have sværmet for Konsten og have drømt om endnu større Konst-Værker, end de nogensinde mægtede at frembringe.

Nu er vist nok det Alexandrinske Bibliothek saa grovt et Mythisk Sold, at giennem det kan Meget af det Fineste være tabt, men havde Mythologerne ikke været ugleblinde, vilde de dog hos Hesiodos strax opdaget, at ingenlunde Hephæstos, men Pallas Athene var Grækernes Olympiske Liv-Billede for Konsten; thi han melder jo udtrykkelig, at det var, som et Side-Stykke til Pallas Athene, den storagtige Here udklækkede Hephæstos i sit eget kloge Hoved, og bragde ham blot ved Hjelp af Vinden til Verden, men kun som en Krøbling, der hverken kunde staae eller gaae, og

fik aldrig den Ære at sidde tilbords med Guderne, men maatte nøies med at være Hof-Nar paa Olympen.

Herrerne har ventelig allerede her den Indvending paa Munden, at Hephæstos, som man seer af Iliaden, kun var blevet til en Krøbling ved at smides hovedkulds ned af Olympen, da han vilde hjelpe sin kiære Moder at faae Bugt med den voldsomme Zeus, men skiøndt ogsaa denne smukke Historie viser, at Konsten hos Hephæstos selv i de Græske Skjaldes Øine var langt mere faldende end stigende, saa foretrækker jeg dog den anden ligesaa Græske Efterretning, at Hephæstos var en Krøbling fra Fødselen af, og maatte derfor først øve sin Konst paa at skaffe sig selv de forlorne Been, hvormed man aldrig giør store Spring, og hvormed vi, i Iliaden, seer ham humpe saa pudsig omkring, da han vil være Mund-Skiænk paa Olympen og efterabe den smagfulde Hebe, at alle Guder brister i Latter! Derfor, siger jeg, er ogsaa den Skiønhed, han i Aphrodite ægter, saa falsk, som hvad Skjaldene med Rette kalder hendes Moder: saa falsk, som „Skum paa Vand“, og her føler vist Damerne, saavelsom jeg, at skal den forskrækkelig indviklede Konst-Sag nogenlunde opredes, da maae vi begynde med i Tankerne at rive alle de Skillerum ned, som baade Alexandrinske, Romerske, Franske og Tydske Konst-Dommere paa deres egen Haand har smækket op mellem Aandens og Haandens Konster, baade i det Hele og i det Enkelte, og derimod see til at faae eet nødvendigt Skille-Rum sat op igien, som Barbarerne har revet ned, Skille-Rummet nemlig mellem det Skiønne og det Hæslige, saa vi ansee intet Konst-Værk for ægte, med mindre det i det mindste fra en vis Side er skiønt, og kun ægte, forsaavidt det er skiønt!

At faae begge disse Ting rigtig gjort, er nu vist nok

ingen let Sag, men tvertimod en stor Konst, men store Konster har for Smaafolk, som vi og vore Lige, heller aldrig været og kan aldrig blive nogen let Sag, og alle Smaa-Konsterne, der, for Resten, som Damerne veed, hver til sit Brug, kan være gode nok, dem er det her hverken Tid eller Sted at tale om.

Her, i Mythernes Egn og Poesiens, altsaa Aandens og Hjertets Verden maae vi nemlig betragte Konsten som noget „Guddommeligt", der vel kun lykkes ret for den store Byg-Mester, som skabde baade Himmel og Jord og skiænkede Adam i Eva det bedste Forbillede paa ægte, levende Skjønhed, som Jorden kunde bære, men dog noget „Guddommeligt", som de bedst begavede Menneske-Børn ei kan bare sig for at fuske paa, fordi de, skabte i Guds Billede, virkelig har Kald til at efterligne Ham! Dette følde intet Folk dybere end Grækerne, derfor er deres Myther blevet Skiønhedens naturlige Billed-Sprog, og alle deres Guder igrunden Tusind-Konstnere, lige fra Zeus, hvis Mester-Stykke jo er Pallas Athene, lige ned til Hephæstos, hvis Mester-Stykke Damerne nok huske, var den hjerteløse Pandora, hvis glimrende, men falske Skiønhed dog langt meer var et Værk af Athene, Aphrodite, Muser, Chariter og Hermes, end af Hephæstos, der vel hos Grækerne ei er den plumpe Grov-Smed, han hos Latinerne, som Vulcanus, nedsank til, men er dog, som Konstner, kun en simpel Guld-Smed, Klein-Smed, Tømmermester og Billed-Hugger, altsaa ingenlunde de Olympiske men de dagligdags Konstneres Oldermand, ingen guddommelig Konstner, men kun en plump Konst-Afgud, som aldrig havde ordenlig „Gang eller Sæde" med de andre Olympier, var selv hæslig tilbunds og kunde da umulig

giøre Noget, som var skiønt for meer end Øie og Haand, kunde slet Intet giøre, som tillige var skiønt for Aand og Hjerte!

Hermed lade vi da Hephæstos fare til Philologerne og de mythiske Antiqvarer, som kalde alle smukke Damer Pandoras Døttre, og ansee det for Konstens Mester-Stykke at smedde sig konstige forlorne Been, at bygge Huse til Guderne med Hænder, og at fange Ares og Aphrodite under et haarfiint Guld-Net til Skogger-Latter for alle Olympier!

Derimod vil jeg bede Damerne vende Øiet bort fra alle saadanne glimrende Narre-Streger og meer end slibrige Konst-Værker, for engang fra Konstens Side at betragte den ægte Græske Pallas Athene, til hvis Med-Beiler vi hørde, Fru Here, lidt indbildsk, havde sammenflikket Hephæstos, og hvem han da ogsaa, efter Mythen, beilede til, men naturligviis forgiæves, ei blot fordi den moderløse Athene med Rette kaldes den „Koldbrystede", men især, fordi hun var alt for vittig til at finde Behag i en plump Hof-Nar, og alt for kiær ad Skiønhed til at omfavne saadan en hæslig, humpende, fortsmuttet Tølper.

Vist nok var Pallas Athene, efter den Græske Mythe, først og fremmerst, selv et Konst-Værk af Fader Zeus, men ethvert levende Konst-Værk har baade Drift og Dyd til at forplante sig, saa, som et levende Konst-Værk af Zeus, var hun netop derved en født Konstnerinde af første Skuffe, der vel alt i Iliaden kan synes nedsunket til en simpel Sye-Jomfru og Dreiels-Væverske, men var dog aabenbar mythisk bestemt til især at sye Folk sammen, og at væve Spindet af den Olympiske Hjerne, som var hendes underlige Moder-Skiød.

At nu ogsaa Grækenlands Arilds-Skjalde har betragtet

Pallas Athene som Olympisk Konstnerinde og Væverske i en langt høiere Orden, end Dreilet eller selv Silken hører til, det har vist nok Mythologerne, selv i Alexandrien, sædvanlig overseet, eller, rettere, oversprunget, men de har dog ogsaa røbet dem selv, ved at fortælle os, der var en meget konstig Lydisk Væverske, ved Navn Arachne, som brystede sig af at have overgaaet Pallas Athene, med et Tæppe, hvori „Gudernes Kiærligheds-Historier“ var indvævede, men som hængde sig selv i Fortvivlelse, da Gudinden sønderrev hendes Mester-Stykke, og blev saa forvandlet til „Edderkoppen“, der endnu bestandig hænger i sit eget Spind; thi naar man blot veed, at „Arachne“ paa Græsk betyder en „Edderkop“, da seer man let, at der ved den Lydiske Væverske skal forstaaes en Poetisk eller Æsthetisk Dame, der fusker paa den Mythologiske Konst med Hjernespind om Guderne udaf sit eget Hoved, medens Athene maa betragtes som den ægte mythiske Konstnerinde, der kun væver hvad Zeus selv har spundet, opspundet i sin Olympiske Hjerne.

Mesteren for Arachne-Mythen har nu aabenbar, paa Athenes Vegne, villet give os et Vink om, at de mange „Kiærligheds-Historier“, hvori Zeus under allehaande Skikkelser er Helten, maa agtes for uægte mythisk Arbeide eller Lydisk Edderkoppe-Spind i Luften, og skiøndt det kan ligne den „koldbrystede“ Væverske at fordømme alle Kiærligheds-Historier, som Olympierne uværdige, saa skal jeg dog ikke nægte, at i mine Øine er de Fleste det virkelig ogsaa, men deri mener jeg dog, at „Kiærligheden“ eller Elskoven ɔ: Elske-Huen er aldeles uskyldig, saa det beviser ingenlunde, at Den jo ogsaa har en Olympisk Historie“, som fortjende at indvæves paa de fineste Tepper, og turde vel giøre Athenes Mester-Stykke Rangen stridig.

Hvorfor nu denne Olympiske Kiærligheds-Væv fattes i Grækenland, har jeg allerede givet det bedste Vink om, jeg kunde, ved at pege paa „Middel-Alderen“, som den rette Kiærligheds og Vorfrues Tid, det ikke var Grækerne muligt at komme i Forkiøbet, men kun at trylles og trylle, skuffes og skuffe med Skinnet af, men var det naturlige Græker-Øie for Menneske-Naturen, følgelig ogsaa for Hiertet og Dets skiønne Konster, saa godt, som jeg saa tit har sagt, da maa det ogsaa have opdaget Trangen til en mythisk Konstnerinde, som ikke var „koldbrystet“, ikke udsprunget af en Olympisk Hjerne i fuld Rustning, som Athene, men stille udviklet under et ømt Moder-Hjerte, som Letos Tvillinger, og vil Damerne, uagtet deres naturlige Forkiærlighed for Apollon, skiænke hans deilige Tvilling-Syster et af de kiærlige Øiekast, som gaae midt ind i Hjertet, da vil de udentvivl klarlig see, hvad selv jeg kan skimte, at Artemis var født til mesterlig at slaae den „fine Væv“, som Arachne kun fuskede paa.

Jeg veed jo nok, det er et stort Kiætteri, i de stive mythologiske Orthodoxers Øine, at ville have Artemis til andet end blot „Jagt-Gudinde“, som de nu engang, stirrende sig blinde paa Actæon og „Guld-Buen“, har gjort hende til; men det faaer ikke at hjelpe; thi det er ganske vist, at „Guld-Tenen og Guld-Thronen“ er, hos de gamle Græker-Skjalde, ligesaa vel Artemis tildeelte, som „Guld-Buen“, og hvem der ikke kan forene dem, barer sig da nok for at forklare hende.

Jeg, for min Part, kan slet ikke forstaae, hvorledes Tvilling-Systeren til Apollon, til Digter-Guden, skulde faaet den urimelige Jagt-Lyst, saa hun vilde slet intet Andet giøre, end flyve og fare, fra Bjerg til Bjerg, i Maane-Skin, efter de ulykkelige Dyr, og imellem forvandle en næsviis

Jæger til en Hjort; men jeg kan godt forstaae, at saadan en „Olympisk Jomfru“, sværmende i det „klare Maane-Skin“, rugende over alle Æggene af Parnasſets Fugle, var en Gjenstand, som alle Konstnere i Hjerte-Tiden kunde brænde og blusse for, men Ingen vove at tilegne sig, og hos hende finder jeg Guld-Thronen og Guld-Tenen ligesaa vel paa rette Sted, som Guld-Buen med de „søde Pile“, som Philologerne vel kan giøre sig det surt nok med, men kan dog ikke berøve hende. Har derfor Artemis slaaet sig til Jagten, maa det vist have været af Kiedsommelighed, eller, hvad omtrent er det Samme, af Fortvivlelse, da hun hverken fandt Æventyr, som var værd at udspindes med hendes Haand, eller Bryster, hvor de „søde Pile“ kunde vække Liv, trods Bane-Saar, og i denne Giætning bestyrkes jeg, ved at betragte Middel-Alderen, hvor det vel, enstund, var ganske anderledes, men hvor Guld-Spinderiet og Guldbue-Legen dog ogsaa tilsidst afløstes af en Skolastisk Jagt-Historie, hvori „Vorfrue“ ei tager sig stört bedre ud, end Apollons Syster i Spidsen for alle Jagt-Hunde!

Dog, for ikke nu igien at brænde mig paa Middel-Alderens Historie, vil jeg lade det beroe med Vinket om de to Olympiske Jomfruer, hvoraf kun den Ene fik gjort sit Mester-Stykke, og vende mig til det store Spørgsmaal i vore Dage: om Konsten stiger eller falder?

Det var nu vist nok ikke blot En af vore Ulke, som, da de forleden Aar traf Thorvaldsen, udraabde, „Konsten stiger!“ thi det har hos os alt længe været et Ordsprog, og er vel allevegne den almindelige Mening; men det er kun om meget faa Ting, jeg har den Lykke at dele hvad der for Øieblikket er den „almindelige Mening“, og mellem disse faa Ting er ikke Konstens Stigen, forsaavidt Talen her slet ikke er

om de dagligdags Smaakonster, og ingenlunde blot om Haandens skiønne Konster, men især om Aandens og Hjertets store Konst at „forskiønne Livet", og saaledes efterligne den mageløse Konstner, som skaber „levende Skiønhed".

Denne Konst, at forskiønne Menneske-Livet, som allerede Grækerne gjorde et Kæmpeskridt til, og som i Ridder-Tiden havde sin glimrende Time, synes mig i vore Dage endnu vissere tabt end Glas-Maleriet; thi hvad vi kalder „Stats-Konst", er saa langtfra det Maal, at Herrerne maaskee endog synes, det er et tomt Ord-Spil, naar jeg vil have den regnet til de „skiønne Konster", og troe da vel, jeg drømmer, naar jeg vil have den stillet i Spidsen for dem Alle. Det tænkde imidlertid Grækerne ikke, thi selv Pallas Athene var stolt af at kaldes Moder til det Atheniensiske Folkeliv, som man veed, var det smukkeste og smagfuldeste, Oldtiden kiendte, saa, hvis Grækerne havde det bedste Øie for Konsten, maa Menneske-Livets Forskiønnelse i det Borgerlige Selskab ogsaa, reent menneskelig talt, være Konstens Mester-Stykke paa Jorden. De gamle Grækers Bifald vilde imidlertid kun lidt hjelpe mig i Striden med alle Nutidens Stats-Mænd og Stats-Recensenter, som er af ganske andre Tanker, dersom jeg ikke tillige turde regne paa Damernes Bifald; men det tør jeg dristig; thi, som Lige søger Lige, saa har de Skiønne ogsaa i alle Retninger Skiønheden kiær, og Damerne er derfor kun ligegyldige for Stats-Sager, naar man derved ikke tager Skiønheden i Betragtning. Alle de Fyrster, som, paa deres Viis, stræbde at forskiønne Livet, og derved frembringe hvad man kaldte en „gyldne Tid", ligefra Keiser Augustus i Rom til Kong Ludvig den Fjortende i Paris, regnede derfor især paa Damernes Bistand, og regnede ikke feil, saa, hvis jeg

var Konge, vilde jeg dristig giøre ligesaa, men naturligviis for Resten skye baade de Romerske og Franske Fodspor, som Verden har seet, førde til Fordærvelse. Nu derimod, da jeg saagodtsom slet ingen Ting er i Staten, og Digterne, saavelsom Damerne, efter den almindelige Mening, duer til slet ingen Ting i Staten, nu maa jeg især vogte mig for at komme ind i Noget, der kan kaldes „Politik", og tør knap nok ytre det dog ligesaa uskyldige som fromme Ønske, at Fremtidens Stats-Mænd vilde lære af Grækerne, og af Damerne, kun at arbeide paa hvad der lader sig giøre, altsaa ikke paa at omskabe eller forbedre, men kun paa at berolige og forskiønne Livet! Det Første overgaaer nemlig, som Fornuften giver, al menneskelig Magt, Fornuft og Forstand, saa man giør derved kun Ondt værre, og giør, saavidt muligt, det Gode slet, medens Erfaring lærer, at det Sidste kan prægtig lykkes, og maa nu kunne lykkes i langt høiere Grad end hos Grækerne, da Folk nu er meget tammere, Lyset langt klarere, og Damerne, som i Aartusinder, med udmærket Held, har øvet sig paa at forskiønne Livet i det Enkelte, nu med største Fornøielse vil hjelpe til at krone Værket i det Hele.

Dog, ogsaa her maa Vinket være Nok, da der endnu ligger en Steen iveien for Menneske-Livets Forskiønnelse i alle Retninger, endogsaa forsaavidt mange smukke Digte, Malerier og Billed-Støtter kan bidrage dertil, og den Steen er meget stor; thi Damerne maae vel have mærket, der er en Fordom, som, langtfra at aftage, synes daglig at vore, som om den skulde opfylde Verden, og som, hvor den hersker, giør hartad ethvert Kæmpe-Skridt til ægte Skiønhed baade i Livet og i Døden umulig, den Fordom nemlig, at hvad der skal blive skiønt, maa først være i den allerstrængeste

Orden. Derved gaaer nu nødvendig Friheden, gaaer som oftest Livet, baade Aandens og Hjertets Liv, og altid Livets bedste Kræfter i Løbet, og hvor Konstnerne er Skygger, kan man være sikker paa, at Skiønheden i det Høieste bliver Skin; thi intet Værk kan paa nogen mulig Maade blive større end Kraften, som frembringer det, og Aartusinders Erfaring lærer, at alle Menneske-Naturens ædle Kræfter kun trives i Frihed og henvisne i Trældom. Saa dybt er vi imidlertid sunket, at disse soleklare Sandheder synes os sværmerske Griller; thi skiøndt der i vore Dage er Folk nok, der raabe sig hæse paa „Frihed", vil de dog sædvanlig ligesaa lidt vide af Friheden i det virkelige Liv, som de, der banlyse den fra deres Tanker, ogsaa her er det sædvanlig kun med Skygger man fægter, og med Skin man leger, medens Dyret vinder Alt hvad Mennesket taber, og Livet er altid virkeligt, saa naar det ei bliver virkelig smukt, da bliver det virkelig styggt. Saalænge vi derfor har Tvangs-Tro i vore Kirker, begynder med grammatikalske Regler og mathematiske Linier i vore Skoler, og stræbe først og fremmerst efter Snorlighed og Ensformighed i det Borgerlige Selskab, saa længe maae vi ligesaa lidt vente, at der skal udbrede sig virkelig Skiønhed over Livet, som at Folk skal af Hjertet glæde sig ved Livet, og have enten Sind eller Kraft til at afpræge det i virkeligt Storværk!

Imidlertid, hvor fortvivlet end Alt seer ud, har jeg dog nu, som altid, godt Haab om Norden, og da især om Nordens Danske Paradis, hvor de Konster, som knuse Hjertet eller fordærve det, aldrig kan trives i Længden, men hvor den Konst at udvikle Menneske-Livet i hele dets Skiønhed altid kan regne paa den gamle Kiærlighed, der ruster ikke, og paa de skjulte men dog mageløs store Kræfter, hvormed

denne Kiærlighed virker, og overvinder dog tilsidst alle mødende Hindringer!

Derfor vil jeg ogsaa slutte med et Spørgsmaal til **Damerne**, der besvarer sig selv.

Jeg veed nemlig, De ønsker hver pæn lille Dame en pæn lille Fod, selv naar hun bliver stor, men vilde De derfor give hende **Chinesiske Jernsko**, eller finder De ikke, at **Chineserinderne**, selv med deres pæne smaa Fødder, er yderlig styggе? Og finder De det fremdeles ikke ganske rimeligt, at hele den **Chinesiske Konst** staaer i samme Forhold til **levende** Skiønhed, som de **Chinesiske Dame-Skoe**; men at derimod den **Græske Konst**, ret forstaaet og forklaret, vilde omtrent staae i samme Forhold til et skiønt Menneske-Liv, som de **Græske Myther** og de **Danske Damer**! Det troer i det mindste jeg, og er vis paa, at en levende og virkelig **Fordanskning** af den **Græske Konst**, hvorom **Thorvaldsens** Storværk alt længe var en glimrende Spaadom, vil frembringe en „**gylden Tid**" i **Norden**, hvis Mage ei Solen har beskinnet, siden **Paradiset** lukdes i **Østen**, og Hjertet allevegne, undtagen i **Dannekvindens** Bryst, lukkede sig for sine **skiønneste** Minder og sine **sødeste** Længsler!

XIX.

Sphinx og Balders-Baalet.

„Hvor er Nøglerne?“ det er et Spørgsmaal, som de unge Damers Bedste-Mødre neppe kiendte, for de havde sædvanlig Nøglerne enten i Lommen eller dog ved Haanden, men de unge Damer har dog vist tit baade hørt og spurgt: hvor er Nøglerne? og veed da, hvilket Paastyr det Spørgsmaal sommetider kan giøre i hele Huset; men nu troer jeg dog, den fortvivlede Tid er forbi, da Damerne slet ingen Lommer havde, og kunde altsaa hverken have Nøglerne eller Hetrerne i Lommen, for jeg har lagt Mærke til, at naar den unge Frue endnu engang imellem kan spørge om den lille Hoved-Nøgel til Skuffen med alle de Andre, da finder den lille Frue ikke sielden den lille Nøgel i sin egen lille Lomme, saa nu tør vi haabe, at Alting snart vil vende tilbage til sin naturlige Orden, som vi enstund har været rædsomt langt borte fra, baade i vore Huse og i det Hele, naar det gjaldt om Nøglerne til de virkelige Giemmer, som der er enten Føde eller Klæde eller Sølv og Guld og andre gode Sager i. De lommeløse Damers fortvivlede Nøgle-Spørgsmaal var nemlig saa langtfra at staae ene, at meget mere hele det forhexede Øieblikś Verdens-Historie speilede sig deri; thi paa alle Raad-Stuer og Universiteter gienlød uafladelig det samme Raab efter Nøglerne, og det var sædvanlig endnu mere fortvivlet, saa det ikke engang var Folks egne, men al

Verdens og Vorherres Nøgler, man savnede, og vendte op og ned paa Alt, for at finde, hvor man dog burde vidst, de ikke var, fordi de umulig kunde være der. Saadanne Smaa-Speile til at see Tidens Aand og hele Verden i, dem har Damerne mange af, og har tillige et naturligt Mesterskab i at bruge dem, fordi de selv er et lyslevende Speil af den skiønne Menneske-Natur, med alle dens Skrøbeligheder, som med alle dens Fortrin, saa, naar jeg siger, jeg vil forære Damerne det lille Nøgle-Speil til Nyaars-Gave, da er det kun en af de storagtige og ædelmodige Talemaader, som Herrerne har vant sig til at bruge og Damerne vant sig til at taale; thi egenlig skulde jeg sagt, at jeg var lykkelig nok til at være den Første, der gjorde Damerne opmærksomme baade paa det smukke lille Speil i deres Eie, som de havde overseet, og i det Hele paa deres egen klare Speil-Natur! Uegennyttig er jeg ogsaa ved denne Leilighed langtfra at være; thi ikke blot venter jeg ganske vist et mildt Blik og ved Leilighed et ømt Haandtryk for det af de unge Damer, men ønsker og haaber langt meer end det, ønsker og haaber, at naar Damerne kommer „ud over" Nøgle-Spørgsmaalet, og faaer Huset bragt nogenlunde i Orden, De da af al Magten, De bærer i Skrøbelighed, vil hjelpe mig at raade Bod paa den rædsomme Uorden, der hersker baade i de gamle og i de unge Herrers Tankegang, og følgelig i hele den store Verden, hvor man skiændes og slaaes om alle mulige „Nøgler", istedenfor at bruge dem, man har Giemmer til, og passe godt paa dem, eller, hvad der i de fleste Tilfælde er det raadeligste, give Damerne dem i Forvaring, disse naturlige Kammer-Fruer, der bærer „Guld-Nøgler" anderledes smukt end nogen Kammer-Herre!

Naar jeg nemlig sidst ivrede lidt imod den alt for strænge

Orden og tidlige Regelmæssighed, som man stræber mere at indskrue end indpode ikke blot i vore unge Konstnere og Vidskabsmænd, men i hele Ungdommen, da var det ingenlunde, fordi jeg elsker Uorden eller hader Regelmæssighed, som „onde Tunger og slette Penne" vil paastaae; men kun fordi jeg, ved i mange Aar at stirre stivt paa Damerne og Kæmperne, følgelig ogsaa paa Menneskeligheden baade i sine naturlige og sine historiske Forhold, har lært, at Alt hvad der skal ret blive enten smukt eller stort, og Menneske-Livet kan og skal jo være begge Dele, maa udvikle sig frit, og aldrig følge andre Regler end Natur-Lovene, aldrig ville tilegne sig strængere Orden eller mere Runding og Glathed end Friheden taaler. Saamegen Orden og Regelmæssighed forudsætter jeg imidlertid immer, med Grækerne og med Damerne, i den „dannede Verden", jeg taler om, saa den grændseløse Uorden, der, ligesom i de Græske Myther, er hævet, Titanerne og de Hundred-Armede undertvungne, og Alt bragt saavidt i Ligevægt, at de mange smaa, uundgaaelige Tørninger og Sammenstød, Nykker og skarpe Kanter, sædvanlig udjævnes af sig selv, og er i det Hele taalelige, ja, for Frihedens og det store Øiemeds Skyld, efter Omstændighederne, ønskelige. Ogsaa jeg stræber da efter i Alting at finde den „gyldne Middelvei", som jeg hos Damerne og især hos Dannekvinden og alle hendes ægte Døttre elsker og beundrer, en Middelvei, der netop er det Modsatte af den ligesaa naragtige, som kiedsommelige, man endnu sædvanlig vil afrette os til at vandre: ligefrem og tilbage ad et smalt Bræt, for bestandig at bevise, vi er „ædrue", og for Resten slet ingen Ting giøre, som er værd at tale om. Til Exempel pleier jeg at anføre Maler-Konsten, hvori det synes mig soleklart,

at jo stærkere, man fra Først af lægger an paa skarpe Omrids og lydesløs Tegning, desmindre bliver man, under ellers lige Omstændigheder, skikket til at male „Menneske-Ansigter" med levende Øine og talende Munde, uagtet det er sikkert nok, at i det „fuldkomne Maleri" hvor Skiønheds-Maalet var opnaaet, vilde Tegningen være aldeles regelret, uden i mindste Maade at skade eller svække det levende Udtryk. Da jeg imidlertid er aldeles fremmed for de udelukkende saakaldte skiønne Konster, vil jeg iaften heller laane Exemplet af den Konst, der dog har ikke saa lidt med Skiønheden at giøre, og som jeg selv, giennem en heel Menneske-Alder, har fusket paa, den saakaldte „Digte-Konst" nemlig, hvis Historie klarlig viser, at jo meer man lige fra Begyndelsen stræbde efter Regelmæssighed, Runding, Klang og Klarhed, eller hvad man kalder en „fuldendt Form" dessnarere gik man Glip baade ad „Aanden og Livet", der dog unægtelig er baade Hjerte- og Hoved-Sagen i det skiønne Levnets-Løb, og det er i denne, som i enhver Henseende, høist lærerigt at sammenligne den Old-Græske med den Old-Nordiske Poesi og Digte-Konst; men det vilde her føre for vidt, og jeg vil derfor bryde overtvært med at fortælle Damerne, at jeg har et Par smaa rustne Nøgler, som jeg iaften vilde forære de unge Herrer; thi Damerne giver jeg aldrig Nøgler, men raader dem blot at passe godt paa dem, de har, og, er de blevet borte, da først lede i deres egen lille Lomme, og, findes de ikke der, da lede, hvor De selv har forlagt dem, og hvor Ingen uden De selv veed Besked. Jeg fortæller imidlertid Damerne det, fordi jeg veed, at de unge Herrer passer aldrig paa deres Nøgler, saa, skal det nytte at forære dem Nogen, maa det være for Damernes Øine, som paa Timen tager Mærke paa dem, og kan tit i

Morke finde til de unge Herrer, hvad de selv med femten Lys forgæves leder om.

Den Ene af disse Nøgler skal kunne aabne Fruer-Buret, hvor Pallas Athene sad og vævede de Olympiske Hierne-Spind, vi nu har fæstet Øie paa, og den Anden skal passe til den laasede Valhals-Dør i Nord, som, efter Edda, er lidt vanskelig at aabne, men fører op til Odins berømte Udkik eller Lydskjalv, hvor man baade seer og hører, hvordan det gaaer til i hele Verden og i hele Tidens Løb. Om nu de unge Herrer vil tage til Takke med de gamle, intet mindre end glimrende Nøgler, det er vist nok et eget Spørgsmaal, men det faaer komme an paa en Prøve, som der Intet er at tabe ved, da de kun i Efter-Slægtens Haand kan virkelig giøre Nytte, og jeg immer tidsnok, hvis Ungdommen forsmaaer Nøglerne, kan forære dem til det Antiqvariske Museum, at giemmes mellem alle de andre opgravede Sieldenheder. Opgravede kan jeg vel ikke egentlig kalde disse Nøgler til Grækenlands og Nordens mythiske Paladser, thi hvad de dovne Digtere finder, maa altid langt mere tilskrives et Lykke-Træf end Flid og Slid; men man regner jo dog ogsaa det Hittegods til Dannefæ, som har skudt sig selv op af Jorden og findes kun derefter paa Overfladen, og saaledes er det virkelig gaaet med begge de Smaa-Nøgler, jeg nu har i Haanden; thi den Ene fandt jeg i Grækenland, paa Phikion eller Sminke-Bjerget, tæt ved Gruset af det gamle Theben, og den anden paa Strand-Veien ude ved Skovs-Hoved og Hvid-Ore, hvor jeg formoder, Balders-Baalet har brændt og Balder-Skibet, Ring-Horn, er stukket i Soen, ligesom Skjolds, til at forsvinde med Odins-Ringen og alle Breida-Bliks eller Straale-Borgens Klenodier.

Hvad nu først den Græske Nøgel angaaer, da har sikkert alle Damerne, end sige Herrerne, hørt tale om Sphinxen, det underlige Dyr, med Kvinde-Aasyn, Løve-Fødder, Bryst og Hale, og med Fugle-Vinger, som havde lært en mørk Tale af Muserne, hvormed den pinde alle de Veifarende, og tog uden Barmhjertighed Livet af alle dem, der ei kunde løse Gaaden, indtil den, for Resten mageløs ulykkelige, Thebanske Kongesøn Ødipos løste Gaaden og ødelagde Vanskabningen.

Hvad derimod meget mulig hverken Damer eller Herrer har hørt, er Gaaden selv og dens Opløsning; thi Damerne har nok mærket, at Alt hvad de Lærde nedlader sig til at aabenbare om saadanne Ting, er, ligesom Sphinxens mørke Tale, langt mere skikket til at pine Folk ihjel, end til enten at oplive eller oplyse dem. Sphinxen spurgde nemlig Enhver, hvad det var for et Dyr, der altid havde eens Røst, men var dog først firbenet, saa tobenet og omsider trebenet, og Ødip løste Gaaden med Ordet „Menneske“, hvorpaa Sphinxen i Fortvivlelse styrtede sig selv ned i Afgrunden og omkom.

Her maa jeg nu strax giøre Damerne opmærksomme paa, at de Mythiske Paladser har ogsaa deres Borge-Stuer, og at det kun er igiennem den Græske Borge-Stue baade Mythen om Sphinx og mange af de Andre er kommet til os, saa vi maae hverken lade os forarge eller forvilde af den flaue Spas, eller Borgestu-Vittighed, at Menneskets Underlighed især skulde bestaae deri, at Barnet maa krybe paa alle Fire, Manden gaaer paa To og Oldingen maa tage, om ikke Næsen, saa dog Kieppen til det tredie Been, men vi maae holde os til Kiernen, som aabenbar ikke er skabt i Borge-Stuen, men har under Soel og Regn udviklet

sig paa Parnasset, hos Muserne, hvor Apollos Kiør græssede; thi det er jo Kiernen, at den store Gaade, hvormed Selv-Klogskaben eller den speculative Philosophi piner os, og hvis Løsning giælder „Liv og Død", den fandt Grækerne løst i Menneske-Begrebet, og stræbde derfor at menneskeliggiøre baade Guderne og hele den umælende Natur, hvorved der vel ikke lykkedes dem mere end at væve og udbrede det guldblommede Slør over hele Tilværelsen, som vi, med al vor Beundring, maae kalde et Blændværk, men hvorved dog hele Menneske-Naturen afsløredes for Aandens Øie, og afmaledes lyslevende med de lifligste Farver, saa Ordet „Menneske" i hele sin høie og dybe Bemærkelse blev virkelig Guld-Nøgelen til hele den Græske Anskuelse af Liv og Død, af Himmel og Jord og af Skygge-Riget mellem Begge.

I Norden derimod, hvor intet fremspringende Øie spillede paa Naturens skiønne Overflade, eller kunde fyldestgiøres selv af det klareste, mest blændende Skin, men hvor det dybtliggende Øie stirrede stivt paa det travle og daadsulde, men altid faresulde og stakkede Menneske-Liv, der blev dette Liv ikke Gaadens Løsning, men Gaaden selv, den mørke Tale, som kun Udødelighed kunde forklare, og derfor høre vi i Vafthrudners-Maal, at Nordens høieste Gaade var Spørgsmaalet om, hvad Odin hviskede til Balder, da han laae paa Baalet? Dette Spørgsmaal af Odins egen Mund brød nemlig Vafthrudner, den Klogeste af alle Jetter, forgæves sit Hoved med, til Hjernen sprængdes, og det var intet Under; thi hvad Odin kunde hviske til den Døde, saa han virkelig hørde det, det var, som Jetten bemærkede, ganske rigtig en Hemmelighed imellem Bark og Træ, mellem Sjæl og Aand i Asgaard, som ingen Jette-Kløgt for-

flog til at udgrunde. Saasnart man imidlertid hører Svaret, som Nordens Aand fra Arildstid har lagt os paa Tungen, og som endnu findes i Folke-Munde, med det gamle Ordsprog: „hvor Ingen falder, staaer heller Ingen op“, da føler man strax, hvori Hemmeligheden stikker; thi det er aabenbar i Troen paa „det Dødes Opstandelse“, forevarslet ved Odins-Ringen, som brændes med Balder, men vender tilbage med Hermod fra de Dødes Rige, og voxer saa hver niende Nat, med otte Ringe, til den mageløse Guld-Kiæde, som rækker fra Tidens Fødsel til den store Gienfødelse og Fornyelse paa hin Side Ragnarok.

Ragnaroks-Mythen er derfor ogsaa aabenbar Hoved-Sagen i Vøluspa, vort ældste og, i sit Slags, mageløse Mythe-Kvad, som jeg derfor maa stræbe at klare for Dem, i samme Grad, som det har klaret sig for mig, hvad vi altid maa nøies med, da Intet er urimeligere end at ville en sole-klar Umulighed, og en Saadan er det, trods alle den Tydske Philosophies skarpsindige Indvendinger, at ville forklare Andre hvad der er mørkt eller dog saare dunkelt for os selv!

Først maa jeg nu henlede Damernes Opmærksomhed paa Tegnene eller Varslerne for Ragnarok eller „Gudernes Tus-Mørke“, den mørke Dal, der maa giennemvandres til det evige Lys, og mellem disse Varsler kræver især Eet vor hele Opmærksomhed; thi naar vi høre, at ikke blot Fenris-Ulvens men alle Baand briste, ogsaa „Blodets Baand“ mellem Sydskende, Forældre og Børn, da føle vi godt, at Opløsningen af Alt, hvad Menneske-Aanden har beundret og Menneske-Hjertet elsket, er nær for Haanden; thi i dette hemmelige Baand var det jo, vore Kæmpe-Fædre bar baade Valhall og hele deres Anskuelse af det histo-

riske Menneske-Liv, som en seierrig Kamp, fra Slægt til Slægt, for Udødelighed og evigt Liv, saa, naar dette Baand brast, maatte Himlen falde ned og Fuglene med.

Dette er, desværre, kun blevet os alt for klart; thi i forrige Aarhundrede, som satte sin Ære i, saavidt muligt, at løsrive sig fra hele Fortiden, da var „Blodets Baand“ aabenbar allevegne, selv i Norden, bristefærdigt, og brast det virkelig, da kan Ingen af os tvivle om, at der jo i hele Hjertets Verden blev en Fimbul-Vinter, som aldrig meer afløstes af nogen Vaar, og giorde da en sørgelig Ende paa Menneske-Livet fra Slægt til Slægt. Brast nemlig Hjerte-Baandet mellem os og Fortiden, da brast det ogsaa mellem os og Fremtiden, saa Minde og Haab døde i hinandens Favn; thi naar en Slægt, som løsriver sig fra Fædrene og foragter dem, indbilder sig, at dens Børn ligefuldt skal ære og elske sine Forældre, da er det endnu større Daarskab end Napoleons, som tænkde, han kunde krænke og spotte al Arve-Ret til den Franske Throne, og dog giøre den til et Arve-Gods for sin kiødelige Søn, Barne-Kongen af Rom!

Men er nu først Hjertets Verden blevet „tom og øde“, da er Aandens Verden aabenbar ogsaa sin Undergang nær, saa naar Folkvang synker i Gruus, da raver Valhall og styrter en af Dagene, det saae vi ogsaa klarlig i forrige Aarhundrede, da Folke-Livet daglig meer uddøde, saa selv Kæmpe-Visen, som dets sidste Suk, hendøde paa Læberne; thi hvad man da endnu kaldte „Aand“ var for det meste det Helvedes Gienfærd fra Roms Pontinske Moser, og, naar det var bedst, dog kun Gienfærd med Skygge-Liv og Skygge-Værk i Ræde-Skinnet af den blege Maane. Naar nemlig Hjertet er koldt for sine Nærmeste, da er det

naturligviis iiskoldt for det „grønne Gudhjem“ langt borte, og for Gynge-Broen, som forbinder denne Verden med den Anden, altsaa for hele „Billed-Sproget“, som Jetterne da stræbe at bemægtige sig og fordreie, saa de dumdristig paastaae, at Vind betyder ingenlunde Aand, Ild betyder ikke Kiærlighed, eller Vandet Forstanden, men omvendt, betyder Aanden kun Vind, Kiærligheden Ild og Forstanden Vand, vist nok en Dumdristighed, der aldrig kan lykkes, da „Billed-Sproget“ derved brister, som, i Ragnaroks-Mythen, Bifrost-Broen under Muspels Sønner, men derved er dog, een Gang for Alle, det naturlige Samkvem mellem Aandens og Haandens Verden afskaaret, og Menneske-Livet tilligemed denne Forbindelse berøvet hele sit høiere Præg og sin himmelske Næring, saa en fortvivlet Døds-Kamp er dets eneste mulige Bedrift.

Denne i alle Maader Heltemæssige Døds-Kamp er det nu, som danner den store Midte i Ragnaroks-Mythen, hvor vi see Odin, Thor, Tyr, Frey og Heimdal, paa Vigrids-Sletten eller Stor-Dødens Valplads, i fortvivlede Tvekampe med Fenris-Ulven, Midgaards-Ormen, Helved-Hunden, Surtur og Loke, medens de utallige Hære, paa den ene Side af Enherier og paa den Anden af Jetter og Trolde, i Bund og Grund ødelægge hverandre.

Har vi nu Øie for Uhyrerne, som dumdristig kæmpe med Guderne og vinder den eneste Seier, der kan times dem, i fælles Undergang, da see vi let, det er den umættelige Begiærlighed, Falskheden, Skamløsheden, Misundelsen og den stolte Selv-Klogskab, der paa Liv og Død brydes med den verdenshistoriske Livs-Anskuelse, den tilsvarende Daadfuldhed, Æres-Følelsen, Gavmild-

heden og den ægte Vidskab, og da kiender vi kun alt for godt de Uhyrer, som altid har truet Aandens og Hjertets Verden med Undergang, og har nuomstunder opnaaet saa frygtelig en Væxt, at vi ingenlunde fristes til at bebreide de gamle Kæmpe-Skjalde, at Farverne, hvormed de skildrede den store Døds-Kamp, var for mørke! Snarere fristes vi vel til at nedsynke i Mismod, ved den sørgelige Tanke, at Aandens og Hjertets Verden netop i Heimdals-Tiden, naar Lyset fra alle Sider kaster Glands paa dem, og Klang-Hornet i de dybeste og klareste Toner udbreder deres Priis over Øiets og Haandens Verden, netop da skal kiendelig nærme sig deres Undergang; men netop af denne Sorg, ligesom af Asa-Graaden ved Balders-Baalet, kan og skal Haabet opstige, det Nordiske Kæmpe-Haab om Fornyelsen, hvorved det guldtakte Gimle afløser og langt meer end erstatter det skjoldtakte Valhall, mens den gienfødte Jord blomstrer endnu langt yndigere end den Nyskabte, og den opstandne Balder straaler endnu langt klarere end den Nyfødte; thi dybt kan og skal det Nordiske, især det Danske Hjerte føle, at en ubodelig Undergang af det Høieste, det Dybeste og det Deiligste vilde ikke blot være alt for sørgelig, men maa være umulig, maa i Grunden være Blændværk og Øine-Forblindelse, skiøndt den paa Over-Fladen er baade øiensynlig og haandgribelig. Og er nu end Kæmpe-Kraften og Livs-Følelsen, hvormed vore Olde-Fædre og Olde-Mødre trodsede Død og Undergang, kiendelig svækkede, saa straaler paa den anden Side ogsaa Lyset nu med tusindfold Klarhed over den tilbagelagte Kæmpe-Bane, og viser os, hvor glimrende Odins Guld-Kiæde, udsprunget af Ringen, som gik uskadt giennem Ilden, slynger sig om alle Slægter, fra de Første til de Sidste,

fra Balders-Fødsel til hans Opstandelse fra de Døde! Ja, har vi kun aabne Øine for Menneske-Livet og Dets Løb giennem Tiderne, da aabner Verdens-Historien os nu et Over-Blik, som klarlig viser, at Menneske-Aanden har fra Slægt til Slægt aabenbaret en seierrig Kraft i Døds-Kampen, og Menneske-Hjertet følt en fyldestgiørende Trøst over Døds-Lidelsen, der ene lade sig forklare af et „evigt Menneske-Liv“ og Giennemførelsen dertil ved et Guddommeligt Forsyn, som den kæmpende Aand og det længselsfulde Hjerte kan trygt forlade sig paa! Kun den verdenshistoriske Vankundighed, der vel i Norden er aldeles unaturlig, men tog dog, i den Latinske Dødbider-Tid, ogsaa i Norden frygtelig Overhaand, kun den er det, der saa sørgelig formørker vore Udsigter, at vore gamle Kæmpe-Fædres ved Siden ad dem synes straalende; thi det er, forholdsviis, kun ubetydeligt, hvad Enkelt-Manden, selv den største og ædleste Kæmpe, med det frieste Spillerum, af sin egen stakkede Erfaring kan lære om Aandens Kraft og Hjertets Trøst, og med os maatte det blive den sorte Armod, da vi vilde lære Alt af os selv, vi, som følde os svage, viste os endnu svagere, og fandt desuden Tilværelsen saa indknebet og afstænget, at selv den Smule Kraft i Aanden, vi havde, fik neppe Lov til at yttre, end sige til at røre sig frit, saa vi af Livets Virkninger kunde oplyses om Dets Kræfter, og i de ædle Bestræbelsers endelige Udfald skimte Forsynets Haand, der styrer Kampen for det Høie og Dybe i et seierrigt Løb til et værdigt, til et glandsfuldt Maal! Kan vi derimod see ud over de Aartusinder, som ligge bag os, og see den for alle ædle Slægter fælles Kæmpe-Aands Helte-Bane giennem Tiderne, og see, hvilke Bjerge, der maatte flyttes, hvilke Have, der maatte aabne sig, hvilken utallig Skare af „ædle

Sjæle", der maatte kæmpe og bløde og overvinde sig selv, for at Fædrenes Aand kunde forplantes til os, og paa den anden Side, hvor utallige ømme Hjerter, der maatte lide, briste og trøste sig, og hvilke, som det syndes, bundløse Taare-Strømme der maatte udtørres, for at Menneske-Øiet endnu kan smile mellem Grav-Høiene, see vi det, da bliver Aande-Livets Almagt og Udødelighed den klareste af alle vore Tanker, ligesom af vore Fædres, og det saameget mere, som vi let opdage, at de Folkefærd paa Jorden, der kæmpede for Aandens og Hjertets Verden, var kun som en Haandfuld mod de utallige Skarer af Jetter og Trolde og misundelige Dværge, der baade med List og Vold stræbde til sidste Spor at udslette det høiere, det aandfulde og hjertelige Menneske-Liv af Jorden. Ja, mine Herrer! naar vi i Nordens Myther see de tolv Aser staae ene mod en heel Jette-Verden, kun med den hemmelige Trøst, som Askens Norner med Urda-Vældet lod udstrømme, og som selv Balders-Baalet ei kunde udslukke, da udtrykker ogsaa dette en verdenshistorisk Sandhed; thi naar vi besinde os derpaa, da veed vi jo Alle, at Ebræer, Græker og Nordboer er de tre Smaa-Folk, der, paa Aandens og Hjertets Side, maatte holde en heel Verden Stangen, saa, historisk talt, er det de tre Børs-Sønner, som baade har bygget Asgaard af Ymers Øienbryn og forsvaret den til nu, mod alle Jetter, vistnok ikke uden kiendelig Hjelp fra det Høie, i Christendommens store Vidunder, men just derfor des vissere til en klar Aabenbaring af Aandens Almagt og Menneske-Hjertets Udødelighed!

Ebræeren vandrer nu iblandt os, som en Odin, der har mistet begge sine Øine, som en blind Fortid, aandelig død og magtesløs, og Grækeren, den altid hal-

tende Loder, staaer for os, som en længe fængslet Loke, der vel har sprængt sine Baand, men veed ei at bruge sin Frihed, ja, som et fortvivlet Dieblik, der, med sin Skiønhed har mistet sit Liv; saa Nordboen maa reise sig som en Hæner til at arve begge sine Brødre, som en oplyst Fremtid, der veed at klare og tilegne sig al Fortidens Herlighed, det maa han, om der endnu længer skal føres et ægte Kæmpeliv paa Jorden og vindes flere Seire for Aanden og Hjertet herneden, men De veed, det haaber jeg ogsaa vil skee, haaber det, til Trods for alle Spotte-Fugle, fordi jeg i Verdens-Historien har seet, hvad Nordens Kæmpe-Aand formaaer, og føler i mit Bryst, at Nordens Kæmpe-Æt er til endnu!

XX.

Det Argonautiske, Thebanske og Trojanske Tog.

„At brænde inde med Noget“, er, som vist baade Damer og Herrer veed, en meget god Dansk Talemaade, men en meget slem Ting, som bliver dobbelt ubehagelig, naar man hører det anmærket i saa varmt et Sprog, som vort Modersmaal er, og udtrykker derfor med gloende Ild det Uheld at komme bagefter med Noget, som, brugt i rette Tid, kunde gjort ypperlig Virkning; ja, at man brænder inde, altsaa indebrænder med det, er saa forskrækkelig varmt, eller rettere saa gloende hedt et Udtryk, at det vist maa være kommet af en Kiærligheds-Erklæring, der sad fast i Halsen til det gunstige Dieblik var forbi, et Uheld, der vel nuomstunder er sjeldnere, end at buse ud med den meget for tidlig, men kan dog hændes endnu, og har vist fordum truffet mangen ærlig Ungersvend og Enkemand hos os, da alle Dannemænd af Naturen er lidt langtrukne og stoler vel meget paa, at „kommer vi ikke idag, saa kommer vi imorgen.“

Nu har jeg vel ikke hørt Nogen tale høit om, at jeg brændte uden Tvivl inde med de Oldsagn, baade Græske og Nordiske, som jeg jo dog havde lovet paa en eller anden Maade at tage sammen med Mytherne, og som virkelig bør knyttes eller kiædes til Mytherne ved den ene Ende, da et Folks Oldsagn, om Heltene og deres Bedrifter, virkelig danner en Slags flydende Forbindelse, er som en Flyde-Bro

mellem Mythologien eller Arilds-Poesien og Folke-Historien. Jeg har, som sagt, ikke endnu hørt Nogen tale høit om, at jeg brændte nok inde med hvad jeg skulde fortælle om denne Flyde-Bro, eller om Folkenes æventyrlige Helte og samlede Storværk i den sværmende Ungdoms-Alder; men man kan ogsaa høre hvad der hviskes i Krogene, og det er i saa Henseende baade godt og ondt hvad Grækerne kaldte „at komme i med de Ni", og hvad vore gamle Skjalde kaldte at være godevenner med Odin, saa man fik Lov til at tage sig en Slurk af Bollen Odrærer eller Bækop, altsaa paa nogenlunde Dansk at være Digter, følgelig baade lysøiet og lydhør; thi det er jo godt nok at kunne see lutter Guder og Gudinder i Olympiske Lege, hvor Andre kun seer tamme Dyr, Hanner og Hunner, gaae paa Græs og tygge Drøv, til de vilde Dyr kommer og æder dem op, og det er en stor Fornøielse at høre med det ene Øre alle Muser synge, tæt neden for Olympens Top, og høre med det Andet Brage slaae Harpen i Valhall, hvor de fleste Herrer kun hører Pennen skratte paa Papiret, og hører Vognene rumle udenfor, især med Jernstænger, og hører til Syvende og Sidst Graver-Karlene klappe efter med Skovlen; det er Altsammen godt nok, meget godt at være lysøiet og lydhør, men De kan dog troe, det er sommetider slemt nok at see paa Brimmelen af alle mulige Slags Folk, vel kun i et Speil, som det, Pallas laande Perseus, men hvori dog Alt er saa livagtigt, at man ordenlig kan ryste baade for Medusa-Hovedet og for Trolde-Grinet og for Jette-Næverne, og det er ikke et Haar bedre at lytte efter alt hvad Folk hvisker i Krogene eller dog formodenlig kan og vil sige, skiøndt det kun lyder i et forunderligt Dværgemaal, ligesom inde i En selv, men tit med de meest træffende, ja, bidende Udtryk, og

saaledes maatte jeg igaar see Troldene smidske og høre Dvergene ymte om, at jeg brændte nok inde med alle de Græske og Nordiske Oldsagn, der dog paa den ene Side skulde vise os, hvor levende deres Guder og Gudinder har staaet eller svævet for dem, og paa den anden Side hvad de selv især ønskede at udrette i denne Verden, og maae i deres dristige Ungdom og kraftfulde Manddom da ogsaa nødvendig, saa vidt muligt, med Flid have prøvet paa.

Sagen er jo den, at jeg maa nu snart tænke paa at holde op, mens Legen er bedst, naar ikke baade De og jeg skal trættes, og Oldsagnene har jeg dog hidtil kun i Forbigaaende berørt, saa, skal jeg ikke reent brænde inde med dem, da maa jeg nu aabenbar skynde mig at bruge dem, og derfor sad jeg og brød mit Hoved med at holde, saa at sige, en ordenlig Mønstring over dem og lade dem trække op med flyvende Faner og klingende Spil, og blot fortælle, hvad alle Regimenterne hedd, eller dog hvad Nummer Batallionerne havde, og pege paa Mærkes-Mændene eller dem, der gik i Spidsen, med Navns Nævnelse, og med et lille Nik for et Buk eller Haanden til Hatten; men just som jeg var isærd med det Mester-Stykke, hørde jeg Noget hviske eller mumle imellem Tænderne: ja, det var Ret, „træk dem kun paa en Traad til en anden Gang!“ Damerne, som, jeg veed, holder altid reen Mund, maae nemlig vide, at i min Opvert var jeg meget opsat paa Kortenspil, og da jeg, til min store Lykke, altid havde Ulykken med mig i den Begivenhed, maatte jeg saa tit, til min store Græmmelse, høre det Lystige: træk dem paa en Traad til en anden Gang, at Meer behøvedes der nu ikke, for at faae hele Mønstringen til at gaae overstyr, da jeg ikke kunde nægte, at Udtrykket var lige saa træffende, som

det var bidende, og Mønstringen en Narre-Streg, jeg vilde ikke høit ad hos enhver Anden end mig selv.

Nei, tænkde jeg, saa heller springe lukt over Alt hvad du ikke kan faae ordenlig brugt, end misbruge det Altsammen til en tom Parade, som igrunden ingen Ting er og ingen Ting giør, og naar man griber Hold i det Største, man kan magte, og det Smukkeste, man kan øine, da faaer man dog immer Noget, og hvad der hænger ordenlig sammen, det følges vel ogsaa ad uden alle chinesiske Traade.

Skulde jeg nu gribe Hold i en Enkelt af de Græske Helte, da maatte det jo blive Herakles, som steg til Olympen og vandt med Udødeligheden den yndige Hebe, Smagens Græske Dronning; thi han naaede unægtelig i Tankerne det Græske Helte-Livs høieste Maal; men han er mig alt for uhyre stor og stærk; thi den blotte Opregnelse af hans tolv „Arbeider" er jo overflødig, og at giennemgaae dem, Stykke for Stykke, vilde selv være et „Herkulisk Arbeide" og til al Uheld, det „Trettende", saa det vil jeg saameget mindre forløfte mig paa, som allerede Herodot, der i Perser-Rigets Dage reiste Verden rundt for at spore Herakles, fandt ham meget mere Ægyptisk og Phønicisk end Græsk. Det klareste Tegn paa Herakles-Sagnets oprindelige Ugræskhed er imidlertid, at man ei engang ved Haarene har kunnet faae Herakles truffet ind i Nogen af de tre store Helte-Bedrifter, som aabenbar var Græker-Folkets Stolthed, Argonauter-Toget nemlig, Thebaner-Kiven og den Trojanske Krig, skiøndt han spøger midt imellem dem, og skiøndt ellers ingen Oldsagn kan tage sig det lettere med Tids-Regningen end de Græske. Da det desuden maa være os langt vigtigere at betragte hele Græker-Folkets end en enkelt Kæmpes Anskuelse af Helte-Livet, saa maatte det under alle

Omstændigheder blive hine tre Bedrifter, hvori hele Grækenland tog Deel, vi maatte skiænke fortrinlig Opmærksomhed, og derved maa jeg da bede Dem dvæle med mig iaften.

Hvad nu først Argonauter-Toget angaaer, da ymter vel allerede Hesiodos om Medeas Bortførelse af Jason, men hverken nævner han dog det „gyldne Skind“, ikke heller har vi nogen anden gyldig Hjemmel for, hvordan Sagnet derom lød i sin oprindelige Skikkelse. Som vi forefinde Sagnet, lyder det imidlertid paa, at Æoliden, Kong Athamas i Bøotien, havde en Søn, ved Navn Phrixos eller Gysseren, som han, efter et falsk Orakel-Svar, under en stor Misvext, vilde offret til Zeus, men at Phrixos dog blev vidunderlig frelst af sin afdøde Moder, Fru Nephele eller Sky, som havde faaet en guldlokket Væder af Hermes, og gav nu Phrixos den til Ride-Hest, saa han undslap over Havet til Kolchis eller Georgien, hvor nu Russerne raader. Her blev Phrixos meget giæstmildt modtaget af Kong Æetes eller Ørn, Søn af Solen, offrede Zeus sin Væder, og skiænkede Kong Ørn det „gyldne Skind“, der til Stads blev ophængt i Ares-Lunden, og bevogtedes der af en farlig Drage.

Dette „Gyldenskind“ var det nu, en anden Æolide, Jason fra Iolkos i Thessalien, skulde hente, og hertil blev Orlogs-Skibet Argo eller Løberen bygt, ved Hjelp af Pallas Athene, som, blandt Andet, gjorde Skibet „talende“ ved at skiænke til Forstavnen en Splint af Orakel-Bøgen i Dodone. Rundtom fra Grækenland flokkedes nu Heltene for at giøre Jason Selskab, og her finder vi da, med Theseus, Kastor og Pollux og den store Sanger Orpheus, ogsaa Herakles nævnet, men aabenbar kun til Stads, da han faaer andet Ærinde underveis og tager slet ingen Deel i Be-

driften, ja, Somme sagde endog, han blev hjemme i Thessalien, fordi Skibet kunde ikke bære ham.

Nu at fortælle Seiladsen baade frem og tilbage fra Kolchis, oppe ved det „Sorte Hav", det vilde blive alt for vidtløftigt, især da baade de senere Digtere og de ubarmhjertige Grammatikere i Alexandrien har ladet Argonauterne flakke ynkelig om, ikke blot til Vands, men ogsaa til Lands, med Skibet „paa Hovedet", og jeg vil da kun i den Henseende bemærke, at de, paa Hjemreisen eller Flugten med Gyldenskindet, endog skal være kommet lige herop til „Rav-Øen" og Floden „Eri-Danos."

Derimod vil jeg søge at vise Dem, hvad de Græske Skjalde maae have meent med Argonauter-Sagnet, og naar man blot veed, at Græker-Folkets ældste i Historien kiendelige Bedrift er Anlæggelsen af Plante-Stæder paa Lille-Asiens eller Natoliens Kyst, lige op til det „Sorte Hav", da kan man, med Øie for Billed-Sproget, ei let tage Feil ad Meningen. Den guldlokkede Væder bliver nemlig „Hav-Hesten" hvorpaa Grækerne satte sig op at ride, engang, da Agerdyrkningen slog feil, og Man i Kong Athamas, som i Kong Snies Tid, i Grækenland som i Danmark, fandt, det var menneskeligere at jage de forsultne Kroppe ud paa Æventyr end at slaae dem ihjel. Da nu Farten lykkedes og Handelen paa det Sorte Hav begyndte at blomstre, da var det, Argonauterne greb det gunstige Øieblik til at slippe giennem Snevringen, og, ved Plante-Stæders Anlæggelse paa Kysten faae Handelen i deres Magt, faae det „Gyldenskind" i Vold, som det altid er Kiøbmænds Lyst at klippe; men at „Skibet Argo" fik „Tale-Gave" af Pallas Athene, det betyder, hvad Historien ogsaa stadfæster, at de udvandrende Græker glemde ingenlunde

„Munden" hjemme, men tog deres Tungemaal, Sang og Gudsdyrkelse med sig.

De veed for Resten nok, at „Gyldenskindet" har i den senere Tid faaet Navnkundighed paa Ny, som en Spansk-Østerrigsk Ridder-Orden, men De veed maaskee ikke eller kan dog let have glemt, at det var den ægte Hollænder, Philip af Burgund, som stiftede den Ridder-Orden i Midten af det Femtende Aarhundrede, da „Guldet" i alle Maader kom til Ære og afløste efterhaanden den gamle Adel. Hermed vil jeg nu ingenlunde nægte, at Argonauter-Toget, i Grækernes Øine, ligesaa vel var en Æres- som en Vindings Sag; thi det var jo endnu i det Femtende Aarhundrede baade Portugisernes og Spaniernes „lange Reiser" til Ostindien og Amerika; men jeg vil kun bemærke, at Grækerne, med „Gyldenskindet" selv har røbet os, at deres Ærekiærhed og Driftighed ligefra Begyndelsen havde en Snert af den Vinde-Syge, som i deres Manddoms-Alder tog frygtelig Overhaand, og gjorde Alexander-Toget, som Grækernes verdenshistoriske Bedrift, til en meget tvetydig Æres-Sag og til en meget dyrekiøbt Vinding for Menneske-Slægten, da det, længe før Tiden, udtømde Græker-Folkets Kræfter.

Dog, hvad Argonauter-Toget kun lod dunkelt formode, det røbede den Thebanske Broder-Kiv kun alt for klart; thi her spiller Herske-Sygen saa frygtelig Mester, at det Folk, der talte den Kiv mellem sine store Helte-Gierninger, kunde umulig undgaae en hastig og brad Død, men maatte i Tidens Løb lægge voldsom Haand paa sig selv.

Theben i Bootien, eller det Græske Ko-Land, ligesom Danmark er det Nordiske, giælder jo vel for en Phønicisk Plante-Stad, og vist ei uden Føie, da vi blandt Andet

see, at den Tyriske Melkart gienfødtes her til den „Græske Herakles;" men Brylluppet mellem den Phoniciske Stifter, Kadmos eller Østerlænderen, og Harmonia, Datter af Ares og Aphrodite, er dog saa Olympisk, at vi deraf see, det var alt i Ungdommen, Grækerne stræbde at tilegne sig den Tyriske Livs-Anskuelse, hvorefter Magt og Vinding, med en god Bachantisk Ruus, var de saligste Guder. Ligesom nemlig Bachos er en Dattersøn af Kadmos, saaledes nedstammer da ogsaa fra ham den tidlig kloge, men grændseløs ulykkelige Ødip, der løste Sphinxens Gaade, men var blind for sin Egen, og blev i et unaturligt Ægteskab Fader til de rædsom unaturlige Brødre, Eteokles og Polynik, eller Brydsk og Trættekiær, som alle samtidige Græske Helte hjalp til at føre en blodig Krig om Herredømmet, der kun endtes med fælles Undergang.

Uden nemlig at ville afgiøre, hvad for os er uafgiørligt, hvormeget eller hvorlidt reent Historisk, der ligger til Grund for dette Thebanske Oldsagn, hvis Dragt er aldeles poetisk, saa er det dog soleklart, at Græker-Aanden deri selv har spaaet, hvad Historien vidner, der kom ud af den „falske Harmoni" mellem Ares og Aphrodite; thi vi veed jo Alle, at neppe var Helte-Gierningen i en snever Vending, ved Thermopylæ og Salamis, vel bestilt, før den saakaldte „Peloponnesiske Krig" mellem Sparta og Athenen, hvori hele Grækenland tog virksom Deel, blev, ved fælles Undergang, en sand og sørgelig Forklaring af Broder-Kiven mellem Brydsk og Trættekiær, saa Borger-Krigen mellem Sparta og Athenen giorde Eteokles og Polynik til alt for haandgribelig verdenshistoriske Personer. Naar vi desuden veed, at under denne sørgelige Broder-Kiv stod Sparta i Spidsen for Adels-Partiet

eller Aristokratiet og Athenen for Almue-Partiet, eller Demokratiet i hele Grækenland, da see vi, det er igrunden den samme Kiv, der nu truer med at opløse vore „Borgerlige Selskaber", saa Eteokles og Polynik maae vel svæve for os, som advarende Exempler paa, hvad der kommer ud af at forgude Selv-Klogskaben, at ville, uden Hensyn paa Følgerne for Næsten, have Alting rettet „efter sit Hoved", og heller ville dele Død og Undergang end Liv og Frihed og Lykke med Næsten!

Vi kommer nu til den tredie og sidste æventyrlige Helte-Gierning af Græker-Ungdommen, nemlig den „Trojanske Krig" og de yderste Omrids af den er saa almindelig bekiendte, at det kun var Tids-Spilde at udbrede sig derover, og er vel overflødigt endogsaa kun at pege paa den „skiønne Helena" som det store Drivehjul i Værket, da hun blev forført og bortført af den Trojanske Prinds Paris, hvorpaa den gamle Nestor fra Pylos eller Navarin, og alle Grækenlands sildefødte Helte, med Agamemnon, Achilleus, Diomedes, Odysseus og begge Ajaxerne i Spidsen, fulgde den fornærmede Ægtemand, Kong Menelaus i Sparta, over til Asien at hevne Skade, saa at Troja, efter ti Aars Beleiring, blev i Bund og Grund ødelagt, og Helena ført tilbage i Triumph.

Hvad man nu strax seer, er, at Kampen her giælder „Skiønheden", ligesom ved Argonauter-Toget „Ære og Vinding", og ved den Thebanske Kiv „Magt og Vælde", og Grækenlands sikkre Historie lærer os, at dette virkelig var de Tvistens-Æbler, der bragde alle Dets Kæmper i Harnisk, men Verdenshistorien lærer os ogsaa, at saa var det allevegne, hvor „Guds Sønner forelskede sig i Menneskets Døttre" og avlede Kæmper med dem, eller hvor Menneske-Aanden omfavnede Menneske-Hjertet, og avlede Stor-

værk, saa de Græske Oldsagn er ligesaa almindelig natur-historiske, som de Græske Myther er menneske-naturlige, og det er derfor meget godt, at de svæve for Ungdommen i alle Lande, men meget galt, at de fremstilles som Classiske Forbilleder, da de Græske Begreber om Helte-Kampen for Ære, Magt og Skiønhed var langtfra at være saa rene og dybe, som de var klare og glimrende.

Det er saaledes ingenlunde blot i Grækenland, men allevegne, hvor Menneske-Hjertet har banket for Aanden, at Helte-Kampen tilsidst maa giælde „Skiønheden", som Prisen i den store Olympiske Leg; thi Skiønheden er ikke Andet end Kiærlighedens i Lyset forklarede Legeme; men derfor beroer Skiønhedens Ægthed ogsaa paa Kiærlighedens Dybde, og om Helenas uægte Fødsel er Alle enige, skiøndt Somme kalde hendes Moder Leda og Andre Nemesis, mens atter Andre paastaae, hun havde intet andet Moder-Skiød end „Blommen i et Æg"! Uagtet derfor, efter Alles Sigende, Zeus var hendes Fader, alle samtidige Græske Helte hendes Beilere, og hendes Skiønhed, i det mindste et halvt Aarhundrede, uforgængelig, saa maatte man dog alt fra hendes Fødsel kunne giætte sig til, hvad hendes Levnets-Løb beviser, at hun var Halv-Syster til Pandora.

Herrerne synes maaskee vel, det er, om ikke utilladeligt, saa dog meget uvidenskabeligt, her at tale om det Græske Skiønheds-Begreb, istedenfor om den Trojanske Krigs formodenlige Aarsager, Aarstal, Begivenheder, Varighed, Udfald og vigtige Følger, men Damerne er vist enige med mig om, at overlade alle de bare og blotte „Formodninger" til de stakkels Philologer, som har ikke Andet at leve af, mens vi holde os til den Trojanske Krig som en Æsthetisk Begivenhed i Verdens-Historien, hvad den unægtelig er,

enten der saa har været noget andet Troja til, eller ikke, og enten saa Achil og Odysseus agtes for samtidige med Samson eller med Kong Salomon.

Det er jo saaledes Alle vitterligt, og har været saa alt i meer end to Aartusinder, hvorsomhelst den Græske Dannelse i mindste Grad kom hen, at begge de Homeriske Helte-Digte: Iliaden og Odysseen, ikke blot knytte sig til den Trojanske Krig, men besynger hardtad udelukkende dens Helte, saa, naar det er os om Græker-Aandens Tankegang og Tungemaal, Livs-Anskuelse og Billed-Sprog at giøre, da er den Trojanske Krig os tilvisse en Hoved-Begivenhed om ikke i Grækenlands, saa dog i Græker-Livets og Poesiens Historie.

Dette, at ethvert Folks ægte Oldsagn, selv naar de er allermest æventyrlige, dog lærer os al kiende mere til Dets eiendommelige Maae at leve, virke og være paa, end de aller-nøiagtigste Beskrivelser af Dets senere Dage, og at de, homerisk opfattede og udmalede, stille os hele det tilsvarende Folke-Liv klarlig for Öie, det er vist nok, hvad man i aandløse Tider og Skoler aldeles overseer, men hvad jeg just derfor inderlig ønsker, maatte blive baade Damer og Herrer soleklart, ikke blot for de gamle og de nye Grækers Skyld, men først og sidst for vor Egen; thi vi Nordboer, de Eneste, der, ligesom Grækerne, har ægte, eiendommelige Myther og Oldsagn, men har ingen Homeriske Digte, og har ingen Basun-Blæsere over al Verden, førend Heimdal kan finde sit tyvstjaalne Guld-Horn igien; vi Nordboer staae endnu Fare for at glemme os selv, eller dog for at skatte vort aandelige Arvegods langt under sit Værd, da vore egne Oldsagn ei blot er en Guld-Grube for Digterne og et Folkelivs-Speil for de rette Lærde, men er os Alle uund-

værlige, som vor folkelige Dannelses Moder-Skiød, maae kiærlig optages og omfavnes af os Alle, for at Folke-Livet kan fortsættes af os og forklares i os, eller, med andre Ord: en naturlig og folkelig Udvikling slaae Rødder, blomstre og bære Frugt!

Sammenligne vi for Resten Iliaden, der udmaler Kæmpe-Livet i den Græske Leir for Troja, under Spliden mellem den Mægtigste og den Tappreste: Folke-Høvdingen Agamemnon og Havfru-Sønnen Achilleus, med Odysseen, som udmaler sin Helts Omflakken paa Havet, efter Trojas Fald, og hans endelige Hjemkomst til Ithaka eller Thiaki, sin Fædrene-Øe, da er det ikke blot Indholdets, Tonens og Digter-Gavernes Forskiellighed, der maae lære os, at disse to Mester-Værker kun for saavidt har een Forfatter, som Græker-Aanden dog igrunden er den eneste Forfatter til alle Græske Digte; thi see vi lidt dybere, da opdage vi, at det er slet ikke den samme Skiønhed, der kæmpes for. Uagtet jeg nemlig ikke turde vædde en halv Skilling mere paa den prosaiske Virkelighed af Penelopes end af Helenas smukke Ansigt, og den store Opsigt, det skal have gjort paa Thiaki, baade før og efter den Trojanske Krig, saa kan jeg dog godt see, der er en himmelhøi Forskiel paa disse to Græske Fruers Skiønhed, saa de kan knap, som Sagnet vil, giælde for Sydskende-Børn; thi medens Helena, som sagt, er Halv-Syster til Pandora, har Penelope derimod alt det Hjertelige, som Helena faites. I Iliaden udkommer, efter mine Tanker, Græker-Aanden sine bedste Kræfter for den uægte Skiønhed, men i Odysseen stræber den sig dog med Levningerne tilbage til den ægte Skiønhed, som med trofast Kiærlighed har ventet paa den vildfarende Aand, og kun spillet Giæk med alle sine kiødelige Beilere. Uagtet derfor den „koldbrystede" Pallas Athene faaer Æren, saa er

Arbeidet dog ikke af hende, men af Apollons Tvilling-Syster, den deilige Sværmerinde, som her har viist os, hvilke fine Livs-Traade, hun vilde spundet paa Guld-Tenen og vævet paa Guld-Thronen, naar hun kunde faaet Rolighed til det og havt bedre Stunder. Saalænge der imidlertid er Liv, er der ogsaa Haab, og da der dog endnu er en Græker-Stamme, der, efter en lang, hardtad fortvivlet Døds-Dvale, er vaagnet i Fædrenes Sprog, taler med deres Tunge, stirrer stivt paa deres Hæders-Krands og griber efter den, saa vil vi haabe, at ligesom Iliadens Kamp for Hevn og uægte Skiønhed, blev, i Alexander den Stores Tid, kun alt for verdenshistorisk, Odysseens dybe Længsel efter Fornyelsen af det længe afbrudte, men uforglemmelige, mageløs kiærlige Forhold mellem Aand og Hjerte, ogsaa, i vore Dage, skal krones med en verdenshistorisk Begivenhed, vel langtfra saa glimrende, men anderledes glædelig og frugtbar paa Alt, hvad der er den ægte Skiønhed værdigt.

Hertil skedte aabenbar et ligesaa glædeligt, som uformodenligt Kæmpe-Skridt, for tyve Aar siden, da Ny-Grækerne, ved at affaste det Tyrkiske Aag, beviiste deres Adels-Byrd, og var det end langt mindre, hvad Grækerne gjorde ifjor, ved at afryste det latterlige Tydsk-Latinske Aag, der var dem paalistet, saa var det dog ei mindre nødvendigt, naar Grækerne virkelig skal fortsætte deres Fædres Liv; thi at det kun kan skee i Fædrenes Aand, paa deres eget deilige Modersmaal, er dog vel soleklart. Lykken, som dertil hører, fattes vel endnu; thi det er, fremfor Alt, Aabenbarelsen af en Hoved-Skjald, der i Folke-Aanden kan tiltale Folke-Hjertet, og, med Fædrenes Myther og Oldsagn, opvække Dets hensovne Minder; men rimeligviis vil han ogsaa snart komme, siden Græker-Aanden selv saa deilig har varslet og spaaet derom i

Odysseen, hvor Penelope, trods al den Helte-Kraft, hvormed Odysseus bærer sin tunge Skæbne og rydder Huset for alle Snylte-Giæsterne, dog ei kan eller tør kiendes ved ham i Stodder-Dragten, før han beviser sin Sanddruhed med Sengen, han fordum selv dannede af det rodfaste Olie-Træ, hvorover Paladset var bygt, Ja, Damerne behøver vist ingen nærmere Forklaring, og de unge Herrer maae dog endelig lære, hvad de Gamle tit ikke fattes Hjerte til at troe, men kun Øine til at see: at ethvert Folks Myther og Oldsagn er netop saadan en Brude-Seng, hvor Folke-Aanden og Folke-Hjertet i deres blomstrende Ungdom kiærlig omfavnede hinanden, og hvor de atter maae mødes, før de, med lyslevende Minder, med gienfødt Tillid og med ungdommeligt Haab, kan atter synke i hinandens Favn og ægteskabelig fortsætte deres kiærlige Fællesskab, „i Medgang og Modgang, i hvad Lykke, den Almægtigste vil dem tilføie“.

Dog, ved Odysseen og hvad dertil svarer i Norden, haaber jeg, baade Damer og Herrer en heel Aften vil dvæle med mig, heller end spilde Tiden paa at betragte Sisyphos, der bestandig forgiæves stræber at rulle Stenen op ad Klippe-Væggen, og Tantalos, der sulter og tørster, med de deiligste Frugter for sine Øine og med Vandet til sin Hage, eller Danaiderne, der utrættelig bære Vand i Sold; thi, uagtet ogsaa disse Syn kan være saare lærerige, er de dog langtfra enten skiønne eller behagelige, og mødes daglig endnu i det prosaisk virkelige Liv, saa det vilde være mere end Tids-Spilde, at giøre en poetisk Reise til Grækenland, for at see, hvad kun er alt for øiensynligt midt i Kiøbenhavn, og mesterlig udmalet i den fortabte Kiøbenhavner-Sjæls Heibergske Historie!

XXI.

Odysseen og Island.

Jeg veed ikke, om de unge Damer kiender et Digt af Ingemann, som hedder „De Sorte Riddere“, men de Ældre kiender det sikkert nok, og Alle, hvem der kiender det, veed, det er meget smukt, saa det er ordenlig min Pligt, saavelsom min Lyst, at anbefale det til alle Damernes Opmærksomhed, som veed at skiønne paa det Smukke, fordi det ligner Dem. Vel har jeg hørt, at de unge Damer skal være lidt bange for alle lange Digte, og da de fleste lange Digte er langtrukne og altsaa kiedsommelige, saa kan jeg ikke fortænke Dem i det; thi hører det end ikke sjelden til Damernes tunge Pligter at kiede sig, saa er kiedsommelige Morskabs-Bøger dog saa urimelige, unaturlige og selvmodsigende Ting, at Damerne dog endelig maae have frit Forlov til at finde dem utaalelige. Men er end lange Digte sædvanlig ulæselige og derfor utaalelige, saa er der dog, Gud skee Lov! ligesaa vel hos os, som hos Grækerne, Undtagelser fra Reglen, og En af disse faa Undtagelser er ikke blot „Valdemar den Store“, men ogsaa „De Sorte Riddere“, skiøndt de virkelig har, hvad „Iliaden og Odysseen“ kun siges at have: een og samme Forfatter! Dette haaber jeg, selv de unge Herrer vil indrømme, skiøndt jeg hører netop de unge Herrer hviske om, at dette Ingemannske Digt, trods al sin Deilighed, dog skal have den store, i vore philosophiske

Dage hardtad utilgivelige Feil, at der ingen egenlig „Idee“ eller giennemgribende Grund-Tanke spores i det. Damerne veed nok, det er netop det Samme, som de forvovneste unge Herrer siger høit om det „smukke Kiøn“, og derfor finder Damerne vel, at saadanne Ukvemsord i det Høieste kun fortjener det Svar, at skulde de end, hændelsesviis, være meget kloge, er de dog altid meget stygge; men jeg vil dog tilføie, at „De Sorte Riddere“, hvori de unge Herrer ingen „Idee“ eller ordenlig Grund-Tanke skal kunne spore, var netop det Digt, der, alt for tredive Aar siden, overbeviste mig om, at Dame-Skjalden ogsaa var en rigtig Dane-Skjald, som ikke blot havde „Ideer“, men ægte Nordiske, Verdenshistoriske Ideer, dobbbelt yndige, som kloge Øine, over Rosen-Kinder, under et himmelblaat, giennemsigtigt Slør! Ingemanns „Sorte Riddere“ hører nemlig til de saakaldte „Allegoriske“ Digte, hvori Fortællingen, i større eller mindre Grad, maa tjene til at oplyse den herskende Grund-Tanke; men naar det, som hos Tydskerne, stikker igiennem fra Først til Sidst, da bliver Fortællingen død, Tonen kold og Verset slæbende, saa, hvor sand og smuk end Grund-Tanken kan være, bliver man dog hjertelig kied ad Digtet, som et uendeligt Omsvøb og en unyttig Byrde, og det er derfor en ligesaa stor som sjelden Dyd ved „De Sorte Riddere“, at de selv af Børn kan læses med Fornøielse, fordi Æventyret er smukt og Verset flydende, mens dog de vorne Læsere bestandig føler, der ligger endnu noget Dybere under det, om de end ikke kan sige sig selv tydelig, hvad det er. Hvad de unge Herrer kalder en Feil, eller at Grund-Tanken er halvveis tilsløret, det er da i mine Øine et stort Fortrin, som Digtet har faaet ved den lykkelige Omstændighed, at Ingemann er en Hierte-Digter som Faa eller Ingen i vore

Dage, og fik derfor tidlig Mod til at være det bekiendt, et Mod, han heller aldrig tabde, saa, naar han kun følde, der var en poetisk dyb og rig Grund-Tanke i hans Værk, da brød han sig ikke om, at den faldt enten ham selv eller hans Læsere dunkel, og hans Recensenter ufattelig; thi kun derved fik vi et, i sit Slags, mageløst Digt, hvori den Grund-Tanke ikke blot kan findes, men lever og gløder, at den ægte Skiønhed vel for Øieblikket er i et forheret Land, hvor dens Vanærelse synes uundgaaelig, men at Aanden dog, ved Hjelp af Fortidens usynlige men dog mægtige Kæmper, vil vide at frelse den baade til Dronning-Liv herneden og til en evig Forklaring.

Det er vel mange Aar siden jeg sidst læste Digtet, saa, naar jeg skulde bevise, at dette er Grund-Tanken, som opliver det Hele, da maatte jeg først læse det paany, men Læserinderne, som er dem, jeg her har for Øie, kræver aldrig andre Beviser end Tingen selv, og Herrerne vilde jeg blot give en lille Mindelse om, at de skal betænke sig vel, før de saa rask paastaae om et stort og smukt Ingemansk Digt, at det fattes Grund-Tanken, da det vist altid vil være Over-Fladen, hvorpaa den ikke spiller, der giækkes lidt med dem!

Spørger man nu om denne Grund-Tankes Sandhed, som i Nordens gamle Billed-Sprog lod sig udtrykke saaledes, at Skiøn Freya og hendes Datter Ædelsteen faldt engang i Hænderne paa Udgaards Loke, hvoraf selv Thor ei formaaede at udfrie dem, for Koglerietş og Øine-Forblindelsens Skyld, men hvoraf de dog befriedes ved Odin og hans Enherier, der gjorde sig usynlige, saa Trylleriet tabde sin Magt, see, da er Skiønhedens Ulykke, som det første Led af denne Grund-Tanke, kun alt for klar, naar man blot

tænker paa den „Græske Skiønheds" Kaar i sit Hiem, men Udfrielsen er dog nu, som altid, mit glade og sikkre Haab, som det iaften skal være mig en stor Fornøielse at knytte til den Odysseiske Hjemkomst, der, i mine Øine, skildrer den ikke blot meget smukt, men uforbederlig.

Ja, det Old-Græske Helte-Digt, hvorefter Odysseus maatte flakke vidt omkring efter Trojas Undergang, mens hans trofaste Mage, den skiønne Penelope, i hele tyve Aar bevarede ham sin Kiærlighed, Det melder især, hvordan de dybe og søde Tvilling-Længsler selv rørde de Udødelige, selv bøiede den haarde Skæbne, saa Odysseus kom tilbage fra den anden Verden, mødte sin „halve Sjæl", yndig og tro, beviiste, graahærdet, sin Ungdoms-Kraft, overvandt, ved Hjelp af Pallas Athene, alle Beilerne til hans Ungdoms-Brud, alle Hindringer for hans anden Thron-Bestigelse, og triumpherede endelig i den Elskedes Favn, gjort udødelig af den ægte Viisdom, og udrustet med Kraft til endnu under de hvide Haar at omvandre Verden saa vide, som Saltet smager og Aaren kiendes; og dette er Altsammen saa deiligt og dog saa dybt, saa fornøieligt, selv for Børn, at høre og læse, og dog tillige saa lærerigt, opmuntrende og glædeligt for Tænkeren at grandske, at dersom vi havde Odysseen fordansket paa lette, flydende Riim, da kunde jeg ikke tale om den enten til Damer eller Herrer, som ei alt havde læst den Snese Gange og kiendte Historien bedre end jeg, som først paa mine gamle Dage har opdaget den nedgravne Skat. Dog, da vi først nys har faaet Odysseen paa Dansk, og det, om end ganske læselig, saa dog tung og fremmed, nu maa jeg fortælle Damerne Noget af det Smukkeste, som er, at vel maatte Odysseus paa Hjemreisen til Ithaka, som han dog engang var saa nær, at han saae dens Skorstene ryge, flakke om saa

længe, til han havde mistet alle sine Stalbrødre og leed selv Skib-Brud ved Verdens Ende paa Øen Ogygia; men dog frelstes han fra Undergang af Jette-Møen eller Atlas-Datteren Kalypso, som ene beboede Klippe-Øen i det vildende Verdens-Hav og lovede endog at giøre ham udødelig, naar han i hendes Favn vilde glemme Græken-land, Ithaka og Penelope. Vist nok var en saadan Glemsel Odysseus aldeles umulig, saa, trods Jette-Møens kiærlige Omhu, følde Helten sig saare ulykkelig, i de kolde, dunkle Grotter, langt borte fra „Guder og Mennesker", længdes altid efter dem og Hjemmet, og sad hver Dag sukkende paa Klinterne med Taare-Blik over Bølgerne, der skildte ham fra de „Levendes Land"; men i Aarenes Løb slog dog endelig den store Befrielses-Time: Pallas Athene talde den haardt prøvede, landflygtige Græker-Helts Sag for Zeus, og paa hans Vink fløi Hermes over Havet, og meldte Kalypso, at det var Gudernes og Skæbnens Villie, at hun nu brat lod Odysseus fare, men ogsaa, at han skulde pløie Verdens-Havet, uledsaget af Guder eller Mennesker, paa et Flaadd, han selv havde tømret og maatte vide at styre, til han naaede den venlige Kyst, hvor han, efter Skæbnens Dom, skulde lande og finde Leilighed hjem til Fædernelandet! Som sagt, saa gjort, men Poseidon bar et indgroet Nag til Helten, for sin stygge Søn, Kyklopen og Menneske-Æderen Polyphems Skyld, som Odysseus, til Nødværge, havde berøvet det eneste Øie, han havde, men ogsaa unødvendig, ei uden Raadhed, spottet i hans Ulykke, og derfor oprørde nu Poseidon Havet og slog alle Storme løs til en frygtelig Væddе-Strid, saa Flaaddet sønderknustes, og Helten blev da kun frelst ved et fortryllet Svømme-Bælte, som Havfruen Ino medlidende laande ham.

Lykkelig landede imidlertid Odysseus paa Øen Scheria, hos de giæstmilde og søvante Phæaker eller Skiemtere, Gudernes gamle, trofaste Venner, hos hvem han ikke blot fandt rørende Venskab og Gavmildhed, men hos Konge-Datteren, Nausithea, endnu langt mere rørende, jomfruelig Ynde og brændende men blid og opoffrende Kiærlighed, og paa et Skib, der hverken behøvede Styrmand, Seil eller Aarer, men kiendte sin Kaas og foer af sig selv, som en Pil, giennem Bølgerne, hvorhen man lystede, blev Helten bragt sovende hjem til sit Fædernesland, og vaagnede først liggende alene, i den aarle Morgen-Stund, paa det saa længe savnede saa inderlig elskede Ithaka, hvor Alt vel, ved første Øiekast, syndes ham nyt og fremmed, men hvor han dog snart gienkiendte hver Busk, som hver Grotte og hver Klippe-Aas.

Pallas Athene var nu ogsaa strax ved Haanden, iførde ham selv den Stodder-Dragt, hvorunder han skulde skiule Konge-Siælen, og, saavidt muligt, Helte-Aanden, mens han prøvede Geniytter og især sin Penelopes Troskab og Kiærlighed, og sin unge Søn Telemaks voxende Mod og tiltagende Kræfter; men det vilde her blive for vidtløftigt at fortælle, hvordan Odysseus oplod sig, først for den gamle Svine-Hyrde, en i sin Barndom af Phønicisske Slave-Handlere bortført Prinds, som, selv midt imellem Svinene, havde bevaret sin kongelige Ædelmodighed, saa for Telemak og endelig for Penelope, saa det maa være Nok at berøre, hvordan Helten aabenbarede sin gamle Styrke og sin naturlige Konst.

Da nemlig Odysseus, som Stodder, kom til Konge-Hallen, hvor Penelopes mange Beilere, som Snylte-Giæster, holdt daglig Gilde, for, om de gik glip ad Bruden, dog at „æde Huset op“, da var der en virkelig Tig-

ger af Handværk, ved Navn Iros, som tillige, rap nok tilbeens, løb Ærinder for Beilerne, og havde, baade høi og før, Skin af en vældig Slags-Broder, og ham ophidsede nu Beilerne til at smide den fremmede, mistænkelige Stodder, med hin Helte-Mine, paa Døren, som en Fusker paa Tigger-Handværket, der gjorde Indgreb i Laugs-Mesterens surt erhvervede, ved Tiden helligede, Ene-Rettighed; men de forbausedes Alle, saasnart Helten blottede sine Kæmpe-Arme, og de maatte uvilkaarlig blegne, da han ikke blot, ved det første Tag, smed den langstranglede og skryllende, men feige, visne og marvløse Iros til Gulvs, men bænkede ham paa de „selvbudne Giæsters“ gamle Sæde, paa Dør-Tærskelen, saa det knagede i hvert Ledemod, og den nys saa pralende Tigger mægtede nu ei at røre Haand eller Fod og vovede ikke et Muk.

Derpaa kom den længe forventede Dag, da Dronningen skulde giøre Ende paa sine Beileres Utaalmodighed, ved at række En af dem sin Haand, og det skulde være Den, som baade kunde spænde Heltens „Kæmpe-Bue“, og skyde vist med den, saa Pilen foer igiennem Øiet paa tolv Øxer, som stod opstillede langs med Væggen paa Rad, og da de Alle havde gjort deres Bedste, uden at Nogen engang kunde spænde Buen, saa det brast endog for Telemak, hvem det dog, paa et hængende Haar, nær var lykkedes; see, da var alle Beilerne enige om, at den „Fremmede“ paa ingen Maade maatte laane Buen og prøve sin Lykke, men, ved Hjelp af Telemak og Svinehyrden, kom Kæmpe-Buen dog i Heltens Haand, og „Fingrene mindedes“, efter Ordsproget, hvad „fordum“ giordes, saa i et Øieblik var Buen spændt, og i det Næste foer Pilen som et Lyn igiennem alle Øre-Øinene, til alle Beilernes Forfærdelse, og til deres Lig-Varsel; thi før

Pile-Koggeret var tomt, laae de i Snese-Tal steendøde paa Gulvet, og hvad Buen havde begyndt, fuldførde Sværdene i Odysseus, Telemaks, Svine-Hyrdens og Faare-Hyrdens Kæmpe-Hænder, til der hos alle Beilerne var ikke et levende Øie.

See, dette er kortelig Gangen i det gamle, vidtberømte, men dog igrunden temmelig ubekiendte Oldgræske Helte-Digt, og jeg er ganske vis paa, at baade finder alle Damerne det deiligt, og er enige med mig om, at al saadan ægte Deilighed er Guld værd, enten man saa kan sige, hvad den for Resten har at betyde eller ikke; men kiender jeg Dannekvindens Døttre ret, da føle de ogsaa, det er umuligt at faa deilige Træk af Livet, af det ædle kæmpemæssige, det kiærlige og elskelige Menneske-Liv, skulde være grebet af Luften, umuligt Andet, end at dette Helte-Digt maa enten være historisk eller prophetisk sandt hos den gamle Græker-Skjald; men da nu Grækenlands Historie, desværre, kun alt for klart beviser, at den gamle Helte-Aand, som skabde Olympen med alle dens skiønne Guder og Gudinder, og som drev Argonauterne og Heltene for Troja, den Aand kom hverken tilbage med Odysseus, med Alexander den Store, eller med Nogen, som hidtildags vandt Græsk Navnkundighed, saa maa det deilige Skjalde-Blik have været prophetisk, og maa søge sin Forklaring, ikke paa hiin, men paa denne Side Middel-Alderen, der i det Store og tilbunds aabenbarede den ægte Kiærlighed og Skiønhed, som hos de gamle Græker kun dagedes i det Smaa og for det Løse, selv i Leto-Datteren, og derfor siger jeg, trods alle Herrernes kloge Indvendinger og ironiske Smiil: ja, mine Damer! vi er, til Lykke, midt i den verdenshistoriske Forklaring af Odysseen: Aanden er vendt

tilbage, og har vel endnu ikke kastet Stodder-Dragten, men har dog alt paa den pralende Iros beviist sin Kæmpe-Styrke, og vinder nu netop Prisen i Bue-Skud, saa derpaa følger ganske sikkert alle de opblæste, men dog lave Begjærligheders Nederlag, og Aandens Omfavnelse af Hjerte-Bruden, under Udødeligheds-Krandsen, som pryder det gamle, men vidunderlig foryngede, Ægte-Par paa Guldbryllups-Festen!

Ja, det være vovet at sige høit, baade for Damers og Herrers Øren: verdenshistorisk talt, er Odysseus Menneske-Aanden, Øen Ogygia Island, Øen Scheria Sælland, og Grækenland endnu sig selv, saa, hvis Herrerne finder det mere latterlig sagt end glædelig meldt, da er det kun, fordi de ogsaa lee, naar Skjalden for ramme Alvor kalder Kvinden Kiærligheds og Skiønheds Gudinde, kalde det latterlig Smiger, fordi mange Herrer har latterlig anvendt paa deres „Karen og Maren og Mette“, eller dog paa Pandora og hendes falske Æt, hvad kun er sandt og glædeligt om Freya og Ædelsteen, og ret øiensynligt om den dybe, stille „Clara“, der alt fra Hedenold har udviklet sig i Dannekvinden og hendes ikke blot deilige men ogsaa hjertelige, grundkiærlige, inderlig elskværdige Døttre!

Om jeg derfor stod midt i Grækenland, som jeg staaer midt i Danmark, ja, om jeg stod i Athenen, ved Gruset af „Parthenon“, eller Pallas Athenes berømte „Jomfru-Buur“, paa hvis Mure Phidias opoffrede sin Konst, som jeg staaer ved det fra Arildstid mageløs deilige Øresund, hvor det beskedne Axelhus, i Tidens Løb, er opvoxet til det stolte Christiansborg, som nu Thorvaldsen pryder med den af Parthenons Gruus opstandne Phidias-Konst; saa turde og vilde jeg sige til de Græske Damer og Herrer: har I

Lyst til at leve og see gode Dage, efter mageløs Trængsel, ja, har I Lyst til at see ikke blot Parthenon, men Olympen, hæve sig forklaret, til at see, ikke blot den gienfødte Zeus udslynge sine Lyn, men ogsaa den gienfødte Kronos udbrede sine Skatte, da vender Blikket mod det „høie Norden“, hvor selv eders Stam-Fædre var klarøiede nok til at see andet end Iis-Bjørne, saae iblandt Hyper-Boræerne, i Norden-Vindens Hjem, Indbyggerne paa de „Saliges Øer“, som verlede Venne-Gaver med Phøbos Apollon, og hos hvem Guld-Alderens Kronos vedblev at herske og nedgrov sine Skatte! ja, vil I see, hvor Menneske-Historiens Kæmpe-Aand lyslevende herskede fra Arilds-tid, og lever endnu, skiøndt han længe var skin-død, da opløfter eders Øine og seer, hvad der er skedt i Norden, mens I sov i det Byzantinske Hades og pindes i det Tyrkiske Helvede, seer det, og lærer, hvordan i Syden, saavelsom i Norden, det Hensovede kan vaagne, det Daanede opstaae og det Henvisnede opblomstre paany!

Ja, mine Herrer! saaledes vilde jeg bestemt, hvis jeg kunde, vende Grækernes Blik mod vort Norden, og er vis paa, at fulgde de Vinket, skulde de vinde smilende Udsigter og takke mig i Graven, og sagtens maa jeg da vove at bede og besværge Nordboerne selv dog at oplade Øinene og see sig om i Hjemmet, hvor de Fleste af dem, desværre, endnu er vildfremmede, see sig rigtig om, saa de kan lære at skiønne paa hvad der er skedt, for at Folke-Livet kunde gienfødes i Norden, og lære at skatte Midlerne til Gienfødelsen, før de atter forsvinde!

Alt oftere har jeg peget paa de tre store Udvandringer fra de tre Nordiske Riger: den Gothiske, den Angliske og den Normanniske, som verdenshistoriske Begivenheder af første Rang; men dermed vilde Nordens Historie

ogsaa omtrent været ude, alt i det Niende Aarhundrede, ligesom Grækernes blev sluttet med Alexander-Toget, i det fjerde Aarhundrede før Christi Fødsel, dersom ikke „Island“ med det Samme var dukket op af Nord-Havet, og var blevet ei blot et Grav-Minde for Nordens Aand og et Giemme-Sted for dens Efterladenskab, som det Egyptiske Alexandrien jo ogsaa blev for Græker-Aanden, men tillige blevet et Værk-Sted for Aandens skjulte Virksomhed, ja, en levende Gienlyd af Heimdals Gjallar-Horn, en mageløs „Nordisk Høiskole“ i sin Tid, og dermed et prophetisk levende Forvarsel og Forbillede paa den store „Nordiske Høiskole“, vi endnu har ivente!

Omtrent tusind Aar er det nu siden, da det gamle Nordens Guder var henslumrede og Helte-Slægterne hardtad uddøde, med de Kongelige Skjoldunger, Skilfinger eller Ynglinger, Ylfinger og Odinsunger eller Vodanider, i Danmark, Sverrig, Norge og England, at der blev et farligt, chaotisk Røre i Norden, som vi maae kalde det „Normanniske“, baade fordi det gav Anledning til den mærkværdige Normanniske Udvandring, og fordi Norge da blev Skue-Pladsen for de største Nordiske Begivenheder. Denne Nordens Klippe-Egn, med Dal-Idyllerne, skimter vi nemlig kun meget dunkelt i vore egenlige Oldsagn, hvis store Nordiske Skueplads er omkring Leire og Upsal, i Danmark og Sverrig; men i det Niende eller Normanniske Aarhundrede træder Norge pludselig ud af sin Dunkelhed, da Idyllen i alle de smaa Dal-Riger forstyrres af Lurens Drøn og Vaaben-Donnet, hvor Harald Haarfager flyver og farer, baade til Lands og Vands, med sin udvalgte, uimodstaaelige Kæmpe-Trop, og underkuer, baade søndenfjelds og nordenfjelds, Alt hvad der ikke itide undviger, og, med sin ny

Stol-Konge, faaer Norge naturligviis Anseelse, og mod Naboerne en samlet, tit frygtelig Styrke, men indvortes bliver der følgelig ogsaa en langt uroligere Tid for de gamle Minder, langt bangere Kaar og trangere Rum for Kæmpe-Kræfterne. Det var nu især de Nordvestlige Kyst-Boer, i hvad vi nu kalder Bergens, Throndhjems og Nordlands Stifter, eller, med de gamle Navne, i Hardanger og Hordeland, Søndmør, Romsdalen og Nord-Mør, Trøndelagen og Halogeland, hvor Kæmpe-Livet havde rørt sig friest og omsider aldeles tøileløst, saa der fandtes Kæmper i Hobetal, som ingenlunde vilde bøie Nakken under Harald Haarfagers Jernspir, men kunde dog ikke modstaae hans Lykke, og stillede sig derfor i Spidsen for kiække Ungersvende fra hele Norden, for at seile saa vidt, som Himlen var blaa, hævde Friheden og lede om Lykken! Den Navnkundigste af dem Alle blev Gange-Rolv, en Jarle-Søn fra Møre, fordi det lykkedes ham at vinde et Hertugdom i Frankrig, som endnu kaldes Normandiet, og gav i Tidens Løb baade Engeland og Frankrig mægtige Konger, gav Kors-Togene glimrende Helte, gav Pavedømmet uundværlige Støtter, og gav endelig de Romanske Folk Mod til at danne Skrift-Sprog af deres forvirrede Tungemaal; men Nordens, og, jeg tør sige, tillige Verdens Lykke var det, at Folk fra alle tre Riger, skiøndt især Nordmænd, fandt uimodstaaelig Drift til at nedsætte sig paa den enten ganske eller dog næsten øde og golde Øe i Iishavet, som vel fordum kaldtes „Thule", men fik nu Navnet „Island", og blev den afsides Skueplads for en i sit Slags mageløs og vidunderlig frugtbar Fortsættelse af Oldtidens Nordiske Folke-Liv og Kæmpe-Skridt!

Ingolf Ørneson nævnes som den første Nordmand,

der opslog sin Bopæl paa Island, just der, hvor Reikavig nu prover paa at opvore til Dens Hovedstad, og han staaer virkelig verdenshistorisk som en ægte Søn af den „gamle Ørn“ i Ygdrasil; thi paa Island dannede sig en lille „Nordisk Fristat“, som i alle Henseender fortjener vor Opmærksomhed, men kræver hele Verdens, for det gienfødte „Ungdoms-Liv“ i ældgammel Stil, der nu saa uformodenlig opdukkede af Jishavet, og øvede en uberegnelig Indflydelse, vel nærmest paa Norge, men dog paa alle de tre Nordiske Riger, og det igiennem hele tre Aarhundreder. Saa længe var det nemlig Skik hos de Islandske Selveier-Bønder, og da især hos de Rigeste og Ypperste, som kaldtes og endnu kaldes „Høvdinger“, at de gav deres Sønner en omhyggelig Opdragelse, saa de, i Alt hvad dengang enten indvortes eller udvortes kaldtes „Dannelse“, vidt overgik deres samtidige Frænder i Kongerigerne, og naar disse „unge Herrer“ blev vorne, da reiste de udenlands, ikke blot for at see andre Folks Sæder og fremmede Landes Mærkværdigheder, men ogsaa for at tage levende og virksom Deel i alle Samtidens store Begivenheder, og skiøndt de Nordiske Riger, som i alle Maader laae dem nærmest, ogsaa i Regelen blev de reisende Islænderes Virke-Kreds, saa fattedes der dog aldrig paa Undtagelser, saa mangen En viste Harald Haardraade Veien eller fulgde hans Spor til det fjerne „Maglegaard“ eller Konstantinopel, hvor de, som Væringer, tit foer til Verdens Ende og tog glimrende Deel i Alt hvad man der kaldte Storværk! Disse reisende Islænderes Virksomhed var nu vel saa mangfoldig, som den fandtes i de Kongers og Jarlers Gaard og Følge, som de hjemsøgde og tjende, og de udmærkede sig i alle disse Retninger, men i den folkelige Retning, som Skjalde og Sagamænd eller For-

tællere, bar de ikke blot Prisen, men blev snart de Eneste i deres Slags, saa de udgjorde ligesom en vandrende „Nordisk Høiskole“, der oplivede Borge-Stuerne, saavelsom Høie-Loftene, endnu langt meer med Myther og Oldsagn, som de Alle, fra Barnsbeen, var mesterlig hjemme i, end med Kvadene, baade lange og stakkede, baade „Draper og Flokke“, om de nyeste Begivenheder, og om de Høvdinger, de giæstede; thi disse Kvad, som Islænderne forstod den Konst at giøre paa staaende Fod, var i Regelen ei synderlig poetiske, og tit ei bedre end Hverdags-Rimene i vor Adres-Avis.

Omtrent ved Valdemar Seiers Død, hernede, i Midten af det Trettende Aarhundrede, var det nu vel ogsaa paa Island forbi med Kæmpe-Livet, saavelsom med den lille Nordiske Fristat; thi siden Islænderne havde solgt Fædernelandet til de Norske Konger, kukelurede de for det Meste i deres Krog, og tabde efterhaanden hele deres Navnkundighed; men dog vedblev de lige til den „Sorte Død“, og Slutningen af det Fjortende Aarhundrede, at forøge den Bog-Skat paa Moders-Maalet, som, fra Begyndelsen af det Tolvte Aarhundrede, vidunderlig havde samlet sig i den dunkle Vraa, og er næsten den eneste Kilde til vor Kundskab om det gamle Norden. Vel maa det, fornemmelig i Danmark, aldrig mere glemmes, enten at det var de fra Danmark udvandrede Angler og Jyder, som først gjorde et Nordisk Tunge-Maal til Skrift-Sprog, og som tillige, ved at udbrede Christendommen i Tydskland og Norden, lagde Spiren til Reformationen og til hele vor ny Udvikling og Dannelse, hverken det, eller Storværket af Sællandsfaren Saxo Grammatiker, som i Valdemarernes Dage, under Biskop Axels Vinger, skrev en mageløs Danmarks-Historie, hvori han bevarede mangfoldige

af Nordens ældste og deiligste Sagn, som vi forgiæves vilde spørge Islænderne om; men baade vidner Saxo selv, at han havde de oldkyndige Islændere meget at takke, og desuden maae vi bekiende, at den bedste Deel af Saxos Værk vilde været os en „lukket Bog“, og at selv Anglernes Helte-Gierning vilde været spildt paa os, dersom ikke Islænderne havde bevaret Edda-Bøgerne, og var, lige til den Dag i Dag, blevet ved at forplante Nordens Myther og Sagn fra Slægt til Slægt, som Grund-Laget for en indenlandsk og hjemlig, altsaa Nordisk, Dannelse paa Moders-Maalet, som i sit Slags er mageløs, og vil i en veloplyst Fremtid skattes høit, ikke blot som et spaaende Forbillede, men ogsaa som et levende Vilkaar for Opvækkelsen og Fortsættelsen af det Nordiske Folke-Liv!

Alt i det Syttende Aarhundrede begyndte man nu vel, baade i Sverrig og i Tvilling-Riget, at blive det Islandske Vidunder vaer, som en Kæmpe-Høi fra Middel-Alderen, med Blaa-Lys over Oldtidens nedgravne Skatte; men den døde og vildfremmede, Latinske, Lærdom, som dengang beherskede Norden og tyranniserede selv paa Island den hjemlige Dannelse, den var dog baade saa dræbende for Aand i det Hele, og med Nødvendighed saa arrig en Fiende ad alle Folks Moders-Maal, at den store Islandske Opdagelse blev hardtad aldeles ufrugtbar, og Kundskaben om Nordens Oldtid slæbde sig kun møisommelig, næsten aldeles død og magtesløs, giennem det Attende Aarhundrede til os.

Her seer De, mine Herrer, i hvad Mening, og med hvad Ret, jeg siger, at, verdenshistorisk talt, svarer Island til Odysseens Ogygia, saa der frelstes Historiens Aand efter det store Skibbrud i Middelalderen, hvorved Nordens

Arildsfolk fandt deres Undergang, men frelstes, ligesom Odysseus, tilsyneladende kun for at hensukke sine sørgelige Nætter og Dage, langt „borte fra Guder og Mennesker“, i de dunkle Grotter og i Jette-Møens Arme, saa denne Lighed vilde kun være en bedrøvelig Opdagelse for alle aandskiærlige Hierter, og da især for Kæmpe-Aandens Danske Dronning, dersom det ikke laae i Sagens Natur, at denne Opdagelse umulig kunde gløres, før Aanden havde sprængt de Dødning-Lænker, hvori den vidunderlig laae bundet, og denne glædelige Begivenhed, denne Nordiske Jule-Soelhverv, med sine Storme, saavelsom med sine lyse Udsigter, er det, jeg finder ligesaa dybt, som deilig forudskildret i den Odysseiske Beskrivelse af Heltens eensomme Vinter-Reise over Verdens-Havet, paa det selvgiorte, skrøbelige Flaadd, fra Kalypsos eller Fiælerskens (Hylle-Moers) Øe til det lyse, giæstmilde, med Guder og Mennesker fortrolige, Scheria.

Naar jeg nu, om dette Scheria eller Arne-Skiødet, siger, at i den verdenshistoriske Linie er det Sælland, da er vel Sælland det Sted paa Jorden, hvor man snarest leer høit ad hvad der, ved første Øiekast, synes at være den underligste Grille, man, med en Skrue løs, kan løbe efter; men, som en gammel Historiker, spørger jeg aldrig hvad man for Øieblikket leer ad, men kun hvad Fortiden spaaer og Fremtiden vil forklare, og deriblandt er Intet mig vissere end Sællands mageløse Hiertelighed, thi den er mig saa vis, som, hvad Alle maae indrømme: Sællands mageløse Deilighed. Dette Aarhundrede har ogsaa unægtelig bragt en Sællandsk Kiendsgierning for Dagen, som poetisk maa kaldes den giæstmildeste Modtagelse, den venligste Omgang og den raskeste Befordring, som den landflygtige, husvilde

Aand endnu fandt hos noget Hjerte; thi lige siden Aarhundredets Morgen-Røde, da vore Ulke kappedes med John Bull om at skyde Ryaar ind paa Konge-Dybet, og gjorde det saa muntert, som den Phæakiske Konge-Datter spillede Bold med sine Terner, ligesrá denne tidlige Opvækkelses og Opstandelses Time, gienløb jo Norden af de Sællandske Skjaldes Kvad til Ære for Historiens og Nordens Kæmpe-Aand, var det jo deres Hjertens-Lyst at erstatte ham alle de Tab, han leed ved det store Skib-Brudd, og at hjelpe ham op igien paa sin Odels-Throne! Det behøver saaledes neppe at erindres, at det var fra Sælland, det tonede, tidlig i vort store Aarhundrede:

Island! hellige Øe! Ihukommelsens vældigste
Tempel!
Bredt dit bølgende Hav freded om Oldtidens
Aand!

Og var ikke min egen poetiske og historiske, mundtlige og skriftlige, Virksomhed saa mangfoldig indviklet i Sællands Forhold til Nordens Aand, da vil i det mindste de Damer og Herer, som her laande mig et villigt Øre under de graa Haar, sikkert troe, jeg baade kunde og vilde sige meget, der vidunderlig sammensmeltede med Græker-Aandens dybe Anelser om sin Forløsnings-Tid; ja, selv med det Tungebaand, jeg ei kan løse, tør og maa jeg jo sige, hvad sandt er, at siden Danmarks Hoved-Skjald slog Tonen an, som skal giennemklinge Nordens Fremtid og forklare vor Fortid, har Deltagelsen i Islands mageløse Skæbne, Kiendskabet til Islands ligesaa mageløse Skrifter, og Tilegnelsen af det gamle Nordens Billed-Sprog og Kæmpe-Liv, været i bestandig Tiltagende, ogsaa giennem disse os uforglemmelige Aften-Timer under Vinters Hjerte, saa vi tør vel

sige, at er end Sønnen, som Nordens Aand og Sællands Havfrue med Fryd kalde deres, spæd endnu, saa turde han dog alt være voren nok til at efterligne den tredags gamle Magne og kaste Jette-Skankerne fra Thors-Halsen!

Om det Uskedte, som om de uvordne Dage og de ufødte Slægter, maa Historien tie, men see vi først, at Poesien i gamle Dage, hos Græker og Nordboer, saavelsom hos Ebræer, ingenlunde tav men talde netop mest og bedst om det Tilkommende, da forarger det os ingenlunde, at Poesien ogsaa paa sine gamle Dage ligner sig selv og spaaer om Fremtiden, til Trøst for Øieblikket og til Vink for de følgende Slægter, saa, paa egen Fare, maa det vel ogsaa tillades mig, i Pagt med Nordens Aand, at spaae en stor og glædelig Opfyldelse, baade i Syden og Norden, af Odysseens ligesaa herlige som heltemæssige Slutning, da Helten kudsker den storpralende Tigger, som jeg kalder „Selv-Klogskab“, men som Andre kalde deres egen „gode Fornuft og Forstand“, der dog intet Godt forstaaer, og da Helten spænder sin „Kæmpe-Bue“, rydder og renser sin Konge-Hall, og omfavner med Æren sin ligesaa elskede, som elskelige Dronning!

Al Spaadom er med Nødvendighed dunkel, og skiøndt den Historiske, i vore oplyste Dage, er det mindst, og bliver det kortest, giør Skjalden dog sædvanlig klogest i baade at fatte og meddele den saa dunkelt som den fødes, for at den kan beholde det Væsenlige, som er Livs-Varmen, og jeg vil derfor kun pege paa den klare Side, hvormed min Spaadom iaften er født, og det er, at ved Heltens „Kæmpe-Bue“ skal verdenshistorisk forstaaes det levende, mundtlige Ord paa Moders-Maalet, som vi Alle veed, er et vidunderligt Redskab, vel til langt Meer og til bedre Ting end hvad man sædvanlig kaldes „Konst og Kamp“, men dog ogsaa dertil, og at

dette „Tale-Redskab“ har Ingen i sin Magt, til levende, træffende, kraftig og knusende Brug, uden Manden, over hvis Isse Aanden svæver, og hvis Hoved beskeden bøier sig under den usynlige Livs-Kraft fra den anden Verden, og hvis Hoved kiærlig bøier sig mod Livs-Kilden i den tredie Verden, mod Hjertet, hvis Kiærligheds-Magt over Tungen er saa viis og velsignet, som den Kvindelige Veltalenhed, der, til vor Lykke, ingensteds udstrømmer saa varm og levende, og indstrømmer atter saa mild og saa frugtbar, som i Danmarks og i Sællands Bøgeskov og Rosengaard, som Skjalden med Glæde skal kalde sit Hjem, saalænge han aander!

XXII.

Den Danske Guld-Alder.

„Den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede", det er hos os et gammelt Ord, som bliver klarere, jo dybere det tages; thi vel er der selv paa Overfladen noget Sandt deri, men det Ordsprog er dog ogsaa sandt, som melder, at imellemstunder „sætter Terne Haand under Kind og græder for Graaværks-Skind", som hun dog aldrig eiede; saa det gyldne Ord klarer sig først, naar vi indskrænker det til „Hjerte-Guldet", og da især, naar vi tænker paa „Freyas Guldtaarer", som de Danske Kæmpeviser har baade aabenbaret og foreviget; thi saadanne ægte Guld-Taarer kan umulig fældes, uden hvor Hjertet engang var rigt paa hvad det kalder Guld, altsaa paa Kiærlighed i sin Glands, og Vidnesbyrdene om denne Gamle-Danmarks Rigdom paa „Guld og grønne Skove" er det, jeg iaften vil giøre baade Damer og Herrer opmærksomme paa, i det søde Haab, at ligesom Ordsproget siger „der kommer Vand, som været haver", saaledes giælder det Samme om Guldet, saa den berømte Danske Guld-Sæd i Hedenold forjætter Danmark en gylden Høst i Nyaarstiden.

Spørge vi nu de Gamle om Danmarks Guld-Alder, da er vore egne Fædre ingenlunde de eneste Vidner om den; thi ikke blot viser Angler og Islændere, at der ogsaa hos dem gik Ord af denne „Danmarks frugtbare Herlighed", men vi

finder netop hos dem den meest poetiske Beskrivelse af „Frede-gods-Tiden“, som er Guld-Alderens Danske Navn, fordi Fred og Rolighed har altid, ligesom endnu, hørt til det Danske Begreb om Lyksalighed.

Hvorledes nu denne Guld-Alder oprandt og ophørde, derom har vi to fremmede Oldsagn, begge Poetiske, men dog himmelvidt forskjellige; thi efter det Ene var det af Menneske-Livet Lykken udsprang og med Døden den endtes, men efter det Andet var det Døden som fødte, og Livet som forstyrrede Danmarks Lykke.

Efter den Angelske Bjovulfs-Drape kom der nemlig engang, da de Danske var kongeløse og stædt i alskens Vaande, en Snekke drivende for Vind og Vove, ladet med lutter Guld, og med et lille Drenge-Barn, som laae alene paa Dækket i den sødeste Søvn, med en Korn-Neg til Hoved-Pude, og alt Dette betragtede Dannemænd som en Gave fra Guderne, opfostrede sig en Konge af Barnet og kaldte ham „Skjold“, som Rigets Værn, et Navn, han saa ypperlig svarede til, at det for alle hans Eftermænd paa Danmarks Throne blev en Ære, som det er endnu, at kaldes „Skjold-unger“. Skjold, siger Skjalden, blev nu vel ældgammel, men tog ogsaa Guldet med sig i Graven; thi efter hans Befaling blev hans Lig lagt paa et Skib, ligedan ladet, som det, hvormed han kom, og sluppet løs for Vind og Vove, saa Guldet kom og svandt med ham.

Om denne Kong Skjold i Danmark vidste ogsaa hele Norden at tale; thi ikke blot melder Saxo, at han i sit femtende Aar bandt en Bjørn i sit Bælte, men Islænderne melde ogsaa, at han var „Odins Søn“, ægtede Gefion, som var Glædens Dise, og havde pløiet Sælland fra

Sverrig til Danmark, og at med hende opslog Skjold sin Bopæl i Leire.

Efter den Islandske Grotte-Sang indfaldt derimod Danmarks Guld-Alder i Frode Fredegods Tid, derved, at man fandt to Stene til en Haand-Kværn, hvorpaa der lod sig male Alt hvad man vilde mæle, og Frode kiøbde to Træl-Kvinder, Fenje og Menje, af Kong Fiølner i Upsal, som var saa bomstærke, at de kunde magelig trække Kværnen, skiøndt den var alle Andre for stiv. Enstund, siger Skjalden, malede nu Fenje og Menje „Guld og Fred og alskens Lyksalighed“ til Frode, men da han var saa gierrig, at han ei vilde unde dem længere Hvile end Giøgen kukker, eller en Vise kanssynges, saa blev de arrige og malede engang, i deres Hviletid, under galdrende Sang, først Søvn paa Frode og hans Kæmper, og derpaa en fiendtlig Flaade til Lande, hvis Høvding, Mysing, slog Frode ihjel og bortførde hans Skatte, men havde ingen Lykke dermed; thi han lod Træl-Kvinderne male Salt paa Grotte, til Snekken sank med Top og Tavl.

Udfritter vi nu hos Saxo de hjemlige Skjalde, da hører vi strax, at Guldet hedd ogsåa hos dem „Frodes Meel“ og at „Fredegods-Tiden“ var dem i friskeste Minde, men om Guld-Alderens Ophør har de et ganske andet og langt deiligere Sagn; thi de fortæller, at da Frode Fredegod blev gammel, var der en Trold-Hex ovre i Jylland, som æggede sin Søn til at stiæle Frodes Guld-Ring, der, til et Freds- og Sikkerheds-Tegn, laae paa Adel-Veien over Jelling-Hede, og da Kongen kom for at straffe Misgierningen, forvandlede Hexen sig til en Hav-Ko og stangede Oldingen ihjel. Herover, hedder det endelig, blev Lande-Sorgen saa meget større, som Frode var sønneløs i Hjemmet, og derfor bar de gode Dannemænd Fredegodes Lig „tre Aar om

Land", men jordede det dog omsider ved Være-Bro (mellem Roeskilde og Frederikssund) hvor Frode-Høien endnu er hans Mindesmærke, og den Danske Krone skiænkede de til Skjalden Hjarne, som giorde den bedste Fredegods-Drape. Da der imidlertid kom en Fridlev fra Rusland, som udgav sig for en Søn af Frode, kunde Skjalden dog ikke forsvare sig paa Thronen, og da han tilsidst, som „Salt-Syder", stod Fridlev efter Livet, blev han selv taget af Dage og jordet paa Øen ovre ved Horsens, som endnu bærer Navn efter Hjarne.

Dette i sit Slags, saavidt jeg veed, aldeles mageløse Fredegods-Sagn mindedes vi levende om ved Frederik den Siettes Død, da

Hans Bønder ham bar,
Som Valdemar,
Som Frode om Land, med Taare klar!

og har vi først faaet Øie paa den underlig træffende Lighed mellem alt ægte Dansk, fjern og nær, gammelt og nyt, som giør vore Oldsagn levende til alle Tider, da glemmer vi det vist aldrig meer, om end ikke alle Sagnene er saa gyldne og hjertensdeilige som Dette, hvori Dannekvindens dybe Kiærlighed alt et Par Aartusinder har speilet sig, og vil formodenlig speile sig til Verdens Ende.

Sammenligne vi nu vort hjemmegjorte Fredegods-Sagn med Grotte-Sangens, da kan det neppe undgaae vor Opmærksomhed, at de, trods al tilsyneladende Lighed, er hinanden hjertelig modsatte, da Grotte-Sangens Fredegod er en lykkelig Tyran og Saxos en mageløs Landsfader; men paa en Lighed, som let oversees, maa jeg giøre Damerne opmærksom, da den viser, hvordan Poesien hos de Danske leger Skjul i Moder-Skiødet.

Naar saaledes Grotte-Sangen lader Danmarks Guld-Alder pludselig afbryde ved et natligt Sørøver-Tog, da er det ikke blot rimeligt nok i et Rige, kun lukt med „Bølgen blaa", men, naar vi tænker paa det Engelske Vikings-Tog 1807, ganske upaatvivleligt; men Salt-Malingen ombord til Undergang er meget dunkel, og klares ingenlunde ved det „Borgestu-Tillæg", at deraf blev „Søen salt", og at, hvor Skibet sank med Kværnen, blev der en „Mal-Strøm". Stirrer vi derimod lidt vist paa det Danske Fredegods-Sagn, da opdager vi strax Sørøveren, poetisk forklædt til en Hav-Ko, og skimter Salt-Malingen i den kronede Skjalds Forvandling til en Salt-Syder, et af de dybeste poetiske Træk, jeg endnu har seet i et historisk Oldsagn. Skjalden Hjarne eller Hjerne er nemlig ingen Anden end den over al Norden berømte „Brage", hvis Navn paa Angelsk netop betyder det Samme, og hvis Valhalliske Harpe gav alle Heltene deres Eftermæle, og naar han i Danmark krones for sin Fredegods-Drape, da er det aldeles i sin verdenshistoriske Orden, kun mageløs poetisk udtrykt; thi hvorsomhelst der har været en Guld-Alder, Romersk eller Græsk, Fransk eller Dansk, der hyldes og hardtad forgudes altid det poetiske Efter-Skin, der dog ogsaa snart forsvinder; thi naar Poesien ikke længer kan fryde sig ved Livet, da giør den sig lystig over det, og forbryder med Nidvisen, hvad den vandt ved Mindesangen. Da nu det „Attiske Salt" fra Hedenold er berømt som Kraften i den Satiriske Poesi, vil Damerne strax see, det er særdeles vittigt af vor gamle Skjald at lade den Kongelige Hjerne-Spinder ende som „Salt-Syder", og i Grotte-Sangen selv seer vi et Glimt af Nidvisen over den Danske Guld-Alder, som vundet ved et blindt Lykketræf og en utaalelig Trældom og forspildt ved Tyranni og Søvn.

Uagtet nu imidlertid de Danske Skjalde har været enige med de Angelske og Islandske om, at et Riges Guld-Alder bedst forestilles som een lyksalig Konges Levetid, saa har dog de Danske Sagamænd ladt os skimte den under en heel Konge-Række, fra Dan og Skjold til den sønneløse Rolv Krage, saa Gram med Guld-Kiøllen er en ægte Søn af Skjold, og Rolv Krage giver Guldet sit sidste Tilnavn paa Nordens Billed-Sprog, som hans Vinter-Sæd paa Fyrrisvold, saa vi faaer kun et historisk rigtigt Begreb om den Danske Guld-Alder, naar vi betragte den som den gamle Skjoldung-Tid, omtrent fra Christi Fødsel til 500 Aar derefter, da vi veed, Angler og Jyder var udvandrede med den Danske Sømagt, og kan regne os til at Rolv Krage faldt.

Det er ogsaa i denne Henseende meget fornøieligt at læse Bjovulfs-Drapen, som skildrer os Tilstanden i Danmark ved den Angelske Udvandrings Tid, og i Kong Roes eller Rodgars Dage, som vi veed, var Farbroder til Rolv; thi den viser os i alle Maader Guld-Alderen som en bedaget Olding, der gaaer paa Gravsens Bredd, og tager sagtens det sidste Glimt af Glandsen med sig.

Denne Kong Ro eller Rodgar, som, efter vore egne Sagn, har givet Roeskilde Navn, forestilles os nemlig i Bjovulfs-Drapen, som en i sin Tid mageløs vældig og lyksalig Konge, der slog Guld-Harpen med samme Dygtighed, som han spændte Buen og svang Sværdet, men ligesom han dog selv føler sin Ringhed, i Sammenligning med sin Fader Halvdan den Høie og sine ældre Brødre, saaledes er aabenbar ikke blot Isſen men ogsaa Himmelen graanet over ham. Herligt er hans nybygte Slot, Hertha-Borgen, og smagfuldt er Alt omkring ham, med Dronning Vættove af fremmed

Byrd; men hans Sønner sidde daadløse paa Bænken, og han har ikke engang Ratte=Ro i sin prægtige Hall, men har maattet lade sig fordrive derfra af Trolden Grændel, som spøger i den ved Midnats=Tide, kaster Søvn paa Kæmperne og æder dem op, med Hud og Haar. Vel vækker Rygtet herom en Gothe=Helt, ved Navn Bjovulf, af Dvale, saa han, selv femtende, giæster Danner=Kongen og tilbyder sig, ene Mand, at brydes med Trolden, til han frelser Hallen eller finder sin Undergang, og hans Forvovenhed krones med det bedste Held, saa han dræber baade Grændel og hans Moder, og besynges af den taknemmelige Olding som Danmarks Frelser; men vi see dog grandt, det er kun en stakket Frist, der vindes, med mindre der i Rolv, som vi skimte ved Thronens Side, kan opvore en Skjoldung, som kan forsvare sig selv og gienføde Rigets Glands. At nu Rolv Krage virkelig har prøvet derpaa, og det med glimrende Held, kan vi saameget mindre tvivle om, som vi høre af Islænderen Snorre, at endnu under Helig=Olav, i det Ellevte Aarhundrede, var hans Minde saa friskt og hans Navn saa stort, at Thormod Kulbryn=Skjald vidste ingen bedre Vise at vække Hæren med paa Stiklestad end Bjarke=Maalet, eller det gamle Hane=Gal i Rolvs Leire=Gaard, og at selv Kong Olav bekiendte, at skulde han ønske at ligne nogen hedensk Konge, da maatte det være Rolv Krage. Ja, at Rolvs Minde endnu i det Trettende Aarhundrede var Dannemænd dyrebart, det lære vi af Saxo, som har gjort sig den store Uleilighed at oversætte hele Bjarke=Maalet paa Latin, fordi det endnu var en Lækkerhed i Folke=Munde.

Det gik imidlertid Rolf, som det gik alle Oldtidens heltelige Sildefødninger, som vel, ved deres ædle Kamp for den dalende Sol, skabde en yndig Aftenrøde, og vandt sig selv

et udødeligt Navn, men kunde dog umulig bøie Skæbnen, og tog det sidste Glimt i Graven med sig; og hvor dybt de Danske Skjalde har følt det, see vi af Sagnet om Rolvs Endeligt, der har en slaaende Lighed med Ragnaroks-Mythen saa Bjarke svarer til Thor, og Hjalte til Frey, medens Rolv falder for Hjartvar, som Odin for Fenris-Ulven, og hevnes af Vigge, som Odin af Vidar den Tause.

Saaledes har nu vist nok alle de verdenshistoriske Folk havt deres Guld-Alder, og faaet deres Gude-Mørke eller Ragnarok, da Guderne sank i Graven til Heltene, og svævede kun siden i dunkle, æventyrlige Oldsagn, som Skygger i Skumringen, til de ved Midnats-Tide spøgede som Gienfærd og manedes som Djævle; men der har dog været en himmelhøi Forskiel paa Folkenes Guld-Tanker, og jo hjerteligere de var, des dybere de laae, des vissere dukkede de op paany, og des deiligere vil de klare sig; og vil vi nu kiende den naturlige Dybde i det Danske Hjerte, da skal vi især betragte Sagnet om Hading, som hos Saxo er en dyrebar Levning fra den Danske Guld-Alder.

Det vilde føre for vidt at giennemgaae dette store Sagn, der aabenbar engang har været et heelt Helte-Digt, men det mageløse Træk, jeg tænker paa, kan ogsaa godt forstaaes af sig selv; thi det er Fortællingen om, hvordan Hading, da han engang sad høit oppe i Norge, faldt i dybe Tanker en Aftenstund, og saae da, nede ved Arnen, en Kvinde skyde sig op af Jorden med en Urtekost, som hun holdt høit ivelret, ligesom for at spørge Kongen, hvor han vel meende, der groede saadanne Blomster under Vinters Hjerte? Dette lystede Hading ogsaa virkelig at vide, og Kvinden tog ham da under Kaaben og førde ham først til et Sted, hvor utallige

purpurklædte Skygger thronede og svævede, dernæst over en strid Elv, der vrimlede af Spyd og Pile og allehaande Krigs-Redskaber, til en stor Valplads, hvor to Krigshære sloges, og her groede Blomsterne, som Kvinden havde viist. Videre gik de og kom til en Mur, som var selv Kvinden for høi, men for dog at lære Hading, at bag ved den var de „Levendes Land“, vred hun Halsen om paa en Hane, hun havde med sig, og smed Hovedet over Muren, som da strax paa den anden Side med et Hane-Gal meldte, at der kom virkelig Liv i Dødt!

Dette Sagn forudsætter nemlig aabenbar den dybeste Længsel efter sand Udødelighed og den sødeste Drøm derom, som naturlig kan findes hos Menneskens Børn, udenfor Paradis, og hvor Hjertet engang har været saa rigt paa ægte Guld, der er det, i Forarmelsens Tid, aabenbar langt naturligere at græde for det end at glemme det, mens der paa den anden Side, ved Kiærligheds-Aabenbaringen i „Tidens Fylde“, er sørget for, at Hjertet kan blive rigt i samme Grad, som det føler sin Armod, og af disse to Sandheder, den Ene naturlig, som Kvinden, og den Anden historisk, som Manden, er mit gamle, seilivede Haab om det „Danske Gylden-Aar“ født, saa jeg tør sige, det er ikke blot af høiadelig men af „Kongelig“ Byrd, og smiler derfor ogsaa kongelig ad alle den flakke og platte Selv-Klogskabs vittige Indvendinger. Vanskeligere falder det nu vel, med dette glade Haab, at trodse den Kiendsgierning, som kun Selv-Klogskaben smiler ad, den sørgelige Kiendsgierning, at lige til vore Dage blev Hjertet bestandig armere, bestandig kaadere spottet i sin Armod af de rige „Svampe“ og de grødefulde „Paddehatte“ paa Guld-Møddingen, og, hvad der var det allerværste, bestandig blev selv det Danske Hjerte

mere tvivlraadigt om sit Arilds-Guld og om Muligheden af at finde det igien, saa det store Spørgsmaal er unægtelig, om der er skedt og skeer Noget i vore Dage til Standsning af den hidtil vorende hjertelige Fattigdom, og til Næring af Haabet om en gylden Fremtid.

Hertil maae vi nu vistnok svare, at hvad der hidtil er gjort for det aandelige og hjertelige „Fattigvæsen", har, desværre, kun alt for megen Lighed med hvad der er gjort for det Øiensynlige, og er altsaa langt mere skikket til at giøre os Allesammen lige fattige, end til at berige Nogen af os; men er der Noget vundet ved, at Aanden faaer Øie paa Oldtids-Guldet, og at Hjertet smertelig føler den „sorte Armod", da er der dog ingensteds gjort saadant et Kæmpe-Skridt til „Gylden-Aaret", som i det lille Danmark, fra dette Aarhundredes Begyndelse, og for mig er der naturligviis noget Stort i den lille Kiendsgierning, at mit Danske Haab giennem den sidste Menneske-Alder, trods megen Latter og trods mange Skuffelser, dog ikke blot har beholdt Livet, men er øiensynlig voxet, og seer nu smilende ud over de mange Skuffelser, som de Lærepenge, man ogsaa i denne Deel af Menneske-Livet nødvendig maa give for at blive klog, klog paa det underlige Hjerte og paa Damernes skiønne Deltagelse ikke blot i Poesien, men ogsaa i Verdens-Historien.

Ved denne Leilighed falder mig en pudsig Begivenhed ind, som har baade moret og oplyst mig, og som jeg derfor nok kan fortælle, uden at kiede Damerne; men først maa jeg dog sige, hvad jeg selv har lidt Skam af, at i mine unge Dage deelde jeg selv den Indbildning om „Sort paa Hvidt", som jeg nu beleer, den latterlige Indbildning, at naar man kun har Aandens og Hjertets Skatte ordenlig ført til Bogs, ynder Beskrivelsen og lærer den udenad, da bliver man hovedrig

i et Dieblik, ligesom de, der vinder den store Lodd i Lotteriet. Da tvivlede jeg derfor ingenlunde paa, at naar man kunde faae det gamle Nordens ypperste Bøger folkelig oversat og almindelig læst fra Barnsbeen, da kom Guld-Alderen med det Samme tilbage, og jeg anvendte derfor en god Deel af min Manddoms-Kraft, Tid og Flid, paa at fordanske tre ypperlige Nordiske Bøger, nemlig den saakaldte „Heimskringla“ eller Norges Konge-Krønike af Islænderen Snorre Sturlesen, Danmarks Arilds-Krønike af den store Latiner, Saxo Grammatiker, og Bjovulfs-Drapen, et Angelsk Helte-Digt om lutter Danske og Nordiske Begivenheder, skrevet alt i det Ottende Aarhundrede. Den hele Snees Aar, som er forløben, siden jeg fuldendte dette Arbeide, som endnu kun er lidt bekiendt og mindre benyttet, den lange Tid har vist nok tilstrækkelig beviist, at jeg tog mærkelig feil, da jeg stolede paa Dets vidunderlige Virkninger, men det hørde dog ligefuldt til, for engang at faae Bugt med det „konstige Barbari“, der vel har udviklet sig i Latin-Skolen, men har dog sin Rod i den unaturlige Glemsel af vore egne naturlige Anlæg og historiske Forhold, saa, langtfra at angre Arbeidet, fornøier det mig, at den gale Indbildning om Bøgers Liv og Almagt, som jeg deelde med Saamange, drev mig dog til en god Gierning, jeg rimeligviis ellers af Magelighed vilde forsømt, og, skiøndt det gaaer langsomt, spores dog immer nogle gode Følger. Til disse regner jeg nu ogsaa Besøget, jeg for over en Halvsnees Aar siden fik af en Sællandsk Bonde, som havde hørt tale om den ny Fordanskning af Saxos Danmarks Krønike, og kom nu op for at faae den. Da han nemlig alt havde Bogen under Armen og Dørren i Haanden, vendte han sig endnu engang og spurgde mig, med et skarpt Blik og en meget betydende Mine, om det nu ogsaa virkelig var

der Altsammen? Jeg giættede mig strax omtrent til Meningen, og svarede, vel med et lidt skielmsk Smil, at jeg vidste ikke rettere, end at det var der Altsammen, Rub og Stub. Dermed var imidlertid Sællandsfaren ingenlunde beroliget, men trak lidt nærmere, og, efter den lille Oplysning, at han engang havde læst den gamle Oversættelse, og vilde derfor gierne have det Hele, rykkede han endelig ud med det bestemte Spørgsmaal, som han dog lagde til, man skulde maaskee ikke giøre: hvorvidt nemlig ogsaa det om „Troldene" fandtes i den ny Bog?" Jeg beroligede ham nu med den udtrykkelige Forsikkring, at heller ikke det skulde han savne, og at jeg i det Hele havde ganske andre Tanker om saadanne Ting end nuomstunder lærde Folk pleiede, og vi skildtes meget godevenner ad; men jeg har siden tit tænkt paa min kiære Landsmand og fundet hans Kiærlighed til det om „Troldene", i flere Henseender mærkelig; thi ligesom det paa den ene Side vilde været herligt, om Almuen havde holdt paa Guder og Helte og ladt Troldene fare, saaledes vilde det paa den anden Side været alt for sørgeligt, hvis Almuen havde foretrukket sine nye Skolemestere for sine gamle Trolde, og dermed forsaget ikke blot alle vore gamle Guder og Helte, men Alt hvad der overgik vore Latineres og Seminaristers „korte Begreb". Nu derimod tør vi haabe, at naar Folk kommer efter, at Thor lever endnu og ager i Sky, med Hammeren iveiret, de da hjelper ham til at slaae de værste Trolde ihjel og narres med Resten. Jeg veed det jo nok, at alle saakaldte „oplyste Folk" kalde det ikke blot et urimeligt, men et naragtigt Haab, da jeg selv maa tilstaae, at hverken Saxo eller Snorro, og da endnu mindre Bjovulfs-Drapen har formaaet at opvække de hensovne Minder eller at fornye de gamle Dages Glands; thi deraf maa jo efter den herskende Tankegang følge, at enten er Nordens Aand ei værd at

eie, eller Nordens Folk ei meer at frelse; men da der dog, Gud skee-Lov! endnu er en bedre og stærkere Aands-Udgydelse end den, der skeer, naar Pennen skaber „Sort paa Hvidt", saa skal de kun paa Fransk Oplyste ei for tidlig, paa Dødens Vegne, triumphere over Folke-Livets Undergang, eller over de Nordiske Bøgers Afmagt til at skiænke Folk det Liv, de fattes selv. Sagen er nemlig den, som man skulde tænke, kunde aldrig glemmes, at Folk skabe Bøger efter deres Hoved, men Bøger skabe aldrig Folk efter deres, af den indlysende Grund, at de intet Hoved har, men er kun Skygger af deres Skaber, og skiøndt denne soleklare Sandhed er banlyst fra Latin-Skolen, som en Bespottelse af den „Classiske Oldtids" Mester-Værker, som giennem Aartusinder skal have beviist, der er baade „Liv og Aand" i dem, saa de kan omskabe selv „Russer" til Romere og Græker, saa har dog paa den ene Side Erfaringen tilstrækkelig lært, at alle Bøger er „døde og magtesløse", og lærer os paa den anden Side daglig bedre, at hvad Bøger ikke mægter, det mægter dog endnu det mundtlige Ord, mægter baade selv at oplives af Aanden og at virke med Dens Kraft paa alle beslægtede Naturer, saa naar vi kun lære ret at spænde „Kæmpe-Buen", da giør den nu som fordum sin Pligt, og aabenbarer alle sine gamle Dyder.

Det folkelige Livs-Spørgsmaal er da i Norden, som allevegne, om Folke-Aanden endnu kan opvække sig livfuld Redskaber og bringe dem i levende Berørelse med Folket, saa Kræfterne samles i en Brændpunkt og virke som Solstraaler, oplivende til alle Sider, og den første Deel af det store Spørgsmaal har Nordens Historie besvaret med et høirøstet Ja, saa det giælder kun om, at den Aand, der alt en heel Menneske-Alder har svævet over os, oplivet hele den usynlige Verden og da især den gamle Nordiske Halv-Verden for os, og

opflammet os til folkelig Sang om dens Herlighed, at den Aand kan blive Folkets Eiendom, saa Besøget bliver en virkelig Hjemkomst og ei et latterligt Spøgeri, som i Svenn Dyrings Huus.

Da nu Latinerne godt føler, at de er fremmede Erobrere, af samme Slags som Munkene i Middel-Alderen, saa hele deres Magt og Anseelse beroer paa den Overtro hos Folket, at de er alle Barbarer, som ei kan Latin, og at en menneskelig Dannelse paa vort eget Moders-Maal er umulig, saa sætter de dem, naturligviis, med Hænder og Fødder mod Folke-Aandens levende Virksomhed, og da især mod Oprettelsen af en „Folkelig Høiskole“, som er det eneste Middel til i det Store at udbrede Aanden og gienføde Livet; men det vil dog sikkert gaae med den Latinske Grammatik, som det gik fordum med den Latinske Messe, saa vore Børnebørn vil regne begge Dele til „Papisteriet“, som vel engang var frygteligt, men blev alt i Fædrenes Dage saa latterligt, at det knap er værdt at nævne.

Dette Haab kan vist nok let synes alt for dristigt i Danmark, hvor Folket er saa lidt ærgierrigt, saa saare beskedent, og saa bange for Hovedbrud, at de neppe vil føle Drift, end sige have Kraft til at gaae i Spidsen, hvor det giælder Kamp for den ægte, naturlige og folkelige Oplysning og Dannelse, mod den Fremmede, Falske og Unaturlige, som har Aarhundreders „Sort paa Hvidt“ for at være den eneste Mulige; men dog er jeg vis paa, at naar det bliver Dannemænd klart, at efter den Latinske Oplysning er Hjertet kun en Kiødklump, og Kvinden kun et underligt Dyr, Fædernelands-Kiærlighed kun en gammel Fordom, og Moders-Maalet igrunden ligesaa barbarisk som Kiørenes Brøl og Faarenes Brægen, og endelig, at den Latinske

Oplysning og Dannelse befæster, i Love, Sæder, Indretninger og alle Forhold, et svælgende Dyb mellem sig og alt Folkeligt, Alt hvad Folket naturlig ynder, elsker og attraaer, at da vil de ikke blot græde for Guldet, de fordum eiede, men gribe det med begge Hænder, hvor det bydes, og kun lee ad dem, der vil kyse Danske Folk med Konger som Skjold og Fredegod, med Kvinder som Sigrid og Signe, og med Skjalde, som de, der digtede Edda og Bjovulfs-Drapen og alle Versene hos Saxo! Ja, troer jeg selv om Grækerne, at uagtet de, alt i deres Mythiske Tid, snart lod Kronos med Guld-Alderen fare og tilegnede sig historisk deraf kun den „guldlokkede Vædder", som Phrixos reed over Havet, og „Gylden-Skindet", som Argonauterne hentede, at selv de vil græde for Guldet, de mistede, og sænke det Bly, man gav dem i Bytte, til Havets Bund, hvad maa jeg da ikke troe og haabe om de Dannemænd, der tiggede selv det Umælende til at græde for Balder, bar Fredegods Lig tre Aar om Land og gav Drape-Smeden hans Krone, ja, som, lige til Dronning Margrethes Tid, i Kæmpeviserne græd, som Freya, gyldne Taarer for Helte-Aanden!

Jo, saa vist som Kæmpevisen endnu, da det Nittende Aarhundredes Danske Skjalde fødtes, blev sunget for deres Vugge og vandt deres Hjerte, og gienfødes nu, ved deres Hjelp, paa Rosen-Læberne, saa vist vil det ogsaa gaae med Danne-Kvinden som med Agnete i Kæmpevisen, der vel engang gled paa „Høielofts-Bro", styrtede i Havmandens Arme, som „stopped hendes Øren og stopped hendes Mund, og førde hende saa til Havsens Bund", men dog, da hun der hørde „Engelands Klokker gaae", fik en uimodstaaelig Lyst til at møde sin Moder i Kirken, og blev saa hos hende, uden at ændse „Trold-Børnene" paa Havets Bund, selv

ække „det Lille“ som i Vuggen laae“. Ligesom vi see det i Ingemanns „Sorte Riddere“ og i hans „Underbarn“, at selv under de æventyrligste Skikkelser er det dog bestandig Balder og Freya, Thor og Odin med alle Enherierne, der svæve for Dannekvindens Øie, er det dog bestandig hendes Haab, at Ørnen eller Bjørnen eller Delphinen, som hun favner, engang paany skal bryde det forheksede Stifmoder-Baand og tilbagevinde for immer sin gamle Helte-Skikkelse, saaledes skal det sees i det Danske Folke-Liv, at saasnart Hjertet i Historien møder og gienkiender sine Yndlinger, vil det ei længer hænge efter sine Drømme-Billeder, men omfavner de Lyslevende, som sine ægte Børn med den udødelige Kæmpe-Aand!

XXIII.

Den Gothiske Guld-Alder.

Forleden Dag sad jeg og faldt i Tanker over det Spørgsmaal: enten Herrer eller Damer havde bedst af at reise udenlands, og det gik mig dermed, som det gaaer med alle Spørgsmaal hen i Veiret, hvortil Svaret maa gribes af Luften, saa det er intet Under, at de Tydske Grubleres Lære-Bygninger, hvori der ikke taales andre Tanker, end de der passer ligegodt til alle Tider og under alle Himmel-Egne, bliver idel Luft-Kasteller. Da jeg imidlertid mærkede, jeg faldt i Staver, greb jeg til det Huusraad, som jeg har fundet, staaer sin Prøve, at spørge mig selv: hvad der dog egenlig var Grunden til mit Spørgsmaal, og herved opdagede jeg strax, at det var dog egenlig de Danske Damer og Herrer, jeg tænkde paa, saa til dem burde jeg ogsaa indskrænket mit Spørgsmaal; thi da vilde det omtrent besvaret sig selv. Jeg var nemlig strax enig med mig selv om, at, saavidt muligt, skulde alle Danske Herrer reise udenlands og alle vore Damer blive hjemme, og tænker Herrerne, det er, forbi jeg ønskede at have alle Damerne alene, da kunde der, poetisk talt, vel ogsaa være Mening i det, men her saae jeg dog virkelig paa fælles Bedste, da Herrerne hos os, mig selv iberegnet, efter min Forstand, ikke kan blive værre, og Damerne ikke bedre, end de er, medens vi derimod let kan forbedres og Damerne fordærves ved at reise udenlands.

Jeg veed nok, jeg engang har paastaaet, at Damerne var „uforanderlige", og paa en Maade havde jeg vel ogsaa Ret, da alle Pandoras Døttre er hjerteløse og alle Dannekvindens hjertensgode fra Fødselen af, men de ægte Damer kan dog virkelig forføres til at efterligne de Falske og giør det aldrig saa daarlig, at de jo derved holder op at ligne dem selv, saa vore Damer skulde smukt blive hjemme, og lade os reise udenlands for at lære, baade hvilke ganske anderledes Herrer end vi, der er til i Verden, og hvilke mageløse Damer vi har hjemme hos os; thi begge Dele trænge vi høit til at lære, baade for at blive vore Damer værdige og for at giøre dem lykkelige med os.

Dog, det vilde blive en lang og trættende Tale, om den Tanke skulde heelt udføres, da jeg naturligviis ogsaa maatte anvende Grund-Sætningen paa Forholdet mellem de „fremmede Sprog" og vort eget, især i Damernes Mund, mageløs deilige Modersmaal, og jeg vil derfor, jo før, jo heller, bryde overtvært med den Anmærkning, at hvad der iaften har gjort mig saa bange for, at vore Damer skulde efterligne de Udenlandske, er to forskrækkelige Damer, som jeg iaften skal tale om, saa mine stærke Udtryk maae dermed undskyldes, og ei udlægges saa ilde, som om jeg dermed vilde forgylde alle vore egne og sværte alle fremmede Damer, da jeg dog vel maa vide, at der er braadne Kar i alle Lande, og at paa sin Reise sees Fuglen Phønix under alle Himmelegne.

Jeg veed ikke, om Damerne kiender Noget til Brynhild og Gudrun, som er Navnene paa de to slemme udenlandske Damer, jeg tænker paa, men det behøves ikke heller, da jeg, som sagt, ønsker, at de Danske Damer aldrig enten legemlig eller aandelig reiste udenlands, men nøiedes i den Henseende med hvad Herrerne vilde fortælle dem, at sige, de

Herrer, som virkelig har reist udenlands og havt deres Øine med sig; thi de Andre fortæller tit i al Uskyldighed de galeste og kiedsommeligste Ting om fremmede Lande, som en Skielm har bundet dem paa Ærmet og bildt dem ind, var store Aabenbaringer.

Brynhild og Gudrun (som Tydskerne kalder Grimhild) det er da Ulykkes-Fuglene i den berømte verdenshistoriske Roman, hvis Helt, Sigurd Fofners-Bane (som Tydskerne kalde Siegfried) virkelig engang var berømt fra Nordkap til Maglegaard, og tør vel blive det engang endnu, naar man seer, det er den Gothiske Guld-Alder, der i hans Levnets-Løb har faaet sin æventyrlige Historie.

Nu at fortælle Damerne Alt, hvad jeg har læst om Sigurd Fofners-Bane og hans to forskrækkelige Dronninger: den stolte og steenhaarde Brynhild og den søde og bløde, men falske og grusomme Gudrun, det vil De selv see, er umuligt, naar jeg siger Dem, at, foruden en heel Bog, jeg selv har skrevet om dem, har man paa Island fundet en heel Række ældgamle Sange og to hele Sagaer om de tre Kæmpe-Slægter: Volsunger, Niflunger og Budlunger, som her stode sammen og gaae tilgrunde; desuden har ogsaa Tydskerne et umaaaelig langt Helte-Digt fra Middel-Alderen om det Samme, som i dette Aarhundrede er blevet meget berømt under Navn af „Niebelungen-Lied“, og endelig opdagede en Botaniker, som ledte om Tang paa Færøerne, der en heel Klynge Kæmpe-Viser om Sigurd og Brynhild og Gudrun, som man vel et tusind Aar havde dandset efter, derovre, og giør saa endnu, og som, iblandt Andet, beviser hvad de Lærde havde forsvoret: at Kæmpe-Viser kan blive ligesaa gamle i Folke-Munde, som nogen Kæmpe-Eg i Tydsklands Skove!

Det er altsaa kun en lille Mundsmag af den store Gothiske Kvide eller Klage-Sang, jeg her kan give, og, trods alle Tydskernes Indvendinger, maa jeg naturligviis, paa Nordisk, begynde med Danmark, hvor Helten, Sigurd Volsung, efter de ældgamle Sange og Sagn, blev opfødt hos Kong Hjalprek eller Hjelperig, hvis Navn vel ikke findes paa vor Konge-Liste, men som dog virkelig, under mange Navne: Christian og Frederik saavelsom Frode og Fridlev, har siddet paa den Danske Throne, og vil altid findes der, naar vi har Konger efter Dannekvindens Hierte, og maa det nødvendig, naar der skal være Liv i Danmarks Løver; thi de fører, som vi Alle veed, „Hjerterne" i deres Skjold og ryster kun deres Guld-Manker, naar Lysten driver Værket.

Sigurds Moder, Hjørdise eller Valkyrien, var nemlig, efter sin Gemal Sigmund Volsungs Fald i Tydskland, ført fangen til Danmark af Alf Kongesøn, men vandt snart hans Hjerte og dermed en god Værge for sin lille Søn, der slægtede sine Kæmpe-Fædre paa og fik tidlig Lyst til at reise udenlands paa det Gothiske Handværk, baade for at hevne sin Fader og for at øve sine Kræfter og prøve sin Lykke. Til denne Reise fik han af den Danske Konges Stald Fuldblods-Hesten Grane, som i lige Linie nedstammede fra „Sleipner", havde Mandevid, og skyede hverken Ild eller Vand, saa han var god til et anderledes stort Væddeløb, end man nu seer enten paa Nørre-Fælled eller selv ved Epsom; men til Kæmpe-Handværket hørde fremfor Alt et mageløst Sværd, og det var tilvisse Gothe-Sværdet Gram, som Odin selv havde foræret Sigmund Volsung, men det sprang itu, da Sigmunds Lykke brast, og det var ikke alle Grov-Smede, der kunde raade Bod paa saadanne Brost. Der fandtes imidlertid dog en Smed i Kong Hjalpreks Gaard, som kunde det, og

da han spiller en Hoved-Rolle i den store Gothiske Tragedie, maae vi lære at kiende ham lidt nøiere. Hans Navn var Regin, og, som alle det gamle Nordens Konstnere, var han en Dværg at see til, men der stak dog en Jette i ham, og det En af de Argeste, som man kan høre baade paa den Oplysning, han gav om Jetternes Guld-Alder, og paa Smede-Lønnen, han betingede sig for at lave det Gothiske Kæmpesværd. Med Jette-Glæde fortalde han nemlig Sigurd et Æventyr om, hvordan hans Fader, Reidmer Jette, spillede Giæk med Guderne, og pinde et heelt Læs Guld af dem, og skiøndt Jette-Æventyr om Guderne naturligviis kun er at regne for Bespottelser, maa jeg dog her, for Sammenhængens Skyld, snakke Jetten efter Munden og fortælle, at engang, da Bors Sønner: Odin, Hænes, og Loke vandrede sammen, slog Loke en Odder ihjel, der sad paa en Aabrink og tyggede i Søvne paa en Lax, og med Bælgen kom de om Aftenen til Reidmer Jette og bad om Nattely, men da Jetten saae Odder-Bælgen, paastod han, det var Skindet af hans kiære Søn, som pleiede at fiske i den Forklædning, og han truede Aserne med, at de skulde aldrig slippe levende bort, med mindre de baade fyldte og dækkede Odder-Bælgen med det røde Guld. Loke vidste nu ikke bedre Raad end at laane et Fisker-Net af Ran, den gamle Havmands Kone, og fange Dværgen Andvar, som var hovedrig og levede som en Gedde i Andvars-Fos, og da Gedden kom i Garnet, kiøbde han ganske rigtig sit Liv for sine Skatte, men der var dog een Guld-Ring, han ingenlunde vilde miste, og da Loke tog den fra ham med Vold, lyste Dværgen Forbandelse over den, som han smuttede ind i Bjerget, og spaaede, at den skulde blive til Bane for alle sine og Skattens Eiermænd. Dette, sagde Regin, begyndte nu ogsaa snart at gaae i Opfyldelse, for min Broder

Fofner, det Skarn, slog vor Fader ihjel og vilde ikke unde mig et Gran af Guldet, men ligger som en Drage og ruger over det paa Glitter-Heden, og skal jeg lave Gram, maa du love mig at slaae ham ihjel og give mig hans Hjerte til Mande-Bod. Det Løfte gjorde Sigurd heller end gierne, og saasnart han havde hevnet sin Fader paa Sachserne, drog han med Regin til Glitter-Heden, gav Fofner-Dragen hans Livsbrød, og stegde hans Hjerte til Bod for hans paa Troldeviis hjertelskende Broder, men han kom derved til at brænde sin Finger, stak den uforvarende i Munden, og fik derved saamegen Forstand paa Fugle-Sproget, at han hørde, ikke blot een lille Fugl, men syv smaa Fugle synge om, at Regin vilde forraade ham, men at naar han blot fik et stakket Halsbeen, vilde alt Guldet tilfalde Seier-Herren, og denne Fugle-Sang, som har forført saamange Kæmper, forførde da ogsaa Sigurd Volsung til selv at blive Forræder og myrde Regin i Søvne.

Siden sang Fuglene lidt forvirret, snart om Brynhild og snart om Gudrun, saa, skiøndt Helten nu havde fortæret hele Fofner-Hjertet, forstod han dog ingenlunde Fugle-Sproget til Fuldkommenhed, men læssede Guldet paa Grane, og reed saa paa Lykke og Fromme ud i den vide Verden.

Hvor Sigurd nu først kom hen, derom er vel ikke Alle enige, men efter Edda-Sangene, som unægtelig er den bedste historiske Hjemmel for Nordens poetiske Begivenheder, var det til Brynhild, en Syster ad den verdenshistorisk berygtede Hunne-Konge Atle eller Attila, men dog ligefuldt en Valkyrie, som paa egen Haand havde skiftet Seier mellem en ung og en gammel Herre og ladt den unge Herre vinde, skiøndt Odin havde lovet den Gamle Seiren, og derfor var Brynhild ei blot sat af fra Bestillingen, men

dømt til at giftes. Hun laae nu i en dyb Dvale eller magnetisk Søvn paa et Fjeld, der fører forskjellige Navne, men kaldes i vore Kæmpe-Viser immer Glar-Bjerget, ventelig fordi, som der staaer i vor gamle Rimkrønike „Lykken, hun maa vel lignes ved Glar, naar det skinner allerklarest, da brister det allersnarest.“ Rundtomkring Brynhilds Fruerbur flagrede imidlertid bestandig et Blus af klare Luer, da hun, efter Nornernes Dom, skulde faae sit Ønske opfyldt, ei at ægte nogen Beiler, uden han bogstavelig turde gaae i Ilden for hende og kunde gaae uskadt giennem Skiærs-Ilden, og det Sidste kunde Ingen uden Sigurd paa Granes Rygg, men han havde da ogsaa Magt til at vække Valkyrien af sin lange Vinter-Dvale, og han forelskede sig strax i hendes Deilighed, Kløgt og Dronning-Væsen, men maatte, før hun aabnede ham sin Favn, med de stærkeste Eder forlove at favne nogen anden Kvinde paa Jorden.

Hvorlænge nu Sigurd dvælede paa det fortryllede Bjerg-Slot, hvor Valkyrien lærde ham alle Slags Runer ligesaa fuldstændig, som Odin selv havde lært dem af det balsamerede Mimers-Hoved, det veed man ikke, men kun at han engang følde sig uimodstaaelig draget ligesom ned til en Løvhytte i Dalen, hvor en sommerklædt Gudinde giennemsvævede de grønne Lunde og hvilede sig i de blommede Enge, og det voldte en gammel Hex, som hedd Grimhild, var gift med Burgunder-Kongen Gikke, og havde en Datter ved Navn Gudrun, Pandora omtrent saa lig, som den Romerske Flora var den Græske Aspasia, blændende deilig og sværmende for Erobringen af Verdens ypperste Helt, især fordi han var en Andens. Helten kom, Gudrun rakde ham Velkomst-Bægeret, hvori Mjøden var blandet med den fineste Hexe-Konst til Glemsel af alle Minder, og skiøndt Brynhild ogsaa

havde lært Sigurd ramme Runer mod alskens Tryllerier, saa drev dog Lysten Værket, saa han drak af Hiertens Grund og glemde paa Timen baade Brynhild, sig selv og hele Verden, over Gudrun.

Heren Grimhild er imidlertid ingenlunde fyldestgiort med denne lette Seier, men knytter Knuden endnu langt strammere til en blodig Løsning, ved at stifte Fostbroder-Lag mellem Sigurd og sine to ældste Sønner: Gunner og Hogne, og ved at giøre Gunner rasende forelsket i Brynhild; thi da han ikke kan ride igiennem Flagre-Luen om hendes Borg, bytter Sigurd Hamm eller Skikkelse med ham, og beiler for ham til Valkyrien, som vel skimter Sigurds mageløse Helte-Siæl giennem den saakaldte Gunners Øie, men nødes dog til at sige ham Ja, der har ridt giennem Ilden.

Nu løser Heren skadefro Knude for Knude, som hun har bundet, og først vaagner Sigurds Minder, hvorved der strax gaaer et frygteligt Lys op for ham over den grændseløse Ulykke, der hænger over Hovedet, som en bristende Sky, men han seer ogsaa, at giort Gierning staaer ikke til Ændring, han tvinger sig som en Kæmpe og tier. Snart gaaer der imidlertid ogsaa Lys op for Valkyrien, efter Tydskernes Sigende, ved en Rangstrid mellem Brynhild og Gudrun, og nu er Blod-Badet uundgaaeligt og Blod-Strømmen grændseløs.

Først opægger og truer nu Brynhild Gunner saalænge, til han ved et stort Nidings-Værk rydder Sigurd afveien, og den gamle Trætte mellem Nordboer og Tydskere om Døds-Maaden: enten Helten bliver myrdet i Søvne, i Gudruns Arme, af hendes yngste Broder Guttorm, som ei har blandet Blod med Sigurd, eller han snigmyrdes paa Jagten af sine Fostbrødre, er neppe værd at nævne, undtagen forsaavidt den minder os om Tydskernes verdenshistoriske Jagt-Lyst

og Nordboens ægte historiske Natur, som selv giennemskinner Æventyret; thi Gothernes Undergang i Romer-Riget ligner unægtelig en brad Død i den tryggeste Søvn og de blødeste Arme.

Frygtelig, men stolt og storladen er nu efter de Nordiske Sagn, Brynhilds Afsked, da hun, saasnart Sigurd er borte, skoggerleer ad Livets Lyst og Dødens Kval, smider alt sit Guld og sine Klenodier til Trællene at rives om, mærker sig selv med Spyds-Odden, melder Niflungerne, at hverken vil hun leve en Dag længer med dem, ikke heller skal de have Glæde, men Kval, af Guldet, de vandt ved Meen-Eed og Nidings-Værk, og derpaa lægger hun sig paa Baalet ved Siden ad Sigurd, for at følge ham, ligegodt om til Hel eller Valhall.

Alt for dybt og inderlig rørende er derimod i En af de Eddiske Sange, Gudruns Sorg og Kvide skildret, som om det var Dannekvinden selv, der græd Guld for sin Hiertenskiær, saa enten har Skialden forvexlet sit Hiertes Dronning med den fremmede Furie, eller ogsaa maa den Burgundiske Medea dog have været en Datter af Dannekvinden, som blev gruelig fordærvet i fremmede Lande, men beholdt dog et Gran af det ægte Guld, der fordunkler al Verdens Glimmer.

Vi høre nemlig, at Gudrun sad som en Støtte ved Sigurds Lig, hun vred ikke Hænderne og slog sig ei for Brystet, hun hverken sukkede eller græd, som andre Kvinder, men var dog den dybe Hierte-Sorgs udtrykte Billede, saa Fyrstinder og Dronninger kappedes om at trøste hende med Fortælling om Alt, hvad de havde tabt og lidt og dog forvundet. De talde imidlertid kun for døve Øren, og der kom ikke Glimt af Liv i Sorgens Marmor-Billede, før Gudruns lille Syster, Guldrand, tog Dækket af Sigurds Ansigt og sagde: see

dog, Syster, den Mund, du kyste! da først blev Stenen som Vox, der hensmelter, da omfavnede hun den Døde og hulkede saa høit, at alle Fugle, selv Giæssene i Vænget, skreg af Forfærdelse.

Hermed passer det ogsaa godt, hvad vi høre, at Gudrun flygtede bort fra Slægt og Venner, skjulde sig i Danmark, hos Thora Hakonsdatter, og dulmede der i syv Aar sin Smerte ved at væve Sigurds Billed og Bedrifter, og opfostre hans lille Datter, den deilige Svanild, men da hun heller ikke der kan være i Ro for Hexe-Moderen og Trolde-Brødrene, som, saasnart de faae hende opsporet, kommer og nøder hende til at ægte Brynhilds Broder, Hunne-Kongen Atle, da er det, som hun begrov det sidste Gran af Kiærligheden, og drog kun atter udenlands for frygtelig at vise, hvad brændende Had kan udrette.

Vel sige de Nordiske Skjalde, at det var Kong Atle, der lokkede Gudruns Brødre, Gunner og Hogne, til sig, for at afnøde dem Sigurds Skatte, og at hun kastede en Harpe til Gunner i Ormegaarden, hvormed han bandt alle Slangerne, undtagen Atles Moder, den Hex, som i Slangehammen giennemborede hans Hjerte, men, efter det Følgende, hvorom Alle er enige, klinger det Tydske Sagn langt rimeligere, saa det var Gudrun selv, som, for at hevne sig paa Sigurds Morder og sine Bødler, selv lokkede dem i Snaren, slagtede derpaa sine egne Børn med Atle, gav ham dem at spise, stak Ild paa Konge-Hallen og styrtede sig saa selv i Vandet.

Endelig kommer Norne-Dommen, som ei tillader Furien at døe, før hendes forstenede Hjerte er sønderknust; thi hun bliver, mod sin Villie, reddet fra Døden, og nødes anden Gang til at gifte sig med den Gothiske Kong Jonakur, hvem hun føder tre Sønner: Erp, Sør og Hamder. Imid-

lertid er Gudruns og Sigurds Datter Svanild blevet voxen, skinner som en Soel over alle Lande og fæstes til den berømteste af alle Gothe-Konger, Jormunrek eller Ermanrik, der, ligesom nu den Russiske Keiser, herskede lige fra Øster-Søen til det „Sorte Hav", men Svanild mistænkes af ham for Utroskab, og trædes saa ihjel under Heste-Hov, uagtet hendes Deilighed fortryller selv Hestene „de Hvide og de Sorte", saa de nænner ei at træde paa hende, førend Tyrannen lader kaste et Dække over det straalende Ansigt. Gudrun opægger Svanilds Halvbrødre til at hevne hendes Død paa Ermanrik, men den Ene falder underveis for sine egne Brødres Haand, og de to Andre, som blive Ermanriks Banemænd, og som intet Jern bider paa, stenes da ihjel efter Odins Raad! Saaledes forgaaer baade Volsunger, Niflunger og Budlunger i Kamp om Helte-Glandsen og Fofner-Guldet, medens det alt for dyrt kiøbte Guld, efter Sagnet, enten sank tilbunds i Rhin-Strømmen eller hviler med Kong Atle i et underjordiskt Skat-Kammer.

See, dette er Udtoget, der maaskee ikke blev slet saa kort, som jeg lovede, men dog saa kort som muligt, naar jeg dog ogsaa skulde tage Tydskerne lidt med; thi de falder, som vi veed, ikke saa lidt i det Brede; men for nu at kunne fatte mig des kortere om dette store Oldsagns Oprindelse og Betydning, vil jeg i Talen derom slet ikke tage Tydskerne med; thi skiøndt de lærde Tydskere først i dette Aarhundrede er blevet opmærksomme paa deres eget „Niflungs-Rim", og derved paa vore „Volsung-Kvad og Sagaer", saa kan Damerne dog nok vide, at hvor man, som i Germanien, skriver Bøger i Tusindtal til hver Messe, og har to Bog-Messer hvert Aar, der maa ogsaa i en Menneske-Alder være skrevet langt flere Bøger om Sigurd Fofners-Bane, hans Tydskhed

og Nordiskhed, hans Gemalinder og deres Rangstrid, Dyder og Lyder, og da især om det langtrukne Tydske Rim fra Middelalderen, der naturligviis skulde løftes til Skyerne og svæve mellem Iliaden og Æneiden, skiøndt det duer ikke meer til at flyve end den „flakte Ørn“; De kan nok vide, siger jeg, at Tydskerne med deres Jernflid har skrevet flere Bøger om alt Dette, end jeg har nogentid seet, eller veed engang Navn paa. Kun maa jeg bemærke, at Tydskerne ogsaa ved denne Leilighed har viist en Fasthed i deres frie Grundsætninger, som Philosopherne siger, giør dem evig Ære, men som Historien viser, giør dem i det mindste timelig Skam; thi, uagtet det Nordiske Sagn er nemt at kiende fra det Tydske, og uagtet den Nordiske Mythologi, som vort Sagn er uopløselig knyttet til, just derved har fundet Naade hos Tydskerne, som før, trods al Erfaring, paastod, den var kun et Paafund og Opspind af de dumme og dovne Munke i Middelalderen, saa paastaaer de dog endnu lige fuldt og fast, at „aandelig og videnskabelig talt“, er baade Nordens Myther, Bjovulfs-Drapen, Volsung-Kvadene, og alt det Nordiske, der duer noget, oprindelig Tydsk og Germanisk, saa, naar vi ikke vil indrømme det, da skal vi have det Altsammen forspildt og forbrudt til det Keiserlige Skatkammer, og straffes til, fordi vi har giemt saa godt og saa længe paa Tyve-Koster fra det „Hellige Romerske Rige“.

See, det lyder jo ganske forskrækkeligt, især naar det siges paa Høitydsk, med en Fragt-Vogns Rumlen, der, efter Tydskernes Mening, er livagtig Thors-Kerrens Døn, og jeg veed ikke engang, om det „Skandinaviske Selskab“ endnu føler sig mandstærk nok til at turde nægte, at Skandinavisk er en Green af Germanisk, og naturligviis en saa beskeden Green,

som Plattydsk af Høitydsk; men jeg er nu engang i alle saadanne Ting en Bovehals, og ligesaa stiv i min Historie, som nogen Tydsker i sin Philosophi, saa, indtil Tydskerne komme frem med deres Myther og Oldsagn, og jeg seer, de, historisk og poetisk, kan være Kilden til Vores, saalænge paastaaer jeg ikke blot, at de skal lade os nyde vort Eget i Fred, men paastaaer ogsaa, at enten har de, som Tacitus siger, i gamle Dage aldrig havt nogen ordenlig Forestilling om Guder og Halvguder, eller de maae have laant den af os, og smidt den bort, da de syndes, de ikke behøvede den længer.

Poetisk talt kan Tydskerne da slet ikke tilegne sig meer af Sigurd, og hele det store Sørgespil, end der findes i deres Niflung-Kvad og Helte-Bog, eller hvad de Islandske Sagamænd selv siger, de laande af Tydskerne, og jeg maa hævde Norden sin Broderpart, fordi allerede det ene lille Træk, jeg anførde af „Gudruns Kvide", noksom viser, at Volsung-Kvadene har været et Gothisk Konstværk, der vel i Eenhed, Glathed og Klarhed ingenlunde kunde maale sig med den Græske Tragedie, men overgik den dog vidt i Høihed, Dybde og Kæmpe-Styrke.

Spørge vi nu, om dette Valkyrie-Sagn fra Krigens Guld-Alder er et Speil for en kiendelig verdenshistorisk Begivenhed, da har jeg alt i Talens Løb svaret ja, aabenbar af den Gothiske Bedrift under Folke-Vandringen, hvad allerede derved giver sig tilkiende, at baade Gothe-Keiseren Ermanrik og Hunne-Kongen Atle findes indflettede deri, og det er høist mærkværdigt, at allerede den Gothiske Historie-Skriver Jornandes, fra det Sjette Aarhundrede, beretter Svanilds Henrettelse og Ermanriks Drab af hendes Brødre: Sør og Hamder, ligesom i Volsung-Kvadet.

Vil vi imidlertid see hele det Gothiske Storværk speile sig i Sagnet, da maae vi naturligviis hverken bryde os om Navne eller Tids-Regning, men betragte Sigurd som Gothe-Helten, i hvis æventyrlige Levnets-Løb Folke-Bedriften fra Først til Sidst er afbildet, saa Reidmer Jette bliver det gamle Rom, hans to Sønner Regin og Fofner, det Østlige og Vestlige Keiserdom, Brynhild Hunnerne, og Gudrun Franker og Burgunder; thi først da see vi, at den Gothiske Kæmpe-Trop, der sprængde det Vestlige Romer-Rige og bemægtigede sig dets Skatte, virkelig, fra sin Udfart til sin Romanske Undergang, havde en Skæbne, der ligner Sigurd Fofners-Banes Levnets-Løb saa meget, som en Folke-Bedrift giennem fem Aarhundreder kan ligne en Enkeltmands stakkede Løbe-Bane.

Betragter vi nu saaledes Volsung-Kvadene, med de tilhørende Sagn, som levnede Brud-Stykker af det Gothiske Helte-Digt, hvori Folkets egne Skjalde afbildede Dets Kæmpe-Liv, og Guld-Alderen, som skabdes med Staal og tabdes med det Samme, da kan vi forstaae, hvi denne Sagn-Kreds er den Eneste, som vi har tilfælles med Tydskerne og selv med de Romanske Folk; thi Gotherne var aabenbar den stærkeste Blanding af Nordboer og Tydskere, og deres Bedrifter i Syden og Vesten saa store og følgerige, at deres Ihukommelse kunde seent eller aldrig forsvinde.

Paa Gotherne maae vi ogsaa immer tænke, naar vi i Nordiske Sagn enten støde paa Guld-Smeden hos Saxo, der beiler til Konge-Datteren, eller paa Vølund, hvis Navn betyder Konstneren, og hvis Ry, som Vinge-Smed, svarer dertil; thi Gotherne, som, efter deres Udvandring, først paa Krim og siden langs med Donau, stod i bestandig Verel-Virkning med Byzantinerne, maatte med de store,

selvraadige Kræfter, baade i Aanden og Haanden, tidlig forgribe sig paa Konsten, og vække Beundring hos Folkene her hjemme, der naturligviis slet ikke forstod at skielne mellem ægte og uægte Konst-Værker. Som man kunde vente det af et erobrende Krigs-Folk, see vi saaledes af Volsung-Kvadene, at „Valkyrien“ har været Sjælen i Gothernes Konst-Poesi, og at Utroskab mod hende, som Henfald til Blodagtighed, var Varslet for Undergang, og naar vi i Brynhild og Gudrun see Livs-Billeder af den uforsonlige Krig og den falske Fred, da er de, som Prøve-Stykker af den Nordiske Konst i sin Barndom, ingenlunde at foragte.

Saaledes at opløse et smukt poetisk Sagn, for at see, hvad der ligger i det, synes Damerne udentvivl ligner ikke saa lidt, hvad de uartige Drenge-Børn har for Skik, naar de har seet sig mæt paa deres Legetøi; thi da er det jo deres gamle Vane at pille eller slaae det istykker, for at see, hvad der er inden i det; men jeg har jo ogsaa strax bekiendt det for Damerne, at skiøndt jeg ikke for nogen Priis vilde miste hvad jeg har tilfælles med Dem, saa hører jeg dog ogsaa til de smaabitte Herrer, og er ingenlunde fri for deres Unoder, saa hvad jeg kan opdage hos det Smukke, uden at tage, hvad jeg kalder, alt for haardt paa det og giøre det ubodelig Skade, det sparer jeg ikke. At jeg nu ogsaa let tager for haardt imod min Villie, det kan gierne være, men dog har Erfaring lært mig, at man kan blive lidt klog paa det Skiønne baade i Naturen og Historien, uden at giøre det Skade eller tabe Fornøielsen deraf, og at da giver „Syn for Sagn“ vor poetiske Følelse en Fasthed og Sikkerhed, der trodser alle Philisteriets og Jettepakkets Angreb. Jeg smigrer mig ogsaa virkelig med, at Damerne ved enkelte smukke Træk har gjort samme Erfaring paa den Græske Side, og paa den Nor-

disse Side behøver man ikke at være saa nænsom; thi det er Mands-Siden, som maa kunne taale at røres ved og har ikke megen Skiønhed at tabe, men har megen Grimhed, som der hører baade Kraft og Forstand til at dække, og saaledes er aabenbar baade Brynhild og Gudrun Damer, som Nordens Skjalde vilde havt Skam af at synge om, naar de ikke havde en historisk Betydning, som giør, at selv Damerne ei kunde ønske dem anderledes i Sagnet og Kvadet, skiøndt De meget vil frabede sig saadanne Veninder i Livet.

Slutte vil jeg med den vel overflødige, men dog naturlige Bemærkning, at skiøndt Volsung-Kvadet ingenlunde er Dansk Arbeide, har Danmark dog ogsaa i det, baade som Legeplads for Helten i hans gyldne Barndom og som Tilflugtssted for den ulykkelige Skiønhed, saa mildt og moderligt et Udseende, at det er klart, selv de Gothiske Skjalde har betragtet Danmark som „deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa", og følt Forskiellen mellem det Guld, der tages med Staal-Handsker, glimrer vel stærkest, men rødmer blodig, og det Guld, der, som Himlens og Lykkens Gave, af sig selv flyder op som Rav, eller males dog paa Kværne med underfulde Kræfter, eies længe i Fred og har, skiøndt ogsaa det forsvinder, et Efterskin som Aftenrødens!

XXIV.

Skjaldre-Konsten og Suttungs-Mjøden.

I min Opvert, ovre paa den Jydske Hede, hørde jeg, blandt meget Andet, baade Godt og Ondt, Endeel, der, som Ordsprog og Mundheld, er midt imellem begge, er, som de bruges til, og jeg maa endnu smile, hvergang jeg levende mindes det rag-jydske, naragtige Mundheld „var Løvn Latin, saa kund' A preek!" Jeg kalder dette Mundheld naragtigt, forbi en Latinsk Præken for Danske Folk unægtelig er en stor Narrestreg; men naar vi betænker, at den Talemaade vist blev til i Folkemunde, da man, under Pavedømmet, bogstavelig prækede Latin for Danske Folk, og at, billedlig talt, kan det ligesaa godt kaldes „Latin" som „Ebraisk", hvad der tit endnu prækes for os, saa seer man let, at det Naragtige ved Mundheldet slet ikke falder Jydsken til Last, og naar det slaaer os, at Intet er saa gængs som „Løgn og Tant", da maae vi igrunden finde Talemaaden ypperlig.

Var saaledes, som især de Romerske og Latinske Lærde tit har tænkt og sagt, Løgn Poesi, da var ikke blot Virgilius en stor Poet, men da kunde alle Skolemestre, med samt deres Peblinger, endnu langt lettere „digte og skjaldre" end skrive enten Latinske eller Danske Vers efter „Stigen til Parnas" og alle Prosodiens Regler; men da nu al ægte Poesi, hvad den saa end ellers farer med, dog maa være Noget, der tiltaler det Høieste og Dybeste hos Mennesket,

saa er det heller intet Under, at man til alle Tider kun har havt nogle faa store og gode Seere, Poeter, Digtere og Skjalde, og at det i den vindtørre Forstands-Tid tegner til, at deres Slægt vil reent uddøe. Nu, dermed, vil mange Herrer sige, tabde Verden heller ikke stort, og det nytter ikke at tale med de Blinde om Farverne, men da dog især Damerne, som Herrerne slet ikke kan undvære, nødig vil undvære Digterne, saa stræbde man alt tidlig og stræber endnu med Konst at komme Naturen til Hjelp, og æsthetisk at afrette en Deel unge Herrer til at efterligne gode Poetiske Monstre, i det Haab, at faaer man derved ikke saa store Skjalde, som før, saa faaer man dog des flere, og følgelig, naar man lægger dem sammen, en større Poetisk Vægt. Det Sidste følger nemlig af den, om ikke urokkelige, saa dog meget haardnakkede Grund-Sætning, som Damerne maaskee ikke kiender, men Herrerne des bedre, den reent „Constitutionelle“ Grundsætning, at i Aandens, saavelsom i Haandens, Verden, har det største Tal, især naar det er dygtig stort, bestandig Over-Vægten, saa det er kun en utaalelig Aristokratisk Fordom, at eet Hoved, om end nok saa stort, lyst og opvakt, skulde opveie meer end to, høist tre, af de Middelmaadige, end sige da mange Tusinde.

Hvorvidt nu denne Regne-Maade kan være brugelig i andre Kredse af Menneske-Livet, vil vi her lade staae ved sit Værd, men paa „Skiønhedens Enemærker“ er det klart, den duer slet ikke; thi tusinde daarlige Malerier for eet Godt var jo allerede et Bytte gjort paa Bedrag, og bød Nogen mig ti Gribbeniller for een Skiønhed, og, naar jeg sagde: nei, mange Tak, bød mig Hundrede og Tusinde, saa vil Damerne ikke fortænke mig i, at Haarene reiste sig paa mit Hoved.

Enhver Ting har imidlertid, foruden den Latterlige, to

Sider at betragtes fra, og mens man paa den ene Side maa finde, at Konstens Forsøg paa at komme den Poetiske Natur til Hielp har hidtil sædvanlig været reent fortvivlede, og aldrig meget heldige, saa er dog paa den anden Side Sagen nuomstunder saa vigtig, at man maa prøve Allehaande, og Fortidens Erfaring er langt mere oplysende og advarende, end afskrækkende, saa jeg troer, det vil fornøie Damerne at høre, at vi i Norden dog har temmelig gode Udsigter til en Skjalde-Konst, der i det mindste vidt overgaaer Alt, hvad man hidtil kaldte saa, og disse er det, jeg iaften vil dele med Damerne, uden dog paa nogen Maade at udelukke Herrerne, naar de ikke selv vil udelukke sig fra den Poetiske Verden, som Talen er om.

Vore Fædre havde nemlig ogsaa en Mythe om Skjaldskab, som en Konst, der, under visse Betingelser, godt lod sig lære, men, for at komme rigtig til den, og vise, hvad Meningen var, maa Damerne vide, hvad jeg rigtignok har glemt at fortælle, at Nordens Guder, skiøndt der blev en mageløs Enighed imellem dem, dog, ligesom Svenskere og Dannemænd, havde engang været meget usaattes, og havde da ret egenlig „slaaet sig sammen", slaaedes saa længe, til de saae, det var til fælles Bedste at forliges og giøre fælles Sag mod Jetternes Verden. Der var altsaa en Tid for Nordens Mythe-Smede, da hverken Frey eller Freya eller deres Fader Niord regnedes til „Aserne", men var kun i Vælgten hos „Vanerne", til hvilken Side ogsaa Heimdal henregnes, og hvor løierligt end dette klinger, tvivler jeg dog slet ikke paa, at Sagen, baade historisk-poetisk og reen historisk taget, jo har sin Rigtighed, og hænger, paa en eller anden Maade, sammen med den „hvide Ko", som bissede fra Grækenland op til Skythien. Ikke blot veed man nemlig, at vore

Gamle ved „Vaner" sædvanlig forstod „Græker", men hvem der har poetiske Øine i Hovedet, kan ogsaa see, at de saakaldte „Vane-Guddomme" i Norden virkelig har noget „Græsk" ved sig, som Aserne fattes, det Fredelige nemlig, det Deilige, det Milde, det Elskovsfulde, som Frey og Freya udtrykker, og det Klare eller Forklarede, som Heimdal udbasuner.

Da nu Enhver, paa eget Ansvar, har Lov til at forklare sig denne dunkle, men i Aandens Verden mærkværdige Sag, som han synes, saa benytter jeg mig naturligviis ogsaa af denne „Tankernes Told-Frihed", og forestiller mig, at, ventelig nede ved det As-Ovske og Sorte Hav, hvor vi veed, at i det mindste „Gotherne" en Tidlang boede, og hvor man har fundet Spor baade af en As-Borg og en Vane-Gaard, maa der være kommet en lyslevende Græsk Hjerter-Dame til Nordens Kæmper, som, efter endeel Kurrer paa Traaden, er blevet venlig og vel forligt med dem, har, som saadanne Damer altid giør, smeltet Isen omkring Hjerte-Rødderne, formildet Barskheden og derved indenfra forskiønnet baade deres Mythiske Anskuelse og deres Kæmpe-Liv!

Dette er naturligviis en Giætning, der let kan synes selv Damerne alt for dristig, og som jeg derfor, langtfra at ville paatvinge Nogen, kun ganske løselig henkaster, men jeg tilføier dog ganske alvorlig, at noget Lignende: et eller andet Sammen-Stød, som ledte til en egen Sammen-Sætning af Græsk og Nordisk, maa der i Oldtiden have fundet Sted, enten ved det Sorte Hav eller ved Øster-Søen, naar vi skal kunne forklare os enten det Mythiske Forhold mellem Aser og Vaner i det Hele, eller Mythen om Skjaldre-Konstens Oprindelse, som jeg, saavidt det her lader sig giøre, nu vil fortælle.

Aser og Vaner, siger man, maatte, efter lang Tvist og blodig Kiv, omsider paa begge Sider „spytte i Bøssen", og af Udbyttet skabde Guderne, til Freds-Pant, Viismanden Kvaser, som kunde gierne svare paa meer end alle Tosser kunde spørge om, men blev, som de kloge Børn, heller ikke gammel; thi da han, paa Oplysningens Vegne, reiste Verden rundt, faldt han i Hænderne paa to slemme Dværge, Fiæler og Galer, som slog ham ihjel og blandede hans Blod med Honning til en Mjød, som gav den bedste Poetiske Ruus, Nogen kunde forlange. Denne Mjød blev nu gjemt i tre Haander, hvoraf det Fornemste kaldtes Odrærer eller Vækop, men Dværgene synes at have drukket over Magten, thi det Eneste, vi siden hører om dem, er, at de, ligesom for Løier, kantrede Baaden med Gillung Jette, og blev af hans Søn, Suttung, pint til at give Mjøden i Mandebod, hvorpaa Suttung, som synes ikke selv at have fundet Smag i den, giemde den i Knude-Bjerget og satte sin Datter Gunløde til at passe paa den. Her maatte da Odin søge den med stor Besværlighed og øiensynlig Livs-Fare, men han slap dog heelskindet hjem og bragde, paa en Maade, Mjøden med sig, saa nu giælder det kun om at blive godevenner med Odin, for at faae Lov til at drikke af den rette Tønde med For-Draaberne, for Mythen melder, og Poesiens Historie beviser kun alt for klart, at der er ogsaa en anden Tønde med Efter-Drikket, som er Gribs-Gods, men skaber ogsaa kun Liren-Dreiere eller slette Digtere.

See, om man nu end ellers slet ikke kunde see Noget af Poesiens virkelige Historie speile sig i denne Mythe, saa vilde jeg dog altid finde en mærkværdig Sammenhæng mellem „Suttungs-Mjøden" og, hvad de gamle Græker fortæller om et af de ældste Templer i Delphi, hvor Apollo gav sine

Orakel-Svar, at det var bygt af „Bie-Vinger og Honning-Kager", og at det Tempel forærede Apollo Hyper-Boræerne eller Nordboerne; thi naar man kiender baade dette Sagn og Mythen om Skjaldre-Konstens Oprindelse, da kan man dog aldrig høre det Ene uden at tænke paa det Andet, og hertil kommer, at naar Grækerne, paa Billed-Sproget, vilde fortælle os, at de havde lært lidt af Digte-Konsten fra sig til Nordboerne, da kunde de heller neppe udtrykke det bedre end ved at kalde Meddelelsen et lille Apollo-Tempel af Bie-Vinger og Honning-Kager; thi Konst-Skjaldene i Gamle Nord var rigtig nok saa smaa, at de lignes bedre ved Fluer end ved Fugle, og dog var de tillige saa vævre og virksomme, med en vis Liflighed, at de allerhelst og meget træffende maae kaldes „Poetiske Bier", som virkede Honning.

Naar man saaledes, med Øie, eller rettere med Øre, for Poesien, sammenligner det ældste Kvad, vi har fra Nordens Oldtid: Voluspaa eller Volas Sang om „Tidens Ophav, Løb og Ende", med Et af de Yngste, som er det saakaldte Havamaal eller Odins Høisang, og bestaaer af en Deel Leve-Regler og et Par smaa Æventyr om „Skjaldre-Konstens og Rune-Ristningens" Oprindelse, see, da forholder de sig virkelig til hinanden, omtrent som en Morgen-Lærke til en Bie-Sværm, eller som Fuglesang i Bøgetoppe til den muntre Surren i en Biekube.

Saa beskeden var nu aabenbar ikke Brage hin Gamle, som smeddede Mythen om Skjaldre-Konstens Oprindelse; thi denne Mythe er En af de unge og aabenmundede, der røbe deres egen Hemmelighed, ligesom den Græske om Muserne, Døttre af Zeus og Mnemosyne, eller af Indbildnings-Kraft og Hukommelse, og Lærlinger af Poesiens Gud, Apol-

lon, saa vi seer strax, at Mythe-Smeden lovede sig alt Muligt af Konsten.

Asers og Vaners Mellemværende betyder nemlig, paa Billed-Sproget, Aandens og Hjertets Vexel-Virkning, saa Kvaser bliver en Poetisk Historiker, og Miøden af hans Blod, og af Bie-Værket med Ygdrasils-Duggen, maa da blive et nyt Poetisk Kildevæld, og det deraf øste ny Skjaldskab skal, ved sit større Omfang, sin smagfulde Sødme og sin klare Velklang, aabenbar opveie, om ikke overveie det gamle Skjaldskab, der uforklarlig udsprang af Urda-Vældet. At Dette fordum glippede, er en Kiendsgierning, men om det engang skal lykkes i Norden, eller om Konst-Poesiens Forhold til Natur-Poesien altid og allevegne er, som Biens til Sang-Fuglen, der vel har Liv og Vinger, men ellers Lidt eller Intet tilfælles, det er et Spørgsmaal, som vel kun Fremtiden kan besvare, men hvorpaa det dog alt kan være Umagen værdt at grunde og giætte.

Saadanne Spørgsmaal kan vist nok ikke være saa tiltrækkende for Alle, som for en gammelagtig Skjald, der selv hører til dem paa anden, om ikke paa tredie og fjerde Omgang; men har jeg kun Ret i, at Adel-Mennesket i det Hele er en gammelagtig Skjald, som, efter en høipoetisk Ungdom og en daadfuld Manddom, nu er nødt til at overveie hos sig selv, om hans Ungdoms dybe Længsler var lutter Indbildning og vildt Sværmeri, eller om der var noget Himmelsk og Guddommeligt, følgelig ogsaa noget herneden mageløs Deiligt, Sødt og Saligt, deri, som han nu enten ganske har tabt eller staaer dog øiensynlig Fare for at miste; har jeg Ret heri, da burde Mennesket overalt, hvor han har et saadant poetisk Liv bag sig, tage inderlig Deel i det Spørgsmaal, om hans store Syner og hans stærke Drømme, med de funklende

Dine, de glødende Kinder og de veltalende Læber, kan gienfødes eller ikke, det er med andre Ord: om Menneske-Sjælen, i Oplysningens og Videnskabens Tid, kan voxe op til en Fugl Phønix, der forstaaer og raader kongelig over alle Fugle-Toner, og svinger sig som den Skiønneste og Frieste af alle Fugle, majestætisk i Sky, eller den maa nøies med, som Bien, i sin sværmende Ungdom at kysse alle Blomster i Enge, og for Resten slide Livet inde i den mørke Kube, kun vise sin Rigdom ved at „betale den høieste Husleie" under Solen, og konstig grave sin egen Grav?

Ja, dette burde virkelig Mennesket under alle Himmelegne see, og lytte opmærksom efter Svaret, Historien giver, men det gaaer naturligviis med den almindelige Syns-Pligt og Lytte-Pligt ligesom med den almindelige Værne-Pligt, at Loven er ærlig, men Holden besværlig, og kun Lysten driver Værket, og det maa da i Norden være vor Trøst, at Æblet, ligesaa lidt nu som fordum, falder langt fra Stammen og trilles aldrig saa langt, det smager jo ad Roden, saa at, hvor Diet fra Arildstid stirrede med Lyst paa det store, bevægede Menneske-Liv, for at opdage Sammenhængen og Maalet, der vil det endnu have baade Lyst og Evne til at see, hvordan Livet har klaret sig i Tidens Løb og vidunderlig bekræftet de Gamles Formodninger! Under denne trøstelige Forudsætning tog jeg Mod til mig i Vinter og stræbde at meddele baade Damer og Herrer min Anskuelse af Græker og Nordboer, deres Myther og Sagn, tilbagelagte og tilstundende Levnetsløb, og den stadige Opmærksomhed, ja, den muntre Deeltagelse, De har skiænket mig, maatte da være aldeles spildt, hvis jeg ikke sluttede med den glade Overbeviisning, at i samme Grad, som Talere med Nordens Aand kan komme i det Klare med sig selv og skiære sig for Tungebaand, i samme

Grad vil deres Tale ogsaa finde levende Gienlyd, baade fra Skoven, fra Havet og fra Bjergene, og den i Norden naturlige, poetisk-historiske Anskuelse af Menneske-Livet opgaae som et deiligt Nyaars-Ny, os Alle lige nær, paa Fjeldet og paa Sletten, og gienføde et lysende Skiønheds-Baand om Aser og Vaner, ja, om alle Stammerne, der mødtes paa Stor-Thinget i Ygdrasils Skygge, og slog sig i Tidens Løb sammen til en Liv-Vagt for Lyset og en Lys-Vagt for Livet, for Menneske-Livet i hele Dets Vidunderlighed, med hele Dets naturlige Deilighed og hele Dets historiske Fylde!

Ja, med denne glade Overbeviisning agter jeg næste Gang at takke Dem for de uforglemmelige Vinter-Timer, jeg har tilbragt i Deres Midte, og med denne Overbeviisning vil jeg ogsaa iaften stræbe at klare min Anskuelse af Skjaldre-Konstens Forhold baade til Poesiens dybe Kilde og til vort nærværende Menneske-Liv, ingenlunde med den Indbildning, at jeg kan giøre soleklart for Dem, hvad kun er i Begreb med at klare sig for mig selv, men i den sikkre Forudsætning, at De deler min Nordiske Synsmaade og min Danske Følelse, hvorefter al levende og frugtbar Oplysning maa oprinde paa samme Maade som Solen, saa mellem Midnats-Mørket og Morgen-Røden er der, i det Indvortes som i det Udvortes, i Aandens som i Haandens Verden, Tusmørke, Daggry og Dagskiær, graalige, hvidlige og rødmende Skyer, som det var Synd at gaae irette med, fordi de ikke selv er hvad de kun bebude og forberede, men hvad aldrig kom tilsyne, hvis det ikke saaledes bebudedes og forberedtes!

Det er nu baade let seet og snart sagt og nemt forstaaet, at den gamle Kæmpe-Skjald, som skabde Viismanden Kvaser af Asers og Vaners Krigs-Bytte og Freds-Pant, og blandede Suttungs Mjøden af Kvasers Blod og Bie-Værket,

han har, meer eller mindre dunkelt, tænkt sig en Vidskab og Forstand paa Menneske-Livet, der udviklede sig af historisk Kundskab om Storværket, om Styrke-Prøven og Dens Udfald i forrige Tider, og han har tænkt sig denne Vidskab iført Poesiens yndige Dragt, udtrykt i Billed-Sproget, som Skjaldenes Moders-Maal, begavet med hele Poesiens Sødme og Liflighed, og klaret giennem Kræfternes kæmpemæssige Giæring, saa Spørgsmaalet er kun, paa den ene Side, om denne Anskuelse kan faae Liv og Skiønhed for os, og paa den anden Side, om der er Sandhed i den, eller det blot var en tom Indbildning og en sød Drøm om Umuligheder?

Det Første besvarer imidlertid for en stor Deel sig selv; thi hvem der har mindste Syn og Sands for Oldtidens Poetiske Verden, og mindste Kiendskab til den, enten i Østen, i Syden eller i Norden, maa strax finde, det var deiligt, om man kunde giæste den, uden at lade sin Forstand blive hjemme, altsaa komme til den med Forstand paa dens Deilighed, saa man, mere eller mindre klart, kunde skielne det Virkelige fra det blotte Skin, see, hvad der var det Væsenlige og Varige, og hvad der kun var Pynt og Stads, eller dog kun den rette Dragt i sin Tid, under en vis Himmelegn og givne Omstændigheder, deiligt, om man kunde blive saa klarøiet og dog have omtrent samme Fornøielse, med langt mere Nytte deraf, end de Gamle; saa vi spørge egenlig kun om Muligheden.

Vanskeligheden har nu den Nordiske Mythe-Smed ganske rigtig seet og følt, siden han lader den kostelige Mjød være misundelige Dværges Værk, falde i fiendtlige Jette-Hænder og begraves dybt i et Klippe-Skiød, saa Odin har omtrent ligesaa megen Umage med at bane sig Vei dertil,

som man har paa „Holmen" med den Artesiske Brønd, maa dernæst forvandle sig til en lille „Orm", for at slippe ind, og forfølges endnu paa Hjemveien af Jetten i Ørne=Hamm, saa al hans Umage var nær ved at blive spildt, og Skjalden har ingenlunde overdrevet Vanskelighederne, der ogsaa for vore Øine grændse til Umuligheder; men da dog alt Mange af disse forudsagte Vanskeligheder er overvundne, saa oprinder naturligviis det Haab, at Resten ogsaa vil overvindes, Spaadommen gaae i Opfyldelse, og Poesien, trods alle Vanskeligheder, gienfødes som en Skjaldre=Konst, der ingenlunde strider mod Naturen, men kommer den til Hjelp, og belønnes med et smagfuldt Glædens Bæger, hvori Draaber af Urda=Vældet, som Mimer=Dugg, skiænke Livs=Kraft i Løn til at virke og klares i Lys!

Denne lidt fattige Trøst og knappe Næring for det Poetiske Haab var, vel endnu i forrige Aarhundrede, Alt, hvad der syndes levnet af den forsvundne Herlighed, men nu, nær ved Midten af det Nittende Aarhundrede, har Poesiens Venner og Skjaldre=Konstens Dyrkere, især i Norden, langt blidere Kaar; thi nu er Spaadommen virkelig begyndt at gaae i Opfyldelse og selv den ringeste Begyndelse er her et haand faaet Pant paa Fuldendelsen, saa, tør vi end ikke sige med Franskmanden, at det er kun det første Skridt, der koster, saa tør vi dog godt sige med Fædrene, at godt begyndt er halv fuldendt!

Man maa nemlig, for mig, giøre baade de Græske og Nordiske Konst=Værker i Poetisk Stil til saa ringe en Deel af den rette Suttungs=Mjød, som man vil, saa lader jeg mig dog ikke aftrætte, at de høre dertil, og hvad Grækernes Deel angaaer, da har den jo været udbasunet som Classisk giennem mange Aarhundreder, saa, passer Nordens Mythe paa

den, vil den sagtens passe paa Skjaldre-Konsten i det Hele.

Den Græske Viismand med sin stakkede Alder er jo nu vel bekiendt, og Jetten, som bemægtigede sig alt de Græske Musers Efterladenskab, er jo umiskiendelig Homeren, og har vi ikke lært Andet i „Latin-Skolen", saa har vi dog lært, at baade var det Knude-Bjerg, hvori Jetten begravede den gamle Mjød, haardt tilgavns at giennembore, og Jette-Frøkenen Gunløde, eller den Latinske Grammatik med samt Prosodien, en meget ubarmhjertig Dame, der virkelig rugede som en Drage over Skatten. Vi lærde imidlertid dog lidt mere, lærde at bore, og at indsee, der gik ingen anden Vei til Klippe-Skiødet end den, der møisommelig maatte banes med det skarpeste Naver, og kunde saa endda kun befares af Orme, de nokſom bekiendte „Bog-Orme" nemlig, saa, naar det omsider lykkedes Odin, den Skielm, at løse Latin-Skolens fortvivlede Opgave: giennem de „døde Sprog" at trænge ind til Oldtidens oplivende og frigiørende Aand, og at besnakke Gunløde, saa hun lod ham drikke tilbunds, da skedte det unægtelig ved den trælbaarne Latin-Skoles Hjelp, men det gaaer den, ligesom det gaaer alle dem, der ikke giør mere Gavn eller giver mere Frihed, end de høilig nødes til, saa den fik og faaer kun Skam til Takke.

Dog, skiøndt jeg altid har vidst, at Odin var skielmsk, og maatte være det, for at narre saadan en gammel Ræv, som Suttungs Broder, og bøie en Jette-Frøkens Hjerte, der var saa haardt som Klippen, hun beboede, saa havde jeg dog aldrig tænkt, han var saa skielmsk, at han ogsaa vilde narre sine gode Venner, som han iaften har narret mig til at springe hans mythiske Reise over, som jeg nu seer, er af yderste Vigtighed. Saameget sandt var der altsaa dog i den gamle

Latiner-Bog, der vilde giøre „Ulysses og Odin" til een Person, at Odin ligesom Odysseus giækkes selv med sine bedste Venner, deels af gammel Vane og deels for at føle dem paa Tænderne, og der er da ikke Andet for, end at begynde forfra igien og sige: De husker nok, nei, det er sandt, jeg har nok glemt at fortælle Dem, at da Odin drog ud paa sit Æventyr efter den forborgne Suttungs-Miød, da kom han først til ni Trælle, som gik og slog Hø, og spurgde dem, om han ikke skulde slibe deres Leer? De sagde jo, og paa hans lille Slibe-Steen, som han trak op af af Lommen, kom der snart saa deiligt Bid i dem, at alle Trællene vilde kiøbe Odins Slibesteen, men han fandt det ikke raadeligt at handle med de Karle, men smed den midt ind imellem dem og giorde den til Gribs-Gods, hvorpaa Trællene kom op at slaaes om den, og helmede ikke, før de med deres Leer, saa skarpe som Rage-Knive, havde snittet Hovedet af hverandre. Samme Aften søgde Odin Natteleie hos Suttungs Broder, Jetten Bøge, hvis Trælle netop de Ni var, og da Jetten klagede sig over Tabet af dem og slet ikke vidste, hvordan han skulde faae sit Arbeide giort, saa tilbød Odin sig, under Navn af Boldværk, at giøre Fyldest for alle Ni, naar Bøge saa vilde hjelpe ham til en Slurk af Suttungs-Miøden. Bøge tilstod nu vel, at den raadte han ikke for, men lovede dog at giøre sit Bedste, og da Odin havde giort Sit i Mark og Enge, fulgde Bøge ham ogsaa til sin Broder og gik i Bøn for ham, men der hjalp intet Broderskab, og Suttung bandte paa, han fik ikke en Draabe. Nu maatte da Odin see til, paa sin Engelsk, at „hjelpe sig selv", og gik derfor hen til Knude-Bjerget, trak et Naver frem, han havde, og bad Bøge bore Hul med det, som han da ogsaa giorde, men dog immer paa Kneb, saa først løi han og sagde, der var Hul

heelt igiennem, men da Odin blæste i Hullet og fik Fnugget i Øinene, maatte Jetten bedre til, og da saa endelig Odin fandt, han kunde blæse igiennem Hullet, og han smuttede derind i Orme-Skikkelse, saa stak endda den troløse Jette efter ham med Naveret, men ramde ham lykkeligviis dog ikke. Odin slap nu vel ogsaa lykkelig ud med Suttungs-Mjøden i sig, men forfulgdes saa tæt af Suttung Jette i Ørne-Hamm, at han, for at undflye, maatte paa en Maade, der dog ikke hjalp Jetten, men os Alle, give Mjøden fra sig.

Naar man nu blot veed, at det især var Normannerne, som i Vesten og Syden oplivede Latineriet i Middelalderen, og skærpede Eftertanken, uden at de Romanske Folk derved kom videre i Vidskab end til at skiære Næse og Øren af hinanden, og at det først var i de sidste tre Aarhundreder, at Nordboerne selv med Flid stræbde at arbeide sig giennem de døde Sprog ind i den Classiske Oldtid; da maa man nødvendig finde baade Slibe-Stenen og Naveret paa rette Sted, og finde det ganske morsomt at see Odin krybe ind som en Bog-Orm og komme ud som en Kæmpe-Fugl, men Hoved-Sagen er, at vi i Norden virkelig har begyndt at dyrke og drive en Skjaldre-Konst, der ikke svarer ilde til den gamle Beskrivelse, da vi ikke meer vil blænde med Skin eller lege med Skygger, men afbilde Menneske-Livet, styrke og opmuntre det til at udvikle sig saa fuldstændig, saa gavnlig og glædelig, saa kiønt og klart som muligt. Nys har saaledes Erfaring lært os, at vi baade kan glæde os ved at betragte Græske og Nordiske Myther i deres levende, af Oldtidens høiere Menneske-Liv udsprungne Skikkelse, og kan derved see mangt et Lysglimt ogsaa over vort eget Menneske-Liv, og hvorfor skulde vi da ikke have Mod til at troe vore egne Øine og Øren bedre end Latin-Skolens „Traditioner og Legender“,

som er hverken frygteligere eller efterretteligere end Munkenes i Middel-Alderen! hvorfor skulde vi ikke vente Lykke til at overvinde den sidste Vanskelighed med alle de Øvrige, især da det kun er Hjemførelsen af den alt erhvervede Suttungs-Mjød, som „Jetten i Ørne-Ham“ eller Roms Uaand vel ingenlunde vil lade os beholde i Fred, men kan dog ikke forhindre os fra, om end lidt hovedkulds, ligesom Odin, at meddele dem, som har Lyst dertil og Smag derfor! Ja, hvi skulde vi ikke haabe, til vore Børn at tilbagevinde hvad Fædrene tabde: det Poetiske Paradis, hvor man hverken lever for at æde og drikke, eller for at læse og skrive, slæbe og slide, men giør Alt for at leve og leve godt, og hvor Oplysningen ingenlunde fordunkler og fortærer, men forskiønner og forklarer Livet, og lærer os paa een Gang at skatte Dets Værd, at føle Dets Lyst og at bruge Dets Kræfter!

Ønske vi nu endelig at samle Menneske-Aandens og Menneske-Hjertets Historie, med alle deres Syner, Minder og Forhaabninger, i eet stort og giennemsigtigt Billede, da har Oldtiden ogsaa efterladt os et Saadant i Phønix-Mythen, der vel er af Østerlandsk Oprindelse, men udbreder dog, som Konge-Fuglen, sine farverige Vinger baade over Grækenland og Norden og er begge Steder paa sin høie Flugt baade øinet og afbildet.

Om denne Konge for alle Sang-Fuglene, denne fjedrede Apollon, hedder det nemlig fra Arildstid, at naar han, efter et tusindaarigt Paradis-Liv med Solstraale-Sang, bliver gammel og tung, da bygger han sig selv en Rede af alle Jordens søde og vellugtende Urter og Barke, og hensmelter med den i Solstraale-Glands, men at han atter gienfødes af sin Aske, vel først som en lille Glimmer-Orm, men dog af Phønix-Art, til at næres af Morgen-Duggen og blive

sin Fader op ad Dage, med hvis Aske han da, fulgt af alle Skovens Fugle, reiser hjem til sit Fæderneland!

I denne mageløse Mythe see vi nemlig med Rette hele det høiere Menneske-Liv speile sig, saa Phønix den Første er Spaadoms-Aanden, der med Høisang svæver over Oldtiden; Rede-Bygningen og det duftende Baal med Virak-Skyer afbilder træffende Middel-Alderen med Freyas Guld-Taarer og Balders-Baalet, Hjerte-Tiden med de brændende Længsler og de søde Toner, hvori Aanden syndes opløst og hensmeltet, saa Dens Historie, ligesom Asken af Phønix-Baalet, var Dens eneste Levning; thi passer dette saa vidunderlig, som det aabenbar giør, ja, har vi Alt længe seet Glimmer-Ormen krybe om i Asken og hørt ham kalde sig Phønix-Fuglens Søn og Arving: seet Bog-Ormen gnave paa Aands-Historien i de „Classiske Værker" paa Dødens Sprog, og hørt den adle sig selv med Navn af Aand; hvorfor skulde vi da ikke see den Dag imøde, da Ormen vinder Fugle-Skikkelse med guldblommede Vinger og liflig Høisang! Hvad Under, at det mislykkedes, saalænge Bog-Ormen vel priste Oldtidens Konge, som sin herlige Fader, men foragtede og forhaanede dog Middelalderens Dronning, som om hun ikke var hans elskelige Moder, priste vel „Aanden" og greb begiærlig efter al dens Kraft og Glands, men foragtede og mishandlede „Hjertet", som dog er den eneste Moder til al levende Skiønhed og til alt Menneskeligt, og maa ikke nok Bladet vende sig, hvor Bog-Ormen lærer at elske sin Moder ligesaa høit, som han ærer sin Fader, og seer i Menneske-Livets Væsen ligesaavel et „aandeligt Hjerte" som en „hjertelig Aand", faaer vorende Forstand paa Begge og faaer nødvendig, saavidt Forstanden rækker, det tilsvarende Liv i sin Magt! Saavidt siger jeg, og anfører mig selv som

et Bilag; thi at jeg er en Bog-Orm fra Barns-Been, som er blevet graa over de døde Sprog og blevet gammel ved Pennen, det er jo vist nok, og om det nu er aldrig saa lidt, hvad Syn jeg har for Aandens Glands og Bane, og hvad Magt jeg har over Menneske-Ordet, Moders-Maalet og Arilds-Folkenes Myther, til aandelig og levende Brug, saa, naar det kun virkelig er „Noget“, kan det dog aldrig være saa lidt, at det jo er et levende Beviis paa, at hvor Poetiske Folk blive Bog-Orme, der kan Bog-Orme ogsaa blive Poeter; hvor Phønix-Fuglen virkelig har brændt sig selv, der skal den ogsaa gienfødes af sin Aske, faae Vinger paany til at befare sin gamle Bane og faae Stemme paany til at synge sin gamle Vise! Og maa jeg da ikke nok baade tænke og sige, at hvor Balders-Baalet var den lysende Bavn i Kæmpe-Tiden og hvor Freyas Guld-Taarer perlede i Kæmpe-Visen, der har Phønix-Fuglen aabenbar brændt sig selv, og der vil han engang sees gienfødt, fuldvoxen og forklaret, at opsvinge sig over Skoven, udsvinge sig over Havet og fare sjungende hjem med sin Faders Aske!

XXV.

Holger Danske.

Damerne har formodenlig læst „Urania", og vel er det meer end jeg kan rose mig af, for deels er jeg lidt magelig, deels begynder jeg at blive gammel, saa jeg har ondt ved at holde Skridt med Tiden, og endelig tager man i vore Dage saa forfærdelig lange Skridt, eller, maaskee rettere, springer man saa forskrækkelig høit i Luften, at jeg tør snart slet ikke begynde paa at læse de nye Bøger, men holder mig helst til de Gamle, der bliver ved Jorden; men dog gjorde jeg mig, forleden Aften, saa dristig at kikke i Urania, og tænkde, det er jo dog en Slags Almanak til det ny Aar, saa man kan dog aldrig vide, om ikke „Astronomierne" har fundet den Stjerne, der blev borte for dem, og, saalidt som jeg har moret mig ved hvad jeg hidtil fandt i de Astronomier, jeg læste, saameget føler jeg dog en vis Længsel efter hvad jeg savnede i dem, som var en menneskelig Betragtning ikke blot af Dyre-Kredsen og Mælke-Veien, men af Soel og Maane og alle Stjerner, som jeg, paa Gammeldags, virkelig troer, er til for Menneskets Skyld. Det kan jo være høit og tillige beskedenligt, uegennyttigt nok, at betragte Jorden som et Støvgran i det uendelige Rum, og Mennesket som en Madik i det Støvgran, saa man maa have en Kikkert, der forstørrer mange tusinde Gange, blot for at øine det underlige Dyr, og kan da, naturligviis, slet ikke skille det rigtige Menneske fra en Abe-

kat, der sætter sig paa Bagbenene og kikker Stjerner; det kan Altsammen være høit og kanskee himmelsk, guddommeligt nok; men see, menneskeligt er det dog ingenlunde, og jeg kan slet ikke begribe, hvor jeg skulde faae den brændende Kiærlighed fra, enten til „Manden i Maanen", eller til det Kopernikanske System, det uendelige Rum og den uendelige Regning, at jeg, for deres Skyld, opoffrede mig selv, Damerne og hele Menneske-Slægten, for ikke, som de unge, Philosopher, at tage „Vorherre" med i det alt for blandede Selskab; hvor jeg skulde faae den brændende, Alt opoffrende Kiærlighed fra, naar jeg dog slet ingen Kiærlighed havde, enten til Damerne, til Menneske-Slægten med dens levende Begreb, eller til min egen Delagtighed i det, for mine Øine, guddommelige Menneske-Liv; saa mig synes, Engelskmanden har unægtelig Ret i, at, hvorvidt end Kiærligheden kan og skal strække sig, saa maa den dog immer begynde „hjemmefra"; og, paa den anden Side, begriber jeg ligesaalidt, hvor Folk faaer al den store Forstand fra, ikke blot paa Soel og Maane og Stjerner, men paa hvad man, for at det ikke skal være Løgn, baade paa Latin og Dansk kalder det „hele Universum", naar de dog slet ingen Forstand har paa den lille Deel af det Hele, som de selv, deres Folk og Fædernelund og Menneske-Slægten er; thi Dette maa nu være saa smaat, som man vil, saa finder jeg det dog soleklart, at det Smaa, der ei engang kan begribe sig selv, er frit nok for at begribe det umaadelig Store, som det drukner og taber sig i!

Dog, for at min Smule „relative" Forstand ikke skal drukne i den „absolute" Misforstand, vil jeg bryde kort af, og fortælle Damerne, at mine Øine faldt paa et Sted i Urania, hvor der staaer, at „førstkommende Maidag", naar vi vil lukke

vore Øine op, og hvem vil ikke det, naar Bøgen springer ud, da skal vi om Aftenen, i Vesterlide, see et meget fornøieligt Syn paa Himlen, af Mars som en Rubin, og Venus som en Saphir, og Tvillingerne, Kastor og Pollux, som to Brillanter, saa det hele skal ligne et Dronning-Smykke, og uagtet nu „Mars og Venus“ er saalidt af mine Guder, at jeg ikke engang har villet fortælle noget om dem, saa har jeg dog ligefuldt en gammel Kiærlighed til „Aften-Stjernen“, hvad Navn man saa end giver den, og en ligedan til det Græske Sagn om Tvillingerne, eller de berømte Dioskurer, der saa smukt deelde Medgang og Modgang, ja, Liv og Død, med hinanden, at jeg skal vist ikke glemme, midt i Mai, naar Sælland faaer sit gamle, men aldrig forældede Dronning-Smykke, da ogsaa at kikke efter de klare Stjerner, men ligner de virkelig, ogsaa i mine Øine, et Dronning-Smykke, da tænker jeg, naturligviis, nærmest paa Freyas Smykke, det berømte Brysing, som, efter en dunkel Mythe, engang var hende fraskjaalet af Loke, men blev viist igien af Heimdal, og saaledes skal det smukke Veirlys blive mig et godt Varsel for hvad jeg venter at see i Virkeligheden, eller et Stjerne-Billede af det Skiønheds-Baand, som jeg haaber, skal omslynge, først os paa Sletten, saa alle Nordens Stammer, og Grækerne med os, i et mythisk Forbund til Værn om Menneske-Livet i hele dets vidunderlige Fylde, og til stille men dog store Fremskridt i en Oplysning, der ikke giør Livet øde, men blomstrende, ikke forfølger det Dybe med gloende Pile, fordi det er dunkelt, men omfavner med sine Straale-Arme alt det Dunkle, som er dybt, saa det efterhaanden forklarer sig selv. Kun dette er nemlig det Favntag af Kamp-Guden og Kiærligheds-Disen, som jeg kalder det rette, og som, for mine Øine, speiler sig fra Arilds-Tid i den

dunkle men dybe Nordiske Mythe om den bortfløine Othar, der omsider paany synker i Freyas Favn, afkysser med Gylden-Mund hendes Guld-Taarer, og kæmper heltelig med Værsærken Angantyr om Val-Malmen som Dannefæ!

Ja, dette Nordiske Haab, med Dansk Guld-Nakke, har jeg hidtil levet med, og aldrig misundt dem deres Lykke, for hvem det var latterligt eller dog alt for smaat, med det begyndte jeg min Tale om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn, og med det vil jeg slutte den, taknemmelig, baade for de mange Ædelstene, jeg, ved i min Ensomhed at stirre tilbage, opdagede, og for de mange Soelglimt, der mødte mig her i en smilende Kreds, og samle sig sikkert til at giennemstraale Fremtiden!

At jeg imidlertid, heroppe, hvor tit jeg end nævnede og stræbde at udbrede mit Nordiske Haab, dog aldrig endnu knyttede det til sit gamle, velbekiendte, folkelige Navn, som Haabet om „Holger Danskes“ Hjemkomst, det kan jeg slet ikke begribe, men da det dog, til Lykke, slog mig imorges, vil jeg gribe det sidste Øieblik og giøre det iaften!

At nu Holger Danske, som selv i Borge-Stuen var nær ved at glemmes, dog igien, udentvivl, er alle Damerne bekiendt, det takker jeg med Glæde Dane-Skjalden, Ingemann, for, og jeg giør det med dobbelt Glæde, fordi jeg veed, at selv Børn og Bønder finder Smag i Ingemanns „Holger Danske“, lytter gierne, hvor der synges, og nynner selv efter, baade:

„Vær hilset, mit gamle Fædreland!“
„Ved Leire græsse nu Faar paa Vold.“
„Kong Gøtrik sad ene paa Leire-Borg.“
„I alle de Riger og Lande“,

og fagtens Flere af Holger-Viserne, der, som faldet ned fra Skyerne, igien opliver Mindet om Folke-Helten og melder hans Hjemkomst.

At imidlertid Ingemann, her som allevegne, følde sig indtaget af det Eventyrlige, der, paa een Gang svarer baade til det Mythiske og det Historiske i Norden, derfor takker jeg vor fælles søde Moder, den dybe og kiærlige Danske Natur, og dette er mig baade et langt klarere og kiærere Varsel for Dannemarks og Nordens Fremtid, end hvad der kan findes imellem Stjernerne eller læses i dem; thi det beviser, at Hjertet er blevet Aanden tro, saa, hvad enten Grækenland endnu har en Penelope, der venter paa Odysseus, eller ikke, saa har Norden ligefuldt en Jomfru „Gloriant", en Islandsk Konge-Datter, som har biet paa Holger Danske, og synger, efter Kæmpevisen, ind i det skumle Fængsel:

Est du levende, Olger Danske!
jeg siger dig paa min Sand,
her er en Trold, begiærer mig,
og det er sorten Burmand!

Høre I, goden Olger Danske!
I hjelpe mig af den Nød!
førend jeg tager den lede Trold,
langt hellere var jeg død!

Dæmpet, men dog livlig og lydelig, kommer alt Svaret fra det dybe Taarn-Giemme:

Vel eder, Jomfru Gloriant!
at I vilde til mig gange!
I give mig Spise og Drikke saagod,
jeg bryder med Burmand Stange!

Kunde I skye mig min Hest igien,
dertilmed Brynje og Sværd,
jeg gjorde det for Eders Skyld,
jeg red med hannem en Færd!

saa jeg venter snart at høre fra alle Kanter:

De strede saa længe, de strede saa hardt,
de var baade trætte og møde;
slagen blev han dog, Burmand Kamp,
han faldt til Jord og døde!
Olger Danske, han vandt Seir over Burmand!

At jeg nu venter en Holger Danskes Hjemkomst ikke blot i poetisk, men ogsaa i prosaisk Forstand, reen folke-historisk, det veed jeg nok, man kalder grovt, men med mig kan det ei anderledes være; thi mine Spaadomme er selv paa en Maade haandfaste, jeg har aldrig givet mig af med enten at læse i Stjernerne eller at randsage Dyrenes Indvolde, men troer kun, som „Ringens Aand" siger til Aladdin, at „Fremtid speiler sig i Oldtid", og at man efter „Frøet, Saaningen og Jorden, kan give Nys om Blomstens Art". Denne Ringens, Odins-Ringens Aand har nemlig givet mig Øre for Alt, hvad der „rimer sig" baade i Mythe, Æventyr og Historie, saa jeg kan oversætte fra det Ene i det Andet, og seer derfor nu den Tid ganske nær, da Historien, paa een Gang, vil forklare baade den mythiske Heimdal og den æventyrlige Holger Danske, der smelter sammen, saasnart man aander lidt varmt paa dem, og størkner saa historisk til hvad man nu helst kalder et „Skandinavisk Samfund", men jeg et „Nordisk Gylden-Aar".

Ved første Øiekast kan det jo vel synes, som kun Heimdal, med sit Guld-Horn, sin Guld-Top, sine Guld-Tænder og sit skærpede „Mande-Hoved", staaer for hele Norden, mens

Holger, efter Æventyret, ligesom Odysseus, ligger i Dvale paa en forborgen Øe, hos Elve-Dronningen, for engang, forynget, at komme tilbage og frelse, ikke hele Norden, men kun Danmark af Nød og Vaande, men det er kun et Skin, som strax forsvinder, naar man besinder sig paa, at Holger Danskes Krønike er ingenlunde Dansk Arbeide, men er opdigtet i fremmede Lande, hvor baade Normannisk og alt Nordisk blev kaldt Dansk, saa Danmark har slet ikke meer Ret til Holger end de andre Nordiske Riger, ja, oprindelig, mindre end Norge, da det aabenbar er „Normannen", der har omklædt Oldtidens mythiske Grændse-Vogter i Middel-Alderens æventyrlige Ridder-Dragt. Har derfor Danmark, ogsaa i denne Henseende, et lille Fortrin, da ligger det dog kun deri, at vi nok var de Sidste, der kom Holger ihu, og de Første, der kiendtes ved ham i hans ny Skikkelse, men selv det bliver kun et virkeligt Fortrin, naar han kommer først og bedst i Virksomhed hos os, og det vil sige, hvis vi bliver de Første, hos hvem den Nordiske Betragtning og Benyttelse af Menneske-Livet paany træder i Kraft, hvad jeg vel inderlig ønsker og derfor dristig har troet, men, skiøndt jeg haaber det endnu, maa jeg dog vide, at min naturlige Partiskhed for Danmark kan deri let have spillet mig et lille Puds, og, om nu saa var, skulde jeg endda være velfornøiet, naar vi i Norden kun ret aabenbar kappedes om, hvem der kunde give Holger det bedste og kraftigste Haandtryk, og hvor Heimdals Klang-Horn kunde lyde renest og klarest og videst omkring over Land og Hav. Naar jeg imidlertid betragter Levningerne af det gamle Dannevirke, hvis første Navn var „Holger-Diget", da skiønner jeg ikk rettere, end at der virkelig rører sig Noget i Dagningen, som ligner Holger paa et Haar, og kaster

Handsken til Barbarossas Gienfærd med den samme Mine, som fordum til „Diderik af Bern“, saa Omkvædet bliver paany „Nu stander Striden Norden under Jylland“, og Ingen kan fortænke mig i, at jeg her, midt imellem Dannekvindens Sønner og Døttre, som gløde for Danskhedens Kæmpe, finder hans Nærværelse bekræftet.

Dette minder mig om Takken, jeg har lovet og skylder den Kreds, jeg iaften, indtil videre, siger Farvel, og skylder især de unge Damer, blandt meget Andet, fordi En af dem venskabelig har betroet mig, at hun, med Flere, ønskede, jeg vilde lade trykke hvad jeg har talt heroppe, men at de „unge Herrer“, som egenlig skulde bede mig om det, var saa kiedelige, at der selv for de „unge Damer“ var intet Udkomme med dem.

Dette skal nu først de unge Damer have mange Tak for; thi det glæder mig ret at have faaet saa god en Anledning, om ikke til at lade Taler trykke, thi derom skal jeg siden sige Dem min Mening, saa dog til at udtale min stigende Beundring af de unge Damer, som ikke blot fattede Mod til at høre mig, men holdt ærlig ud, og tog saa levende Deel i min uordenlige Tale om Græske og Nordiske Myther og Oldsagn, og om Allehaande, baade Levende og Dødt, baade Forbigangent, Nærværende og Tilkommende, at De nødig vil glemme, gierne vil mindes den!

Ja, deels ved min egen og deels ved Andres Skyld, men i det Hele ved „den haarde Skæbne, mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne“, men som jeg dog mærker, man ei omsonst stræber at bære som en Mand, og haaber at overleve, derved kom jeg til at staae i et ligesaa skævt som ufordelagtigt Lys, vel især for „Herrerne“ baade gamle og unge, men derved dog middelbar ogsaa for „Damerne“, især de

Unge, der fra Barnsbeen hørde mig beskrive, som en „Busse-mand“, der vilde tage dem Allesammen, om han kunde, og putte dem i et „Kloster“, hvor de knap nok fik Lov til at verle Blik med Sool og Maane, end sige med Glæden og de unge Herrer, saa det har sikkert kostet Overvindelse, før jeg kom til at staae i en saadan rødmusset og smilende Kreds, og at staae for mit Fædernelands Ungdom, som en vel lidt sær, gammelagtig og gammeldags, men dog munter og venlig Dannemand og Skjald, som vil Ingen paanøde enten sin Tro eller sin Tankegang, sine Syner og Drømme eller sine Danske Minder og Nordiske Forhaabninger, men har dog faaet Mod til at være det Altsammen bekiendt, faaet Magt til at tale frit, livligt og muntert derom, og vil inderlig gierne dele med Alle, hvad der giør ham selv glad og lykkelig, og føler sig gladest og lykkeligst i en livfuld, ungdommelig Kreds, der gløder og sværmer for det Store og Skiønne, først og sidst i Daad og Kiærlighed!

Udentvivl har det kostet Herrerne mest Overvindelse at være og blive mine Tilhørere, og de skulde da, efter sædvanlig Regning, have den meste Tak, men jeg kan heller ikke i dette Stykke følge den sædvanlige Regning; thi, efter min Regning, skylder enhver Taler dem den meste Tak, som høre ham helst, og som, med Lysten til at høre, har maattet overvinde adskillige Hindringer, og deriblandt dem, vi selv, vel ikke af Ondskab, men af Dødbideri, lægger vore Tilhørere og især Damerne iveien, saa det er i alle Maader Damerne, og især de Unge, der her skal takkes baade mest og bedst, baade først og sidst.

Vistnok er det ellers især de ældre Damer, jeg i Livet skylder den meste Tak, og jeg gientager det gierne, at havde de ikke været, da stod jeg vist ikke her, og stod her endnu

mindre saa rørig, saa munter og saa velforligt med Øieblikket, som De har seet og hørt mig; thi ikke blot er jeg en „Moders Søn“ og erkiender Moder-Hjertet, som en Frigga, for Skjalde-Livets naturlige Kilde, skiøndt Faderne-Aanden naturligviis er Dets Kraft; men mit lille Hjem var, giennem en Menneske-Alder, min Deel af Verden, og en lille venlig Kreds, saa idyllisk, som den kan times i vore Dage i Udkanten af en Hovedstad, og saa idyllisk, som ingen Kreds kan være uden skiøn og ægte Kvindelighed, den var mit Skjalde-Livs daglige Brød, og endelig var de faa Solskins-Øieblikke under aaben Himmel, hvortil Skjalde-Livet, selv det allertarveligste, ligesom Blomsten, nødvendig trænger, lutter milde Øiekast fra ældre Damer og fra Dame-Skjalden. Men, med alt Dette, var jeg dog en Hykler, om jeg sagde: det er især de ældre Damer, jeg iaften takker; thi det er virkelig især de Yngre, og skiøndt dertil gierne kan være en hemmelig Grund, som vore ældre Veninder altid vil paadutte os, naar vi viser de Yngre særdeles Opmærksomhed, saa er her dog unægtelig saa gode og iøinefaldende Grunde, at jeg giør det med en Dristighed, som ikke selv mine ældste og kiæreste Veninder vil være bekiendt at laste.

Vel er jeg nemlig alt for kortsynet til at vide, hvor smukke mine fleste Tilhørerinder har været, men at de Fleste har været unge, det har jeg dog kunnet see, om ikke paa Andet, saa paa de „unge Herrer“, som fulgde dem, deels ved Armen og deels med Øinene, og dernæst er det jo netop de unge Damer, der snarest lade sig kyse, især med lærde Sager og gamle Herrer, saa dem skylder jeg aabenbar, ved denne Leilighed, baade den meste og varmeste Tak!

Vil imidlertid mine ældre Veninder haardnakket paastaae,

at nogen Deel har dog sikkert baade Ungdom og Skiønhed i min varme Tak til de unge Damer, da vil jeg ikke haardnakket benægte det, men heller bekiende, at, efter min Erfaring, har Damer og Digtere ogsaa det tilfælles, at de bliver aldrig saa gamle, de jo ønsker at behage Ungdommen, jo smukkere, des mere; men jeg paastaaer ogsaa, det er igrunden ingen Feil, skiøndt derved let kan indløbe mange Feil, det er en nødvendig Følge af Damers og Digteres Kiærlighed til det Levende, Sands for det Skiønne og Takt for det Glade, saa det bliver kun en Feil, naar Maaden og Midlerne er slette, hvad da sædvanlig straffer sig selv. Ligesom det derfor, naturligviis, er en Høitid for en gammelagtig Skjald, naar de smukke, unge Damer gierne vil høre ham, saaledes tør jeg sige, det er ikke blot smigrende for ham, men er til fælles Bedste, baade for de unge og de gamle Herrer, ja, for det Hele; thi de unge Damer, som har Lyst til at høre gamle Skjalde og bevare Minderne fra gamle Dage, de vil i det Hele bevare deres Barndoms og Ungdoms bedste Indtryk: Barndommens Paradis og Ungdommens Kiærlighed, ja, bevare Hjertet, som er Livets Kilde!

Men nu Ønsket af flere „unge Damer", og, jeg maa selv lægge til, af flere „unge Herrer", at jeg vilde lade mine Taler trykke, hvad siger jeg til det?

Jeg siger, naturligviis, først og sidst, at Ønsket er mig inderlig kiært, som det Ønske hos Ungdommen at mindes hvad de Gamle har forudsagt om Menneske-Livet, og at prøve dets Værd, mens Dagene rinde; thi en saadan Prøve er det min Lyst at underkastes og mit lyse Haab at kunne bestaae, en saadan Examen, hvorved de Unge spørger, de Gamle svarer og Livet dømmer, den ønsker

jeg inderlig, maatte, heller idag end imorgen, afløse alle vore bagvendte, chinesiske Examiner, hvorved de Gamle piner de Unge med Spørgsmaal, som de umulig kan besvare af deres egen Livs-Erfaring, og besvare kun som Eftersnakkere af Andres. Om derimod Trykningen af mine Aften-Taler vil være det rette Middel til at befæste Mindet og befordre Prøven, eller om det ikke var bedst at lade glemmes hvad ei hos Ungdommen indprænter sig selv uforglemmeligt, det er et Spørgsmaal, jeg ei iaften tør besvare, men maa sige, hvad sandt er, at, for Øieblikket, synes det Sidste mig rimeligst.

De har saaledes vist Alle mærket, at skiøndt jeg er blevet graa ved Pennen, og har virkelig baade det Ønske og det Haab, at Endeel af hvad jeg har skrevet, herefter skal finde baade flere og velvilligere Læsere og Læserinder end hidindtil, har det Ønske og det Haab, at Efterslægten ei vil sige, at mit flittige Bogmageri var „til Skade for Pen og Blæk og for de rene Blade", saa deler jeg dog slet ikke den sædvanlige Tankegang, at Pennen, som en Pave, skulde være Aandens Statholder paa Jorden, men kalder tvertimod den Indbildning et ligesaa sørgeligt, som urimeligt Papisteri, der trænger høit til en grundig Reformation, saa Pennen bliver igien, hvad den er skabt og skaaret til: en „Tjeneste-kvindes Tjener", ja, en ydmyg Tjener af Menneske-Munden, der vel selv er en Tjenerinde, men kun Aandens og Hjertets Tjenerinde, og er i Sandse-Verdenen regierende Dronning baade over Levende og Døde. Ja, Stile-Magerne og alle de Bog-Lærde, der selv ønske at være „Bøger i Skind-Bind", maa kalde det Dumhed, Sværmeri, Mysticisme, Fanatisme, Barbari, Bespottelse eller hvad

andre smukke Navne de bruge, naar de bansætte hvad de ikke kan lide, men heller ikke kan magte, saa siger jeg dog, det er soleklart, at „Tale-Gaven" hører til det Guddommelige i Menneske-Naturen, mens derimod „Skrive-Konsten" i alle mulige Betydninger, kun er et Haand-Værk, der ligesaa lidt kan virke levende paa noget Menneske, som vi med vore Hænder kan dreie Tanker og bøie Hjerter, saa det er ene og alene det mundtlige Ord, som kan bevise, at der er „Liv og Kraft" i Aandens og Hjertets usynlige Verden! Kun det mundtlige „fuglevingede" Ord og ingenlunde „Bogstav-Skriften" ligner Kæmpe-Buen, som Ingen uden Odysseus selv kunde spænde, og ligner Apollos Sølver-Bue, der aldrig fattes „klangfulde" Pile, saa hvis der igien skal blive et, for Aand og Hjerte, kraftigt og virksomt, muntert og glædeligt Liv paa Jorden, da er det ingenlunde nok, at det balsamerede Mimers-Hoved mumler og lærer „Rune-Konster" fra sig, men da maa Odin igien tale aabenlydt med Saga, Brage høirøstet prise Einheriernes Bedrifter og Heimdals Klang-Horn lyde tordenmælet over hele det grønne Gudhjem.

Vi veed det jo ogsaa Alle, naar vi besinde os paa det, at netop dette levende, mundtlige Ord paa Moders-Maalet var, for trehundrede Aar siden, ikke blot det store Tvistens Æble mellem vore Fædre og Papisterne, men var den „lille Tue", der væltede det store Læs af Pave-Buller og Legender, og er nu, poetisk talt, „den tredags gamle Thors-Søn", som, ved at frigiøre sin Fader eller Fæderne-Aanden, ei blot skal tjene „sine Sporer", men Hesten „Guld-Manke", der kappes med Sleipner! Dyb var Følelsen, vore Fædre havde af det levende, mundtlige Ords Her-

lighed og Uundværlighed for Menneske-Livet, og triumpherende indførde de det i Kirken, men da de oprettede Latin-Skoler til at danne deres Ord-Førere paa Moders-Maalet, da vidste de aabenbar ikke, hvad de gjorde; thi aldrig vilde de vitterlig undergravet deres eget Værk, saa naar vi uddrive Latinen af Skolen, ligesom de uddrev den af Kirken, og indsætte det mundtlige Ord paa Modersmaalet i alle dets naturlige Rettigheder, da, men ogsaa først da, handle vi i Reformationens og Fædrenes Aand!

Vist nok duer, for Øieblikket, Ingen af os synderlig til at føre dette levende Ord om Aandens og Hjertets Verden, da Kilden, hvorfra det fordum strømmede saa rigelig: Urda-Kilden, er nær ved at være udtørret, og da vi, desuden, fra Barnsbeen er afrettede til at øse vor Tale om det Høie og Dybe af en ganske anden Kilde: af „Styr med de kulsorte Bande“, eller af Blækhornet; men saalænge der fødes Skjalde, er Urda-Kilden dog ikke reent udtørret, og Skjald er det umuligt at være, uden inderlig at elske det levende, mundtlige Ord paa Modersmaalet, uden at føle Dets Uundværlighed til al levende Meddelelse og uden, saavidt Kræfterne strække, at virke baade med det og for det. Desaarsag har jeg i Vinter ret med Flid prøvet paa at skrive for Munden, og er det blot nogenlunde lykkedes, saa Talen derved blev lidt sikkrere, uden at miste Livet eller Friheden, da har jeg ingenlunde talt for Pennen, men „som en Mand taler med sin Næste“, hvad, naturligviis, tager sig ud paa Papiret, omtrent, som hvad der er skrevet for Læsere, og især for Recensenter, tager sig ud i Munden, og, om jeg nu har Mod til at give en saadan værgeløs Opskrift til Priis for en Verden fuld af Recensenter,

det veed jeg virkelig ikke, saa det maa jeg alvorlig betænke mig paa.

Men — hvad siger jeg! robede jeg nu ikke selv den Hemmelighed, at det igrunden kun er Frygt for Recensenterne, der afholder mig, hvis jeg ikke føier de unge Damer, og lader mine Foredrag trykke?

Jo, ganske rigtig, men det nyttede jo heller slet ikke, om jeg vilde dølge det for Damerne, da de sikkert strax har fundet det umuligt, at en Bogorm af Natur og en Bogmager af Handværk skulde krympe sig ved at lade Noget trykke, blot fordi han tvivlede om Nytten deraf for hans Læsere og Læserinder, og naar jeg betænker mig ret, da er det jo netop det, vi har hørt, vi kan have godt af at læse, da det ægte Forhold mellem Mund og Pen er, som det imellem de Græske Tvillinger, Kastor og Pollux.

Det er aldrig før faldet mig ind, men jo meer, jeg nu tænker paa det, des klarere bliver det mig, at ligesom kun den Ene, Pollux eller Polydeukes, var en Søn af Zeus, født til Udødelighed, men kunde dog hverandet Døgn føre sin Tvilling-Broder, Kastor, med sig til Olympen, forbi han, af Kiærlighed, fandt sig i at tilbringe hverandet Døgn med ham i Skygge-Riget, saaledes kan ogsaa Forholdet mellem Haand og Mund være saa venligt, at de døie Ondt og Godt med hinanden, og da kommer Bogen til at ligne en lukket Mund og Tungen en Hurtig-Skrivers Pen; men vist nok beroer dette glædelige Fællesskab paa, at det aldrig glemmes, hvor Ordet har hjemme og Livet er medfødt, og hvor derimod kun findes Skygger af Ord og Skin af Liv!

For altsaa ikke at staae som en Krysler i Damernes Øine, maa jeg nødvendig baade love Dem en lille Bog, der

kan opfriske Mindet om Alt hvad De hørde, og maa jeg holde hvad jeg lover, enten saa Recensenterne seer mildt eller surt, og dertil haaber jeg virkelig at fatte Mod, om saa kun med det hemmelige Haab, at de unge Damer vil tage Bogen under deres Vinger og afvæbne i det mindste de unge Recensenter!

Dog, er Holger Danske virkelig kommet, eller kommer han dog en af Dagene, da har det ingen Nød; thi da slaaer han jo i det første Slag „sorten Burmand“, altsaa netop den stolte Pen, der ikke blot drømmer sig uafhængig, men vil beherske baade Munden, Damerne og Digterne; og kom Holger ikke, da var det jo Tant med al min Tale, og da enten fortjende Bogen, der minder om Talen, ei bedre Skæbne end at falde i Hænderne paa den Ubarmhjertigste, ikke blot af de Danske, men af de Tydske Recensenter, eller da var det dog kun Fjas med alle Bøger, der umulig kan træde isteden for levende Mennesker!

Derfor vil jeg trøstig slutte med den Spaadom, at ligesom det sidste historiske Tilnavn, Guldet fik paa Nordens Billed-Sprog, var Leire-Kongen Rolv Krages Sæd, saa vil det Første paa anden Omgang blive „Dannemænds Høst“, og blive det des snarere, jo mere rundhaandet vi udsaae vort Arvegods efter hovedrige Fædre, og jo klarere vi bevise, at der er intet Menneskeligt enten saa høit eller saa dybt, saa stort eller saa deiligt, at derom jo kan tales værdig, muntert og levende, ja, tales tydelig og klart for Kvinder og Mænd, paa vort deilige Moders-Maal, men at der er Meget, som paa det ikke blot klinger lifligt, men færdes som Sleipner, rammer som Mjølner og skinner som Brysing, uden at dog al Verdens Rectorer formaae at opdrive Udtryk der-

for i det „Classiske Latin“, der vil brændemærke os til Barbarer!

Dog, allersidst: hjertelig Tak for de sammenlevede Timer! Gid deres Minde, hos Dem, som hos mig, maa trodse Aarene og tækkes Hjertet!

Efter-Skrift
til
Danne-Kvinden.

Fælles Moder, ved hvis Bryst
Dannemænd opammes!
Søde Moder, ved hvis Røst
Dannemænd opflammes!
Siden først jeg Lyset saae,
Dig og dine Døttre smaa
Stræbde alle Dage
Djærv jeg at behage!

Dybt det mig i Hjerte skar,
Da, i Ungdoms Dage,
Jeg det skiønned aabenbar,
Du var glemt med Brage,
Glemt med Freya og med Thor,
Kæmpe-Færd og Gammens-Ord,
Glemt for Kruseduller:
Runde Tal som Nuller!

Franske Fruer læsped høit,
Du var raa, udannet,
Tydske Herrer svor fuldbrøit:
Dansk er flaut og vandet;
Skole-Furer paa Latin
Maled ud den Sætning fiin:
Nordens Folke-Skarer
Alle er Barbarer!

Da jeg svor en Eed fuldbyr,
Ved dit Moder-Hjerte,
Som os elsked før vor Byrd,
Ømt med Fryd og Smerte,
Djærvt at kæmpe, aldrig træt,
For din Ære, for din Ret,
Klarest under Solen,
Født til Dronning-Stolen!

Issе din er blevet graa,
Kinderne er blege,
Dog i dine Øine blaa
Ungdoms Alfer lege,
Og paa Læben rosenrød
Spiller end med Stemme sød,
Yndig overstraalet,
Dane-Modersmaalet!

Tit for Vind fra Øst og Vest
Vendtes dine Blade,
Tit og paa din Fødsels-Fest
Dandsed Døttre glade;
Brat nu, under klaret Sky,
Bladet vender sig paany,
Bringer dig, med Glæden,
Høst af Vinter-Sæden!

Klinten med sit Sommer-Spir,
Dronning-Stol og Taler,
Møens Klint, Dan-Markens Sir,
Til Guld-Kammen galer,
Taarner end sig askegraa,
Over Moder-Bølgen blaa,
Dronning Dannekvinde!
Som din Oldtids Minde!

Dalen dyb, ved Magle-Vand,
Sært i Morgen-Stunden
Slynger sig fra Skov til Strand,
Under Bøge-Lunden,
Maler af, med Kløft og Krat,
Hælvten Dag og hælvten Nat,
Moder, hvad jeg kalder
Hjertets Middel-Alder!

Hvor sig Klinten, prud og skiær,
Under Bøge-Kronen,
Hæver som i Herrefærd,
Reiser Dronning-Thronen,
Hvor afmalede jeg fandt,
Krone-Dagene, som randt,
Saae jeg og ved Siden
Fattigvæsens-Tiden!

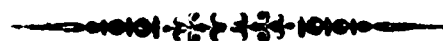
End ei noget Bøge-Blad
Smiled mildt i Skoven,
End ei nogen Fugl sig glad
Svang med Sang fra Oven;
Alt var bart og barsk og koldt
Som i Mai af Trolden voldt,
Konge kaldt paa Klinten,
Før han sprang i Flinten!

Som jeg nys, ved Bølgen blaa,
Trindt i Sællands Skove,
Hørde Nattergalen slaae
Medens Lærker sove,
Saa jeg venter dog for vist,
Trindt i Norden, her og hist,
Vaar for Aand og Hjerte,
Bod for Sorg og Smerte!

Denne Spaadom frydefuld,
Mellem Døttre dine,
Trods al Vintrens Frost og Kuld,
Jetters sure Mine,
Over og omkring mig lød,
Med en Stemme skær og sød,
Som naar Hjerter svare
Paa dit Maal det klare!

Ja, om jeg blev hundred Aar,
Liflig skal jeg mindes,
Klarlig, som det var igaar,
At dit Øre findes
Hos dit yngste Døttre-Kuld;
Øie dit for Oldtids Guld,
Som kan deilig tindre,
Har de ikke mindre!

Hjerte dit i deres Bryst
Høit for Aanden banker,
Bugge skal de end med Lyst
Dine Ungdoms-Tanker,
Være skal, i deres Barm,
Dannekvinden, hjertevarm,
Medens Bække rinde,
Skjaldenes Veninde!

Rettelser.

Side	9	Lin.	31,	Klang-Horn for: Sang-Horn.
—	111	—	1,	Dværgen for: Dværgene.
—	209	—	1,	Dieblik for: Overblik.
—	235	—	5–6,	priseligt for: prieligt.
—	239	—	27–28,	hverken for: hverhen.
—	—	—	29,	har for: kar.
—	270	—	29,	gylden for: gyldne.
—	298	—	16,	Maade for: Maae.
—	308	—	5,	fin for: hin.
—	313	—	19,	Italien for: Frankrig.
—	319	—	31,	kalder for: kaldes.

89067103184
b89067103184a